GEORGE AYLLIFE POOLE

VIAŢA ŞI TIMPURILE SFÂNTULUI CIPRIAN AL CARTAGINEI

Traducere din limba engleză de Radu Teodorescu

OXFORD 1840

Cuprins

Reîntoarcerea lui Ciprian împiedicată de o schismă a bisericii; Originea schismei; Novatus: caracterul său şi crimele sale; Novatus este chemat să apară în faţa lui Ciprian; El scapă sub acoperirea persecuţiei lui Deciu; El îşi formează un partid şi uită de Biserică; El obţine hirotonia lui Felicissimus: nu se ştie de cine; Cei 5 presbiteri care s-au alăturat schismei lui Novatus; Ciprian numeşte împuterniciţi pentru a îşi pune deciziile în practică; Locul pe care îl deţin cei care au renunţat la Biserică voluntar; Novatus merge la Roma; Novaţian şi caracterul său; Uneltirile secrete a lui Novaţian susţinute de Novatus; Alegerea lui Corneliu în scaunul Romei; Caracterul său; Hirotonia schismatică a lui Novaţian; Practicile sale acasă şi în străinătate; Răspândirea partidului său; Novatus se întoarce la Cartagina

Capitolul 7

Porcedurile care se leagă de alegerea lui Corneliu şi hirotonia schismatică a lui Novaţian la Cartagina; La Hadrumettium; Episcopatul lui Corneliu este recunoscut în cele din urmă; Felicissimus şi cei 5 presbiteri sunt excomunicaţi; Scrisorile Sfântului Ciprian către Mărturisitori; Tratatul său *De unitate ecclesiae;* Scrisoarea lui Dionisie al Alexandriei către Novaţian; Are loc un sinod la Cartagina şi unul la Roma; Reîntoarcerea Mărturisitorilor; Scrisorile lui Corneliu, ale Mărturisitorilor şi ale lui Ciprian; Reflecţii despre schisma novaţiană

Capitolul 8

Sumar al Tratatului lui Ciprian: *De unitate ecclesiae*

Capitolul 9

O schismă la Cartagina; Originea ei; Hirotonia superstiţioasă a lui Fortunatus; Schismaticii cer susţinerea lui Corneliu; Mai întâi sunt respinşi dar mai apoi acceptaţi; Sfântul Ciprian tratează cu Corneliu; Sfârşitul Partidului lui Fortunatus; Maxim hirotonit de novaţieni la Cartagina; Susţinătorii lui sunt dispreţuiţi

Capitolul 10

Reînnoirea persecuţiei cu ocazia plăgii; Scrisoarea apologetică a lui Ciprian către Demetrian; Epistola sa către thybaritani; Lapştii care s-au pocăit sunt acceptaţi la împărtăşanie în anticiparea persecuţiei; Îndemn la martiriu; Ultima scrisoare a Sfântului Ciprian către Corneliu; Moartea lui Corneliu; Moartea lui Lucius; Cât de mult este persecuţia un test al adevărului

Capitolul 11

Plaga începe la Cartagina; Tratatul lui Ciprian *De mortalitate;* Aşteptarea zilei de pe urmă în biserica primară; Modul în care a înţeles-o Ghibbon; Opinia lui Ciprian despre timpul, persoana şi caracterul lui Antihrist

Capitolul 12

Slăbiciunea imperiului Roman; Creştini numidieni luaţi captivi de barbari; În Cartagina se face colecte pentru a îi răscumpăra; Epistola lui Ciprian către Ceciliu despre împrătăşania amestecată; Doctina sa se aplică şi împărtăşaniei şi comuniunii pe jumate şi altor greşeli din primele zile

Capitolul 13

Revoluţii în imperiul Roman; Întrebările lui Fidus cu privire la un episcop laps şi problema botezului copiilor; Cazul lui Fortunianus; Cazul lui Basilides şi Martialis; Cazul lui Marcianus din Arles; Insolenţa lui Pupianus

Capitolul 14

Problema botezării ereticilor şi controvesa care s-a iscat din ea; Originea ei în Asia Mică; Probema este discutată într-un sinod la Cartagina; Scirsoarea lui Ciprian către episcopii din Numidia; Caracterul câtorva obiecţii împotriva regulii sale; La Cartagina se adună un sinod de 72 de episcopi pentru a rezolva problema; Relatările lui Ciprian către Ştefan despre cum a decurs sinodul; Scrisoarea lui Ciprian către Jubaianus

Capitolul 15

Ştefan episcopul Romei interferează în problema botezării ereticilor; Epistola lui Ciprian către Pompeius; Ultimul sinod se adună la Cartagina pentru a rezolva problema; Cuvintele de deschidere a sinodului ale lui Ciprian; Alte sufragii remarcabile; Unanimitatea sinodului împotriva judecăţii lui Ştefan şi obiceiurilor Romei; Irineu şi Victor; Dionisie şi Ştefan

Capitolul 16

Un punct de vedere gereral despre principiile implicate în controversa referitoare la botezul ereticilor

Capitolul 17

Valerian l-a instigat pe Macrianus să persecute Biserica; Moartea lui Ştefan; Alegerea lui Sixtus; Sfântul Ciprian este chemat în faţa Proconsulului; Mărturisirea sa; Exilarea sa; Viziunea sa; Dionisie al Alexandriei este şi el exilat; Ciprian este rechemat la Cartagina de Galerius Maximus; El se retrage pentru scurt timp când este chemat la Utica; El se reîntoarce la Cartagina şi este adus în faţa Proconsului; Examinarea sa; Condamnarea; Moartea sa.

SFÂNTUL CIPRIAN AL CARTAGIENI EPISCOP ŞI MARTIR AL BISERCII CREŞTIN ORTODOXE

Cartea de faţă pe care o punem în faţa cititorului este o care cu şi despre Sfântul Ciprian al Cartaginei. Acest lucru este un fapt care poate părea mai puţin concludent pentru timpurile noastre fiindcă Sfântul Cipriana a fost un sfânt care a trăit în secolul al III-lea. S-au scurs mulţi ani de a timpul în care Sfântul Ciprian şi-a dus misiunea şi propovăduirea lui în Nordul Africi. Această carte la un anumit nivel este una care ne familiarizează cu timpurile în care a trăit sfântul Ciprian. Au fost timpuri foarte departe de ceea ce cunoaştem azi. Acest lucru este aşa fiindcă creştinii au fost persecutaţi în tot imperiul roman care la acea perioadă de timp cuprindea tot bazinul mării Mediterane. Din Israel şi până în Spania lumea era romană. Deşi această carte poate părea pentru mai mulţi o carte tristă fiindcă ne spune despre un martir şi modul în care a pătimit el, este de amintit aici că pentru noi creştinii este mai mult o bucurie să citim despre cei care au ajuns să mărturisească chiar cu preţul propriei lor vieţii credinţa creştină.

Cartea aceasta a fost scrisă de George Ayllife Poole un slujitor al Bisericii din Anglia şi care nu a fost tradusă în româneşte. Se poate considera că ea este o monografie a vieţii şi a slujirii Sfântului Ciprian. Ea este o carte care este menită nu numai să ne familiarizaze cu viaţa Sfântului Ciprian ci la fel de bine să ne spune şi cum

era lumea în sens religios în secolul al III-lea. Acest secol a fost un secol care s-a confruntat şi despotismul şi tirania religiilor politeiste şi păgâne. Acest lucru a fost un fapt care a fost respins de mai mulţi creştini printre care vom putea vedea că a fost şi Sfântul Ciprian. Fiindcă prin toată viaţa şi propovăduirea lui Sfânutul Ciprian s-a opus închinării la zei şi mai ales la zeii Romei, în cele din urmă el a suferit pedeapsa capitală prin decapitare. Este un lucru trist ceea ce a avut loc şi acest lucru nu face decât să confrime sfinţenia vieţii sfântului Ciprian. La fel de bine acest lucru nu este atestat numai de moartea martirică a Sfântului Ciprian ci şi din mai multe scrieri pe care le avem de la el. Una dintre cele mai importante scrieri a fost tratatul său Despre unitatea Bisericii. Acest tratat deşi a fost scris în secolul al III-lea este actual şi pentru zilele noastre când sunt mai mulţi care separă şi fărămiţează Biserica. Ceea ce aflăm din rândurile acestei cărţi este că la fel de bine şi în secolul al III-lea au fost mai multe erezii şi secte dintre care sunt citate cea a lui Novaţian care susţinea mai multe adevăruri deformate de credinţă. Sfântul Ciprian a fost un adevărat apărător al credinţei şi a ceea ce noi denumim în zilele noastre ca şi ortodoxie. Această carte nu este adresată numai teologilor sau preoţilor creştini ortodocşi ci tuturor celor care doresc să se familiarizeze cu viaţa Sfântului Ciprian.

Ceea ce ştim despre Sfântul Ciprian este că el a fost iniţial păgân şi se închina la zei dar a fost convertit de un preot cu mare evlavie din Cartagina pe nume Ceciliu. Sfântul Ciprian se v-a converti şi v-a da dovadă de foarte mult zel şi evlavie faţă de Biserică. Pentru acest motiv în cele din urmă v-a ajunge episcop. Este de aminit aici că Sfântul Ciprian a cunoscut foarte bine păgânismul şi la fel de bine nu s-a dat înapoi să îl combată. Iată că în secolul al III-lea Biserica a fost asaltată şi din interior şi din expterior: din interior i-a a fost asatlată de erezii şi schisme şi din exterior de persecuţiile păgâne. Aflăm din rândurile cărţii că Sfântul Ciprian s-a ascuns de o persecuţie din timpul lui Decius dat în timpul împăratului Valerian nu a mai făcut acest lucru. Plin de curaj şi de duh, Sfântul Ciprian a mărturisit că este creştin şi că nu se leapădă de credinţa lui. După cum am spus, timpurile pe care le-a trăit sfântul Ciprian au fost grele; au fost timpuri în care simplul fapt de a fii creştin însemna pdeapsa cu moartea. Aceste lucruri nu sunt simple imaginaţii a autorului şi a traducătorului ci realităţi cât se poate de adevărate. Este bine să ştim prin ce a trecut Biserica şi la fel de bine să luăm timp să facem o comparaţie cu ce timpuri trăim noi acum. Pentru creştinii din secolul al III-lea a te lepăda de creştinism în faţa ameninţării cu persecuţia şi moartea era echivalentul cu a apostazia sau mai bine spus era unul dintre cele mai infame lucruri pe care l-ar putea face cineva. Acest lucru ne spune că creştinii din secolul al III-lea au fost mult mai statornici în credinţă decât suntem noi cei de azi. Cei care se lepădau de credinţă în secolul al III-lea erau denumiţi lapşi şi erau consideraţi ca şi apostaţii. Iată prin urmare realităţile unui timp care nu poate să fie trecut de noi cu vederea. Aceste lucruri au fost parte din viaţa creştinilor din acele zile. Evident, zilele noastre nu se mai confruntă cu aceste probleme. Este bine să ne aducem aminte de Sfântul Ciprian care deşi a fost un african prin naştere a dat dovadă de foarte multă credinţă. Biografii ne spun că în faţa morţii sfântul Ciprian nu a simţit nici o frică. Acest lucru ne spune despre tăria lui de convingere şi de credinţă. Este adevărat că în zilele noastre nu ne mai cere nimeni să fim martiri dar acest lucru nu înseamnă că trebuie să îi uităm pe cei care au plătit cu viaţa credinţa lor creştină. Această carte este un mic prinos de cinstire pe care îl aducem pomenirii şi memoriei Sfântului Ciprian. În Biserica Creştin Ortodoxă pomenirea Sfântului Ciprian se face în fiecare an pe data de 13 septembrie.

Radu Teodorescu

PREFAŢĂ

Dacă acest volum reuşeşte să răspundă planului autorului, există o consideraţie importantă pe care cititorul trebuie să o aibă în minte. Această lucrare a fost făcută cu dorinţa de a recomanda acel ton al religiei, clam, evlavios, implicit, care să se sacrifice pe sine şi obiectiv, şi care este denumit convenient „sobornicesc”, pentru a se distinge de caracterul agitat, fără de evlavie, nelogic, care se caută pe sine şi subiectiv al religiei la modă din timpul prezent şi care este cât se poate de exemplificat în Sfântul Ciprian şi generic şi cât se poate de evident, şi pentru scopul prezent cu exemple care merită să fie luate în calcul, în Biserica pe care a consdus-o el. Probabil la fel de bine, ceva din constituţia şi poliţele Bisericii, după cum sunt ele exemplificate în viaţa şi timpurile Sfântului Ciprian, şi a formei şi a ordinii câtorva adunări şi funcţii, ar putea să fie pusă în constrast folositor cu impacienţa conducerii şi disciplinei şi subestimând tot ceea ce este pozitiv şi ritualul care este caracteristic celor mai pregnanţi şi mai nesăbuinţi oameni ai religiei din zilele noastre.

Acum spiritul şi forma Bisercii Anglicane este cât se poate de sobornicesc. Ceea ce se poate spune este că această biserică este judecată prin prisma membrilor prezenţi; şi uitând că ea protestează în tot locul împotriva laxităţii şi a lipsei de evlavie şi astfel învinovâţindu-o pe ea mama îndurerată, în timp ce vina aparţine copiilor ei nesăbuţi. Sau la fel de bine, în timp ce studiem istoria unei epoci şi a unei Biserici anume, de dragul spiritului „sobornicesc” care o caracterizează, am putea fii în pericol de a uita, că acel spirit poate anuma foarte multe fome diferite: şi aşa că cu mare grabă am putea să ne condamnăm propria noastră Biserică; fiindcă noi în mândria şi nesăbuinţa noastră condamnăm diferitele aranjamente pe care le-a făcut în iubire şi înţelepciunea, ca fiind nepotrivite cu caracterul primar fiindcă ele nu sunt identite cu o anumită formă primară anume. Aceasta este o eroare tristă în care cad de cele mai multe ori cei care caută să catolicizeze generaţia prezenză de fii ai Bisercii printr-o referinţă la memoria ecclesială a unui veac mai înainte. Totuşi, să ţinem cont (şi autorul acestei cărţi simte că acest avertisment este necesar pentru sine şi pe care îl oferă şi altora) că dacă, sub pretenţia unui duh sobornicesc, nu atingem decât colţul veşmântului fratelui nostru cel sfânt cu evlavie şi pietate, noi fără de echivoc nu facem decât să minţim prin propriile noastre pretenţii. Nu există nici un lucru pe care Biserica noastră nu poate să îl ceară atâta vreme cât ea are harul lui Dumnezeu cu ea, care este opus şi greşit oricărui spirit şi formă sobornicească ca şi judecata nefilială sau neascultatea imperfectă a oricăruia dintre fii ei.

Leeds, 10 iunie 1840

Capitolul 1

Puţinele date care le avem despre Ciprian; Ponţiu, panegiristul său; Probleme legate de locul naşterii şi vârsta lui Ciprian; probleme legate de căsătoria sa; Mesesia şi condiţia lui ca şi păgân; Întâlnirea lui cu Ceciliu; Convertirea sa; Modul în care se folosea de Scripturi; Botezul său; Mărturia sa despre schimbarea lui care a avut loc la botez; El adoptă numele de Ceciliu

Istoaria personală, chiar şi a oamenilor mari, îşi derivă şarmul nu din splendoarea şi acele aţiuni prin care este înnobilat, ci din varietatea incidentelor în care anumite particularităţi distinctive ale caracterutului ei pot fii constatate. Unitatea şi expresia întregului, care sunt sursele gratificării noatre, rezultă nu din mărimea părţilor, ci din proporţia lor şi subordonarea lor şi dintr-un ton care domină, armonizând întregul şi varietatea: după cum mozaicul trebuie pus într-un tot armonic din piese infinit de mici şi de diversificate fiindcă dacă nu el v-a fii incomplet şi nimic decât mai mult un fel de amalgam.

Chiar în viaţa eroilor şi a oamenilor de stat, cititorul este interesat nu numai de pregătirile pentru conflict, inevitabilitatea întâlnirii şi elaţia succesului; ci la fel de bine de incidente mai mici. În acest sens, întrebările coplilăreşti sunt expresie grăbită a speranţei şi a dezamăgirii sau lipsei de răbdare, o plăcere sau o antipatie, sau mai pe scurt orice lucru care marchează o trăsătură de caracter personal în povestirea unei fapte neînsemnate.

Totuşi, şarmul acestor amintiri mici se referă la incidente mult mai splendide şi la măreţia întregului subiect. Suntem plăcuţi surprinşi să avem şansa să vedem adus la nivelul nostru pe unul care este foarte sus faţă de noi; pe care este identificat ca şi cel cu care au conversat vecinii, pe care asociaţiii lui îl admiră şi unul care a fost iubit de familia lui. Prin urmare este imposibil să aruncăm şarmul potrivit peste istoria unui om mare, dacă noi posedăm câteva anecdoate carateristice vieţii sale private şi câteva expresii nestudiate ale sentimentelor sale personale. Cu toate eforturile noastre de a menţine aceiaşi persoană în vedere şi întodeauna centrul interesului, ceea ce scriem este *istorie* şi nu *biografie;* şi nici splendoarea caracterului şi nici importanţa incidentului nu poate înlocui materialul necesar. Ei ar putea ridica paginile în care sunt înregistrate la nivelul eticii sau al istoriei sau să se împărtăşească din interestul potrivit al staţiei lor noi; dar el nu pot investii cu ei şarmul propriu al poveştii vieţii în variaţia ei identică, în diversitatea amestecată a gândurilor ei, a sentimentelor şi a incidentului.

Nu este deloc de conceput că măreţia părţii jucată de un om să ne lipsească de aceste cele mai de valoare materiale ale biografiei. În timp ce suntem uimiţi de acţiunile splendide, nu putem discerne trăsăturile de caracter. În timp ce proclamăm faptele de mare anvergură care îl fac pe erou, noi omitem acele mici incidente care disting omul. Astfel metoda de a gratifica este de cele mai multe ori în proporţie inversă cu interesul pe care îl avem pentru indicaţii ale complexităţii minţii care revoluţiona opinii sau imperii.

Aceste remarci care sunt la începutul vieţii Sfântului Ciprian sunt apologetice: fiindcă deşi el a fost centrul celor care importante mişcări ecclesiale ale timpului său sunt foate puţine informaţiile pe care le avem despre el. Nu ne putem suprima dorinţa de a ştii cât mai multe lucruri despre sentimentele şi modul lui de gândire. Despre aceste lucruri la fel de bine avem foarte puţine informaţii. Singurul său biograf nu ne oferă multe indicii; şi în timp ce înregistările publice ale episcopatului său sunt în mare, parte din Biserica Occidentală a timpului său, datele despre episcopatul său sunt foarte puţine. O descriere a vieţii şi timpurilor Sfântului Ciprian stă la mijlocul biografiei şi al istoriei, lucru greu de investigat cu un interes potrivit.

Nu avem nici o informaţie despre THASCIUS CYPRIAN mai înainte de convertirea lui la creştinism, deşi este fără de nici o îndoială că este mai mult un fel de variaţie a evenimentelor politice ale timpului său şi colorată cu energia anume a caracterului său. Ciprian nu a fost lipsit de un biograf contemporan. Diaconul său, Ponţius, compania lui în mai multe sale încercări şi munci şi ceea ce este şi mai mult prietenul său afecţionat şi admirator ardent, a căutat consolaţia din cauza morţii lui Cipran în a

enumera acţiunile şi virtuţile sale. Ponţius a fost fie ignorant despre şarmul specific al biografiei sau conştient de dificultăţile care au fost menţionate mai înainte despre Sfântul Ciprian şi pe care eventual nu a dorit să le depăşească. Nu putem decât să regretăm că unul care a fost atât de familair cu viaţa şi condiţia de mai înainte a lui Ciprian nu a găsit că aceste subiecte sunt importante. Există mai mult pietate decât judecata biografului creştin în rezoluţia de începe o mărturie despre un convertit ilustru prin naşterea sa spirituală, ca şi cum nu ar fii fost intereasant şi profitabil să ştim ce a fost omul mai înainte de convertirea sa şi ceea ce a devenit el ulterior. Acest lucru este aşa fiindcă este clar că o familiarizare cu viaţa lui de mai înainte este un element necesar în vederea comprehensivă chiar a caracterului său creştin şi trebuie să fie o parte a harului lui Dumnezeu după cum credem noi. Lumea a ajuns la această concluzie în apreciearea pe care o are faţă de Confesiunile Fericitului Augustin.

Expresia lui Ponţiu este vrednică de a fii de remarcat fiindcă oferă chiar la începutul lucrării sale o mărturie a caracterului real. El spune: „cum voi începe penegiricul său decât de la începutul credinţei sale şi din naşterea lui cerească?” În armonie perfectă cu panegiricul său, îl găsim pe Ponţiu mult mai sincer în a sărbătorii laudele decât mai atent în a relata acţiunile lui Ciprian: în a eulogia, decât a ilustra caracterul său. El afirmă că toată elocinţa sa nu poate portretiza virtuţile episcopului martir în adevărata lor valoare. El reprezintă însămânţarea, recolta, înflorirea, stoarcerea strugurelui şi plantaţia copacului şi la fel de bine culegerea fructului ca fiind toate făcute în acelaşi anotimp, în acest convertit ilustru: el îl preferă mult mai mult decât pe Corneliu care a fost botezat de Filip. Chiar opoziţiile cu care s-a confruntat Ciprian la intrarea în episcopatul său el le vede ca fiind provindeţiale fiindcă ele reflectă măreţia de caracter a episcopului care a ajuns să le depăşească.

Între timp a trebuit să ne informăm şi despre alte surse, care se referă la viaţa mai înainte de a ajunge episcop a lui Ciprian. Unde s-a născut şi când? Care a fost neamul său şi condiţia sa? A fost căsătorit sau singur? La ce vârstă a îmbrăţişat credinţa în Hristos? Acestea sunt întrebări pe care Ponţiu nu le răspunde şi unele sunt încă subiect al controversei. Acest lucru nu este din curiozitate ci din cauza controversei care face ca poziţia şi caracterul lui Ciprian să fie de interes. Unde s-a născut Ciprian nu ştim şi la fel de bine nu ştim nici timpul naşterii sale. Totuşi există un incidicu în acest sens, că el era deja un om bătrân mai înainte de convertirea sa. Toate evidenţele pe care le-am găsit par să ducă la o concluzie diferită. Disciplina sa voluntară în timp ce era catehumen, care a adus admiraţia lui Ponţiu, a fost mai potrivită unui om care se află în floarea vârstei, decât cea a unui bătrân. Din toate scrierile sale deducem că era în floarea vârstei şi prin urmare un tânăr energic. Ceea ce este sigur este că nu a fost născut la Cartagina, locul a mai multor încercări de-ale sale. În timp ce era departe de Cartagina el vorbeşte despre faptul că ar dorii să reviziteze Cartagina: „unde ar putea fii petrecut mai profitabil timpul meu decât unde a fost voinţa lui Dumnezeu ca eu să cred pentru prima dată şi să continui să cresc în credinţă?” [Epistola 34, 49]. Putem prespune că dacă Cartagina ar fii fost locul său de naştere, el ar fii adăugat: unde aş locui mai bine? Unde aş putea să îmi dau sufletul meu lui Dumnezeu dacă aş avea de suferit decât acolo unde m-am născut?

O astfel de viaţă cu astfel de origine nobilă este de cinste pentru Ciprian, mai mult decât orice alt fel de genealogie: totuşi există o ridicare reală în rang şi o nobilitate ancestrală care armonizează cu tot ceea ce este măreţ şi bun. Lipsa de dovezi suficente mă face să resping afirmaţiile lui Baronius care se întemeiază pe un pasaj din Sfântul Grigorie de Nazianz că Ciprian a avut o naştere nobilă şi de rang senatorial. Despre faptul că Ciprian a fost de profesie orator avem mai multe dovezi. Lactanţiu

(Lib. V. P. 237, Ed. Cantab. 1685), care îl preferă mai mult decât toţi cei care au folosit mintea pentru a apăra creştinismul, ne spune despre distincţiile pe care el le-a câştigat ca şi un profesor de retorică. Chiar Ciprian se referă în Epistola către Donatus la pompa locului, la mulţimile de clienţi de care este înconjurat un dinstins caracter public. Augustin menţionează bogăţia sa: şi aici la fel de bine mărturia lui pare să fie mai mult o deducţie la aluziile acelea de plăcere şi de păcat pe care le reprezintă cele mai mari obstacole în primirea creştinismului şi pe care el le menţionează mai mult ca şi propria lui experienţă ca lucruri cu care numai cei bogaţi sunt obişnuiţi. Uşurinţă şi lux, veşminte din aur şi purupură; pompă şi proiecte, patimi şi încercări ale celor mari şi bogaţi cu toate au stăpânit mintea ardentă a lui Ciprian şi l-au ţinut în robia egipeană a păgânismului şi a viciului. Nici chiar când a scris Episcola către Donatus cu ocazia botezului său se pare că el nu a renunţat la toate avantajele marii sale bogăţii. Timpul cât a stat în mediul rural pe care îl descrie ca şi unul care i-au umplut mintea cu frumuseţe era un timp vrednic de un Cicero şi un Pliniu. La fel de bine acest timp era vednic şi de el ca şi filosof creştin. El spune: „sezonul şi locul ne invită la o conversaţie serioasă; brizele răcoroase care străbat pământul care este plin de flori; departe de orice pas omenesc şi privire curioasă, dar admiţând lumina liberă şi briza care şopteşte prin ramurile viei, ne invită la comuniunea sufletelor creştine; şi în timp ce noi dispreţuim plăcerile simţurilor care şi scop în sine, ele ne duc în mod natural şi plin de graţie în spre ceva mult mai înalt.” (Epistola 1, p.1).

Ceea ce trebuie să ţinem cel mai mult cont despre averile lui Ciprian este faptul că el le-a vândut şi le-a dat săracilor şi la fel de bine a făcut milostenie cu cei lipsiţi. Fiindcă nu a mai voit să aibă nimic se pare că el şi-a dat şi proprietatea lui de la ţară care îl bucura foarte mult. Acest lucru îl ştim fiindcă Ponţiu vorbeşte depsre „grădinile” care au fost redate lui în ultimele sale suferinţe deşi el le-a vândut cu mult timp mai înainte pentru scopuri filantropice. În aceste grădini el s-a retras după botezul său şi din ele a plecat la martiriu.

Sunt mai mulţi care s-au opus faptului că Ciprian a avut o soţie. (Milner merge atât de departe că îi oferă o soţie imaginară pentru a mării şi mai mult caracterul lui Ciprian. În Istoricul ne spune: „soţia lui s-a opus fără nici un rezultat spiritului său creştin al libertăţii.” Cu adevărat, liberalitatea lui Ciprian a fost foarte puţin dreaptă şi deşi imprudent fiindcă el trebuie să aibă de grijă de alţii la fel de bine ca şi de sine. În pasajul despre viaţa lui Ciprian a lui Ponţiu care a dat naştere acestor greşeli, biograful vorbeşte nu de Ciprian şi soţia lui ci de Iov şi soţia lui.) În ceea ce priveşte importanţa polemică a acestei întrebări nu avem nici un fel de dovadă şi de fapt toate dovezile sunt impotriva faptului că Ciprian ar fii fost căsătorit. Acesl lucru ne spune că Ciprian nu a avut nici o soţie la vremea convertirii sale şi probabil că nu a fost căsătorit niciodată.

Acesta a fost Thascius Ciprian din câte ne putem da seama. Mintea lui s-a maturizat atât prin trecerea timpului cât şi prin studii dar nu a fost afectată de trecerea timpului. El a avut un suflet gata să sacrifice bogăţia, interesul şi a fost deschis spre religie şi avea un simţ al datoriei deşi nu avea un simţ al familiei. A avut o reputaţie foarte bună pentru practica plină de succes a unei profesii onorabile şi lucrative şi a fost recompensat de profesie prin fructele muncii şi ale reputaţiei. Cele mai înalte puteri care au fost binecuvântate de sus nu sunt vrednice de oficiul pentru care a fost desemnat Ciprian. Prin harul lui Dumnezeu o parte mai moderată a realizărilor şi a talentelor sale sunt cele care încununează statura sa. Totuşi, Dumnezeu se pogoară să folosească talentele făpturilor Sale şi prin providenţa Sa el a format mintea, caracterul şi circumstanţele în acest mod.

Este provindeţial faptul că Ciprian a fost extrem de intim şi afectiv cu Ceciliu, un presbiter în vârstă al Bisercii din Cartagina. Această prietenie cu un preot creştin a fost modul prin care Ciprian s-a convertit după cum chiar el ne spune la Cartagina şi după cum este cel mai probabil acest lucru a avut loc destul de devreme în anul 246. De la Fericitul Ieronim aflăm despre Cartea lui Iona că a fost cât se poate de importantă în convertirea lui. „Fericitul Ieronim spune în comentariul la Iona capitolul 3: „să punem în faţa noastră exemplul lui Ciprian, care a fost mai înainte un apărător al idolatriei şi a ajuns să aibă reputaţie de orator încât învăţa retorica la Cartagina: dar care auzind predica lui Iona s-a convertit şi s-a pocăit şi a ajuns la o asemenea virtute că îl predica pe Hristos în public şi a ajuns să îşi plece gâtul săbiei din iubire faţă de El."

Nu este nici o îndoială că mai înainte de botezul său şi la fel de bine mai înainte de hirotonia sa Ciprian a studiat Scripturile. Cei care ştiu cât de greu era dată Biblia să fie studiată de Biserica Romei în unele ţări [fiindcă se considera că Roma este în confromitate cu tradiţia] pot afla că în timpurile lui Ciprian Biblia nu era o carte pecetluită chiar şi catehumenilor. La fel de bine şi Biserica Angliei urmează acest obicei antic nu ca şi un simplu argument ci ca şi un argument *a fortiori*. Dacă laicii şi noi convertiţi din vremea lui Ciprian au fost încurajaţi în spre acest lucru la fel de bine ei trebuie să fie încurajaţi şi acum. Fiindcă este imposibil ca Biserica să ofere comentarii ample asupra Scripturilor. Este cât se poate de adevărat că Neofiţii care au ieşti din rândurile păgânismului erau slab pregătiţi în cunoaşterea Scipturilor. Acest lucru nu a avut loc în mai multe ţări creştine. Dacă ar fii să spunem că a lăsa Scripturile să fie citite de laici ar aduce mai mult rău după cum spune Biserica Romei cu atât mai mult acest lucru ar fii fost valabil în timpul Sfântului Ciprian. Totuşi, citirea Bibliei a fost lăsată atunci laicilor şi la fel şi catehumenilor. Pe când încă era prezbiter Ciprian i-a recomandat lui Quirinus pe care l-a numit fiul său să citească Scriptura şi chiar el când era un catehumen a citit Scriptura foarte antent şi curios. El ne spune că a avut foarte multe de învăţat din Biblie. Afirmaţiile lui Ponţiu nu sunt adevărata prima abordare a luminii lui Dumnezeu nu a mai lăsat în el nici un fel de întuneric pentru a demonstra că el a fost foarte de vreme pregătit în cunoaşterea lucrurilor sfinte pentru toate oficiile slujirii sfinte. [Cei care în acele vremuri erau susţinători ai Romei ne spun de nenumăratele erezii care au apărut din interpretarea eronată a Bibliei de anumiţi indivizi: dar să nu uităm că marea majoritate a ereziilor au apărut nu dintre laici ci mai mult dintre clerici. Prin urmare, ceea ce deducem este că Biblia ar trebui mai mult să fie intrerzisă mai mult clericilor decât laicilor. Omul nu este mai înţelept decât Dumnezeu şi acele Scipturi care au fost scrise original atât pentru clerici cât şi pentru laici, unele fiind adresate mai mult laicilor şi nu clericilor, au fost cu siguranţă adaptate de laici şi nu pot fii luate de la ei decât cu impietate, ceea ce ar fii un lucru absurd cu excepţia celor care susţin un lucru opus Scipturilor inspirate de Dumnezeu]. Chiar şi primele sale opere, dintre care unele au fost scrise când încă era laic, atestă progresul pe care l-a făcut în adevărata folosinţă a Bibliei; şi avem o imagine frumoasă a mărturiei practice pentru care el a folosit aceste lecţii duhovniceşti după cum aflăm de la biograful său. Când citim despre cei care au primit poruncă de la Dumnezeu, ne întrebăm dacă Dumnezeu a fost mulţumit de ei? Dacă Iov a fost delcrat un adevărat adorator al lui Dumnezeu şi unul cu care nimeni de pe pământ nu s-ar putea compara, el ne v-a îndemna în spre ce a făcut Iov şi în timp ce urmăm exemplul lui Iov am putea să primim puţine mărturii de la Dumnezeu. Este cât se poate de adevărat că Iov nu a suferit atât de mult când toate bogăţiile lui pământeşti au fost luate de la el fiindcă era un om evlavios. El nu a fost frânt de sărăcie şi de tristeţe. Plângerile soţiei sale nu au putut să îl mişte şi el şi-a purtat bolile trupului fără să se plângă. Virtutea lui

bărbătească a stătut nemişcată şi rădăcina adâncă a devoţiei sale a rămas nemişcată. El nu a căzut pradă nici uneia dintre ispitele diavolului şi nici nu a încetat să îi mulţumească lui Dumnezeu pentru tot ceea ce a primit de la el chiar şi în mijlocul celor mai mari necazuri. Casa lui a fost pururea deschisă străinilor. Nici un orb nu a rămas nemiluit de el. El a fost o cârjă celor şchiopi şi mâinile sale i-au apărat pe cei săraci şi fără de ajutor. La fel de bine a trebuit să facă şi Ciprian dacă a dorit să fie pe placul lui Dumnezeu. La fel de bine el a trebuit să înveţe de la toţi sfinţii din vechime şi în timp ce studia Scripturile ei a ajuns la concluzia că este bine să pună în aplicare ceea ce citeşte.

În Epistola către Donatus, Ciprian ne-a spus despre luptele sale de a părăsii lumea şi de a devenii creştin ceea ce a implicat să se sustragă de la obligaţiile seculare şi datoriile faţă de stat şi de la pompa şi uşurătăţile unei bogăţii mari. Nu este surprinzător să aflăm că unele ispite care au venit asupra tânărului convertit erau împotriva mândiriei raţiunii sale. Ca şi Nicodim, el nu a putut primii taina unei regeneraţii spirituale. El spune: în timp ce mă aflam în întuneric şi în umbra morţii şi în timp ce eram ispitit de valurile acestei lumi învolburate şi un străin faţă de lumnina adevărului, am gândit că metoda mântuirii care mi s-a propus este străină şi imposibilă. Nu am putut crede că omul trebuie să se nască din nou şi fiind animat de o viaţă nouă şi regenerat din ceea ce a fost mai înainte şi prin faptul că a rămas acelaşi în toată schema naturală şi animală să devină schimbat în mintea şi afecţiunile sale.” Credem că a fost voia lui Dumnezeu ca Ciprian să fie direcţionat în spre bunul Ceciliu şi care nu l-a părăsit în dificultăţile cu care se confrunta. Venind cu pocăinţă şi credinţă la Taina Botezului, Ciprian a primit harul regenerării în faţa căruia raţiunea lui naturală s-a împiedicat.

Toate practiciile referitoare la administrarea botezului în Biserica Primară au tins să investească Taina cu multă evlavie şi interes. La fel de bine botezul se administra în acele timpuri cu extrem de multă atenţie. Obiceiurile bisericilor în acest sens variau foarte puţin în ceea ce priveşte botezul şi acelai duh le anima pe toate. Vremea pentru botez era Paştele, Rusaliile şi Boboteaza şi în unele locuri sărbătorile sfinţilor. Aşa se câştiga un avantaj dublu: solemnitatea actului şi a evlavia anotimpului reflectat în asocierile acestei devoţii intense. Numărul celor care se botezau era în proporţie cu lipsa de frecvenţă a ceremonialului. [Numărul cadidaţilor pentru botez în aceste regulaţii era atât de mare că Diaconilor le era permis să administreze taina botezului la Paşti, deşi în alte timpuri era o parte din slujba lor]. Ştim de 3000 de persoane care s-au botezat la Constantinopol într-una dintre marile sărbători. Trebuie să fi fost ceva unic în a impune mulţimii de catehumeni care se dintingea nu numai prin veşmintele albe ci şi prin jovialitatea bucuroasă cu care se grăbeau spre mărturia credinţei lor în faţa întregii biserici şi a ritualului în care erau luaţi în rândul Bisericii şi asumau datoriile şi primeau privilegiile Bisericii luptătoare de pe pământ.

În ceea ce priveşte obiceiul Bisercii Africane, Tertulain [De baptismo, XIX, tom.1 p. 393. Ed. Parisiis, 1616.] menţionează că numai Paştele şi Rusaliile erau sărbători în care se făceau botezuri. Este adevărat că asemenea regulaţii trebuie să fii făcut locul circumstanţelor şi în timp ce Biserica Creştea foarte mult ca şi număr, sezonul botezurilor era crescut. Toate avantajele erau aceleaşi după cum învăţăm din istoria persecuţiei vandale a lui Victor de Utica [citat de Binghamn, Orig. Eccl. XI; VI, 7] care ne spune că şi Boboteaza ziua în care s-a botezat Hristos a fost adăugată ca şi o zii de botez în Bisericile africane. Ciprian a fost probabil botezat de Paşti în anul 246. Cuvintele lui descriu cel mai bine beneficiul spirtual pe care el l-a primit cu această ocazie; fiind cuvintele unuia mult prea tânăr să inoveze şi să inventeze şi la fel de bine el a apelat la experienţa prietenului său Donatus. Este cât se poate de adevărat că el a

mărturisit ceea ce a experimentat ca fiind efectele botezului. „Aşa că am fost în întregime afundat în atmosfera mortală a vieţii mele celei mai dinainte, atât de cuprins de obiceiurile şi de iţele păcatului încât am ajuns să disper că voi mai ajunge să mă eliberez vreodată şi am început să privesc la aceste lucruri şi să le iubesc ca fiind o parte din mine. Dar când necurăţia fărădelegilor mele trecute a fost spălată de apele botezului, lumina curată şi senină de sus a pătruns în tot sufletul meu: când a doua mea naştere din Duh a format în mine un nou om, dintr-o dată tot ceea ce a fost îndoială mai înainte a devenit certitudine. Ceea ce a fost închis s-a deschis, ceea ce a fost dificil a devenit uşor şi am ştiut că ceea ce a fost pământesc şi mortal care a fost inclus în mine prin legătura păcatului a pierit fiindcă Duhul Sfânt al lui Dumnezeu m-a animat cu o natură mai bună şi nouă.”

Astfel vorbeşte Sfântul Ciprian despre harul botezului ca şi o experienţă personală. În alte părţi ale lucrărilor sale el abordează botezul dogmatic şi spune din nou şi din nou că cel care primeşte Duhul i se iartă păcatele şi este născut din nou. Nimeni nu poate fii mai în acord cu ceea ce mărturiseşte Biserica decât ceea ce spune el în aceste afirmaţii. El nu vrea să le dovedească fiindcă acest lucru nu este necesar şi nici se cerea la timpul său ci la 1200 de ani după când au devenit un subiect de controversă. El le asumă ca şi premize asupra cărora el este cât se poate de convins şi din care se poate deduce doctrina sobornicească în alt fel. [Argumentul lui Ciprian şi a aderenţilor săi împotriva valabilităţii botezului eretic începe ca şi o opinie cum că creştinii sunt născuţi din nou şi primesc iertarea păcatelor şi Duhul Sfânt la botez” Episcop Bethell, *Punct de vedere general al doctrinei regenerării în botez* (ed. 2, p. 11, nota. A se vedea p. 85.]. În alte cuvinte în zilele lui Ciprian şi mult după, doctrina regenerării batismale nu mai era chestionată în biserică, la fel cum primele axiome sunt chestionate în şcoală. Dacă unii pretind că demonstraţia ar trebuie să implice şi o negaţie a propoziţiei că întregul este mai mare decât o parte, ar fii respinsă cu dispreţ, fără alte discuţii. Prin urmare dacă o nouă doctrină şi un nou obicei ar fii fost consistent cu doctrina regenerării baptismale aceasta ar fii fost cu siguranţă considerată falsă şi eretică de primii creştini. Se obişnuia ca un nou convertit să primească un nume nou la botez: un obicei care era derivat din autoritatea Mântuitorului care a dat nume nou unora dintre ucenicii săi şi unul care se armoniza cu ocazia solemnă a noii naşteri în care ne lepădăm de omul cel vechi şi asumăm omul cel nou cu toate datoriile şi privilegiile sale. De obicei se lua numele unui sfânt sau apostol. Acest lucru nu fiindcă după cum spune Sinodul de la Niceea că ar exista vreun merit sau noroc în numele în sine ci pentru a slujii ca un stimul pentru a pune caracterul la lucru ca să fie ca şi cu cel al cărui nume îl poartă. Sub influenţa acestor lucruri şi din iubire faţă de meastrul său a luat numele de Ceciliu de la venerabilul prezbiter care a fost compania şi prietenul său şi mai apoi părintele lui duhovnicesc. Prin urmare noi nu vorbim despre Thascius ci de Ceciliu Ciprian, cu excepţia când îl găsim pe sfânt în faţa tribunalului păgân. Dacă ne vom uita cu mai mult interes în această schimbare de prenume vom găsii un porfesor mândru, un primitor al autorităţii şi al companiei lui Ciprian care s-a concentrat într-un fel de ură şi dispreţ faţă de vechea desemnare de Ciprian Thascius, în timp ce Ciprian îl denumeşte pe un corespondent fără de maniere Florentinus care nu are altul decât Pupianus” [viitorul sfânt şi martir Ciprian are un nume fericit lucru care poate fii dedus din panegirul lui Augustin: „cel care a fost înrădăcinat şi care a fost plantat a intrat în el şi ieşind din vechiul Ciprian şi plasându-l pe o nouă fundaţie l-a plantat pe Ciprian însuşi şi l-a făcut pe Ciprian să rasară din el însuşi. Fiindcă Biserica i-a spus lui Hristos: „pajiştea de iarbă verde ne este al nostru pat.” (Cântarea Cântărilor 1, 15). În acelaşi timp el a fost făcut un creştin din Hristos. El a devenit o dulce mireasmă a lui Hristos în

tot locul, după cum a spus apostolul Pavel despre sine care a fost mai întâi un psersecutor şi un distugător al Bisericii şi mai apoi un constructor al Bisericii ca şi predicator.” [August. Sermn cccxii, In Nathali, Cyp., Mart., vol. Viii, p. 1257]. Pentru unii păgâni acest nume a devenit unul de ocară prin faptul că au mutat una dintre literele numelui. Jocul cu numele nu era ceva neobişnuit între creştini sau păgâni. Istoricul Timaeus a fost numit Epitimaeus, calomniatorul din cauza minciunilor sale răutăcioase. Dionisie al Alexandriei vorbeşte despre un martir contemporan cu Ciprian spunând că: „un nativ din Africa care era denumit Macarie, adică fericitul, era cu adevărat fericit fiindcă a avut bunăvoinţa lui Dumnezeu şi fiindcă nu a fost mişcat de ameninţările judecătorului a fost ars de viu.” Ecc. Hist., iv, 41.].

Capitolul 2

Scrierile Sfântului Ciprian ca şi laic; Epistola sa către Donatus despre harul lui Dumnezeu; Tratatul său Despre deşertăciunea idolilor; Moartea lui Ceciliu; Ceciliu îl numeşte păzitor al familiei sale; Sfântul Ciprian diacon; Dionisie al Alexandriei; Sfântul Ciprian preot; Cele trei cărţi ale sale de Mărturii împotriva evreilor

Mintea activă a Sfântului Ciprian a căutat ocupaţie în acest stadiu alterat în înregistrarea milei lui Dumnezeu în convertirea sa; şi prin faptul că el le-a arătat foştilor săi asociaţi în pervesiunea păgână şi în superstiţie, vanitatea şi prostia religiei pe care a părăsit-o. Primele fructe ale convertirii sale par să fie Epistola către Donatus despre harul lui Dumnezeu, subiect care indică şi data scrierii. Donatus a fost o companie a lui Ciprian ca şi catehumen şi la fel de bine la botez. Este clar că aflăm că această epistolă s-a născut din conversaţii trecute şi care la fel de bine adresează importanţa creştinismului în general şi mai ales a ritului de iniţiere la fel de bine cu o expunere a vanităţii şi a răutăţii lumii din care adevărata religie este un refugiu sigur. Aceste subiecte importante sunt mai interesante din cauza la mai multe aluzii personale şi toată epistola are o aiură de sentiment individual, care îi oferă multă căldură şi strălucire, care se găsesc acolo unde cele mai mari probleme sunt tratate de cei care au simţit importanţa lor. Totuşi, trebuie să spunem că caracterul singular al Confesiunilor lui Augustin nu au aruncat în umbră toate scrierile de acest fel, aşa încât eu să nu mai vorbesc deloc depsre Epistola lui Ciprian către Donatus mai mult ca şi un document istoric decât ca şi o producţie literară interesantă. Ea aduce mai multe aluzii la viaţa şi caracterul de mai îniante al lui Ciprian, în loc să prezinte cititorului un punct de vedere deplin despre lucrarea în sine.

În tratatul său *Despre deşertăciunea idolilor*, care se pare că a fost scris în această perioadă de timp, în timp ce el era încă laic, trebuie să vorbesc mai pe larg, deşi în acest sens scrirea Fericitului Augustin a depăşit pe toate celelalte mai înainte sau din zilele sale. Cu adevărat lucrarea lui Augustin De civitate Dei, depăşeşte toate celelalte lucrări ale sale, *Adversus gentes* în învăţăminte şi la fel de bine ca şi importanţă generală la fel cum Confesiunile sale depăşesc toate celelelte autobiografii religioase. Există un interes singur ataşat scrierilor primilor creştini adresate păgânilor a căror societate şi superstiţii le-au părăsit. Fie că aceste lucrări au apelat la păgâni prin apologie sau instrucţie, ele trebuie scrise în aşa fel că păgânul să înţeleagă şi să aprecieze şi la fel de bine să îl intereseze. Ele trebuie să fie îmbinate cu un duh de religie, căutând obiecte mai înalte decât pot fii găsite în această lume. Prin urmare, ele prezintă literatura creştină ca un stadiu al tranziţiei, eliberat de moartea vie a

păgânului şi aruncând veşmântul plin de carne dar fără să se afunde în empiricul tainelor creştine şi fără să îşi deschidă aripile de serafim în lumina strălucitoare a zilei.

Lucrări de acest fel eventual au fost făcute de mai multe ori de converţi întârziaţi sau de cei care fără procesiune nu au fost duşi în adâncurile teologiei. Ei erau cei mai potriviţi pentru astfel de lucrări. Ei se aflau cumva în aceiaşi condiţie morală cu lucrările pe care trebuiau să le producă. Neofiţii care au scăpat de curând de iubirea păgânismului sau care încă trăiau în grijile lumii dădeau dovadă de un zel şi curaj ardent şi plin de aspiraţie şi găseau întotdeauna o cale spre inimile celor cărora li se adresau a căror opinii erau încă proasptele în minţile lor şi pe baza prejudicilor cărora ei putea să facă un atac atât de direct şi a căror limbaj îl putea suma atât de repede.

Este cât se poate de adevărat că mai mulţi dintre cei care au sărit în apărarea bisercii au fost mai îniante apărători ai păgânismului. Era cea mai bună metodă pentru ca astfel de persoane să îşi manifeste sinceritatea credinţei şi a pocăinţei lor şi de a promova slujba lui Dumnezeu pentru a îşi astrânge energiile în demolarea templelor pe care mai înainte chiar ei le-au ridicat cu sudoare. Învăţăm de la Fericitul Ieronim că chiar Ciprian însuşi când a fost păgân a fost un apărător al idolatriilor păgâne. Dacă cuvintele lui Ieronim implică faptul că el a folosit scrisul său în apărarea cauzei lor, munca necurată a ignoranţei sale este pierdută. Vom face o schiţă în acest sens. Ea se deschide cu referinţe generale la zeităţile, templele şi imaginile păgânilor şi a originilor lor cu dorinţa de a menţine pomenirea şi reverenţa regilor şi a altor benefactori din alte naţiuni; şi coborând la particularităţi, el menţionează pe Castor şi Pollux, Aesculapius, Saturn şi Marte ca să îşi susţină punctul de vedere. El arată că Mori încă îşi venerau zeii lor fără să ascundă această practică sub nici o formă.

De aici a ieşit o varitate de zeităţi i de caractere diferite ale cultului lor în diferite ţări şi de aici tot sistemul de idolatrie care a fost expus obiecţilor şi ridiculazităriі. Prin urmare zeii care au fost mai întâi atât de prolifici au ajuns să se împuţineze ca şi cum Jupiter era prea bătrân să fie un tată, Juno a pierdut privilegiul de a naşte copii? Cum se face că zeii care erau atât de puternici să protejeze Roma nu au putere egală să apere alte naţiuni? În ceea ce priveşte originea zeilor, Romulus îşi datora apoteoza sa minciunii lui Proclus. Chiar şi curtezanii au fost zeificaţi şi viciile şi bolile au avut propriile lor zeităţi protectoare. Viduus care trebuie să dizolve legătura dintre suflet şi trup este exilat din oraş din cauza terorii pe care o produce şi Venus cea Chealǎ este mai mult subiect al ridicularizării decât rănita Venus a lui Homer. Împărăţiile îşi datorează puterea lor nu meiturlui ci norocului: asirieni, medei, perşri, greci şi egipteni s-au succedat unii pe alţii şi în cele din urmă Roma a cărei orgine este cea care aduce o înroşire a obrajilor urmează şi ea. Indiferent ce regiuni auguste indică ea, ea îşi v-a avea domnia s-a atât timp cât îi este îngăduit şi nimic mai mult. Ce poate fii mai înşelător decât ritualurile de divinaţie? Regulus l-a consulat pe Augustus şi a fost luat prizonier; şi la fel a făcut şi Mancinus şi a fost luat în asediu; şi Paul a primit o prezicere fericită şi a căzut la Cannae. Caius Caesar care a urât astfel de indicaţii ale viitorului cu evenimentele sale părea atât de proster pentru a cucerii în proporţie. Originea tuturor acestor lucruri este în acele spirite migratoare şi mincinoase care fiind afundate în vicii letale şi care pierzându-şi temperamentul lor ceresc în contact cu pământul nu încetează a îi duce pe cât mai mulţi în depravare şi perzanie.

Ciprian continuă: proprii voştrii poeţi şi filosofi, ştiu că există un singur Dumnezeu şi că toţi aceştia sunt demoni. [Probabil cea mai bună mărturie despre teologia păgânilor şi în special despre doctrina lor inconsistentă a mai multor demoni şi a unui singur Dumnezeu poate fii găsită în descrierea Episcopului Warburton a tainelor păgâne în Demonstrarea misiunii duhovniceşti a lui Moise.] În acest sens, Socrate,

Platon şi Hermes Trismegistus sunt de acord cu noi. Aceste duhuri umblătoare voi le legaţi de statui şi de imagini. Ele respiră inspiraţia lor în profeţii voştrii, animează sacrificiile voastre, direcţionează zborul păsărilor, nasc oracole, se joacă cu falsitatea şi adevărul în acelaşi timp (fiindcă ele sunt în sine înşelalte şi înşelătoare), vă perturbă existenţa, vă infectează somnul, injectează frică fără cauză şi superstiţii, fac măruntaiele voastre să devină convulsive, iscocesc boli să vă aducă pe voi în templele lor, pentru ca ele să poată sărbătorii sacrificiile voastre şi prin a nu face lucrarea lor ele par că fac o vindecare. Prin astfel de metode ele caută să vă îndepărteze de la adorarea singurului şi adevăratului Dumnezeu şi să vă implice şi pe voi în vina lor pentru ca în acest fel să nu fie singure în pedeapsa lor. Chiar şi aceşti diavoli când sunt scoşi în numele adevăratului Dumnezeu sunt obligaţi să părăsească trupurile pe care le-au posedat, înfrânte şi mărturisind natura lor reală. Sunt influenţa şi operaţia puternicelor noastre exorcisme, le veţi auzii că mărturisesc că sunt lovite, legate în foc şi torturate din ce în ce mai mult. Pe cum este depărtează încet sau fug departe dintr-o dată, după credinţa demoniacului sau a exorcistului său, le puteţi auzii declarând de unde au venit şi unde se vor duce. De aici duşmănia oamenilor obişnuiţi împotriva noastră: fiindcă aceşti demoni instigă ura în noi fără să ştie ceea ce suntem noi, decât numai dacă ne-ar ştii mai bine ei ar înceta să mai fie persecutorii noştrii.

Pe scurt există numai un singur Dumnezeu şi El este Domn peste toate. Dacă în state şi în oraşe nu poate fii nici un fel de diviziune a suveranităţii fără disensiune, cu cât mai mult este necesar în puternicul univers să existe numai un singur Dumnezeu. Ce templu poate să îl conţină pe Dumnezeu al cărui templu este lumea întreagă? Dacă întrebaţi care este numele lui: este Dumnezeu. El este unul. El nu cere nici un fel de denumire distinctă. Ceea ce este bine să ştim este că nu toţi se pleacă în faţa acestui singur Dumnezeu. Mântuirea poate venii numai de la Hristos. Evreii sunt cei care au primit pentru prima dată favoarea lui Dumnezeu. Lor le-au fost făcute toate promisiunile lui Dumnezeu şi de aici prosperitatea şi sanctitatea lor antică. Evreii au devenit după cum spun chiar ei neascultători şi idolatrii şi deşi ei nu o mărturisesc, condiţia lor prezentă este o mărturie a mâniei lui Dumnezeu. Acum, cu mult timp în urmă Dumnezeu a mărturisit că îşi v-a alege un alt popor care Îl va slujii cu credincioşie şi v-a fii binecuvântat cu cele mai mari privilegii. Hristos este mesagerul acestei dorinţa a lui Dumnezeu şi la fel de bine El este şi mediatorul. El a fost profeţit cu mult timp înainte de proorocii evrei. Prin urmare, chiar evreii L-au aşteptat. El v-a venii de două ori. Mai întâi a venit în smerenie şi a doua dată v-a venii în putere şi cu mare mărire. În mândria şi în prostia lor ei au trecut cu vederea prima lui venire fiind orbiţi juridic de greşelile lor de mai înainte şi acum ei suferă ceea ce merită. Apoi după o schiţă a vieţii, morţii şi înălţării lui Iisus, Ciprian începe să declare numirea ucenicilor pentru a predica religia al cărui cal este El. El arată că el fac acest lucru în mijlocul suferinţei şi persecuţiilor care sunt umnplut măsura suferinţelor lui Hristos în urmaşii Săi. Noi îndurăm suferinţa care este testul adevărului pentru ca Hristos fiul lui Dumnezeu să fie proclamat nu numai de viaţa predicatorului ci de patima martirului. Pe El îl însoţim, pe El îl urmăm, El este liderul nostru, Lumina noastră, Mântuirea: El v-a deschide, pentru noi porţile raiului şi ne v-a face părtaţi Tatălui. Noi creştinii vom fii ceea ce este Hristos dacă Îl imităm pe Hristos în această lume.

Aşa este tratatul lui Ciprian despre deşertăciunea idolilor, ceea ce este un exponent frumos a primelor zile ale Bisercii Creştine. Ne vom întoace acum la istoria lui personală şi la primii paşti a ceea ce a fost carierea sa ecclesială rapidă. Ciprian şi-a pierdut prietenul şi părintele său duhovnicesc fiindcă Ponţiu abea l-a menţionat pe Ceciliu mai înainte să îi menţioneze moartea, adăugând că pe patul de moarte, Cecicliu

şi-a lăsat soţia şi copii în grijia lui Ciprian făcându-l astfel pe cel care era moştenitor al evlaviei şi realizărilor religoase păzitorul celor dragi relaţii ale sale. Chiar în acest scurt interval dintre botezul său şi moartea lui Ceciliu, Ciprian a fost admis în rândul diaconilor. Ponţiu care era char el un diacon spune că *în timp ce era unul dintre noi* a locuit cu Ceciliu, un om onorabil a căruit memorie trebuie să avem la mare cinste şi care a fost mediul covertirii sale la credinţa în Hristos. Interpratatea acestui pasaj din Ponţiu nu este fără o mărturie directă a admiterii lui Ciprian ca şi diacon mai înainte de a urca spre celelalte trepte ale ierarhiei. Iată ce spune Eusebiu despre el: Cprian care mai înainte a fost un retor, mai apoi prezbiter şi care evetual a primit coroana martiriului: Ieronim spune că fiind ales presbiter [preot] a fost făcut mai apoi episcop al Cartaginei, în timp ce Ponţiu ne spune că a trecut cu vrednicie de prin toate treptele ierarhiei preoţeşti. De aici, ceea ce este contrar tuturor probabilităţilor mai mulţi istorici au negat faptul că Ciprian ar fii fost vreodată diacon. Faptul că Ponţiu a omis să spună acest lucru este fiindcă el a fost foarte ocupat să redea viaţa lui Ciprian şi se vede că el a dorit să insiste peste tot ceea ce a fost extrem de măreţ din viaţa maestrului său. Prin urmare, având în vedere că el era un diacon de aici şi puţinele cuvinte pe care le-a spus despre trecerea maestrului său prin această treaptă. În termeni generici, Ponţiu vorbeşte despre avansarea lui Ciprian: „ el a trecut repede de la preot la episcop fiindcă cine ar fii ezitat să avansaze pe un astfel de om prin cele mai înalte grade de cinste?” Din nou: „acest lucru ne spune multe despre el că el a fost ales în cinstea de preot şi de episcop prin judecata lui Dumnezeu şi favoarea oamenilor chiar şi atunci când el era considerat un neofit.” Este cât se poate de nefondat că unii fac afirmaţii cum că Ciprian nu a fost niciodată diacon mai ales atunci când îl vedem pe Blondel afrimând în ciuda unei şi mai mari probabilităţi că el ar fii devenit episcop fără să fie făcut preot.

Deşi Sfântul Ciprian era fără nici o îndoială un diacon la timpul morţii lui Ceciliu, este sigur că nu a fost avansat la acest timp ca şi preot, fiindcă în acest caz Ceciliu nu ar fii putut să îi acorde în grijă familia lui fără se încalce disciplina bisericească, care îi împideica pe preoţi şi episcopi să asume datorii seculare mai ales acea de tutore şi de excutor. Diaconul nu putea face decât în situaţii excepţionale liturghia şi botezul fiind mai mult împuternicit cu datorii duhovniceşti şi este adevărat că în ceea ce priveşte Biserica el trebuia să se implice cu anumite datorii ale vieţii zilnice. Prin urmare unui diacon îi are permis să aibă de grijă de familia altcuiva. Nu este nimic inconsistent în aceste rânduieli. Ceea ce trebuie să ştim este că la timpul lui Ciprian erau mult mai mulţi slujitori ai bisericii care rămâneau toată viaţa diaconi. Cirpian care a trecut extrem de repede prin diaconat ceea ce panegiristul său Ponţiu nu a reuşit ne oferă un exemplu în acest sens [când vorbeşte despre el Ieronim se adresează ca şi „Pontius Diaconus Cypriani” Cat. Scirpt., Ecc. Vol. 1, p. 187].

În timpul domniei împăratului Filip, când biserica a fost liberă de persecuţie, timp în care Ciprian a trecut prin stadiul de catehumen, a unui laic şi al diaconatului prin milostenia şi prin evlavia sa personală şi prin lucărrile sale în apărarea creştinismului. Între timp unul dintre marii lui contemporani avansa într-o parte distantă a Africii, la culmea demnităţii şi a reputaţiei; fiindcă în acest timp Dionisie a fost numit pe scaunul episcopal al Alexandriei care a rămas vacant la moartea lui Heraclas, care l-a ocuapt timp de 16 ani. [Annalele lui Person. Eusebiu, 6, 35]. Epistolele lui Ciprian şi ale lui Dionisie formează o mare parte a materialelor autentice ale istorei ecclesiale ale epocii şi vom avea de mai multe ori ocazia să cităm autoritatea prelatului de la Alexandria. Probabil în luna decembrie a acestui an (247) la Ciprian a fost făcut preot. Ponţiu ne spune fără să se refere cât se poate de distinct faptele şi la părţile din această viaţă în

termeni generali că el a fost activ ca şi laic şi la fel de bine el a fost activ şi ca şi preot. Pentru acest lucru ne putem referii la cele trei cărţi ale Mărturiilor împotriva evreilor: aceasta este cel puţin concluzia la care au ajuns editorii nebedectini ai scrierilor lui Ciprian care au remnarcat foarte bine că conţinutul sau mai bine spus omiterile din această lucrare indică timpul la care au fost compuse: din moment ce nu conţin nici o aluzie la acele evenimente în care interestul şi energiile lui Ciprian au fost atât de mult folosite pentru tot restul vieţii sale; în timp ce unele dintre principiile sale sunt mult mai puţin vivid explicate decât ar fii fost într-o periadă următoare. De exemplu în a treia carte el colectează câteva mărturii biblice împotriva ereticilor şi a schismaticilor; dar el ar fii fost mult mai convingător şi mai vehement în acest sens dacă ar fii scris în mijlocul flăcărilor şi a comoţiilor care au fost lansate de ereticii din propria lui episcopie.

Cele trei cărţi în care această carte este distribuită sunt adresate lui Quirinius, care era probabil un tânăr creştin, fiindcă Ciprian îl denumeşte ca şi dragul său copil. Se pare că Quirinius i-a cerut pritenului său mult mai bine versat să îi furnizeze din scriptură cu evidenţe pentru creştinism; şi ca şi consecinţă aceste cărţi au fost scrise. Primele două cărţi au fost date lui Quirinius, însoţite de o epistolă instructivă în care Ciprian îşi desfăşoară planul său. „Am cuprins subiectul acestei cărţi în două cprţi de mărire egală; în prima carte am dorit să arăt că evreii după cum s-a prevăzut s-au depărtat de la Dumnezeu şi au pierdut favoarea lui Dumnezeu care a fost mai întâi oferită lor şi a fost promisă prosperităţii lor; dar creştinii, a căror credinţă este terenul pentru acceptarea lor a lui Dumnezeu au luat locul lor, dintre toate naţiunile şi din toate părţile globului. A doua carte conţine o afirmate a tainei lui Hristos: artând că El v-a venii, după cum au prezis proorocii şi că el a suferit tot ceea ce s-a propovăduit despre El.” În a treia carte, în conformitate cu o cere a lui Quirinius, Ciprian prezintă în cuvintele Scripturii, un sumar al datoriilor creştinilor; urmând acelaţi plan care a fost urmat primele două cărţi şi fără să aduge nimic din citatele din Sciptură prin a conecta captele primelor câteva secţiuni [o anumită noţiune a acestora cărţi se cuprinde din următoarele capete.

Cartea 1.

1. Că evrerii l-au supărat pe Dumnezeu foarte mult părăsind pe Dumnezeu pentru idoli.
2. Fiindcă ei nu i-au crezut pe prooroci ci i-au ucis.
3. Fiindcă s-a prevăzut că ei nu vor recunoaşte, înţelege şi nici primii pe Domnul.
4. Că vechiul botez v-a înceta şi v-a fii instituit unul nou.
5. Că vechile jerfe vor înceta să mai fie oferite şi că unul nou v-a fii oferit în schimb.
6. Că vechea preoţie v-a fii abandonată şi că v-a venii un nou Preot a căruit preoţie v-a fii veşnică.

Cartea 2

1. Că Hristos este primul născut al lui Dumnezeu şi El este înţelepciunea lui Dumnezeu prin care au fost făcute toate lucrurile.
2. Că el v-a fii din rădăcina lui David după trup.
3. Că Hristos este mirele şi Biserica mireasa din care se v-a naşte un fiu duhovnicesc.

Cartea 3

1. Benficiile martiriului.
2. Că ne putem apropria de Tatăl numai prin Hristos.
3. Că nimeni nu poate intra în împărăţia lui Dumnezeu dacă nu este botezat şi regenerat

4. Că botezul şi Euhastia nu sunt de mare folos dacă nu avansăm în fapte bune
5. Că tainele lui Dumnezeu sunt de nepătruns şi că trebuie să avem credinţă
6. Că nimeni nu este liber de păcat şi de stricăciune.,
7. Că păcatele sunt iertate prin botez.
8. Că jertfele perverţilor sunt rele.
9. Că iubeşte mai mult cel al cărui cele mai multe păcate sunt iertate la botez.
10. Că trebuie să fim stăruitori în rugăciune.]

Pentru o mai bună înţelgere a acestor probleme el îi reaminteşte lui Quirinius Scirpturile asigurându-l cu tărie că îi v-a fii dată pe cum v-a citii şi că instrospecţiile sale în lucrurile sfinte şi în tot adevărul duhovnicesc v-a creşte pe cum v-a trece prin conţinutul Vechiului şi a Noului Testament. Aşa se pregătea Ciprian într-o carieră diligentă şi folositoate în stadiile inferioare ale Bisericii, pentru cea mai înaltă treaptă a ierarhiei creştine, la care a fost ridicat curând şi cât se poate de neaşteptat.

Capitolul 3

Ciprian este ales episcop; Încercarea lui de a scăpa; Partea poprului în alegerea sa; Constituţia Bisericii în epoca ciprianică; Moralitatea şi disciplina în episcopia lui Ciprian şi faptele şi scrierile care s-au ridicat din condiţia Bisericii; Epistolele lui Ciprian; Cazul lui Geminius Victor; Pomenirea morţilor; Practicile primare o mărturie împotriva greşelilor papale; Cazul jucătorului; Stadiul scenei în timpul lui Ciprian; Cazul diaconului răzvrătit; Cazul lui συνεισακτοι; „Creştinismul antic”

Ridicarea Sfântului Ciprian în scaunul episcopal al Cartaginei a urmat imediat după ce a primit preoţia: fiindcă la moartea lui Donatus [numai dintr-o expresie cauzală într-un dintre epistolele sale către Corneliu că învăţăm numele predecesorului său: atesessorum nostrum Fabiani et Donati. Agripunus, despre care vom vorbii mai apoi, cred că este singurul prelat mai înainte de Ciprian şi Donatus a cărui nume a ajuns până în zilele noastre], în anul 248, toţii oamenii cu concurenţa pe departe a unei părţi mai mari a clericilor care l-au cerut pe Ciprian episcop ceea ce denotă meritele singurale ale acestui om. Modestia tânărului preot totuşi, ar fii dat locul seniorilor săi şi el s-a retras ascuâncudu-se pentru o vreme de ochiul ager al poporului. A fost pronia lui Dumnezeu cea care l-a făcut pe Ciprian episcopul lor. Când oamenii i-au înconjurat casa, au închis uşa şi au căutat toate pasajele de intrare şi retragere, datorită zelului lor în cele din urmă Ciprian s-a arătat pe sine dar cumva nedumerit în faţa mulţimii care s-a adunat. Oamenii l-au primit cu bucurie fiindcă aveau multe speranţa şi aşteptări de la el. Totuşi, hirotonia lui în episcop nu a fost lipsită de opoziţie; fiindcă anumiţi preoţi care mai înainte au fost impresionaţi de el s-au opus alegerii sale şi au influenţat ca o parte din episcopia lui să se umple de opoziţia unei facţiuni schismatice. Ponţiu a fost foarte departe de adevăr atunci când a afirmat despre maestrul său că „quidam illi restiterunt, etian ut cinceret”: - unii s-au opus lui pentru ca vrednicia lui să fie arătată prin înfrângerea opoţiziei lor. Este adevărat că după Ponţiu, el a depăşit răul prin bine fiindcă el adaugă că a fost o minune cum el a îndurat această opoziţie şi cum cu mare uşurinţă a iertat-o în aşa fel că a ajuns să îi primească pe oponenţii săi în numărul celor care intimi prieteni şi cunoştinţe.

Sfântul Ciprian nu este singurul exmeplu pe care îl avem din antichitate despre unul care a evitat atât de mult episcopatul încât să recurgă chiar la ascundere sau fugă. Cu adevărat, era mult risc personal şi foarte puţin avantaj temporal şi foarte grea răspundere spirituală ataşastă celui mai înalt oficiu de slujire într-o Biserică

persecutată, că nu este nici o mirare că mai mulţi au voit să scape de această demnitate invidiată. Vom găsii în prezent scaunul Romei vacant de mai multe luni fiindcă în pericolul care îl simţea cel care îl ocupa; şi când alegerea a fost în cele din urmă făcută vom găsii pe Ciprian lăudând virtutea şi curajul dezinteresat a celui care nu s-a dat înapoi de la datoriile, pericolele şi cinstea acestui scaun. În mintea lui Ciprian, totuşi, frica de pericol nu avea nici un loc; şi este fără nici o îndoială că modestia lui care nu a fost afectată a fost cea care a respins această demnitate în ciuda aclamaţiilor poporului din Cartagina. Ca şi Ciprian, Sfântul Atanasie, un om mult prea curajos pentru a fugii de pericol şi care la fel de bine nu a fost extrem de redepe în a primii ridicarea lui la rangul de episcop, este cât se poate de mult un exemplu paralel. Apolinarie Sirianul după cum este citat de Sozomen ne spune că Alexandru, episcop de Alexandria a fost inspirat de Dumnezeu să îl numească pe Atanasie succesorul său [Sozomen, ii, 17]. În timp ce el zăcea şi îşi aştepta moartea l-a chemat pe Atanasie, care fugise pentru a evita alegerea care cădea asupra lui. Un altul care avea acelaşi nume i-a răspuns prelatului, care i-a spus că nu pe el îl cheamă şi a continuat să strige: Atanasie! Atanasie!” În cele din urmă Atanasie a spus: „tu crezi că vei scăpa Atanasie dar nu vei scăpa.” În cele din urmă el a fost găsit prin pronia lui Dumnezeu.

La fel de bine este adevărat că alegerea lui Ciprian nu a fost un lucru obişnuit. Sfântul Ambrozie şi Augustin prezintă lucruri remarcabile în ceea ce priveşte această alegere. Cu adevărat se pare că aceasta a fost una dintre metodele prin care Dumnezeu a desemnat ca anumite persoane să fie alese pentru această slujire înaltă; la fel cum a făcut şi în alte cazuri chiar dincolo de exeperienţa noastră prezentă şi din moment ce El a stabilit Biserica într-o formă aşetază şi într-o anumită ordine, dincolo de necesitatea cazului. Ar fii cât se poate de lipsit de temei să aşteptăm acum consimţământul exprimat al poporului în alegerea de acum a episcopului sau chiar să dăm aclamaţiile lor unei influenţe materiale ca şi la fel să aşteptăm ca succesorul său să fie numit de un avertisment de la Dumnezeu într-un vis unui episcop muribund sau a unui porumbel care să stea peste capul persoanei pe care Dumnezeu a ales-o să îi conducă Biserica. Ciprian, Atanasie şi Fabrian [Eusebii, Ecc. Hist. Vi, 29] au fost desemnaţi prin astfel de metode; dar acest lucru nu înseamnă că acesta este o regulă cu o manifestaţie a scopului lui Dumnezeu; nu un principiu cu o aplicaţie geberală cu o interpoziţie particulară a Proniei.

Fiind acum alături de Ciprian în ridicarea la prin cele câteva ierarhii ale slujirii apostolice, către episcopat, *sacertodii sublime fastigium,* am putea să ne oprim pentru moment pentru a arunca o privire rapidă peste poliţa Bisericii după cum apare ea în obiceiurile ecclesiale ale timpului. [Cei care doresc să se familiarizeze cu amănuntele acestei probleme pot să consulte principiile episcopului Sage ale epocii ciprianice cu arătarea lucrării sale. Stillingfleet în lipsa de raţiune a prezenţei separaţii este destul de corect când se referă la subiect.] Tot trupul Bisericii a fost împărţit în două mari divizii: clerici şi laici: o distincţie care a fost făcut de însuşi Iisus Hristos şi care a fost păstrată de apostolii Săi şi de toată creştinătatea mai multă vreme. Totuşi, Dodwell s-a întâlnit aici cu obiecţiile lui Rigaltius împotriva autorităţii primare a diviziunii Bisericii lucru pe care îl face în prima sa dizertaţie ciprianică, de voce cleri sacri ordinis propria. Argumentele ui Dodwell sunt încă importante fiindcă ele trasează oridinea tuturor acelor secte sau cea a slujirii lor care se interferează cu cea a laicilor; mai pe scurt cu orice dar nu cu succesiunea apostolică. Dacă există clerici în Biserica lui Hristos şi dacă slujirea clericilor nu este numai de a slujii pentru oamenii ci de a slujii şi pentru Dumnezeu, atunci devine sigur că este nevoie de ceva mai mult decât alegerea poporului sau părerile unui individ pentru a oferii un om loc între clerici; şi este egal de

clar că intervenţia mai multor succesiuni pe un oficiu uzurpat nu face bine poziţiei ultimului intrus. Dacă A, fără să aibă puterea de a hirotonii, adică de a transmite oficiul unei slujitor de la Dumnezeu, pretinde să îl hirotonească pe Ba şi B să îl hirotonească pe C, şi aşa mai departe de la M sau N, din moment ce nici una dintre persoanele care intervin poate transmite mai mult decât a primit, şi B de fapt nu a primit nimic de la A, care nu are nimic de oferit, fie că este de cinste sau de ruşine, înseamnă că ei pretind o slujire care nu le aparţine.

Câte secte sunt în zilele noastre fără preoţi este un fapt pe care mai bine nu îl spun. Pe vremea Sfântului Ciprian distincţia dintre clerici şi laici a fost atât de bine păzită nu numai de legile ecclesiale ci şi de opinia şi de sentimentul popular, că ar fii fost moral imposibil pentru o singură persoană să uzurpe o singură funcţie pastorală fără hirotonie. Un instrus chiar şi în rangul diaconilor ar fii fost respins cu multă indignare şi ură şi cel în cauză ar fii fost imediat excomunicat. Acest lucru nu înseamnă că laicii ar fii fost prin urmare lipsiţi de locul şi influenţa lor în Biserică şi la fel de bine ca şi clericii şi ei se bucurau de mai multe privilegii. Acolo unde laicii sunt confundaţi cu clericii toate treburile ecclesiale cad mai de vreme sau mai târziu în mâna clericilor; fiindcă ei sunt cei mai potriviţi prin obiceiurile şi oportunităţile slujirii lor şi evident că ei vor urma acest curs de fapte decât numai dacă sunt cu adevărat oamenii au virtuţii. [Imensa influenţă a clericilor în treburile seculare în evul mediu, când cazul susţinut a fost întors şi clericii au fost mult mai secularizaţi, în loc de laici fiind mult mai confundaţi cu clericii susţine acest gen de gândire cu un exemplu ex abundanti.] La fel de bine clericii şi laicii au locul lor de care trebuie să fim conştienţi şi din care ei nici nu pot avansa şi nici nu se pot retrage, dacă ei ştiu adevărata tăria a poziţiei lor sau consultă întreg trupul Bisericii.

Am văzut prin urmare în cazul alegerii Sfântului Ciprian câtă influenţă avea poporul în acele zile când exista o puternică distincţie dintre clerici şi laici şi la fel de bine acest lucru avea o influenţă cât se poate de efectivă în poliţele ecclesiale din acele timpuri. Întotdeuna Sfântul Ciprian apare ca şi unul neliniştit să le salveze privilegiile şi să le ofere locul lor potrivit în trupul Bisericii. Clericii care erau puşi separat pentru oficiul pastroral de o hirotonie solemnă făcută de episcop erau împărţiţi în trei ranguri: diaconi, preoţi şi episcopi. Aceştia aveau propria lor provincie care era distinctă de restul la fel cum laicii sunt distincţi faţă de clerici. Episcopul era principalul conducător la Bisericii sub Dumnezeu şi autoritatea ultimă pentru restul. El era canalul prin care se împărtăşea harul lui Dumnezeu Bisericii. De aici era şi regula că nimic să nu se facă fără episcop sau fără cunoştinţa episcopului, ceea ce implică faptul că episcpul a avea puterea să sancţioneze la fel de bine. Dacă erau aplicate sancţiuni fără acordul episcopului ele erau considerate invalide. Aşa că Sfântul Ignaţiu spune că fără de episcop nu este comuniune şi astfel de pasaje din autori creştini primari pot fii citate infinit.

Ceea ce distingea oficiul episcopului fără de care nu se putea face nimic era hirotonia. În aceasta se putea vedea că episcopii erau succesorii apostolilor şi că ei ascultau de Dumnezeu. Preoţia care era a doua treaptă a ierarhei avea funcţii care erau derivate de la episcop dar care nu pot fii luate de la un diacon, mai ales a slujii euharistia şi această ierarhie era cunoscută ca venind de la Hristos. Ultima ierarhie în slujirea pastorală este cea a diaconilor care a fost instituită de apostoli şi în care laicilor nu le este permis să intre. Ceea ce putea face diaconul cu permisiunea episcopului era botezul la marile sărbători fiindcă numărul cadidaţilor era prea mare şi episcopii şi preoţii nu mai răzbeau să boteze: se pare că în unele locuri era o practică oboşnuită de a boteza diaconii. [Bingham, Orig. Ecc. II xx, 9.].

Prin urmare ceea ce putem spune este că la vremea Sfântului Ciprian exista o rânduială foarte bine pusă la punct a ceea ce cunoaştem azi ca şi episcopatul. Acest episcopat era diocezan şi la fel de bine autoritatea episcopului se întindea pe mai multe congregaţii este cât se poate de clar din istoria acelor timpuri. La Roma erau în acel timp 46 de preoţi, 7 diaconi, 7 ipodiaconi, 42 de acoliţi şi 52 de exorcişti, citeţi şi istiari cu peste 500 de văduve şi săraci care erau hrăniţi de biserică. Toate acestea erau într-o jurisdicţie episcopală, mai bine spus în episcopia lui Corneliu [se vedea scrisoarea lui Cornelu în Eusebiu, Ecc. Hist, vi, 43]. În Cipru în episcopia lui Teodoret erau 600 de parohii sau biserici toate cu preoţi diferiţi] şi prin urmare din aceste date ne puntem da seama că la Roma erau mai multe biserici.

Biserica din Roma şi din Cartagina erau metropolitane sau arhiepiscopale după cum se poate vedea din această lucrare în rândurile care vor urma. [Este de amintit aici că cel mai mare rang pe care l-a obţinut Biserica din Roma a fost cel de scaun patriarhal care este pentru bisericile metropolitate ceea ce sunt pentru scaunele sufragane. La fel de bine se poate vedea că Anglia nu era sub scaunul Romei]. Aceasta era mai mult o problemă de poliţă decât una teologică, Arhiepiscopul sau mitropolitul fiind ridicat mai mult decât episcopul sufragan în ordine teologică la fel ca şi în putere şi rang ecclesial: este la fel de bine cât se poate de interesant să vedem această ordine a bisercii primare cum ea există şi în zilele noastre, mai înainte ca alianţa cu statul să ajungă să secularizeze biserica sau mai bine spus să îi modifice constituţia ei.

Până acum suntem deplin în acord cu Biserica primară, fiindcă chiar locul laicilor şi influenţa lor în sinoadele bisericii poate fii găsită în zilele noastre dintre alianţa statului cu biserica [....] A se vedea Hooker, Ecc. Pol. Viii, 8. Este bine să găsim un punct de salvare în ceea ce pare un punct mai slab. Prin urmare, biserica după cum o ştim azi cu preoţi, diaconi şi episcopi exista şi în Cartagina la timpul Sfântului Ciprian. Singura întrebare care este sugerată de enumerarea slujitorilor ecclesiali de mai înainte care au fost subiect lui Corneliu şi Bisercii sale din Roma; şi cu aceste lucruri ne vom întâlni şi la Cartagina şi în alte locuri. Chiar şi aici diferenţa nu este atât de mare pe cum ar părea să fie. Fiindcă trebuie să spunem că nimeni nu credea că primele oridine inferioare cum sunt subdiaconii [ipodiaconi], acoliţi şi restul nu au fost denumite de Dumnezeu sau dintr-o folosinţă necesară a Bisericii; şi ele nu aveau nici un fel de sacrină pastorală sau sacramentală. În al doilea rând, sub nume diferite avem aceiaşi slujitori ai Bisericii; care la fel de bine au avut aceleaşi funcţii. Un lucru care este neîntâlnit în zilele noastre şi care era cât se poate de obişnuit în timpul lui Ciprian era că cineva care este cleric era privit cu mult mai multă evlavie decât este în zilele noastre şi acest lucru era un fapt cât se poate de evident. În zilele noastre am redus religia la cele mai mici dimensiuni în care obiceiurile apostolice par cât se poate de demodate.

Acum să ne întoarcem la Sfântul Ciprian în funcţia sa episcopală. Atenţia lui a fost întoarsă imediat după ridicarea sa pe scaunul episcopal la restaurarea disciplinei care părea extrem de relaxată în pacea lungă de care s-a bucurat Biserica; [Sulpicius ne spune că după persecuţia lui Severus, Biserica s-a bucurat de pace timp de 38 de ani cu excepţia când Maximinus a persecutat unele biserici locale. Din câte se pare Africa nu a suferit de această suferinţă parţială. A se vedea Analele lui Pearson] şi în unele aspecte de a corecta cele mai serioase abuzuri care au ajuns să fie cunoscute chiar şi în rândul clericilor. Pentru acest lucru el a chemat în sprijinul său clericii şi poporul şi cu această ocazi a scris tratatul *De habitu virginum,* dimpreună cu câteva episcole, avertizând cu anumite cazuri care au cerut interferinţa lui. Acum atenţia noastră este atrasă pe primele dintre acele epistole ale Sfântului Ciprian care aduc lumină asupra istoriei,

legilor şi principile din zilele sale. Geminus Victor, un ecclesial de la biserica din Furni, improbabil episcopul ei, la moartea sa l-a numit pe Geminius Faustinius, pe atunci un preot păzitor sau executor la voinţei sale. Nevoia de a îi ţine pe clerici departe de grijile acestei lumi şi în special de acele datorii care i-ar aduce în cerinţele curţii magistratului păgân a sugerat legi care să prevină clericii de a asuma o astfel de slujire, cu pedeapsa de a fii caterisit. Legea civilă, pe de altă parte i-a refuzat fiindcă era dificil cu care persoanele au asumat locuri de asemenea responsabilitate [lucru care era cât se poate de necesar pentru o astfel de situaţie]. Prin urmare, Biserica a fost obligată să penalizeze în anumite cazuri nu numai pe clerici care au executat ci şi pe cel care a testat o astfel de slujire; şi acum Ciprian a fost chemat să pună în aplicare legile împotriva lui Victor care l-a denumit pe Faustinus executorul său. În conformitate printr-o scrisoare către clericii şi poporul de la Furni, el îşi exprimă regretul pentru a o astfel de încâlcare a disciplinei. El a citat o deicizie a unui sinod anterior care a condamnat această practică de care Victor a fost vinovat şi motivele, în termeni generali, pe necesitatea pe care canoanele ecclesiale au fost întemeiate. *Nici un om care s-a angajat cu treburile acestei vieţi şi care şi-a găsit slujitori:* se cuvine să conducă viaţa creştinilor cu atât mai mult decât orice ecclesiastic pentru ca el să se dedice în cele din urmă slujirii altarului: pe acelaşi principiu pe care au funcţionat şi leviţii în legea mozaică, din grijile acestei vieţi. Toate acestea au fost luate în serios de cei care au făcut canonul pe care Victor l-a încălcat. Ciprian continuă: „prin urmare, din moment ce Victor a îndrăznit contrar legii din canonul sinodului, ca să îl denumească pe Faustinus executorul spu, nu trebuie să fie făcută nici un fel de obligaţie pentru moartea sa şi nici o rugăciune să nu fie făcută în numele său de Biserică: pentru ca noi să menţinem decretele episcopilor care au luat această hotărâre. Ce alt avertisment trebuie oferit în acelaşi timp restului de fraţi creştini care să nu îi mai denumim pe preoţii şi slujitorii Altarului şi Bisericii lui Dumnezeu de grijile mari ale lumii.”

Această metodă de a pune în aplicare canonul ecclesial prin a interzice menţiunea celui care a ofensat, chiar şi după moartea lui în slujba Bisericii, ne face să concluzionăm o altă regulă şi obicei primar. Cererile credincioşilor şi în euharistie nu au fost făcute numai pentru ei ci şi pentru toată Biserica şi prin urmare, pentru cei care au murit în Hristos care erau consideraţi ca fiind o porţie a Bisericii cu siguranţă ca şi cu cei care trăiau în trup. Prin Părinţii din vechime cu precauţia lor antică de a mânui subiectle sacre şi tainice, nu s-au averturat să descrie avantajul specific cu care credincioşii morţi au primit din primul act. Totuşi, este bine să credem că atunci când s-au făcut pomeniri ale morţii şi sacrificiului lui Hristos au fost solemnt sărbătorile pe pământ, nu a fost fără nici un beneficiu pentru cei care au fost cu adevărat interesaţi de acest act de iubire. Ei credeau că oştirile cereşti erau prezente la Liturghie: şi din moment ce slujitorii intrat în comuniune cu duhurile serafice prin prezenţa lor. Prin urmare, de ce ei să nu fie în comuniune cu cei care erau prezenţi cu sufletul fiind uniţi mistic cu ei în trupul lui Hristos pentru ca în acest fel întreaga Biserică să fie unită pe pământ şi în ce pentru un beneficiu mutual?

În acest crez nu a existat nici un fel de superstiţie, cum că rugăciunile drepţilor, atunci când sunt mai ales adunaţi în Biserică şi sfinţiţi de sărbătorirea celor mai sublime taine ale credinţei, ar putea beneficia sufletele celor morţi într-un stadiu separat pentru a se bucura de fericirea veşnică. Aici în cazul rugăciunilor, biserica primară nu a pretins să desluşească o taină şi nu a dorit să explice sau să particularizeze ceea ce a fost considerat în mare ca fiind obscur. Ei au adus jerfe pentru morţi şi la fel s-au şi rugat pentru ei în ambele cazuri fără fanatism şi superstiţie. Cu scopul ca să fie mai mult interes pentru această parte a slujirii, numele celor pentru care au fost făcute

sacrificii şi jertfe au fost recitate cu voce tare din diptici sau din suluri sfinte. Patriarhi, prooroci, apostoli şi Sfânta Maria şi martirii Bisericii au fost menţionaţi mai întâi. Mai apoi au fost pomeniţi acei oamenii care au murit în comuniune cu biserică şi care au fost evlavioşi în special episcopi şi alţi ecclesiastici. Pe lângă beneficiile misterioase pe care le puteau aduce celor plecaţi de la noi. Nu poate fii contestat că acest lucru a fost pentru cinstea memoriei şi numelui lor. Pentru cei vii rugăciunea era extrem de benefică sau mai bine spus o modalitate de a cultiva unitatea credinţei şi acele virtuţi care erau răsplătite. Se credea că pomenirea morţilor este un puternic factor care se bazează pe speranţă reunirii cu ei la înviere. Aceasta este o mărturisire clară a marelui adevăr învăţat pe Hristos când a spus că Dumnezeu nu este un Dumnezeu al morţilor ci al viilor; că toţi sfinţii trăiesc în şi pentru El. Se credea că fără rugăciunile viilor morţii nu primesc nici un fel de binecuvântare. Acest lucru trebuia să fie făcut cu evlavie, milostenie şi speranţă ceea ce era plăcut lui Dumnezeu. Acesta a fost un instrument de disciplină care se afla în mâna Bisericii prin care vii sunt încurajaţi să ducă o viaţă evlavioasă. Acest lucru este aşa fiindcă ei pot fii stimulaţi de pomenirea morţilor evlavioşi şi afectaţi cu tristeţe dar cu folos de verdictul solemn al Biserciii care a refuzat pe cei răi de a mai fii pomeniţi.

Prin urmare judecata Sfântului Ciprian s-a bazat pe acest lucru: că numele lui nu trebuie pus în dipticile Bisericii şi nici o slujbă să fie făcută pentru el la altar unde s-a împărtăşit mai de mult. Dacă acest lucru pare o sentinţă severă, trebuie să insistăm mai mult asupra acestui caz ca şi unul care susţine nevoia de sancţiuni morale mai rigide. Mai mult, trebuie să luăm în considerare că această excomunicare a lui Victor după moartea lui a fost o măsură ecclesială de disciplină şi în nici un caz ea nu era defintivă în ceea ce priveşte judecata lui Dumnezeu asupra lor. Acest lucru este aşa fiindcă mila lui Dumnezeu era încă valabilă în acest sens, deşi dezaprobarea era datoria bisericii. Comportamentul lui Ciprian este justificat mai mult prin practica constată a Bisericii şi chiar printr-un act al Sinoadelor Ecumenice: fiindcă un sinod l-a anatematizat pe Papa Honorius ca şi monotelit după moartea lui şi a decis ca numele lui să fie şters din diptice. Judecata unui anume episcop sau Biserică poate fii pusă mai apoi în aplicare, ca şi în cazul unei persoane excomunicare în timpul vieţii fără motive suficente: aşa se face că Hrisostom a fost condamnat şi excomunicat pe nedrept, Episcopii occidentali nu comunicau cu episcopii din Bosfor, Tracia şi est până ce nu au restaurat numele lui Hrisostom în dipticii Bisericii. Arsacius care a fost succesor al lui Hrisostom a fost lipsit de înfăţişaera lor; pe care Atticus următorul episcop a obţinut prin a răspunde cererilor lor drepte. [Theodoret; Ecc. Hist., v, 34, vol. iii, p. 1076. Ed. Halae, 1769.]. Cei care oferă numai o atenţie de suprafaţă acestor probleme, ceea ce am spus poate părea un fel de trecere în revistă a Bisericii din timpul Sfântului Ciprian din partea Romei în obiceiurile şi tradiţiile sale şi mai ales în rugăciunile care erau făcute pentru cei morţi care nu ieşit dintr-un anume obicei. Prin urmare, trebuie să arăt care a fost diferenţa dintre practica romană şi cea a bisericii primare: şi să arăt că ultima nu presupune ci respine doctrina purgatoriului.

Litaniile şi rugăciunile care au fost oferite pentru morţi în Biserica primară au fost oferite nu pentru cei care nu erau sfinţi ci pentru morţii binecuvântaţi; nu pentru cei asupra cărora Biserica era în îndoială ci pentru cei asupra cărora nu exista nici un fel de îndoială. Se credea că ei sunt primiţi în sânul lui Avraam sau în rai şi nu pentru ca ei să fie eliberaţi de orice suferinţă ci pentru ca bucuria lor să fie şi mai mare chiar în stadiul lor de aşteptare, pentru ca timpul ca ei să se bucure de mărire să fie vină mai repede: o cerere pe care o facem mai ales în slujba înmormântării şi oricând ne rugăm Tată nostru, vie împărăţia ta. Prin urmare, creştinii primari se rugau pentru cei mai

mari sfinţi şi pentru cei care ei cerdeau că sunt în linişte în rai: chiar dacă ei ar fii crezut în purgatoriu, nu era ca şi cum ei ar fii crezut că ei se aflau în acel loc la care se refereau aceste rugăciuni. Altfel Geminus Victor pe care l-am menţionat mai sus ar fii trebuit să fie mult mai pomenit în rugăciunile Bisericii, pentru greşala pe care a comis-o. Ceea ce este bine să ştim că nu există nici un fel de menţiune despre purgatoriu până destul de târziu de timpul lui Ciprian şi deşii Augustin a dat ocazia la mai multe afirmaţii ale doctorilor care au urmat prin care se întreba dacă există un loc intermediar pe purificare. Totuşi, nici chiar opinile modeste ale lui Augustin nu au fost în acord cu afirmaţiile dogmatice ale romano catolicilor păzite de sancţiuni veşnice. [A se vedea crezul Papei Pius IV. Episcopul de Exter în scrisoarea lui către Charles Butler a dovedit în mare că noţiunea lui Augustin a purgatoriului nu a fost identică cu cea a catolicilor din zilele noastre. Chiar şi Augustin ar scăpa la limită de pedeapsă pentru respingerea acestui articol; şi la fel de bine toţi părinţii Bisericii de mai înainte nu pot fii condamnaţi].

Dacă rugăciunea pentru morţi nu se potriveşte cu doctrina purgatoriului în biserica primară, este cât se poate de ireconciliabilă cu practica rugăciunii la sfinţi sau la folosirea mediaţiei lor către Dumnezeu. Ar fii imposibil să ne rugăm pentru, în şi prin orice fiinţă: dar primii creştini s-au rugat pentru Sfânta Maria, sfinţii aspotoli şi alţi sfinţi, după cum se roagă acum Roma şi îi face mediatorii ei. [Este instructiv să vedem schimbarea care s-a făcut în pervertirea generală a doctrinei în rugăciunile publice care sunt cele mai bune tradiţii şi opinii ale Bisericii. Bingham Ecc. Cartea xv, iii, 15 care se referă la acest subiect. „Este cât se poate de adevărat că din toate liturghiile antice sub numele lui Vasile, Hrisostom şi Grigorie de Nazianz şi Chiril că ei s-au rugat pentru toţi sfinţii şi sfânta Maria. Este de amintit că mesa veche romană se rugau pentru sufletul lui Leon după cum ne spune Hincman un scriitor, care ne spune că rugăciunea era cam aşa: „fă Doamne ca această rugăciune să fie de folos sufletului robidului tău Leon pe care Tu l-ai numit pentru iertarea păcatelor lumii." Acest lucru a fost găsit nepotrivit că în misele sau sacramentariile care au urmat ea a fost schimbat în această formă: „să fie această litanie de folos pentru Leon." Acest lucrue este menţionat de papa Inocenţiu al III-lea. Acest lucru se găseşte în Sacramentariumul papei Grigorie. Fiindcă în ediţiile greceşti şi latine există această rugăciune: „pomeneşte Doamne pe robii ră, bărbaţi şi femei care au plecat de la noi în credinţă şi dorm somnul păcii, te rugăm Doamne să ne dai odihnă în Hristos şi un loc de bucurie, lumină şi pace prin Iisus Hristos Domnul nostru. În misele reformate noi este textul următor: „pomeneşte Doamne pe robii Tăi (n) care au plecat de la noi mai înainte." Nu se pare că ei se roagă pentru sfinţi sau pentru alţii care sunt în purgatoriu. La fel de bine şi Catehismul Sfântului Chiril ne spune să ne rugăm pentru Patriarhi, prooroci, apostoli şi martiri. Liturghiile antice se rugau pentru ei şi la fel de bine şi pentru alţii. Sfântul Hrisostom spune că ele au fost „oferite pentru martiri." Acest lucru îl găsim în liturghia lui: „îţi aducem Tie aceste slujbe pentru cei care au murit în credinţă, pentru părinţii noştrii, patriarhi, prooroci, apostoli, evaghelişti, martiri, mărturisitori, drepţi şi orice sufletul care a murit în credinţă şi mai ales pentru, sfânta preacurata şi binecuvântata Maică a lui Dumneezu şi pururea fecioara Maria." Traducătorii latini au reduc aceste cuvinte la: „aducem aceste rugăciuni pentru cei morţi, părinţii şi strămoşii nostri, patriarhi, prooroci, apostoli şi martiri şi toţi sfinţii." Acest lucru a fost aşa fiindcă nu suna sănătos urechilor latine să audă că Sfântul Ioan Hrisostom se ruga pentru sfinţi şi martiri. El nu numai că s-a rugat pentru ei ci din nou şi din nou şi pentru alţii.]

Este cât se poate de adevărat că Biserica Romano Catolică a primit elemente ce nu existau în Biserica primară. La litughie este cât se poate de clar că noi îi pomenim pe

morţi şi acest lucru avea loc şi în timpul Sfântului Ciprian. Prin urmare, la slujbe noi ne rugăm nu numai pentru cei morţi cât şi pentru cei vii. Pentru cei morţi cerem ca „ei să fie pe placul Tău şi să fie printre aleşii tău în împărăţia Ta pentru ca noi dimpreună cu toţi cei care sunt plecat de la noi în drepta credinţă în Numele Tatău cel sfânt să ajungă la fericirea cea veşnică, în trup şi în suflet, în mărirea ta veşnică prin Iisus Hristos Domnul nostru. Aşa noi avem pomenirea morţilor doar că de mai multe ori nu ne rugăm pentru ei cu numele. Prin urmare, acum suntem cât se poate de convinşi că Biserica Romano Catolică a adăugat învăţături care nu existau în biserica primară [a se vedea în acest sens Origines Lirugicae Palmer, vol. ii, cap. Iv, 10, p. 94 a doua ediţie.]

Tema celei de a doua epistole a lui Ciprian este legată de un actor care a părăsit profesia sa pentru de devenii creştin dar încă a continuat să o înveţe pe alţii. În acest sens Cprian îi răspude lui Eucratius un preot care a întrebat dacă poate să împărtăşească o astfel de persoană. „Cred că este nepotrivit cu disciplina sfântă şi evlaghelică că smerenia şi cinstea Bisericii să fie pusă în legătură cu o astfel de persoană. Fiindcă nu este după legea lui Dumnezeu ca bărbaţii să se îmbrace ca şi femeile şi la fel de bine nici să nu le imite actele şi gesturile. Nu există nici o scuză ca el să apară în aşa fel în faţa publicului, în timp ce el îi învaţă pe alţii să facă acest lucru. Acest lucru ne spune că el nu s-a restras din profesia lui din moment ce îşi caută succesori. Dacă el face din sărăcie un motiv a ceea ce face, să primească ceea ce trebuie pentru nevoile sale. El mai bine să fie ajutat de biserică decât să îi conducă pe alţii pe calea pierzaniei pentru ca el să devină în cele din urmă conştient de ceea ce trebuie să fie pentru pacea lui veşnică.”

Sfântul Ciprian s-a referit deja la dezmăţul care exista în teatru în epistola sa către Donatus. El remarcă faptul că în timp ce pe scenă aveau loc mai multe resprezentaţii cu acţiuni reprobabile care aduceau mai multe aplauze, oamenii ajungeau să fie în cele din urmă stăpâniţi de viciile pe care le vedeau acolo şi unii chiar ajungeau să îi justifice viciile bazaţi pe fabulele pe care le vedeau la teatru. Astfel de crime care nu trebuie să intre în imaginaţia oamenilor, nu numai că nu erau date uitării ci erau promovate ca şi exemple. Alte părţi ale dramatismului scenei erau mai mult stimulaţii la viciu pentru ca femeia care era virtuoasă să se întoarcă spre perversiune. Acest lucru era susţinut de faptul că zeilor le place acest lucru din moment ce mai mulţi zei erau reprezentanţi ca şi criminali şi oamenii se cuvenea să le urmeze lor şi să găsească o scuză pentru păcat. Acest lucru făcea ca perversiunea să devină o religie. Fără să apăr teatrul modern, trebuie să remarc că mai mult din acest mod de gândire al lui Ciprian nu mai este aplicabil pentru timpurile noastre; deşi acest lucru era valabil la timpul lui. Femeilor nu li se permitea să intre pe scenă şi locul lor era ţinut de bărbaţi, şi exista un grad de pervesiune şi obscenitate în reprezentarea la mai multe piese de teatru. Aceste lucruri nu ar fii acum tolerat decât pe scenele oraşelor abadonate. Dramele erau foarte mult legate de idolatrie că nu era posibil pentru un creştin să ia parte la ele. Era cât se poate de adevărat că un actor era o persoană imorală. [În Biserica primară se considera că meseria de actor nu este compatibilă cu religia de creştin. În Canoanele africane ale timpului actorii sunt grupaţi cu apostaţii (45). Canoanele apostolice (14 şi 18) neagă hirotonia oricui s-a căsătorit cu o actriţă]. Este cât se poate de evident că problema morală şi soluţia ei să nut fie foarte diferită de cea pe care Eucratie a pus-o lui Ciprian şi la fel de bine să răspunsul lui Ciprian. Dacă tedinţa generală a scenei după cum era ea era detrimentală principiilor publice şi moralurilor, nu avem nici o îndoială de care parte se afla Ciprian şi cât de mult a contat autoritatea lui.

A treia epistolă a lui Ciprian este către un episcop în vârstă numit Rogatian care i-a cerut sfatul despre cum ar fii cel mai bine să îşi facă trateze cu un diacon care a uitat de datoria sa şi a început să nu mai ţine cont de nici un fel de autoritate şi nici chiar de autoritatea lui Rogaţian. În conformitate strictă cu principile Bisericii şi disciplina timpului era la latitudinea lui Rogoţian să ia măsuri împotriva diaconului rebel fie la a fii degradat sau excomunicat după cum cerea situaţia. Totuşi, el a recomandat metodele mai uşoare ale mustrării şi a proceda cu răbdare şi clemenţă decât să îl ameninţe cu greutatea autorităţii episcopale. Cea mai dureroasă delicvenţă asupra căreia Ciprian trebuia să îşi exerseze autoritatea sa episcopală a fost ceea ce a format subiectul celei de a patra epistole a sa. Experinţa Bisericii în timpul celor 2 secole de persecuţie a justificat deplin afirmaţia Sfântului Pavel că pentru problemele prezente, celibatul era un stadiu mai bun. Era recunoscut ca şi o disciplină de acceptat şi ca şi o metodă de negare de sine. Prin urmare este clar că celibatul a fost şi el acceptat. [În zilele lui Ciprian şi mai apoi au fost mai mulţi care nu s-au supus nici unui regim. Acest lucru este clar din îndemnurile şi direcţiile cărţii lui Ciprian *De habitu virginum* şi din circumstanţele care ne atrag acum atenţia care s-au ridicat din licenţa fără limite în celibatul voluntar al ambelor sexe, să îşi urmeze propria lor înclinaţie. Dificultăţile cu care s-a confruntat şi Hrisostom (De sac. III, xvii) în conducerea sacramentală a fecioarelor Bisericii provine din aceiaşi libertate. Următoarele cuvinte ale lui Bingham (Orig. ecc., VII; iv, 3) vor indica reţinerile progresive care au fost puse peste fecioare. Având în vedere că în zilele lui Ciprian ele nu erau interzise de la căsătorie el spune: „în veacurile care vor urma, cenzura Bisercii a fost trecută peste ele. Sinodul de la Ancira din anul 314 a decis ca toţi cei care au profesat fecioria şi care mai apoi s-au decis să se împotrivească ei să fie subiectul aceleaşi pedepse ca şi digamiştii adică un an sau doi după cum aflăm din canoanele lui Vasile. Sinodul de la Calcedin [451] a decis ca ei să fie excomunicaţi dacă ei se vor căsătorii dar îi lasă prin pocăinţă la discreţia episcopului. Sinodul de la Valenţa [374] din Franţa este mai sever interzicându-şe să fie lăsaţi să se pocăiască imediat. Când au fost primiţi în comuniunea Bisericii ei totuşi nu erau lăsaţi la împărtăşanie].

Au fost excluşi din această condiţie cei care erau deja căsătoriţi. Pentru ei era mai mult ascetism deschis, o posibilitate voluntară la care au apelat mai mulţi. Această disciplină ca şi cea ca celibatului voluntar nu a fost scandaloasă şi nici nevinovată: deşi era mai mult un fel de aparenţă de a merge dincolo de ceea ce a cerut Dumnezeu, pentru a părea în întregime înţeleaptă şi sigură. Din ea s-a iscat o practică şi mai rea: că unii ajungeau să îşi aleagă o persoană de sex opus cu care formau un fel de nupţiale spirituale deşi ei îşi menţineau încă fecioaria, în toate lucrurile trăind ca şi persoane căsătorite. [Ep. Iv, p. 12, a se vedea ep. Xii, pp. 102-104]. Faptul că au existat mai mult motive pe fundul unei asfel de curs ar fii dificil să nu credem: este corect să prespunem că delicvenţii se înşelau singuri. Ei credeau că în acest mod ei îşi pot întării caracterul religios păstrându-şi celibatul lor în mijlocul ispitelor şi că exista ceva în unirea lor spirituală pe care ei nu o ascundeau care nu era inaptă să exercite admiraţie şi care să îi umple de gratificare de sine. Totuşi, lumea a refuzat să privească acest lucru cu care uşurinţă şi s-a iscat un scandal după cum era de aşteptat. Pomponius un frate episcop i-a scris lui Ciprian cerându-i sfatul despre cum ar trebui să îi trateze pe cei care au iscat acest scandal în episcopia lui, dintre care se pare că unul era diacon. Ciprian, după felul lui obişnuit asumă un caz deschis al problemei şi nu intră în jocul acestor practici prin care ele îşi găseau scuze. El a declarat că celibaţii dimpreună cu *agapatae* s-au pus pe ei în faţa curselor diavolului şi se plânge că mai mulţi au căzut victimă vicleniei sale. El cere ca cei care au căzut în această cursă fie că vreau fie că nu vreau să fie pedepsiţi.

Că ei trebuie să îşi încheie statul de celibatari, dacă încă credeau că el face parte din caracterul lor de creştini, dar că ei să nu se căsătorească fiindcă Sfântul Pavel spune că este mai bine să te căsătoreşti decât să arzi. Dacă alţii au refuzat să renunţe al acest obicei scandalos să fie excomunicaţi fără nici o sepranţă de împăcare.

În ceea ce priveşte pe diaconul care era în numărul delicvenţilor el a fost deja excomunicat de Pomponius a căruit judecată este aprobată de Ciprian. Toată această chestiune ne permite o lecţie folositoate şi un exemplu despre înşelăciunea păcatului. Sub pretenţia unei sfinţenii aceşti *siniskati* s-au pus pe sine într-o poziţie care să genereze scandal şi să se pună pe sine în pericol încât mai mulţi au ajuns să piardă puritatea la care ei ţineau cel mai mult, lăudându-se cu tăria lor de a rezista în faţa ispitelor şi prin faptul că îşi menţineau viaţa creştină. Aici ne este amintit că Dumnezeu este cel mai bun judecător peste noi nu numai când este rigid şi sever ci şi atunci când este milostiv cu neputinţele noastre, că oamenii se amăgesc că pot chiar să depăsească chiar şi ceea ce este cerut de la ei. Aceşti siniskati nu erau sub legea lui Dumnezeu deşi ei aveau intenţia să facă un lucru plăcut lui Dumnezeu. Acest lucru duce la concluzia că omul este mai înţelep decât Dumnezeu care a lăsat aceste reguli. Practica nu se găsea în Biblie. La fel de bine a avansat mai mult în duhul ascetismului celibatului contrar mai multor declaraţii sfinte. Acest lucru este un fapt pe care îl întâlnim în Biserica Romano Catolică care susţine celibatul clericilor. Nu credem că catolicii nu sunt bine intenţionaţi în mare parte, dar este cât se poate de adevărat că în cele din urmă şi ei sunt conştienţi de greşeala sistemului lor de celibat.

Acest lucru m-a făcut să scriu cartea *Creştinismul antic* mai înainte de un atac asupra bisericii. Caracterul şi scrierile Sfântului Ciprian este cât se poate de distorsionat aici şi în cazul „siniskati” cu tratatul Sfântului Ciprian Despre feciorie sunt făcute mai multe reprezentanţii calomniatoare care susţin argumentul. Taylor a afirmat că sistemul cere care celibatul persoanelor de sex diferit să fie efectiv şi actual ca şi forţă cel puţin moral: şi aşa fără umbră de nici un fel de dovadă el vorbeşte despre „votul aspru şi nedorit al clibatului continuu sau a fecioriei luată şi forţată peste mai mulţi tineri într-un moment de bucurie religioasă artificială.” Faţă de această reprezenţaţie nu putem spune decât că este fals fără nici un alt comentariu. Lucrarea în care mai mulţi se aşteaptă să producă un fel de bucurie religoasă artificială este tratatul mai sus menţionat al Sfântului Ciprian Despre îmbrăcămintea fecioarelor. Taylor crede că în sens adevărat călugăriţele nu au nici un fel de existenţă şi că dacă fecioaria ajunge să fie înţeleasă ea îşi pierde în cele din urmă din forţă pe jumătate. Acest lucru nu este corect şi ar trebuie să fie eviat de cel care vorbeşte chiar în acea pagină de reprobaţie. El exclamă: „este cât se poate de adevărat că de mai multe ori suntem întorşi în spre sensul tehnic al cuvântului decât în spre cel etic.” Prin urmare trebuie să ştim că practica celibatului preoţilor nu exista la vremea Sfântului Ciprian lucru care este asociat în minţile noastre în zilele noastre cu un mare rău. Iată un termen care secole mai apoi v-a stârnii mai multe gânduri urâte şi suspicoase.

Sunt mai multe afirmaţii care sunt cât se poate de reprezentative pentru toată gândirea Sfântului Ciprian şi la fel de bine şi pentru caracterul său. Unei minţi care este versată în aceste subiecte şi care este îmibată de necesitatea de a oferii un anumit sens cuvintelor Domnului şi a Sfântului Pavel despre subiectul vieţii celibatului religios, chiar şi pesajele care au fost adăugate mai poi stau într-o formă izolată care produce impresii nefavorabile. Trebuie să pomenim că atunci când oferim un loc pentru virtute acest lucru ne face să oferim un loc acelei virtuţi. Este clar că sunt mai multe tratate şi omilii în care Sfântul Cirprian vorbeşte despre celibatul religios. Pentru ca să ne dăm seama de opinia lui Ciprian despre celibat trebuie să citim tratatul său De habitu

virginum. Dacă este să judecăm toată biserica sau o porţie din ea de invectivele care sunt pronunţate împotriva anumitor vicii din anumiţi membrii, ce ne-ar face să credem despre stradiul în care se află Biserica Angliei după murstrările episcopului Latimer, de curtea protestantă a lui Edeward IV şi a Bisericii reformate a părinţilor? Dacă caracterul predicatorilor împotriva nedreptăţii au fost implicare în petele despre care vorbesc ei (decât numai dacă un principiu pe care îl ştiu şi de unde stima carde pe acele nume pe care domnul Taylor se bucură să ne menţioneze) unde ar fii caracterul oricărei luptător împotriva viciului din toate epocile? Ce poate fii o dovadă mai mulţumitoare decât puritatea Bisericii Creştine ca şi societate, dintr-un viciu anume decât respingerea indignată a viciului de către toţi cei care fac aluzie la ei şi care a fost denunţat în câteva sinoade? [cititorul poate consulta disertaţia ciprianică de unde poate afla mai multe pe această temă: şi pentru vocea Părinţilor şi a Sinoadelor a se vedea secţiunea 3 din acea dizertaţie]. Poate acest lucru înseamnă mult prea puţin pentru Dl. Taylor că există un crez al apostolilor şi un articol ca şi „Biserica Sfântă Sobornicească” dar noi mărturisim că îi vom dovedii sfinţenie cât se poate de mult dacă găsim în paza ei virtutea şi toată respingerea ei a viciului, care sunt simptoame ale leprei sau indicaţiile unei plăgi morale. Dacă Domnul Taylor nu ar fii lucrat atât de cu zel pentru dezabuza o asemenea opinie, am fii în pericolul de a lua această lucrarea ca fiind produsul unui diletant, care s-a folosit de indexe la toate pasajele pentru a îi slujii scopului său necurat pentru ca tocmai el să condamne necurăţia. El este cel care a concluzionat fără să citească o singură pagină că totul este impus sau capabil de a fii greşit înţeles. Acest lucru este cel puţin sigur că dl Taylor a început să citească părinţii Bisericii cu un scop sinistru, cu o minte deja infectată de spiritul disensiunii într-o epocă în care este mult prea târziu ca el să dobândească acel tact fără de care literatura teologică şi chiar şi cea profană a unei epoci nu poate fii înţelasă şi nici apreciată. Acesta fiind obiectul şi calificările lui pentru treabă voinţa lui necurată şi lipsită de evlavie se v-a descoperii în paginile sale pentru cei care sunt eruditţi. Cei care sunt eruditţi vovedea prin acest artificiu sau informaţie imperfectă oricare este ea. Biserica lui Dumnezeu care a rezistat atacurilor persecuţiei morale a unor lovituri mult mai puternice, v-a plânge când v-a primii lovitura, nu pentru incomodarea proprie ci din cauza lipsei de evlavie a fiului ei.

Capitolul 4

Revoluţii în statul roman; Influenţa lor peste condiţia Bisercii; Edictele lui Deciu; Începe persecuţia; Unii pleacă din Cartagina; Printre cei care pleacă este şi Sfântul Ciprian; Motivele lui Ciprian pentru plecare; Grija pentru Biserică în timp ce el a fost absent; Scrisoarea lui către Mărturisitori; Insinuaţiile clericilor romani împotriva lui Ciprian: şi răspunsul lui Ciprian la epistola lor; Avansarea persecuţiei; Suferinţele lui Mappalicus şi a altor Mărturisitori şi Martiri

În timp ce Ciprian a fost ocupat cu restaurarea disciplinei care a fost de mai multă vreme nebăgată în seamă, statul roman a fost scena unor convulsii care au rezultat în mai multe rebeliuni succesive. În decursul a 6 luni cei doi Filipi au fost ucişi; un trădător care a luat numele imperial a expiat trădarea sa cu sângele său şi demnitatea imperială s-a pogărât pe nimeni altul decât pe cel pe care l-a hărţuit. De vreme în vara lui 249 o rebeliune a izbugnit între legiunile din Moesia care au ales pe un ofiţer inferior cu numele Mariunus cu purpura. Decius a fost împotriva lui şi imediat mai apoi acesta a fost ucis. Decius care a lăsat Roma generalului Filip s-a reîntors în veşminte imperiale pentru a îl detrona pe stăpânul de mai îniante. Bătrânul Filip l-a

întânit pe trădător cu o armată superioară numeric, dar chemarea la arme s-a dovedit a fii fără de succes: a fost izgonit şi în câteva zile ucis la Verona. Imediat după aceasta fiul său şi asociatul său la conducerea imperiului a fost ucis la Roma de gărzile pretoriene. Acestea au avut loc în august. În septembrie, Decius s-a proclamat împărat, a renunţat la toate pretenţiile de alinaţă pe care a până atunci dorise să le menţină şi în octombrie el a fost primit la Roma în aclamaţiile poporului şi a senatului. Pentru poporul Romei era nesemnificativ cine împărăţea: Filip, Marinus sau Decius, dar pentru creştinii din imperiu lucrurile nu stăteau chiar aşa. Aceste revoluţii erau semnul unei persecuţii amare. Filip a fost întodeauna favorabil creştinismului şi Eusebiu ne spune că unii au spus despre el că era creştin, dar Decius a fost cât se poate de ataşat de superstiţiile înaintaşilor săi. El a fost alarmat de de posibilitatea ca un număr mare de creştini să fie cei care să le pară rău de moartea lui Filip şi este cât se poate de adevărat că el nu a fost mai bine dispus faţă de creştini, având în vedere că Filip a încurajat Biserica Creştină. Împărăţia lui Decius a început prin urmare printr-un edict impotriva creştinilor care a fost trimis magistraţilor din tot imperiul, în care cerea ca creştinii să fie aduşi la apostazie şi să adore zeităţile păgâne. Acest lucru trebuia să fie făcut prin orice metodă fie prin frică sau forţă, ameninţarea cu pedepse severe şi chiar torturi chiar şi asupra magistraţilor dacă ei vor neglija să ducă acest decret la îndeplinire. Mai mulţi ofiţeri prin urmare au început persecuţiile în anumite părţi ale imperiului şi au dat dovadă de o adevărată ingeniozitate atunci când a venit vorba de torturi. Mulţi au fost atuncaţi în închisoare, mulţi au fost troturaţi şi noi şi ciudate instrumente de tortură au fost inventate pentru a intimida victima în cauză şi în mai multe situaţii moartea a fost singura soluţie pe care judecătorul a oferit-o asupra martirului şi a mărturisitorului aflat în amonie şi care tremura.

Scrisoarea lui Dionisie al Alexandriei păstrată de Eusebiu ne oferă unele descrieri ale persecuţiei care a urmat acestui edict în Egipt; deşi ne spune în acelaşi timp că o furie populară care s-a finalizat în crime şi o violenţă oribilă a fost începută în Alexandria de un poet care s-a folosit de arta sa prin a menţine vechile superstiţii şi ridicându pe cetăţeni impotriva creştinilor. Această scrisoare a lui Dionisie dimpreună cu Epistola Sfântului Ciprian la care ne vom referii acum ne permite un punct de vedere cât se poate de suficent pentru a ne da seama de ceea ce avea loc în creştinism. În aceste epistole se dau mai multe detalii despre ceea ce sufereau cu adevărat creştinii. Primul pas care a fost făcut după publicarea edictului lui Decius se pare că a fost denumirea unei zile în care toţi cei care erau suspectaţi că sunt creştini să li se ceară să renunţe la credinţa lor şi să aducă jertfe la zeii păgâni. Între timp ei erau lăsaţi să îşi menţină proprietăţile şi fără nici o altă cerinţă a drepturilor lor ca şi subiecţi şi cetăţeni. A fost destul de multă libertate aici în spre persoana fraţilor, dar o poliţă crudă împotriva credinţei Bisericii fiindcă nu a existat o metodă mai bună de a face apostaţi. Măsura suferinţei care urma să fie aşteptată în ziua cu pricina era necunoscută creştinilor şi la ceea ce se aşteptau ei erau evident mai multe torturi şi o moarte sigură. Prin urmare creştinilor li s-a dat timp să mediteze şi evident s-au găsit mai mulţi care să aposteze de la credinţa creştină printr-o negaţia a sfintei lor credinţe; mai ales când acest lucru a fost făcut pentru ei prim mai multe maşinaţii care le asigurau apostaţilor siguranţa fără să fie expuşi în public din cauza credinţei lor.

Au fos mai mulţi cei care cunoscând ceea ce a spus Domnul Hristos apostolilor Săi că atunci când nu sunt primiţi într-un oraş să fugă în altul, au plecat din Cartagina, lăsându-şi averile lor cu preţul vieţii şi probabil (din moment ce mai mulţi dintre ei au plecat fără nici o îndoială din cauza faptului că credeau că nu vor avea noroc) ca şi un preţ pentru creştinismul lor. Probabil că aceştia au făcut bine ceea ce au făcut şi au

primit o recompensă în proporţie cu integritatea şi credinţa lor deşi după cum vom vedea mai apoi ei nu au evitat curajul unor fraţi creştini de a rămâne. În Tratatul său către Lapşi, Ciprian spune: „iubiţii mei fraţi nimeni să nu îi ia în derâdere pe cei care au rămas în faţa persecuţiilor fiindcă lor li se cuvine cinstea şi onoarea fiindcă şi-au menţinut intrgritatea şi să nu facem nici un fel de reproş asupra mărturisirii lor. Când a trecut ziua numită oricine nu a negat că este creştin a mărturisit de fapt credinţa creştinismului. Primul titlu al coroanei cu lauri aparţine celor care îşi mărturisesc pe Domnul lor în mâinile păgânilor şi care se menţine pe sine în credinţa şi slujba Domnului cu mare grijă ceea ce îi aduce pe cel mai înalt punct al gloriei. Prima este o mărturisire publică în timp ce adoua este o măsturisire privată. Prima este o biruinţă asupra judecătorului acestei lumi; a doua este o menţinere a unei conştiinţe pure şi integritatea inimii în acord cu mărturisirea singurală a lui Dumnezeu. Pe de o parte avem îndurarea ce mai mare şi mai frumoasă şi pe de altă parte o precauţie mai înţeleaptă şi mai cu grijă. Omul este gata atunci când ceasul suferinţei se apropie, în timp ce altul este ţinut pentru un proces care v-a urma sacrificându-şi averea sa pentru ca să nu abjure credinţa sa.” [De lapsis, p. 182].

Cei care au fugit bineînţeles au suferit moartea şi consfiscarea bunurilor, dar nici unul nu a adus jertfă zeilor păgâni şi nici nu şi-au negat credinţa şi aşa că unii au fost exilaţi sau aruncaţi în închisoare pentru a aştepa procedeele mult mai viguroase ale proconsulului atunci când v-a sosii în provincie. Sfântul Ciprian a fost unul care a aşteptat persecuţia nu mai înainte de a auzii că împotriva lui s-au dat mai multe indicaţii ca şi unul care era episcop al Bisericii care au făcut şi mai mare furia păgânilor; nu mai înainte de a auzii glasul poporului care striga că el trebuie să fie aruncat la lei şi nu mai înainte (ceea ce este cel mai important) de a devenii deplin convins de cele mai bune consideraţii şi după cum ne spune el de un avertisment din rai ca el să îşi îndeplinească datoria către Dumnezeu şi Biserică cât mai bine. În aceste circumnstanţe el a urmat preceptele Domnului, după cum chiar el a asigurat pe celericii romani [Ep. Xiv]. Când prima răbufnire de furie populară a izbungnit, când strigătele poporului se auzeau tare strigând împotriva lui el s-a retras având în vedere că a voit să aibă de grijă mai mult de turma care i-a fost încredinţată, având în vedere că dacă ar mai fii rămas comoţia care a început deja să crească şi mai mult [Sfântul Ciprian nu este singurul care a evitat psersecuţia prin fugă în astfel de circumstanţe. „Contemporanii săi, Dionisie din Alexandria şi Grigorie de Neocezarea au fugit la fel de bine şi la fel şi Policarp mai înainte de ei şi Atanasie după ei.” A se vedea cap. Xii din „Biserica părinţilor noştrii” în care este un punct de vedere admirabil a al Bisericii lui Hristos pe această temă]. Din cauza retragerii sale el a fost denmit ca un exilat şi averea i-a fost confiscată [Ep. XIX].

Nu ştim unde a fugit pentru prima dată sfântul Ciprian şi nici numele celor cu care a fugit cu excepţia lui Victor, diaconul său. Totuşi le ne spune că incidental el nu s-a retrat de la Cartagina fără să lase atât de multă proprietate pentru benficiul săracilor din episcopia sa pe care a lăsat-o preotului Rogaţian. Avem mai multe indicaţii care ne spun că deşi el a fost absent cu trupul duhovniceşte a fost cu truma sa fără să uite de efort, rugăciune şi pomeniri de la liturghie şi nici direcţii frecvent, încurajări şi mustrări pentru a îi păstra în adevărata credinţă a lui Hristos şi în limitele ordinii apostolice. El a fost cât se poate de grijuliu ca prin Tertullus despre care vorbeşte cu multă afecţiune să primască veşti constate din Cartagina. [Ep. Xxxvii., p. 50]. La fel de bine el s-a revanşat pentru absenţa sa prin scrisori frecvente către clerici şi oamenii din Biserica sa. El începe Epistola 5 prin îndemnul de a păstra disciplina în absenţa sa. Fiind convins de pronia lui Dumnezeu care l-a ferit de persecuţie el îi îndeamnă pe clerici să fie mult mai

atenţi la problemele Bisercii din moment ce ceea ce i se cuvenea lui din adminsintraţia Bisericii era acum în mânile lor şi având în vedere că stadiul agitat al poporului din Cartagina nu îi permitea reîntoarcerea sa. Cu prundenţă şi cu o absenţă totală de fanatism, el îi îndeamnă să restaureze toate lucrurile în pace şi linişte dacă era posibil şi el sugerează o regulă disciplinată de conducere ca preoţii a căror datorie a fost să viziteze pe mărturisitori în închisorile lor să nu se înghesiue în număr mare ci ca ei să meargă separat fiecare cu un diacon pentru ca să nu instrige atenţia păgânilor şi nici să îi facă să devină suspicioşi fără nici un motiv. La fel de bine el le-a aminitit ca preoţii să ducă euharistia celor dintre fraţi care au fost închişi pentru ca să nu fie lipsiţi de unirea cu Hristos; el spune că „se cuvine ca şi slujitori ai lui Dumnezeu să ne adaptăm vremurilor prezente cu blândeţe şi smerenie şi să avem respect faţă de sentimentele oamenilor."

Aceiaşi înţelepciune adevărată este arătată în toate scrisorile sale în aceste circumstanţa grele. În Epistola al VII-lea el scrie clericilor: „vă salut dragi fraţi, fiind prin binecuvântarea lui Dumnezeu în siguranţă şi sper să găsesc permisiune din cer să vin să vă vizitez pentru bucuria voastră şi a mea. Ceea ce mi s-a întâmplat mie cel mai bine şi mai mult este că sunt creştin. Nu este bine să rămâne separat de voi şi este prima mea datorie să promovez pacea comunităţii şi să rămân aici pentru ca nu cumva întoarcerea mea să ridice mânia şi răutatea păgânilor. Aceasta este aşa fiindcă eu trebuie să aduc pace în tot ceea ce fac şi astfel nu se cade ca eu să devin cauza violenţei." În această scrisoare a Sfântul Ciprian face menţiune de o rezevă din avutul său pe care a lăsat-o pentru ajutorul celor care erau susţinuţi de Biserică şi el mai menţionează o altă rezervă pe care a trimis-o prin acolitul Narcius şi face aranjamentele de rigoare pentru distribuţia ei.

A VI-a epistolă a Sfântului Cirpian este adresată lui Sergiu, Rogaţianus şi altor mărturisitori din închisoare mai bine spus celor care au respins să accepte edictul lui Decius înaintea magistratului din Cartagina şi au fost închişi până la venirea proconsulului cu puteri mai mari [Ep. xxxi, ediţia benedictină]. Termenii de mare laudă şi de respect cu care el se adresează acestor suferinzi în numele lui Hristos ne pregătesc să auzim de viitoarea lor exaltare când luăm în calcul cât de greu este pentru oameni să primească laudă de la semenii lor fără vanitate şi prezumpţii. Evident că aceste rânduri care au venit de la un om al lui Dumnezeu au fost bine primite de la cei care erau închişi. El spune: „ar fii fost frumos dacă situaţia prezentă a lucrurilor mi-ar fii permis să vă vizitez în persoană fiindcă ce m-ar umple pe mine de bucrurie este să vă îmbrăţişez cu bucurie şi să primesc plăcerea acelor braţe care mi-au reţinut curăţia în mjlocul ispitelor idolatriei şi totuşi să menţin cu tărie credinţa în Domnul nostru? Cât de plăcut, cât de nobil să ating acele buze care au mărturisit o confesiune măreaţă şi să fiu văzut de acei ochi care au privit această lume deşartă şi s-au făcut vrednici de o viziune beatifică? Din moment ce un astfel de mare privilegiu este negat mie, eu vă trimit aceste scrisori în locul meu în acelaşi timp felicitându-vă şi îndemându-vă la şi mai multă ărbdare pentru ca voi să staţi cu tărie în mărturisirea voastră şi să persistaţi în calea voastră cerească până ce veţi primii cununa biruinţei avându-L pe Dumnezeu ca şi apărătorul şi susţinătorul vostru care a spus: iată Eu sunt cu voi până la sfârşitul lumii. O binecuvântată închisoare care a fost iluminată de prezenţa voastră! O temniţă binecuvîntată care nu este numai la un pas departe de rai! O întuneric mult mai splendid decât întunericul atâta vreme cât conţine temple vii ale lui Dumnezeu, fiindcă chiar trupurile voastre sunt sfinţite de mărturisirea dumnezeiască! Tot ceea ce trebuie să faceţi este să meditaţi la aceste prorunci şi cuvinte ale lui Dumnezeu cu care Duhul Sfânt a continuat să vă animeze pentru a îndura suferinţa. Nu vă gândiţi la moarte ci la

nemurire; nu vă gândiţi la suferinţa trecătoare ci la mărirea veşnică, din moment ce este scris *minunată este îniante Domnului moartea sfinţilor* şi din nou *inima sfântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisii.* Acolo unde Sciptura vorbeşte despre aceste torturi care i-au consacrat pe martirii lui Dumnezeu şi i-a sfinţit chiar prin îndurarea suferinţei: căci deşi ei au fost pedepsiţi în ochii lumii, separanţa lor este plină de nemurire. Fiind puţin chinuiţi ei vor obţine mare răsplată fiindcă Dumnezeu i-a găsit pe ei vrednici de Sine. Ca şi aurul în foc i-a încercat şi i-a primit ca şi o jertfă bine mirositoare. În timpul vizitaţiei lor ei vor strălucii şi vor lumina ca şi scânteia pe pajişte. Ei vor judeca popoarele şi vor avea stăpânie peste popoare şi Domnul v-a împărăţii în veci" [Înţelepciune 3, 4-8].

Ciprian începe cu unele îndemnuri cât se poate de potrivite şi după cum învăţăm din această scrisoare este că femeile şi copii nu au fost liber de această persecuţie şi prin urmare şi ei au devenit mărturisitori. El menţionează cu laude speciale pe Rogaţian şi Felicissimus, doi preoţi care au trecut prin prima criză de violenţă păgână pregătind pentru fraţii lor locuri în închisoare şi o cale spre rai prin violenţă şi moarte. El nu încheie fără de o rugăciune, pentru ca Dumnezeu pe cei pe care i-a făcut mărturisitori să continue să îi binecuvinteze până ce primii paşti spre mărire se vor încheia cu cununa muceniciei. În timp ce Sfântul Ciprian a fost atât de mult angajat în a îşi împlinii datoria faţă de truma sa, deşi absent raporturi au ajuns departe în defavoarea lui şi la Roma a fost prezentat mai mult ca un renegat decât un om credincios şi prudent deşi el era un om care ştia care este datoria lui lucru pe care l-a recomandat şi altora.

Este reprobabil dacă clericii romani au auzit despre retragerea lui Ciprian din faţa duşmanilor săi sau dacă au auzit nu au auzit tot ceea ce se întâmplase şi fără alte circumstanţe care au forţat pe episcop să se retragă pentru beneficiul poporului. În orice caz lor nu li s-a spus că nu a fost timp pentru asta fiindcă el a fost duhovniceşte cu turma sa chiar dacă nu a fost prezent trupeşte. Privind la Cartagina ca şi la o Biserică părăsită şi fiind lipsită de episcopul lor prin maritriul lui Fabian, ei au scris către Cartagina o scrisoare în care au oferit mai multe sugestii în armonie cu sugestile pe care Ciprian le-a oferit deja pentru o mai bună conducere a Bisericii şi în care ei au tratat cumva mai sever lipsa episcopului. Este cât se poate de adevărat că ei au fost greşit informaţi din cauza unui pasaj care are mai multe insinuări împotriva lui Ciprian. Mai apoi se oferă mai multe descrieri ale Bisercii din Roma. Clericii din Roma spuneau că: „nu vă trimitem îndemnuri deşarte ci ele sunt pline de forţă, pentru ca voi să învăţaţi de cei care au văzut stadiul vostru din exemplul nostru. Prin harul lui Dumnezeu ne menţinem trari în datinile noastre stând în faţa pericolului mare care este în faţa noastră; fiindcă noi avem frică de Dumnezeu şi de chinurile veşnice mai mult decât mânia unui om şi o scurtă suferinţă. În acest fel noi nu ne lăsăm fraţii trecuţi cu vederea ci îi îndemân să fie constanţi în credinţă şi să se pregătească să Îl întâlnească pe Domnul. Aşa că noi le-am reamintit unele din datoriile lor de a nu merge să jertfească zeilor. Biserica noastră stă tare deşi unii au căzut, fie din cauza terorii fiindcă ei sunt remarcabili pentru statutul lor şi mult mai expuşi fricii omului şi pe care noi oricum nu îi vom abandona, ci le spunem să se pocăiască pentru ca ei să obţine iertarea lui Dumnezeu care singur o poate oferii. Dacă noi îi vom uite ei ar putea ajunge mult mai rău [Ep. ii].

Crementius un subdiacon care a fost mesagerul clericilor romani la Cartagina a dus o scrisoare la Sfântul Ciprian care oferea o mărturie despre martirul lui Fabian. Această scrisoare a fost concepută în aşa fel încă să îl facă să se simtă pe Ciprian vinovat pentru retragerea sa. Vom oferii întreg răspunsul lui Ciprian. [Ep. iii]. „Ciprian fraţilor şi preoţilor din Roma sănătate! A existat o rumoare anume dragi farţi între noi

despre plecarea acelui om excelent şi coleg al meu [Fabian episcop al Romei] şi am avut mai multe îndoieli despre ce să cred, dar am primit scrisorile voastre din mâna lui Crementius subdiaconul, prin care am fost deplin informat de ieşirea lui [din această viaţă] măreaţă şi m-am bucurat mult că onoarea cauzei sale a fost vrednică de el. Vă felicit mult fiindcă îi păstraţi pomenirea printr-o astfel de mărturie ilustră pentru ca prin voi sunt deplin înştiinţat de reputaţia splendidă a episcopului vostru şi aşa îmi este dat un exemplu de virtute şi de credinţă. Fiindcă căderea unui episcop nu este mai pierzătoare decât un exemplu de stricare în timp ce credincioşia lui este salutară pentru a fii imitată de fraţii săi. Am mai citit o scrisoare care nu este clar exprimat către cine şi de cine a fost scrisă şi din moment ce caracterul ei şi copnţinutul ei şi chiar scisoarea au ridicat unele îndoiieli în mine; fie că nu a fost ruptă sau stricată, am trimis la voi o scrisoare identică pentru ca voi să vă daţi seama dacă a fost trimisă de voi prin Cremetius subdiaconul. Fiindcă este cât se poate de adevărat că unele scrisori pot să fie înşelătoare sau falsificate. Pentru ca să ştiu vă rog să o examinaţi cu grijă fie scrisul sau semnăturile voastre şi trimiteţi-mi un răspuns. Vă doresc fraţii mei iubiţi sănătate.”

Această menţiune a morţii lui Fabian ne descrie o vedere alterată a persecuţiei prezente. Este de amintit aici că creştinii nu erau imediat omorâţi ci le erau date unele zile să se hotărască dacă vor renunţa la drepturile lor ca şi subiecţi şi la religia lor şi cei care mărturiseau credinţă la sfrşitul timpului erau exilaţi sau închiţi până proconsului fiecărei provincii sosea pentru a duce la bun sfrârşit o sentinţă mai riguroasă. Totuşi, moartea era sancţiunea ultimă a edictelor imperiale şi în Roma fie că acolo au fost pentru prima dată publicate intervasul expira cel mai repede între cea mai uşoară şi cea mai aspră execuţie. Prin urmare, Fabian a fost primul care a căzut ca şi sacrificiu edictului inuman al lui Decius. Au urmat la scurt timp Alexandru Episcop de Ierusalim şi Babylas al Antiohiei. Persecuţia a fost dusă în special împotriva câtorva episcopi ai câtorva Biserici după cum ne asigură chiar Sfântul Ciprian, prelaţii mai multor Biserici au primit cununa muceniciei; în timp ce alţii cum a fost Grigorie Taumaturgul, Dionisie Alexandrinul au căutat securitate la fel ca şi Ciprian într-un loc retras; ultimul prelat la fel ca şi Ciprian primind o revelaţie din cer ca şi garanţie. [Eusebiu, vi, 40].

Fabian care a stat pe scaunul Romei timp de 14 ani a primit cununa muceniciei pe data de 20 ianuarie 250. Imediat după acest lucru, Moyses şi Maximus, de care vom auzii mai apoi şi Nicostratus diaconul au fost aruncaţi în închisoare, Celerinus care provenea dintr-o familie de martiri a fost chemat în faţa lui Decius şi după mai multe torturi a fost închis 19 zile. La vremea când un raport al acestor lucruri a ajuns la Cartagina, persecuţia a primit o formă extrem de violentă. Proconsulul a venit la Cartagina probabil la începutul lui aprilie aproape de timpul în care Cremetius a venit din Roma cu scrisori către Ciprian şi către clericii din Cartagina. Aceştia doi erau deja închişi şi erau trataţi cu foarte multă rigoare: au fost maceraţi cu foame şi sete, şi pregătiţi să îndure cele mai sălbatice torturi şi în cele din urmă moartea. O vedere generală din stadiul acestor persecuţii poate fii văzut şi din Epistolele Sfântului Ciprian care au fost scrise în aceiaşi perioadă care ne spun despre cum suferau şi erau chinuiţi creştinii. Voi transcrie epistola primă [X] a martirilor şi a mărturisitorilor cu această ocazie ca şi una care ne oferă nu numai o descriere a suferinţelor creştinilor din acest timp ci şi un exemplu în care episcopul şi-a îndeplinit datoria ca şi păstor al turmei şi ca şi prieten al lor şi consilier.

„Ciprian către martirii şi mărturisitorii cărora le doresc sănătate în continuare în Hristos Domnul şi Dumnezeu Tatăl. Fraţilor mă bucur şi vă felicit în marea voastră îndurare când aud de credinţa şi de curajul vostru în care Biserica noastră mamă învinge. Cu adevărat ea a triumfat şi mai înainte când o sentinţă juridică i-a scos în exil

pe mărturisitorii în Hristos fără să îi poate perturba. Dar mărturisirea voastră prezenetă este mult mai măreaţă şi mai cinsitită decât de faptul că suferinţele au fost mai mari prin care aţi trecut şi voi. Lupta a fost mai mare şi mai mare a fost mărirea combatanţilor. Voi aţi participat la luptă şi aţi trecut prin torturi şi aţi rămas tari şi fără să fiţi înduplecaţi cu evlavie de nezdruncinat în cele mai aspre lupte. Unii dintre voi aud că au fost deja încununaţi, unii se îndreaptă în spre cununa victoriei şi stau sus gata să o ia şi toţi doresc să primească aceste lucruri cu multă ardoare. Acest lucru ne spune că noi suntm soldaţii lui Hristos în armata sfinţilor; pe care uşurătatea nu o poate enerva, pe care ameninţările nu o pot înspăimânta, pe care durerile şi torturile nu o pot mişca din integritatea şi stabilitatea credinţei lor; din moment ce El este mai mare decât cei din noi, decât cei care sunt în lume. Nici o durere pământească nu are putere să ne arunce la pământ decît ajutorul lui Dumnezeu care ne susţine. Acesta este un lucru pe care îl avem în faţa noastră fraţilor care au stat în faţa torturilor şi au îngăduit un exmeplu în statornicie şi credinţă în timp cei se afundau din nou şi din nou în bătălie până ce bătălia a fost câştigată. În ce cuvinte să vă aduc laude fraţilor invincibili! Cu ce vorbe să laut tăria voastră prin care aţi îndurat! Aţi trecut prin cele mai cumplite dureri pentru a ajunge la mărire şi nu aţi foţi biruiţi de torturi ci voi aţi biruit torturile. Martiriul vostru a încununat aceste suferinţe, la care torturile voastre au refuzat să se oprească. În acest sens torturile au continuat nu pentru a face mai multă suferinţă ci pentru a aduce pe cât mai mulţi la Domnul. Spectatorii s-au minunat la această întrecere crească, întrecerea lui Dumnezeu, întrecere duhovnicească, bătălia lui Hristos care i-a făcut pe slujitorii lui să stea în chinuri cu o voce hotărâtă şi cu o minte unită cu virturea cerească; fără armele acestei lumi, dar tari în panoplia credinţei. Cel torturat a stat mult mai nemişcat decât cei care turturau şi mădularele zdrobite şi strungite au depăşit intrumentele cruzimii. Loviturile crude şi fioroase nu au putut depăşii credinţa lor invincibilă deşi de mai multe ori burţile lor au fost tăiate şi biciul a ajuns să biciuiască nu trupul ci pe slujitorii lui Hristos. Vârsarea sângelui ar fii putut stinge flăcările persecuţiei şi ar fii putut alina flăcările iadului cu curgerea lor măreaţă. O cât de nobil a fost acest speclacol! În ochii lui Dumnezeu cât de sublim! Cât de mare şi de plăcut în ochii lui Dumnezeu acea realizare a jurământului, care a fost luat de devoţia soldaţilor! Aceasta fiindcă este scris în Psalmi că: „plăcută este în faţa Domnului moartea cuvioşilor Săi.” Aceasta fost cu adevărat o moarte preţioasă care a cumpărtat nemurirea, care a primit cununa ca şi împlinirea virtuţii. Cum s-a bucurat Hristos! Cum a luptat şi a câştigat în slujitorii Săi; confirmând constanţa lor şi dând tuturor celor care au crezut în El după credinţa lor! El a fost prezent ca şi cum întrecerea ar fii fost a Lui: El a întărit, a încurajat şi a animat pe cei care au luptat pentu El şi pentru cinstea numelui Său şi El care a cucerit moartea pentru noi contuinuă să cucerească moartea în noi. „Când vă vor duce pe voi înainte dregătorilor nu vă îngrijiţi ceea ce veţi spune că în acel cea vă v-a fii dat vouă ceea ce să spuneţi fiindcă nu voi veţi fii cei care veţi vorbii cu Duhul Tatălui v-a vorbii prin voi.” Lupta prezentă ne-a încredinţat de acest lucru. Un cuvânt plin de Duhul Sfânt a ieşit din gura martirului binecuvântat Mappalicus, când a exclamat în mijlocul torturilor către proconsul: mâine vei vedea o luptă cu adevărat! Când a spus aceste lucruri cu curaj Domnul l-a umplut de Duhul Său. Lupta cerească a fost văzută şi slujitorul lui Dumnezeu a primit cununa... aceasta este lupta pe care a descri-so Sfântul Pavel: să ştiţi că cei care fug la întrecere fug toţi, dar unul primeşte premiul. Aşa că fugiţi casă îl primiţi. Orice om care se sârguieşte spre bine este cumpătat în toate. Acum ei o fac ca să obţină o cunună stricăcioasă în timp ce noi una nestricăcioasă.” Din nou, descriindu-şi întrecerea sa şi anticiparea imediată de a fii oferit el spune: „fiindcă eu sunt gata să mă ofer şi timpul plecării mele se apropie.

Lupta cea bună m-am luptat, am terminat cursul meu, am părit credinţa: pentru acea în faţa mea este pusă o cunună a dreptăţii pe care Domnul dreptul judecător o să mi-o dea în acea zii: şi nu mie singur ci tuturor celor care Îl iubesc pe El.”

„Această luptă numită de Domnul şi asumată de apostoli, Mapplacius în numele său şi în numele companiilor sale au promis proconsului că o v-a vedea. El nu a dezamăgit aşteptarea sa; el a dus întrecarea pe care a primit-o, el a purtat ramura de care era vrednic. Să îi îndemn pe cei care rămân să urmeze pe acest martiri măreţi şi pe cei care au fost împreună cu el; care au avut răbdare în încercări, care au fost victortioşi peste torturi, şi au stat ca şi soldaţii şi tovarăşii în credinţă nezdruncinată. Pentru ca cei pe care legătura mărturisirii şi pereţii chinurilor i-au legat deja să primească cununa în împărăţia cerurilor. Pentru ca voi să uscaţi prin bucuria voastră lacrimile Mamei Biserici, pe care ea îi varsă peste căderea şi ruina mai multora, pentru ca voi să îi confruntaţi pe cei pe care sunt neclătinaţi prin exemplu îndurării voastre. Când v-a venii rândul vostru, veţi fii chemaţi la luptă, abandonaţi-vă pe voi deplin şi înduraţi constant; fiindcă asiguraţi că luptaţi sub ochii Domnului care este prezent în voi şi că mergeţi spre mărire prin mărturisirea numelui Său. El nu este un aşa stăpân să se uiate la slujitorii lui de departe, ci El luptă împreună cu ei, El ei avansează în conflict, El este cel care reuşeşte prin ei şi în cele din urmă El este Cel care le dă cununa.

Totuşi, dacă Dumnezeu v-a da pace Bisericii mai înainte ca ziua conflictului să sosească, totuşi al vostru este scopul neclinit şi a voastră este mărirea. Să nu fie nici unul mişcat de invidie de superiritatea aparentă a celor care au îndurat chinuri mai înainte de voi şi au ajuns la cu o călătorie măreaţă la Dumnezeu, câlcând cu picioarele lor o lume înfrântă. Domnul este Cel care discerne inimile şi mărtuntaiele; El vede gândurile ascunse şi priveşte în inima omului. Mărturia Lui v-a fii destul să vă asigura cununa. Iubiţi fraţi, indiferent de condiţie fiţi nobili şi iluştrii fiindcă este mai bine să mergem la Dumnezeu în victorie şi este mai plăcut ca slujindu-L cu cinste să primim o bucată de vreme laudele Bisericii. O cât de binecuvântată a devenit Biserica noastră, strălucitoare cu aporbarea lui Dumnezeu, ilustră cu sângele măreţ al martirilor. Ea era deja albă cu faptele fiilor ei; acum este roşie cu sîngele martirilor; nici crinul şi nici trandafirul nu mai intră în cununa ei. Fie ca fiecare dintre voi să fie vrednic de demnitatea ei; fie ca fiecare dintre voi să primască o cunună albă din lucrările ei sau a cunună purpurie pentru patima ei. Pacea şi războiul au jerbele lor în câmpurile cereşti cu care soldatul lui Hristos este încununat cu măreţie. Fraţilor curajoşi şi binecuvîntaţi vă doresc sănătate în Domnul şi vă asigur de pomenirea mea. La revedere.”

Istoria unei persecuţii este un agregat de întâmplări ale suferinţelor unor indivizi separaţi. Voi tremina această parte a subiectului colectând din scrierile lui Ciprian mai multe mărturii similare cu cele ale lui Mappalicus. Celerinus a provenit dintr-o familie de martiri [Ep. xxxiv] atât din partea mamei cât şi a tatălui şi a fost primul care a obţinut titlul de mărturisitor fiind un exemplu pentru fraţii săi învăţându-i victoria prin îndurarea lui. Totuşi, după cum ne spune Ciprian, lupta lui nu a fost scurtă nici uşoară; dar el a triumfat prin curaj şi răbdare: a fost torturat şi închis timp de 19 zile şi nopţi şi deşi trupul său a fost înlănţuit a rămas cu sufletul liber. A fost însetat şi înfometat, dar Dumnezeu i-a ţinut sufletul viu în credinţă şi virtute cu hrană duhovnicească. Cât a fost torturat a fost mai puternic decât cei care l-au chinuit, în timp ce era în închisoare a fost mai mare decât cei care l-au ţinut închis, plecat cu trupul a fost mai înalt decât cei care l-au plecat, legat a fost mai liber decât cei care l-au legat, primând sentinţa lui cu mai multă demnitate decât judecătorii săi. Pe trupul său se puteau vedea urmele biruinţei şi oasele lui au dat mărturie despre suferinţa lui. O astfel de răbdare în chinuri

a primit laudele chiar şi ale persecutorului. El a răbdat toate acestea pentru mărirea lui Dumnezeu şi pentru lauda Bisericii.

Aureliu la fel de bine primeşte şi el o mărturie de cinste de la Sfântul Ciprian ca şi unul care a suferit de două ori pentru credinţă: prima dată fiind exilat şi mai apoi torturat şi a fost victorios în ambele ocazii. Ciprian ne spune că torturile aveau loc în faţa magistraţilor şi de mai multe ori cei torturaţi ajungeau să îşi exprime credinţa cu voce tare. A îndura în exil sub ochii câtorva nu era un lucru mare; ei de mai multe ori ajungeau ca prin răbdarea lor să îi învingă pe procunsuli şi pe magistraţii inferiori. Mărturia pe care o avem de la Lucian ne spune că torturile care le-a suferit Aureliu l-au lăsat lipsit de mâini şi el a fost unul dintre aceia care Lucian i-a folosit (cu un pretext) în scrisorile de comuniune cu lapşii. Prin urmare, Lucian şi-a meritat şi el titlul de mărturisitor. Pentru Lucian era o mărturisire curajoasă şi credincioasă a adevărului, deşi era de mai multe ori îmbibată cu principii de ordine şi disciplină care putea să vină de la numele său cu cel al lui Celeriunus şi Mapplalicus, fraţii lui în suferinţă. El vorbeşte despre suferinţele sale cu alţii câţiva care au fost comapniile lor. [Ep. xxi]. Bassus a murit în dureri, Mappalicus în chinuri: Fortuino în închisoare. Paul după efectele torturii şi Fortunata; Victorinus, Victor, Herennius, Credula, Herena, Donatus, Firmus, Venustus, Fructus, Julia, Martialis şi Aristos a fost înfometaţi de moarte în închisoare. Cu aceştia mă pot adăuga şi pe mine mai înainte ca ziua să se încheie: fiindcă acum suntem deja de 8 zile închişi şi păziţi şi mai mult; şi timp de 5 zile hrana noastră a fost o bucată de pâine pe zii şi un mic pahar de apă. Cu această mărturisire voi încheia descrierea acestei persecuţii. Cei care vor estima în mare influenţa morală mare a curajului în suferinţă, combinat cu virtutea de neclintit vor înţelege că sângele martirilor a fost rădăcina Bisercii. Cei care ştiu şi simt că chiar în creştini rămăşiţele corupţiei din frucă şi grijă de sine continuă nu se vor întreba că mai mulţi nu au reuşit să reziste în faţa acestor încercări. Tăria celor care au răbdat până la capăt este un lucru care a venit din harul lui Dumnezeu care a lucrat în ei în chip minunat. Prin urmare, deşi acest lucru nu a fost văzut de persecutori a fost tăria lui Dumnezeu cea care a fost pusă la încercare. Pe cei care au căzut îi putem plânge dar în nici un caz nu îi putem condamna. Este Dumneezu care ne face să fim diferiţi şi El este cel care a mărit tăria Sa în cei puternici şi i-a mărit mila Sa în cei slabi.

Capitolul 5

Numărul apostaţilor în persecuţia lui Decius; Sacrificati, Thurificati şi Libellatici; Disciplina lapşilor; Rigoarea ei şi relaxaera ei ocazională; Privilegiul martirilor abuzaţi în acest sens; Printre cei mai vinovaţi sunt clericii; Propria determinare a lui Ciprian în cazul lapşilor

În această persecuţie care a fost una dintre cele mai crunte din câte a trăit creştinismul şi care a găsit Biserica mai puţin pregătită decât oricând în comparaţie cu alte timpuri de a rezista duşmanilor ei spirituali, un număr considerabil de fraţi creştini din toate părţile imperiului roman au apostaziat de la credinţă (lor li se spunea lapşi). Avem câteva indicaţii despre multitudinea lapşilor nu numai în Cartagina ci şi în Egipt, în Spania şi în chiar Roma. Acum prin eforturile unite ale părţii care a rămas credincioase Bisericii în toată creştinătatea, regulamentele ecclesiale referitoare la tratamentul lapşilor la întoarcerea la credinţă au fost reduse la cea mai bună formă pe care au avut-o. Acest lucru nu a fost făcut fără mai multe diviziuni în anumite locuri şi exigenţa timpurilor în alte cazuri au chemat pe Sfântul Ciprian să rezilva problema. Cei

care au renunţat la credinţă în timpuri de persecuţie au fost chemaţi mai înainte din toate abjuraţiile pe care le-au făcut şi care le-au fost cerute, SACRIFICATI şi THRURIFICATI. Prin urmare ei au fost cei care s-au apropiat de altarele păgâne cu sacrificii sau numai cu tămâie, dar în persecuţia prezentă, un alt timp de apostaţi s-au ridicat din circumstanţele timpului care se numeau LIBELLATICI. Primele două clase de apostaţi au negat pe faţă şi fără de echivoc pe Mântuitorul şi pe adevăratul Dumnezeu; Libellatici au găsit un mod de a evita pedepsele persecuţiei printr-un mod mai indirect dar real de a îi nega credinţa lor şi printr-o părăsire a principiului lor religios. Este probabil că Decius a decretat că toţi cei care erau suspecţi de a fii creştini să fie chemaţi să li se dea un fel de certificat sau libellus de la magistrat care certifica că el a abjurat sau a renunţat la credinţa lui în Hristos sau să declare că nu a fost niciodată creştin. Lăcomia magistratului şi frica unora dintre cei acuzaţi (care se temeau să îşi nege pe Stăpânul lor ceresc şi a să se confrunte cu un judecătpr păgân) a făcut să se ridice pe acest lucru un sistem care era egal de neplăcut pentru ambii; dar totuşi unul care să îi îmbogăţească pe unii şi să le asigura siguranţa altora pe costul tărăgănării cu scopul de a fii daţi uitării. Creştinul timid era gata să cumpere şi magistratul nu dorea să vândă o astfel de mărturie sau libellus care asigura o libertate de alte chinuri şi Libellaticus sau persoana care ajungea să cumpere libellus se întorcea la casa sa fără să mai fie în atenţia legilor.

Vânzarea acestor libelli a fost mai profitabilă magistraţilor decât vărsarea de sânge creştin. Ceea ce a fost mai subsersiv a fost dată în acele vremuri era un lucru care sprijinea adevăratele interese ale Bisercii care a înflorit în timp ce a fost udată cu sângele martirilor şi a fost încurajată de vocea mărturisitorilor şi care acum a căzut pradă tristetei defecţii ale pretendenţilor laşi. Este cât se poate de adevărat că s-au oferit mai multe imunităţi la suferinţă şi este cât se poate de probabil că mai multora li s-a permis să cumpere acest libellus fără să fie subiecţi ai unei examinaări publice sau alte introgaţii. Numărul celor care au făcut acest lucru a fost destul pentru a copleşii Biserica cu tristeţe şi cu ruşine şi nu se cade să speculăm acum despre cât de mulţi au fost care au cumpărat în secret libertatea lor de a suferii dimpreună cu pacea Bisericii. Aceşti Libellatici au fost număraţi dimpreună cu thurificati şi sacrificati între lapşi deşi vina lor nu a părut să fie atât de mare şi prin urmare pedeapsa lor ecclesială a fost mai mică. Regulamentul în ceea ce îi priveşte pe lapşi care a fost stabilit de Biserică se pare că a fost acesta. Cei care au negat credinţa explicit sau au oferit jertfe ori tămâie erau exomunicaţi; nici o jertfă nu mai era primită din partea lor şi nu mai aveau dreptul să fie pomeniţi la rugăciunile Bisericii şi la fel de bine nu mai erau primiţi cu creştinii la nici un fel de comuniune. Ei nu au fost deplin tăiaţi din comuniune şi nu au fost lăsaţi fără să fie mustraţi. Cei care îşi reveanu în sine şi cereau să fie iertaţi erau lăsaţi de discreţia episcopului care le putea da un canon anume pentru a putea fii iertaţi şi mai apoi erau primiţi în comuniune cu credincioşii prin punerea mâinilor episcopului peste ei. O altă modalitate mult mai măreaţă de a îşi recâştiga locul în Biserică a fost prin a devenii mărturisitori mai apoi suferind moartea de martir. În astfel de cazuri, pocăinţa lungă şi formală dată de biserică era considerată ca fiind iertată fiindcă se considerta că nu poate exista pocăinţă mai mare decât a mărturisii şi a murii ca şi martir care la fel de bine să ateste reîntorcerea lor la deplinătatea credinţei. În cazul celor au plătit credinţa cu sângele, nimeni nu nega că ei au primit cununa de martir, mai ales fiindcă se considera că martiriul este un fel de al doilea botez în care erau iertate toate păcatele prin vârsarea sângelui la fel cum la botez păcatele se iertau prin scufundarea în apă.

În mai multe cazuri s-a considerat că comuniunea Bisercii trebuie să stea departe de penitenţi lapşi deşi nu s-a sfârşit termenul pocăinţei lor şi nu au primit punerea mâinilor episcopului. Aşa a fost cazul cu cei care se pocăiau cu adevărat după cum se poate judeca şi care au căzut într-o boală morală mai înainte de a fii restauraţi. În cazuri în care un pericol părea să ameninţe întreaga populaţie se făceau mai multe provizii. Aşa se facă că chiar Sfântul Ciprian în anticiparea unei perioade de foametele la Cartagina a propus să fie lăsate mai laxe acele canoane pentru restaurarea lapşilor până când s-a auzit judecata episcopului. El spune în Epistola către clerici: „din moment ce vara a început deja, care este un sezon care aduce de mai multe ori boala, cred că trebuie să fim mai indulgenţi cu fraţii noştrii şi cei care au primit scrisori de comuniune de la martiri să spere ca prin privilegiile lor să fie acceptaţi de Dumnezeu dacă ei sunt găsiţi ca suferind de orice boală să facă o mărturisire în faţa preotului fără să mai aştepte întoarcera mea sau dacă un preot nu poate fii găsit şi este vorba de un muribund în faţa unui diacon pentru ca prin punerea mâinilor să fie aproape de Domnul în pacea Bisericii pe care martirii au oferit-o lor prin scrisorile lor. Restul celor care au căzut vă sfătuiesc să îi susţineţi cu încurajări pentru ca ei să nu se depărteze total de la credinţă şi de la mila Domnului: fiindcă cei care în blândeţe şi smerenie şi pocăinţă adevărată perseverează în fapte bune, nu vor fii trecuţi cu vederea de harul lui Dumnezeu şi vor fii părtaşi la mila lui Dumnezeu.”

Eusebiu [Liber vi, 44] relatează un caz interesant care ilustrează această provizie prin exemplul cuiva. Serapion a dus o viaţă ireporşabilă; dar jertfind zeilor păgâni în timpul violenţei persecuţiei el a cerut de mai multe ori iertare dar fără nici un rezultat. S-a îmbolnăvit şi a rămas trei zile mut şi paralizat. În a patra zii şi-a venit în sine şi a chemat un tânăr căruia i-a spus: „cât timp voi mai rămâne în această lume fără să fiu iertat? Du-te şi adu-mi un preot.” După aceasta a devenit mut din nou. Tânărul s-a dus să aducă un preot dar era noapte şi preotul era bolnav. Totuşi episcopul lui (Dionisie din Alexandria, cu a cărui autoritate Eusebiu relatează această poveste) a poruncit la fel cum l-am văzut şi pe Ciprian că a făcut ca împărtăşania să nu fie refuzată de la cei care se aflau pe patul de moarte (mai ales dacă ei au cerut-o şi când erau sănătoşi) pentru ca ei să moară cu speranţa mântuirii. Prin urmare, preotul i-a dat copilului o bucată de euharistie spunându-i să o moaie în apă şi să o pună în gura lui Serapion. Copilul s-a întors dar mai înainte de a ajuns la casă bărbatul şi-a revenit. Copilul meu, îmi dau seama că te-ai întors fă tot ceea ce ţi-a spus preotul. Copilul a udat euharistia şi a pus-o în gura omului care a murit imediat după ce a primit-o. Istoricul se întreabă dacă a fost lucrarea lui Dumnezeu ca acesta să trăiască până ce a primit iertarea lui Dumnezeu şi că după ce a fost reconciliat cu Biserica el a primit o recompensă a faptelor sale bune.”

O altă metodă de a te reîntoarce la pacea Bisercii a fost mijlocirea martirilor (şi care era bine întemeiată) şi care este un lucru care domina lumea de atunci. Exista crezul că aceşti sfinţi care aşteptau în credinţa şi speranţa martirilor o coroană imediată a măririi puteau ajuta prin mijlocirea lor la tronul lui Dumnezeu din moment ce un apostol a spus că mult poate rugăciunea dreptului în lucrarea ei [Iacob V, 16]. Privilegiul acelor suflete care în curând strigau de după altarul ceresc împotriva persecutorilor, se credeea că într-o mare măsură poate fii o mediere pentru cei persecutaţi. Sfântul Ciprian reamintindu-le martirilor de datoria lor în acest sens, nu fiindcă ei vor fii judecători dimpreună cu Hristos. Acest lucru ne spune ce privilegii aveau martirii pentru ca lor să le fie ceruţi să medieze pentru cei vii. În aceste consideraţii este cât se poate de adevărat că mijlocirea martirilor era eficentă chiar şi în cazul lui Dumnezeu. Despre Biserică este clar că copii ei sunt cei care o fac să fie mai puternică din moment ce mărturisirea era gloria ei şi îndurarea ei tăria şi având în

vedere că în sângele martirilor ea era mai mult biruitoare. [Aceste consideraţii au dominat Biserica încă de timpuriu. Tertulian face aluzie de două ori la privilegiul martirilor de a duce pace Bisericii prin mjlocirea lor pentru cei care au fost tăiaţi de ea prin păcat sau apostazie şi care se pocăiau de acest lucru cu dorinţa de a fii restauraţi. Este clar că acest obicei nu era nou chiar şi pe vremea lui Tertulian şi că în mai multe momente a fost abuzat după cum ne spune el în capitolul 22 din cartea sa De pudicitia. Origen are şi el câteva pasaje care susţin acelaşi lucru, dar din ce ştiu mă voi referii la Disertationes Cyprianicae a lui Dodwell]. Pentru a prevenii acele rele care au putut să fie aşteptate în exerciţiul unui astfel de privilegiu de către martiri (fiindcă orice privilegiu care este încredinţat oamenilor ajunge să fie abuzat) exista obiceiul ca preoţii şi diaconii care vizitau martirii în temniţă să îi instruiască în exerciţiul acestui privilegiu. La fel de bine să le arate să facă orice lucru în ascultare faţă de Biserică şi în conformitate cu canoanele ei şi în această situaţie să îşi exprime recomandările lor la mila Bisericii pentru ca să fie lăsaţi să fie judecaţi de episcop în slujirea poptrivită a reconcilierii ecclesiale. Era datoria clericilor să sugereze şi să aprobe persoanele care trebuiau să primească această mare favoare prin recomandarea martirilor; slujire pentru care ei au fost pregătiţi pentru exerciţiul grijii pastorale cu care au au devenit familiari prin caracterul de pocăinţă şi reformarea a celor care au fugit de violenţa persecuţiei, dar ale căror lacrimi şi ascultare i-au făcut primitori buni ai favorii Bisercii. În aceste circumstanţe, privilegiul martirilor de care am vorbit a fost de mare folos nu numai peniteţilor ci şi Bisericii în general; fiindcă permitea o metodă dreaptă şi constituţională de a ierta severitatea canoanelor ecclesiale, în acele cazuri anume în care ele erau mult prea riguroase pentru o anumită persoană dar care era necesar pentru sănătatea negerală a Bisericii. Era exerciţiul iertării regale prin care legea nu este slăbită dar totuşi ofensatorul este primit în favoruri şi astfel comunitatea câştigă încă un subiect. Nimeni nu poate constata că pacea Bisercii domnea peste Numeria şi Candida de exmeplu care au căzut dar care s-au pocăit sincer şi şi-au arătat întoarceera lor nu numai prin lacrimi dar şi prin fapte bune. Aflat în închisoare fratele Celerinus care a fost un mare măsturisitor a plâns căderea lor cu mare tristeţe şi a căutat ca ele să fie primite în favorurile Bisercii prin medierea lui Lucian al cărui spirit vibra între cer şi pământ.

Nu trebuie uitat că în acesta şi în alte cazuri în care era nevoie de o regulă de disciplină pentru a fii aplicată Bisericii, nu s-a prespus niciodată că iertarea lui Dumnezeu a fost retrasă în mod obligatoriu pentru cei care au fost restauraţi în comuniunea Bisericii mai ales dacă ei s-au pocăit cu adevărat. Principiul pe care Ciprian l-a expus în epistola a XI-a apară foarte mult practica Bisericii de orice aluzie de severitate tiranică având în vedere că canoanele sunt cele care urmăresc să menţină curăţia şi fidelitatea ei. Prin urmare, tot ceea ce a fost mai uşor în tratamentul penitenţilor nu a fost fără de motiv şi câştig. Tot ceea ce a fost din austeritate şi rigoare extremă a fost suficent de contracarat de asigurarea de care avem toate garanţiile că a fost cât se poate de bine folosită pentru ca Biserică să nu îşi relaxeze regulile de comuniune, din moment ce ceea ce a fost formal şi extern a fost o parte a datoriei sale. Totuşi, Dumnezeu care vede inimile celor care se pocăiesc îi poate reprimii la Sine pe ei chiar dacă Biserica are mai mult îndoieli în privinţa lor. Cu altce cuvinte modul în care erau trataţi lapşii a fost mai mult o parte a disciplinei Bisericii şi nu o judecată a stadiului extrem a anumitor creştini. Este mult mai bine să exprimăm acest lucru în cuvintele Sfântului Ciprian. El spune laicilor din Biserică: „ştiu că voi fraţii mei sunteţi cei care v-aţi întristat şi v-aţi supărat din cauza căderii fraţilor noştrii. Din partea mea nu am de spus decât ceea ce a spus apostolul: cine este slab şi eu să nu fiu slab? Cine

este ofensat şi eu să nu ard?” Şi din nou „dacă un mădular suferă toate mădularele suferă cu el şi dacă un mădular se bucură toate mădularele se bucură cu el.” Simptatizez şi plâng cu voi pentru fraţii care au căzut când au fost aemninţaţi cu teroare persecuţiei, fapt care îi i-a şi mie o parte din trupul meu împreună cu ei. Lor numai mila lui Dumnezeu mai poate să le facă ceva, dar cred că nu se cuvine să judecăm fără motiv şi să ne grăbim în ceea ce îi prioveşte; mai ales acum când pacea Bisercii este cât se poate de mult invadată pentru ca mânia lui Dumnezeu să nu se aprindă împotriva lor.” [Ep. Xi, p. 21].

În timpul acestei persecuţii din Africa, canoanele salutare care puneau în funcţie privilegiul martirilor au fost trecute de mai multe ori cu vederea de toate persoanele care se aflau în cauză; de lapşi, de preoţi şi de diacolo şi chiar de martirii însuşi. Din această cauză sau iscat mai multe diviziiuni mizerabile în Biserică dintre care unele au ajuns chiar şi la violenţă şi alţii care s-au folosit de aceste diviziuni pentru a adăuga furia unei facţiuni de mai înainte şi de a întării o schismă subsecventă. În alte cuvinte, problema lapşilor este mai mult sau mai puţin legată cu orice incident în care îl vopm vedea şi pe Sfântul Ciprian implicat. Trebuie să trasăm istoria acestor dispute triste cu mare grijă. Imediat după sfârşitul lui aprilie care a marcat o lună din extremitatea persecuţiei îl găsim pe Ciprian tângudindu-se de mândria şi supărarea unor mărturisitori; şi din nou imediat după aceasta (Ep. Vi) el îi mustră pe clerici pentru un duh de nesupunere şi nemulţumire. Într-o epistolă scrisă în iunie clericilor săi el se plânge de faptul că frumuseţea şi excelenţa confesiunii a fost de mai multe ori spurcată de aceste vicii. El recomandă smerenia şi ascultarea şi regretă absenţa lui şi mai apoi abordează marea problemă care aştepta decizia lui referitor la cei care au primit recomandările martirilor fără să aibă dovezi suficente de pocinţă din partea lapşilor toate acestea pentru a menţine liniştea şi pacea. El spune: „regret că unii dintre voi care sunteţi stăpâniţi de mândrie şi neglijenţă sunteţi în neînţelegere... şi că ei nu pot fii guvernaţi de diaconi sau de preoţi. Aşa se face că mai mulţi mărturisitori au ajuns să fie spurcaţi de manierele reprobabile ale câtorva dintre voi. Aceste persoane se cuvine să fie scoase din societatea celor buni fiind condamnţi de mărturie şi de judecată. Fiindcă un măturisitor adevărat pentru care Biserica nu trebuie să sufere ruşine ci mai mult este unul care este mărirea Bisericii. În ceea ce priveşte ceea ce mi-au spus fraţii mei preoţii Donatus şi Fortunatus şi Novatus şi Gordius nu am nimic de spus din moment ce am determinat din începutul episcolatului meu să nu fac nimic fără să mă consult şi fără de consimţământul poporului. Atunci când Dumnezeu îmi v-a permite reîntoarcerea vom determina ce se cuvine să facem împreună după cum cere demnitatea noastră mutuală.”

Deşi Ciprian nu a determinat nimic pentru cazul prezent el a găsit de cuviinţă să îndemne autoritatea atât a slujirii sale şi a carcterului său să regularizeze problemele între timp. Pentru acest motiv după această epistolă a mai scris alte trei epistole martirilor şi confesorilor, clericilor şi laicilor din Biserică, recomandând fiecăruia cursul pe care să îl apune după exigenţele proprii. Din acest epistole se poate colecta regulile potrivite ale Bisericii şi din ele noi mai putem colecta că aceste reguli au fost posibil să nu fie respectate în acest caz. Prima greşeală pare să fie în neglijenţa clericilor, de a nu le oferii martirilor sfaturi suficente şi asistenţă în exerciţiul privilegiului lor şi alegerea obiectelor de partea cărora să fie exercitate aceste privilegii. Ar fii bine dacă cititorul nu ar ajunge la concluzia că în acest sens martirii au fost făcute uneltele unui partid ambiţios şi separatist dintre preoţi care i-a instigat la o folosire nepotrivită a recomandării lor în favoarea unor oamenii care ei ştiau că Ciprian nu putea oferii privilegiul comuniunii: ei s-au asociat astfel în opoziţie faţă de episcop cu o parte dintre

martirii şi mărturisitorii dintre lapşi; în timp ce ei au flatat mândria unora şi au ridicat speranţele şi patimile altora.

Aşa se face că în Epistola X Ciprian spune că greşeala nu este a martirilor şi a lor însuşi ci a clericilor care i-au condus pentru ca să taie orice prilej de dezordine. Este adevărat că clericii au fost departe de a pune în faţa martirilor regulile Evangheliei şi a disciplinei ecclesiale pe care ei au reprezentate intenţional în mod greşit. Aşa se face că atunci când martirii au exercitat o anumită precauţie referitor la autoritatea episcopului, anumiţi preoţi au exercitat neascultare faţă de ei şi au făcut grija lor fără nici un efect. Aşa că mulţi au fost admişi la comuniune pe care martirii numai i-au recomandant la judecata milostivă a episcopului mai înainte ca aceştia să se pocăiască şi la fel de bine să fie luată orice reconciliere ecclesială. În timp ce Ciprian nu îi scuză deplin pe martiri, pune mare vină pe clerici. Chiar dacă cererile mai multor martiri au fost extrem de mari şi de greu de realizat preoţii le-au dus la îndeplinire ceea ce a dus la o mare rupere a disciplinei ca şi restaurarea comuniunii cu lapşii fără acordul şi concimţământul episcopului. Acest lucru v-a apare din următoarea scrisoare a mărturisitorilor lui Ciprian.

„Toţi mărturisitorii către episcopul Ciprian sănătate! Să ştiţi că am făcut pace cu toţi cei care s-au pocăit de căderea lor şi care s-au comportat bine şi este voinţa noastră ca acest lucru să fie cunoscut şi altor episcopi. Dorim să menţineţi pace cu sfinţii martiri. Scrisă de Lucian în prezenţa unui exorcist şi a unei citeţ.” [Ep. xvi]. Dacă Ciprian nu i-a condamnat pe martiri la fel de mult ca şi unii dintre clerici în această problemă, cu atât mai puţin el a comparat vina lapşilor cu cea a facţiunii preoţilor. El spune: „în ceea ce îi priveşte pe lapşi ei pot fii iertaţi. Cine nu ar căuta viaţa când se simte mort? Cine nu ar căuta siguranţă atunci când se simte în pericol? Dar cei care sunt puşi peste ei ar trebuie să menţină o dorinţă fierbinte şi să o ţină în limitele disciplinei proprii: sau altfel cei care sunt păstori devin măcelarii turmei. Într-o altă epistolă (xxvii) Ciprian ne spune expres că unii dintre lapşi care au primit recomdandaţiile martirilor sunt smeriţi şi supuşi lui ca şi episcopul lor şi acest lucru este ceea ce recomandă să fie făcut de toţi.

Clericilor care au făcut aceste greşeli Ciprian le vorbeşte foarte diferit, după cum apare din Epistola a IX-a din care cităm: „fraţilor de mai multă vreme am dorit să intervin în această problemă sperând ca tăcerea mea să facă mai mult bine bisericii; dar acum din moment ce judecăţile aspre ale mai multora pare să perturbe cinstea martirilor şi modestia mărturisitorilor şi pacea întregului trup de oamenii nu mai pot tăcea fără să nu pun Biserica în pericol şi la fel de bine propria mea autoritate. Fiindcă ce pericol nu putem anticipa când unii preoţi care au uitat de evanghelie şi de locul lor îşi arogă lor toată autoritatea fără să mai ţine cont de episcopul lor. Sper ca Biserica să nu aibă de suferit de pe urma ignoranţei lor. Demnitatea insultată a episcopatului pe care îl susţin şi pe care de mai multe ori a fost călcat în picioare nu am de gând să mă opun; dar acum nu mai este loc pentru delăsare fiindcă fraţii noştrii încearcă să ducă departe pe unii prin a îi câştiga pe lapşi prin pretenţiile lor neîntemeiate de a restaura în ei pacea Bisericii, în timp ce în realitate îi grăbesc în spre ruină. Chiar apostaţii ştiu că au comis cele mai mari greşeli şi cel care ia de la ei judecata lui Dumnezeu, îi înşală pe cei care sunt cei mai mizerabili; fiindcă celor care le este deschisă o pocăinţă adevărată şi care ar putea să Îl îmbuneze pe Dumnezeu Tatăl cel milostiv prin rugăciuni şi prin viitoarea lor ascultare sunt înşelaţi în spre damnarea lor cea mai mare şi astfel cei care ar putea să se remedieze cad şi mai mult în mod mizerabil. Prin urmare, chiar şi pe cele mai mici greşeli este pus un timp de pocăinţă după o anumită regulă a Bisercii şi penitentul este restaurat la locul lui prin punerea mâinilor episcopului şi a

clericilor. Acum la un mic interval după ce persecuţiile au încetat, fără ca Biseria să se bucure de pace ei sunt primiţi la împărtăşanie şi numele lor este oferit cu cel al credincioşilor la altar şi fără pocăinţă şi fără punerea mâinilor euharistia le este dată din moment ce este scris că: „cel care mănâncă şi bea paharul Domnului cu nevrednicie este vinovat de trupul şi sângele Domnului."

Dar acum principale vină care peste cei care sunt puşi peste ei deşi au neglijat să îi informeze după cum ar fii trebuit şi după autoritatea Bisericii. Prin urmare, binecuvântaţii matriri sunt expuşi invidiei şi mărturisitorii sunt puşi în contradicţie cu episcopul lor. Prin urmare eu m-am întors la locul meu şi preoţii uitând ce cinste mi-au acordat martirii, fără să ţină cont de poruncile lui Dumnezeu comunică cu lapşii mai înainte de a fii observa cineva. Pentru acest lucru mânia lui Dumnezeu se manifestă asupra noastră zii şi noapte. Fiindcă nu numai în viziuni de noapte suntem mustraţi ci şi copii noştrii mişcaţi de Duhul Sfânt ne spun despre ziua acelor mustrări pe care Domnul le v-a spune către noi. Despre aceste lucruri vă voi spune mai mult atunci când mila lui Dumnezeu mă v-a readuce la Biserica mea: între timp pe cei care nu sunt atenţi la datoriile lor faţă de semeni am de gând să îmi pun în practică puterea cu care m-a investit Dumnezeu şi să îi suspend din slujirea lor până în ziua când vor fii duşi în faţa mea şi vor fii judecaţi şi în faţa mărturisitorilor înseşi şi a întreg trupului Bisericii."

Din afirmaţii de acest fel nu avem nici un fel de greutate de a determina că principala greşeală în problema restaurării premature a lapşilor a fost în special a preoţilor. Numele unora dintre ei îi colectăm din Epistola a V-a a lui Ciprian, în care menţionează o scrisoare care nu i-a plăcut de la Donatus, Fortunatus, Novatus şi Gordius. Două dintre aceste nume le vom găsii mai apoi între oponenţii schismatici ai lui Ciprian şi cu greu ne putem îndoi că ei au fost înztre cei care s-ai opus iniţial alegerii sale ca şi episcop de care ne spune Ponţiu. Este bine să ştim că aceşti oamenii oferă o imagine a întregului episcopat al lui Ciprian şi că o recurenţă perpetuă a persoanelor lor şi a partidului lor ne permite să ne dăm seama de depravarea lor morală care s-a văzut în mai multe ofense ecclesiale şi prin faptul că au căzut în mai multe greşeli teologice de tedinţe opune şi prin faptul că erau răi. Este imposibil să concluzionăm toată această problemă a lapşilor fără să intrăm în istoria schismei actuale pe care a creat-o. Este suficent să amintim aici că Sfântul Ciprian a continuat cu tărie să apere disciplina din Biserică după cum am spus mai înainte. El a moderat stricteţea unor reguli generale numai în anumite cazuri şi a adus mai multe mustrări clericilor pentru a căuta binele adevăra al lapşilor punând în faţa lor pericolul statului lor şi încurajându-i să spere în mila lui Dumnezeu după cum simţea fiecare şi dincolo de toate acestea el a fost cel care a propus ca toată problema să fie rezolvată de autoritatea episcopală (nu fără a ţine cont de sfatul şi consimţământul clericilor şi a poporului). Pacea trebuie să se restaureze în Biserică şi el trebuia să se reîntoarcă la episcopia lui, eveniment care a fost delăsat foarte mult din cauza influenţei duşmanilor săi.

Capitolul 6

Reîntoarcerea lui Ciprian împiedicată de o schismă a bisericii; Originea schismei; Novatus: caracterul său şi crimele sale; Novatus este chemat să apară în faţa lui Ciprian; El scapă sub acoperirea persecuţiei lui Deciu; El îşi formează un partid şi uită de Biserică; El obţine hirotonia lui Felicissimus: nu se ştie de cine; Cei 5 presbiteri care s-au alăturat schismei lui Novatus; Ciprian numeşte împuterniciţi pentru a îşi pune deciziile în practică; Locul pe care îl deţin cei care au renunţat la Biserică voluntar;

Novatus merge la Roma; Novaţian şi caracterul său; Uneltirile secrete a lui Novaţian susţinute de Novatus; Alegerea lui Corneliu în scaunul Romei; Caracterul său; Hirotonia schismatică a lui Novaţian; Practicile sale acasă şi în străinătate; Răspândirea partidului său; Novatus se întoarce la Cartagina

Ciprian a rămas mai mult de un an în retragerea sa. El şi-a plâns retragerea sa cu forţată cu regrete profunde şi neîncetate, zi şi noapte cu lacrimi şi suspine de regret [Non suffecerat exilium jan biennii Ep. Xi ultima epistolă către poporul său mai înainte de reîntoarcerea sa p. 53.] având în vedere că el a fost alers episcopul lor cu afecţiune atât de mare şi de zeloasă şi el totuşi a fost departe de truma sa. Totuşi, el a găsit mângâiere în speranţa că va sărbătorii Paştele care urma să vină în mijlocul lor fiindcă de aecastă sărbătoare era obiceiul ca toţi episcopii să fie în mijlocul mulţimii cu fii lor duhonviceşti şi toate obligaţiile ecclesiale erau rânduite în aţa fel să nu se interpună cu această sărbătoare. Dar acest privilegiu şi această plăcere promisă lui Ciprian i-a fost respinsă lui şi turmei sale de rebeliunea şi secesiunea unora dintre poporul său, care au perturbat aşa de mult pacea Bisericii şi au iscat atât de multă patimă şi violenţă, că Ciprian a comparat efectele maşinaţilor lor cu o altă persecuţie. La fel cum el a fost absent din oraş pentru ca prezenţa lui să nu creeze şi mai multă zarvă de către duşmanii lui Hristos şi a Bisericii şi având în vedere că el trebuie să fie un apărător şi conservator al păcii şi în acest fel un luptător împotriva tumultului; aşa că el acum el declară că nu se cuvine ca el să se reîntoarcăp imediat, pentru ca autorii schismei care deşi erau creştini să nu izbugnească în violenţă din cauza întoarcerii episcopului lor.

Seminţele acestor perturbări au căzut pe un pământ fructifer al răului mai îniante de începerea persecuţiei lui Deciu, dar am omis să se luăm în considerare atunci pentru ca să oferim o mărturie despre creşterea acestri schisme fatale. Schima a dus la împărţirea în mai multe facţiuni fiecare unită în sine dar separată de Biserică prin diferite erori. Pentru acest lucru vom fii chemaţi de mai multe ori la principala resursă a istoriei lui Ciprian şi a Bisericii pentru a expune greşelile şi eberaţiile sau să trasăm aventurile unor neserioşi de la doctrina şi frăţietatea apostolilor. La momentul în care începe istoria noastră în Biserica din Cartagina era un preot pe nume Novatus. El a fost fără nici o îndoială printre cei care s-au opsu alegerii lui Ciprian şi a perturbat începutul episcopatului său. Se pare că pentru el era obişnuit ca tot ceea ce era corect să fie negat cu ură şi ranchiună. Îl găsim legat de Donatus, Fortunatus şi Gorgius în a ridica o întrebare separatistă către Ciprian care se referea la lapşi [Ep. V. P. 11]. Aceştia cu care s-a asociat Novatus au fost între preoţii de care Ciprian spune că şi-au menţinut recolecţia primei lor conspiraţii şi opoziţia lui faţă de episcopatul lor, care au fost sancţionaţi de toată Biserica şi de judecata lui Dumnezeu. Acest Novatus a fost un iubitor de noutăţi, avar şi greu de suprotat cu o reputaţie rea între episcopii din provincia lui prin furt din averea Bisericii. Era linguşilor şi trădător, un temperament aprins şi un tulburător al păcii. [Ep. Xiix. P. 63]. Moshim ne avertizează împotriva a ne face o părere numai din descrierile lui Cprian. Este fără nici o îndoială mărturisirea unui adversar şi ştim că şi cei mai buni oamenii sunt supuţi greşelii în ceea ce priveşte caracterul oponeţilor săi. Noi nu îl judecăm pe Novatus în funcţie de anumite acuze pe care le aduce Ciprian împotriva lui, fără să luăm în considerare comentariile lui (şi nu îl vom acuza pe Ciprian de falsitate deliberată deşi Mosheim nu ezită să facă acest lucru) îl vom găsii în cele din urmă pe Novatus clasificat ca fiind infam.). Pe la finele anului 249 acest om se pare că a devenit nemulţumit de disciplina ecclesială prin anumite acte de violenţă şi nedreptate. Ştim de următoarele lui greşeli, dar nu ştim pentru care a fost chemat să dea socoteală. El a luat pentru sine din banii care erau meniţi pentru văduve

şi orfani şi a făcut ca soţia lui să îşi piardă sacrice lovind-o când ea era însărcinată şi la fel de bine l-a lăsat pe tatăl său să moară de foame în stradă şi nici nu i-a plătit înmormântarea.

Pentru greşelile sale Novatus a fost citat să apară în faţa lui Ciprian şi este cât se poate de sigur că el ar fii fost lipsit de demnitatea preoţească şi chiar de statutul de laic. În ziua când a fost stabilit procesul său a început persecuţia lui Deciu cu atât de mare furie încât a perturbat toate aranjamentele Bisericii pentru pace şi curăţie. Nimic nu putea fii mai bine pentru Novatus fiindcă astfel el a evitat să mai fie pedepsit de Biserică şi a găsit timp să îşi formeze un partid care să îi susţină cauza în faţa judecătorului şi să îl facă să nu îl condamne. El nu a fost mulţumit cu pedeapsa şi se pare că el era cunoscut, influent şi răzbunător şi el a întors dificultăţile Bisericii sub persecuţie într-o ocazie nu numai de a se ascunde ci şi de a îşi forma o facţiune care să îl susţină, facţiune care este compusă în special din cei care nu simpatizau cu disciplina pocăinţei şi cu rigoarea Bisericii. El a adunat mai mulţi clerici şi laici pentru cauza lui şi prin voinţa lui s-a separat de Biserică şi a răspuns Bisericii cu ameninţări insolente şi rebele. Ca şi preot el avea o parohie separată de Biserica mamă dar în episcopie şi sub jurisdicţia episcopală a lui Ciprian. Această parohie se aduna în suburbiile Cartaginei şi locul unde se aduna parohia era denumit „pe deal.” Pentru această Biserică, Novatus a mai adunat cu el pe alţi 5 preoţi dimpreună cu mai mulţi credincioşi, luând avataj de comoţiile care au urma deciziei lui Ciprian referitoare lapşi pe care chiar el i-a stârnit şi de unde au originat pentru ca ei să îl slujească. Între faptele lui de neascultare, cele în care schisma şi rebeliunea au fost cele mai mari, el a obţinut hirotonia lui Felicissimus ca şi diaconul său fără acordul lui Ciprian episcopul lui şi chiar fără ştiinţa lui. Acest Felicissimus a devenit mai apoi unealta sa şi cel mai activ partizan al său fiindcă cu adevărat el era un asociat vrednic al lui Novatus fiindcă şi el a fost unul care a furat şi a fost acuzat de mai multe adultere şi dezmăţuri. [Ep. Xxxviii, p. 51 şi Ep. Iv. P. 79. Mosheim încearcă aici să uite de disciplina lui Ciprian: cu adevărat el este un apologist numit de sine pe care Ciprian îl condamnă.]

Ordinea acestor evenimente este neclară şi succesiunea lor este foarte adevărat că ridică mai multe întrebări. De exemplu: cum se face că deşi era numai preot Novatus l-a hirotonit pe Felicissimus? Şi dacă el nu a făcut-o cum a putut obţine hirotonia lui din mâinile oricărui episcop? Dacă a fost hirotonit de un episcop cum se face că acest episcop nu a făcut parte din partidul schismatic al lui Novatus şi la fel de bine el nu este numit nici de Ciprian? Mosheim prespune că Novatus credea că are puterea de a hirotonii un diacon pentru propria lui Biserică şi acest lucru l-a făcut în cele din urmă. Blondel a exprimat aceiaşi opinie. Baronius este cel care prespune în contradiţie cu toată istoria că Novatus era chiar el episcop şi deşi era schismatic l-a hirotonit pe Felicissimus. Dintre aceste două opinii care susţin că Novatus l-a hitronit chiar el pe Felicissimus cea a lui Baronius este cea mai imporbabilă; fiindcă este posibil să există o greşelă referitor la care a fost locul lui în ierarhie. Nu este posibil că Novatus se credea pe sine capabil să hirotonească fiind numai un preot fiindcă dacă ar fii fost aşa cu siguranţă că el ar fii fost menţionat în istoria Bisercii ca şi preot care hitotonea alţi preoţi. Aerius a fost prima persoană care s-a aventurat într-o asemenea teoria şi practică şi el a trăit în secolul trecut. [Aerius după cum ne spune Augustin (De haeres. Vol. X, p. 21) S-a mortificat ca să nu obţină episcopia şi căzând în erezia lui Arie învăţa că nu este nici o diferenţă dintre episcop şi preot. În acest mod Aerius s-a răzbunat cu privire la demnitatea la care aspira fără succes. El a rămas în istorie ca şi unul care s-a opus rânduielii apostolice a episcopatului. Aerius, şi la fel alţi câţiva care i-au urmat, a

fost un reformator care a fost condus de principii anti-catolice. [Se vedea Hooker, eccl. Pol. VII, viii, 9].

Este mai mult ca singur că Novatus nu l-a hirotonit pe Felicissmus. Este probabil că el s-a folosit de un episcop străin care era în Cartagina pe care l-a influenţat pentru a îşi hirotonii favoritul şi probabil că în lipsa episcopului său nu era greu să facă un caz cât se poate de credibil, unul care îl mulţumea pe o persoană care nu suspecta răul pentru hirotonia unui diacol într-o parohie separată de Biserica mamă. Prin urmare, este cât se poate de posibil că Novatus a cooperat cu alţi episcopi, la fel cum mai apoi Novaţian dobândit hirotonia din mâinile a trei preoţi italieni obscuri. Ceea ce mi se pare cel mai probabile ste că un episcop laps care era aatşat lui Novatus l-a hirotonit pe Felicissimus, fiindcă astfel de episcopi au fost folosiţi, după cum aflăm de la Ciprian de hirotonia schimsatică a lui Fortunatus. [Ep. Iv, pp. 84, 85]. Această prespunere care este probabilă ne v-a realiza toate dificultăţile şi este motivul pentru care nu este menţionat nici un episcop la hirotonia lui Felicissimus sau faptul de a fii inplicat de acest fapt schismatic în condamnarea lui Novatus; fiindcă după cum vred uin astfel de episcop ar fii fost deja implicat cu toate vine şi tot păcatul separaţiei. Este evident că Ciprian nu a dorit să menţioneze numele unei astfel de persoane decât numai dacă ar fii avut un scop expres. Biserica nu eşti nimic de eretici şi schismatici.

Ceea ce a făcut această schismă a fost că Ciprian a considerat că ar fii periculos să se întoarcă în episcopia lui [Ep. Iv, p. 80] sau extrem de imprudent, din cauza faptului că această schismă a separat o mare parte din clericii din Cartagina de la comuniunea cu Biserica cea Sobronicească. Din cei 8 preoţi care slujeau în cartagina, 5 s-au aliat cu Novatus şi diaconul său care au fost hirotonit în condiţii misterioase. Aceşti 5 au fost Fortunatus, Jovinus, Maximus, Donatus şi Gordinaus, preoţi cucernici şi aceiaşi care s-au opus episcopatului lui Ciprian; în timp ce cei trei care au rămas credincioşi, Britus, Rogatianus şi Numidicus, ultimul a fost şi cel mai întârziat. [Episcopul Pearson, editorii benedectini şi Moshei toţi spune de 5 preoţi schismatici fără Novatus]. [Ep. XXXV, scrisă de Ciprian clericilor şi oamenilor pentru a îi informa că el l-a adăugat pe Numidicus la preoţii cartaginezi. Numiducus se bucura de acelaşi statul în o altă Biserică prin curaj şi fidelitate]. Încurajat de un număr consistent de aderenţi, această facţiune a mers atât de departe încât susţinea că cei care încă mai stau sub ascultatea lui Ciprian nu vor mai primii împărtăşania. Acest lucru a fost ceea ce a dus la faptul că ei singur şi-au aruncat o sentinţă de excomunicare fiindcă ei considerau că autoritatea în biserică nu ţine de putere ci mai mult de cantitatea numerică.

Deşi nu era prezent personal, Ciprian nu şi-a lăsat turma fără sfatuire. El a pus grija de săraci şi de străini în mâinile lui Rogatianus, chiar el fiind primul care i-a ajutat pe săraci şi mai apoi pentru această datoria l-a mai adăugat şi pe Naricus, un acolit şi mai apoi i-a trimit pe Caldonius şi Herculanus, doi din colegii săi în episcopia şi Numiducus, pe care l-am menţionat mai înainte pe care i-a asociat cu Rogatianus pentru ca episcopia lui să fie îngrijită. [Epistolele xxxvi şi xxxviii]. Datoriile acestor clerici se legau şi de a aplica canoanele peste lapşi care era poliţa lui Novatus şi a facţiunii sale. Felicissimus a fost cel care a fost cel care i-a ameninţat în problema lapşilor cu excomunicarea. Acest curaj extrem şi insolenţă s-a dovedit nefast fiindcă a deschis ochii oporului şi mai mulţi şi-au retrat adeziunea. Ciprian a recunoscut consecinţele fericite ale acestei separaţii de comuniunea Bisericii care era mult mai bună decât să continue ca şi membrii ai Bisericii din moment ce ei erau duşmani ai trupului lui Hristos şi era mult mai preferabilă decât cu condamnarea la excomunicare. Ciprian spune: „fie ca el să trăiască după propria lui sentinţă şi să fie separat de

comuniunea noastră, actul său voluntar să fie ratificat de noi.” [Ep. xxxviii]. Scriind poporului său el spune: „se pare că este pronia lui Dumneezeu ca aceşti oamenii şi-au asumat pedeapsa fără ca eu să le-o dau care era potrivită greşelilor lor fiindcă altfel ei ar fii suferit pedeapsa cu excomunicarea de la mine şi iată că în cele din urmă ei au părăsit Biserica.” [Ep. xi, p. 52].

Judecata lui Ciprian se aseamănă cu mai multe cazuri din timpurile noastre. Biserica noastră este subiectul insolenţei la mai mulţi separatişti la fel ca şi cea din timpul lui Ciprian. Suntem de mai multe ori atacţi cu orice armă ne este dată şi termenii comuniunii fiecărei secte prespune excluderea şi condamnarea noastră. Trebuie să ştim totuşi că aceste lucruri sunt cât se poate de triste dacă este să luăm în calcul îndemnurile apostolului şi a lui Hristos la unitate şi smerenie şi feciorie. Biserica este mediul în care sunt mai multe daruri duhovniceşti. Prin urmare, cei care se sepratǎ de Biserică se separă şi de aceste daruri duhovniceşti. Este însă trist să vedem că fratele cu fratele sunt în neînţelegere şi în schismă. Ceea ce trebuie să ştim este că dacă aceşti schismatici ar fii rămas în Biserică ei ar fii mai mult o povară pentru noi. Trebuie să avem în vedere că cei care s-au separat de Biserică sunt demni de milă pentru comportamentul lui şi la fel de bine să nu uităm că prin sectele lor ei sunt într-un anume fel trădători.

Între aceştia [trădători] Cprian îl numeşte şi pe Augendus (cred un laic care a fost prins în facţiunea lui Novatus şi care se pare că era şi violent) şi toţi restul sunt subiectul aceleaşi pedepse dacă nu se vor pocăi. Toate acestea sunt colectate din Epistola xxxviii care este un precept şi o îndrumare către Caldoniu, Herculanus, Numiducs şi Rogatianus de a pronunţa sentinţa excomunicării şi din următoarea epistolă aflăm că ei au făcut acest lucru. Astfel, Felicissimus şi Augendus cu alţi doi care au fost din numărul mărturisitorilor, dar care s-au asociat cu facţiunea schismatică au fost separaţi formal de Biserică. Novatus a scăpat de pedeapsa episcopului sub acoperământul persecuţiei şi cu această ocazie a evitat o excomunicare formală prin absenţă. El era în Roma unde şi-a continuat faptele fără de caracter neschimbat şi unde şi-a folosit caracterul mai mult sau mai puţin spre prinderea Bisericii. A fost la începutul anului 251 că scaunul Romei a rămas vacant un an întreg, Fabian fiind martirizat în ianuarie anul trecut şi Decius fiind cât se poate de hotărât în a extirpa preoţia creştină şi pentru acest motiv fraţii de la Roma nu au îndrăznit să aleagă un nou episcop. Totuşi, Decius era acum în Macedonia şi Julius Valens a luat purpura şi a plecat la Illyricum şi Biserica din Roma găsind puţină linişte a început să facă demersurile pentru un nou episcop. [Analele episcopului Pearson, Cyp. P. 29].

Unul dintre cei mai remarcabili membrii ai Bisericii din acest timp a fost Novaţian. El şi-a început cariera publică ca şi profesor de filosofie din şcoala stoicilor şi mintea era cât se poate de obişnuită cu sistemul auster al acestei secte. Un mare iubitor de solitudine şi datorită speculaţilor morale severe şi incitaţiilor morbide produse de un duhurile rele care ne atacă prin mediul imaginaţiei deşarte, el a ajuns să se intereseze de viaţa Bisericii ca şi energumen fiindcă numai atunci când a fost atins de un duh rău el a căutat credinţa şi ajutorul lui Hristos. [Pe lângă Epistolele lui Ciprian, materialele pentru istoria lui Novaţian sunt găsite în Eusebiu, în special în Epistola lui Corneliu către Fabian, episcop de Antiohia pe care Eusebiu le-a transcris în capitolul 43 din cartea a VI-a]. În această condiţie el a rămas până la moartea care care se pare că se apropia şi mai apoi el a primit botezul clinic. Caracterul lui singular a fost cel care l-a făcut pe episcop să îl facă preot, fiindcă era nevoie ca el să fie ţinut în Biserică în care a intrat prin aceste circumstanţe ciudate şi cu spiritul temperementului său rigid şi a moralurilor sale dure erau atât de incompatibile. Totuşi, tot corpul clerical

şi mai mulţi oamenii au protestat împotriva hirotoniei sale obiectând botezul clinic pe care l-a primit. [Nu ştiu dacă această obiecţie s-a fondat pe orice canon al Bisericii sau din alte motive]. Mai apoi, (la începutul secolului al IV-le) episcopii s-au adunat la Sindoul de la Neo-Cezarea şi au decis în cel de al XII-lea canon că cei care au primit botezul clinic să nu fie primiţi ca şi preoţi din moment ce credinţa lor nu a fost din alegere ci din necesitate]. Ceea ce a fost rău în starea lui şi ceea ce a fost neobişnuit în comportamentul lui nu a fost schimbat deloc în alegerea lui. Aceasta era aşa fiindcă acum era implicat şi adevăratul Dumnezeu şi adevărata religie în principile riguroase ale filosofiei sale (în loc să reducă filosofia la subordonarea adevărului şi mintea în sjujirea lui Dumnezeu), el a închipuit un sistem teologic care avea toate greşelile eticii sale mizerabile şi speculaţiile sale întunecate. [Ep. Vii. P. 95]. După acest sistem, toate păcatele erau egale şi de neiertat şi lui Dumnezeu îi reveneau mai multe atribute care nu puteau fii imaginate fără temeinicie şi gravitate. [Vincentii Lirinensis, Com., cap. xxxiv. Nu se cade să renunţ la mărturisirea că există o oarecare dificultate referitor la cât de departe a mers novaţian cu aceste principii monstruase. În secta care a originat de la el ele au fost duse până la capăt. Mosheim este cât se poate de bine informat în acest ses. A se vedea Commentarii de rebus Christ. Saec. Iii, 16, pp. 520 et seq].

El le-a cerut creştinilor că pentru a se împărtăşii trebuie să fie mult mai desăvârşiţi decât cei care buni şi le respingea celor care cădeau în păcate iertarea după prima cădere, în special apostazia după cea mai amară persecuţie. Totuşi, Novaţian nu ducea un mod de viaţă atât de regid ş nici nu şi-a menţinut curajul şi fidelitatea fără suspiciuni şi nu este deloc uimitor că după botez a respins disciplina obişnuită a Bisericii refuzând să primească mirungerea de la episcop prin care se primea acest har şi confirmarea privilegilor baptismale. [Cornelius apud Eusebium ut ante]. Cum mai putea el atunci să primească Duhul Sfânt? [Theodoret în Cant., 1, 2. Vol. Ii, p. 30]. În timpul persecuţiei el a fost cuprins de teroare şi a negat că mai este preot şi plin de mânie le-a spus diaconilor că se v-a întoarce la îndatoririle lui de filosof stoic. [Acest lucru era în contradicţie cu Canonul 62 Apostolic care spunea că: „dacă un cleric din frică de om, evreu, păgân sau eretic neagă numele lui Hristos să fie excomunicat; dacă neagă că este cleric să fie caterisit şi prin pocăinţă să fie primit numai ca şi laic].

Inconsitenţa comportamentului său cu profesiunea lui nu s-au oprit aici: o vreme în ascuns a căutat să devină episcop şi a negat acest lucru în public. Mosheim spune de un incident care vine în ajutorul lui fiindcă la un moment dat el s-a lepădat de toate acuzele care i se aduceau. Elocinţa lui era cât se poate de suficentă pentru scopurile sale [de mai multe ori Ciprian vorbeşte de elocinţa lui Novaţian nu în termeni de admiraţie ci mai mult să dovească faptul că această calitate nu era de obicei atribuită lui. Unele observaţii despre Novaţian le avem din Epistola Clericilor Romani către Cipian (Epis. Cyp. Xxxi) care a fost scrisă lui după cum îi spune Ciprian lui Antonian. Mai avem o lucrare de a lui despre Treime.] Ceea ce i-a făcut pe oamenii să fie favorabili lui Novaţian era că el era pentru disciplina Bisericii şi mai ales severitatea lui faţă de lapşi. Mărturisitorii sunt flataţi de demnitatea exlusivă care le este dată lor şi prerogativele care le sunt conferite dar de unde ambiţia şi inconseistenţa lui au fost mai întâi ascunse au fost cât se poate de mişcate de elocinţa şi pretenţiile unei evlavii singulare. Astfel Moyses, un profesor remarcabil, unul care eventual a murit în închisoare după tortură a fost la început unul dintre cei mai apropiaţi asociaţi ai lui, dar după ce a aflat de acest om şi planurile sale acest sfânt martir l-a respins deplin. În schimb alţii au continua estimările false despre acest om şi a principilor slae şi Novaţian a adunat în jurul său un număr mare de persoane care îşi îmaginau că îl el au găsit un succesor potrivit pentru sfântul episcop şi martir Fabian şi un competitor

vrednic al Sfântului Corneliu. Novaţian nu îndura nici un conflict pentru credinţă. Să nu uităm că el s-a ascund în timpul persecuţiilor şi s-a arătat mai apoi spunând că a avut nevoie de linişte.

Aşa stăteau lucrurile la Roma când a sosit Novatus şi iubirea lui de facţiuni depăşea tot ceea ce era raţional în el un lucru pe care şi Novaţian l-a făcut. Novatus care a organizat o schismă împotriva lui Ciprian la Cartagina sub pretenţia că el a fost un laps trebuie să fie primit cu pocăinţă. Acum că se afla la Roma s-a alăturat facţiunii lui Novaţian care nega împărtăşania lapşilor chiar şi după cea mai rigidă disciplină şi chiar şi pe patul de moarte fără să le mai ofere privilegiul de a se pocăi. La fel de bine Novaţian şi-a schimbat opinia referitor la acest lucru deşi nu chiart aşa de mult alăturându-se clericilor romani în sentinţa lui că lapşii trebuiau restauraţi dar cu mare grijă şi după cea mai severă disciplină [Epistola xxxi], judecată pe care el acum a respins-o şi chiar şi-a făcut o opoziţie cu o ocazie de a perturba odihna Bisericii şi de a se rupe de trupul ei.

Novatus a intrat în toate planurile lui Novaţian şi chiar la depăşit pe acest demagog abmiţios ducându-l la o ruptură mai rapidă de Biserică şi la o opoziţie cât se poate de clară a canoanelor Bisericii. Atâta vreme cât scanul vacant a fost deschis unei competiţii drepte a intrat în cursă evident prin mai multe mişelii care ăi erau caracteristice. Elocinţa şi ambiţia lui Novaţian nu au fost suficente de a intra în competiţie cu virtuţile depline a le lui Corneliu şi în cele din urmă acesta a fost ales pe scaunul de episcop al Romei cu acordul întregului popor şi al clericilor şi o parte mai mare a clericilor şi Corneliu a fost canonic hirotonit de 16 episcopi. Dacă contrastrul poate adăuga întuneric caracterului lui Novaţian şi criminalitatea schismei sale, avem acest constra în vrednicia lui Corneliu în în dreptatea deplină a cauzei sale. Într-o scrisoare către Antonianus, Sfântul Ciprian dă mărturie despre Corneliu împotriva adevărului despre care ştiu că istoria ecclesială are toate motivele să se opună. Despre calităţile şi alegerea prelatului el scrie: „cel mai bine vă veţi convinge despre caracterul acestui om din judecata lui Dumnezeu prin a căruit pronia se umple starea de faţă şi din mărturia unanimă a fraţilor din episcopat din întreaga lumi şi din inveţiile clominiatorilor cei răi. Trebuie să ştim că el nu s-a ridicat dintr-o dată la această poziţie ci a trecut prin toate treptele ierarhice şi divedindu-se credincios în toate a ajuns în cele din urmă episcop, punctul cel mai înalt al demnităţii episcopale. El nu a căutat şi nici nu a dorit alegerea şi ridicarea sa deşi unii care sunt aroganţi şi infatuaţi au dorit să îl uzurpe. Cu modestia şi liniştea care este caracteristică celor care sunt aleşi de Dumnezeu pentru această slujire şi prin smerenie, curăţie, şi vrednicie el nu a forţat urcarea lui pe tron după cum am făcut Novaţian. Cu asemenea calificaţii şi cu judecata lui Dumnezeu şi a Hristosului Său şi cu acordul tuturor clericilor şi cu aplauzele mulţimii ci cu părtăşia adunării de prelaţi, Corneliu a fost făcut episcop când locul lui Fabian era gol, care este scaunul lui Petru şi al slujirii sale sacerdotale. Cu cât este mai de remarcat că el a sumat acest scaun când ameninţările lui Decius sunt cât se poate de oribile împotriva întregului episcopat şi când el ar fii putut îndura cu mai multă răbdare să aducă de un competitor la purpură decât un nou episcop al Bisericii Romei. Merită Corneliu să fie aplaudat ca şi un model de credinţă şi de virtute? Nu este el să fie numărat că cei mai mare martiri şi mărturisitori? El care a aşteptat atât de mult apropierea executorilor şi a torturatorilor, lăudând ura lor ca una care trebuie să fie întărită cu foc şi cu sabie cu mânmie şi cu crucea? Iată că puterea lui Dumnezeu l-a ajutat pentru ca el să sufere cele mai crunte torturi şi aşa prin preoţia lui nepătată el a curerit pe acest tiran care la scurt timp a căzut sub braţele seculare în alte mâini.” [Ep. Ii, pp. 68, 69].

Alegerea lui Corneliu l-a provocat pe Novaţian până la criminalitate de care probabil nu se credea capabil, fiindcă de acum episcopatul pe care nu a reuşit să îl câştige v-a încerca să îl uzurpe. Prin urmare, el a trimit doi din facţiunea lui perversă în anumite oraşe italiene şi a adus trei episcopi sub pretextul că el a cerut mijlocirea lui Corneliu. [Theororet, de haert. Fab., III, v, vol. iv, p. 345. A se vedea Epistola lui Corneliu către Fabian în Eusebiu]. Având aceste persoane în puterea lui Novaţian i-a îmbătat la un ospăţ care a durat până noaptea şi prin punerea mâinilor episcopilor a obţinut hirotonia în episcop. El nu s-a dat de la nimic înapoi pentru a obţine titlul de episcop, până când v-a găsii o episcopie să o conducă care i-a fost dată acum de cei trei episcopi italieni. Trebuie să îl vedem acum prin toate maşinaţiile lui de a fii recunoscut episcop al Romei, în ciuda alegerii canonice şi a hirotoniei lui Corneliu.

Novaţian avea acum susţinători ai cauzei sale atât acasă cât şi în străinătate. Acasă, pe lângă arta demagogilor, el s-a folosit de o metodă cât se poate de lipsită de orice evlavie că ne face să ne cutremurăm în timp ce o spunem. Când împărtăşea el cerea de la toţi cei care se împărtăşeau un jurământ de adeziune la cauza lui şi în timp ce le ţinea mâinile timpreună cu trupul lui Hristos între mâinile sale el spunea: „jură mie pe trupul şi sângele Mântuitorului Iisus Hristos că nu vei abadona facţiunea mea şi nu te vei mai întoarce la cea a lui Corneliu.” Aşa se face că omenii nu se mai puteau împrătăşii fără să nu spună lucruri urâte, în loc să spună obişnuitul amin şi să primească pâine sfântă şi răspunsul lor era: „nu mă voi mai întoarce la comuniunea lui Corneliu.” [Eusebiu vi, 43]. Pentru a îşi susţine cauza sa în străinătate Novaţian a trimis scrisori la toţi episcopii creştini după obiceiul timpului şi aici, lucru care a fost anticipat de Corneliu, el le-a amintit de hirotinia lui şi la fel de bine să aducă cât mai multe injurii la adresa lui Corneliu şi să susţină că din cauza la mai multe păcate alegerea lui a fost nulă.

Conţinutul acestor scrisori ale lui Novaţian pot fii colectate dintr-o reamrcă la ele a lui Antonianus, un episcop African, care are loc în Epistola lui Ciprian către acest prelat; care pare că a fost zguduit de reprezentările lui Novaţian în aderenţă la comuniunea sobornicească a lui Corneliu. Din răspunsurile lui Ciprian către scrupulele lui Antonianus, înţelegem că acuzaţia generală împotriva lui Corneliu de o delăsare nepotrivită asupra lapşilor, a mai fost adăugată încă o acuză, că el a fost împrătăşit cu o grabă nepotrivită şi cu o judecată proastră şi cu unele circumstanţe nepotrivite cu unul pe nume Trofim. [Bingham printr-o presupunere ciudată în face pe Trofim unul dintre episcopii care l-au hirotonit pe Novaţian şi că aceasta este greşeala pentru care el a fost depus deşi delăsarea episcopului încă la menţinut în comuniunea Bisericii. Este cât se poate de posibil că Novaţian la acuzat pe Corneliu de mult prea multă înţelegere spre cel care singura lui greşeală a fost că la hirotonit pe Novaţian. A se vedea Bingham, Istoria scolastică a botezului laicilor, cap. 11, sec. 3 şi cap. v, sec. 3.] La fel de bine, el era pătat de greşeala de a fii un libellatici. Acest ultim şi scandalos articol de acuzare se pare că a fost o falsitate mare de tot: unele se pare că s-au fondat pe anumite temelii dar au fost mărite şi distorsionate, pentru ca el să pare un adevărat crimial în timp ce ele erau de fapt numai condamnabile.

Ciprian îi spune lui Antonianus că: „nu se cuvine să fii uimit de raporturile scandaloase şi răutăcioase referitoare la Corneliu fiindcă ştii că aceasta este lucrarea constantă a diavolului de a rănii reputaţia slujitorului lui Dumnezeu cu acuzaţii false şi de ponegrii cele mai nobile nume pentru ca ele să fie ridicularizate de alţii. Să fii sigur că colegii noştrii s-au asigurat că Corneliu nu este în nici un fel pătat se stigma de libellatici, după cum ai auzit şi nici nu a primit comuniune cu cei care au jertfit altarelor păgâne, nevinovăţia lui fiind stabilită după mai multe investigaţii. În ceea ce îl priveşte

pe Trofinus, provestea ţi-a fost relatată cu răutate şi fals, fiindcă fraţii noştiri au făcut ceea ce au făcut şi predecesorii lui mai bine spus nevoia de a aduna o turmă împrăştiată şi fiindcă cu Trofinus o mare parte a Bisericii s-a separat prin pocăinţă cei care s-au întors au fost din nou primiţi în Biserică avându-l chiar pe Trofim ca şi compania şi recincilierea lor. După ce s-a sfătuit cu mai mulţi fraţi Corneliu l-a primit din nou pe Trofim la împărtăşanie şi primirea mai multora dintre cei care au fost cu el este o justificare cât se poate de clară a acestei proceduri. Trofim a fost primit numai ca şi laic şi nu după cum spune Novaţian ca şi preot." [Ep. Iii, p. 69].

De aici ne putem da seama cât de departe de adevăr au fost relatările despre ceea ce a avut loc la Roma chiar şi atunci când a pretins să detalieze. Prin urmare, este adevărat că Corneliu a fost mai lax în ceea ce îi priveşte pe lapşi şi acest lucru este o caracteristică şi a lui Ciprian. Acest lucru nu poate fii adus sub nici o formă în ceea ce priveşte validitatea alegerii lui Corneliu ca episcop, care nu a încălcat nici o regulă a Bisericii şi nici unul dintre principiile universale ale Bisericii pentru ca acest motiv să fie o scuză suficentă de a perturba conducerea, de a rupe comuniunea cu el şi cu episcopia lui şi de a îi uzurpa episcopatul său. Aceste scrisori nu au fost singurul vehicol al otrăvii lui Novaţian. Au fost trimişi mesageri de la Roma la diferite Biserici care să aducă o mărturie favorabilă lui Novaţian şi subversive în ceea ce îl priveşte pe Corneliu. Aceşti purtători de scrisori căztre Cartagina şi a acuzaţiilor lor împotriva lui Corneliu au fost cât se poate de persistente chiar şi după ce au fost respinşi de un sinod de episcopi şi de Ciprian şi toate motivele ne fac să credem că ei au fost la fel de mult imprudenţi şi în alte părţi. Un mare efect s-a produs în bisericile din mai multe părţi. Am aveut deja ocazia să vedem ezitările lui Antonianus, care nu este importantă comparată cu cea a altor prelaţi dar care a cerut apărare a lui Corneliu din scrirul lui Ciprian de unde avem cele mai multe informaţii. De la Eusebiu [Ecc. Hist. Vi, 46] învăţăm că la Antiohia unii episcopi au înclinat atât de mult în spre Novaţian că a fost nevoie să se deschidă un sinod pentru a suprima facţiunea sa şi schisma care a originat cu el nu s-a vindecat decât numai în secolul al VI-lea.

Anticipăm vremurile în care facţiunea lui Novaţian a dominat în părţile distante ale creştinismului: în prezent o găsim căutând să supravieţuiască cu existenţa ei în Roma unde Novaţian în greşala şi schisma a fost condamnat şi cei trei episcopi care l-au hirotonit au fost pedepsiţi: doi au fost depuşi şi locurile lor umplute cu alţi episcopi şi al treilea fiind restaurat la funcţiile sale ecclesiale numai după ce a mărturisit cu smerenie greşeala lor cu lacrimi şi cu sentinţia unanimă a poporului. Facţiunea lui Novaţian a fost tratată cu rigoare egală în Africa, fiindcă Laximus, Longinus şi Machaeus, emisarii lui la acea provincie şi episcopul cu care ei au încercat să saboteze Biserica din Cartagina au fost izgoniţi din ţară. Dar el a fost mai mult instigat de aceste pedepse fiindcă el încă s-a menţinut în centrul schismei de la Roma şi a muncit din ce în ce mai mult să perturbe pacea întregii Biserici trimiţând episcopi din facţiunea sa cu alţi emisari în câteva oraşe. Dintre aceştia Evaristus, un episcop şi Nicostratus [Caracterele lui Evaristus şi Nicostratus sunt la fel de depravate ca şi cel lui Novatus. Nicostratus a furat de la stăpânii său seculari şi la fel de bine a jefuit Biserica. În ceea ce ăl priveşte pe Evaristus, de a fost depus din episcopie pentru schismă. A se vedea Ep. Xviii, p. 62. Bingham susţine că Trofimus era de fapt Evariustus, unul dintre episcopii care l-au hirotonit pe Novaţian, dar nu găsesc acest punct de vedere bine fondat. Bingham, Istoria scolastică a botezului laicilor, cap. v, sec. 3] un diacon şi mărturisitor şi Pricus şi Dionsie l-au însoţit pe Novatus, aliatul lor activ şi periculor în Africa unde facţiunea lui a fost delarată ruşinoasă.

Capitolul 7

Porcedurile care se leagă de alegerea lui Corneliu şi hirotonia schismatică a lui Novaţian la Cartagina; La Hadrumettium; Episcopatul lui Corneliu este recunoscut în cele din urmă; Felicissimus şi cei 5 presbiteri sunt excomunicaţi; Scrisorile Sfântului Ciprian către Mărturisitori; Tratatul său De unitate ecclesiae; Scrisoarea lui Dionisie al Alexandriei către Novaţian; Are loc un sinod la Cartagina şi unul la Roma; Reîntoarcerea Mărturisitorilor; Scrisorile lui Corneliu, ale Mărturisitorilor şi ale lui Ciprian; Reflecţii despre schisma novaţiană

Acum că Novatus s-a întors din nou la Cartagina este ocazia să descriem comportamentul lui Ciprian în acel scaun şi mijloacele pe care le-a folosit pentru suprimarea facţiunii în organizarea căreia Novatus a fost atât de profund implicat şi încă a continuat să fie activ angajat. Am spus că după cum era obişnuit Corneliu după ce a ajuns episcop a trimis scrisori de comuniune pentru ceilaţi episcopi al Bisericii, notificându-i ceea ce a făcut şi căutând recunoaştere episcopatului său. Scrisorile lui Corneliu către Cartagina au găsit un sinod de episcopi format acolo şi acestei adunări ecclesiale Ciprian le-a comunicat conţinutul care a descris nu numai alegerea lui Corneliu ci şi perturbările care au apărut, amintind că ei nu au început formalităţile referitoare la episcopul schismatic. Cu această ocazie importantă, Ciprian a căutat sfatul colegilor săi şi s-a căzut de acord ca Caldonius şi Fortunatus, doi din numărul său să fie trimişi la Roma pentru a colecta informaţii referitoare la ceea ce a avut loc, după care episcopii africani să îşi poată forma o sentiinţă definitivă. Caldonius şi Fortunatus aveau datoria de a face tot ceea ce le stătea în putere pentru a restabilii ordinea şi pacea în Biserica din Roma.

În absenţa acestor trimişi cartaginezi, au sosit la Cartagina Maximus, Augendus, Machaeus şi Longinus mesajerii prin care Novaţian a trimis scrisori pretinzând din partea pseudo-episcopului lor că el trebuie primit ca şi episcop al Romei. A existat destul de mult rău care s-a manifestat în apariţia legaţilor de la o altă persoană care predindea episcopatul Romei, după Corneliu care a fost ales şi hirotonit, pentru a ajunge la o respingere a acestor legaţi din comuniunea Bisericii şi pentru a face nesecsar de a se opune misiunii lor şi se respinge pretenţile lor chiar mai înainte de o informaţie mai detaliată care ar fii fost de dorit să sosească. Aceasta este ceea ce a făcut Ciprian. În curând ei au descoperit că au fost jutificate de meritele cazului: că în timp ce Caldonius şi Fortunatus încă lipseau, Penpeius şi Stefanus, doi prelaţi africani care au fost prezenţi la alegerea şi hirotonia lui Corneliu, au venit la Cartagina şi au oferit lui Ciprian şi asociaţilor lui din Biserică cu o mărturisire a perturbărilor din Roma. Sorirea lui Pompeius şi Stefanus a fost mult mai oportună; pentru emisarii lui Novaţian nefiind mulţumiţi cu respingerea lor, au continua să muncească cu mult tupeu folosind raporturi calomniatoare împotriva lui Corneliu pentru a îşi atinge scopul lor. Ei au început să se prezinte pe sine cât se poate de ritualic adunărilor religioase ale fraţilor din Cartagina; spunând care sunt acuzaţiile împotriva lui Corneliu şi scrisorile lor citite. Comportamentul lui Ciprian a fost mult mai prompt şi mai judicios. El, fără nici un fel de îndoială s-a folosit de toate informaţiile pe care le avea pentru a susţine cauza lui Corneliu în cel mai frumos fel şi în faţa mulţimii a spus că nu ţine de caracterul lui să defaime pe unul care a fost deja ales episcop şi să fie public calomniat sau comportamentul lui să fie chestionat în faţa poporului. Au fost citite scrisorile în

faţa poporului care au venit de la Corneliu care erau lipsite de orice acuze şi spirit amar.

Aşa se face că oamenii răutăcioşi au mers din casă în casă pentru a diviza şi mai mult Biserica şi pentru a câştiga cât mai mulţi aderenţi la schima lor. Că nu au fost deplin lipsiţi de succes este sigur. În cazul oamenilor care au fost cât se poate de evlavioşi este clar că ei nu au găsit nici un fel de susţinere. [Aflăm despre aceste lucruri dintr-o scrisoare a lui Ciprian către Corneliu tirmisă de preotul Primitvus.] Sinodul episcopului s-a retras până la întoarcerea lui Caldonius şi Fortunatus de la Roma, urmând să se pronunţe după ce aceştia urmau să vină cu informaţii de la faţa locului. Prin urmare, deşi exista o certitudine morală a rezultatului, totuşi membrii sinodului nu au fost liber ca să se pronunţe fiecare referitor la episcopatul lui Corneliu. Acest lucru a rezultat în incidentul despre care vom vorbii în rândurile care vor urma. Scrisorile de comuniune ale lui Corneliu către Hadrumettium au fost primite şi răspunse de către Policarp episcop al acelei colonii într-o epistolă către Corneliu în care era recunscut ca şi episcop al Romei. Dar Ciprina şi un alt Episcop, Liberalis, au mers împreună în acea parte a ţării întimpul cât sindoul de la Cartagina s-a retras şi i-au spus lui Policarp cum stăteau lucrurile cu determinarea sinodului de a aştepa sentinţa finală până la întoarcerea lui Caldonius şi Fortunatus. Ca şi consecinţă, Policarp a trimis scrisorile pentru Roma nu lui Corniliu ci Bisericii ca întreg, eivtând astfel înştiinţarea episcopatului lui Corneliu. Corneliu a fost rănit de această schimbare a lui Policarp, care a urmat după vizita lui Ciprian la el şi a protestat împotriva lui Ciprian. Remărcăm că Ciprian i-a scris un răspuns decât numai mai târziu. Acest lucru a fost aşa fiindcă Ciprian aşteptea din nou întrunirea sinodului care era acum în retragere.

Ciprian neagă nu circumstanţele care nu i-au făcut plăcere lui Corneliu ci declară şi declară că ele nu previn nici un fel de indecizie sau incosistenţă de a sa, ci fiindcă Sinodul care s-a adunat la Cartagina a decis aşa până când Caldonius şi Fortunatus se vor întoarce cu o mărturie despre pacea care a fost restaurată la Roma sau cu un raport autentic a ceea ce a avut loc acolo. Clericii de la Hadrumettium nu ştiau despre acest aranjament, dar au aflat imediat despre el când a fost explicat lor de Ciprian şi Liberalis. După cum Ciprian a fost înştiinţat de Corneliu cu paştii pe care trebuia să îi facă de partea lui, acum este grijuliu să arate ceea ce pare mai puţin în favoarea lui, lucru care a fost făcut pe temelii solide pentru confrimarea episcopatului lui Corneliu. El spune: „nu sufăr să rămân fără nicin un fel de grijă specială de a evita diseminarea raporatelor sandaloase şi fără îndemnul de menţine unitatea Bisericii: ci fiindcă mare parte din provincia mea care se întinde în Numidia şi Mauritania, pentru ca o diviziune din oraşul meu să nu este o consecinţă era pentru cei de la distanţă. Aşa că am decis să trimitem episcopi pentru ca să aflăm adevărul şi ca să fie trimise scrisori la toţi episcopii care locuiesc în acele provincii, după cum a fost făcut acum, pentru ca toţi colegii să te recunoască pe tine şi comuniunea cu tine şi să menţine aceiaşi unitate şi iubire a Bisericii universale. Mă bucur că acest lucru a avut loc, după intenţiile mele lucru care pare cât se poate de provindeţial: fiindcă acum în aceste condiţii validitatea şi demnitatea episcopatului tău să fie puse la lumină şi să obţine cele mai puternice confirmaţii; din moment ce prin mărturia colegilor meu care au scris despre aceste lucruri şi din relaţia şi mărturia lui Pompeius şi Ştefan a lui Caldnius şi Fortunatus fraţii din episcopatul nostru, este clar să că aşa se va dovedii mai bine proprietatea şi dreptatea titlului tău. [Ep. Xiv, p. 39].

Această scrisoare ne spune cât de mult accept se punea în acele zile pe recunoaşterea unui noi episcop de tot trupul Bisericii pentru care a fost ales, care garanta autoritatea unui episcop şi asigura Biserica de ortodoxia lui. Este bine să

remarcăm că în acele zile Roma a uzurpat toată autoritatea confrimării ei în toate bisericile care stăteau sub autoritatea ei şi a declarat că fără confrimarea ei nu poate fii valid teologic un episcopat legitim şi canonic; cu alte cuvinte că nu poate fii un episcopat valid din orice Biserică care nu este plecată ei cum ar fii de exemplu toată Biserica Greacă [de dapt Roma a recunoscut rânduielile Biserciii Greceşti, la fel cum alţi mari demnitari au recunoscut propria lor Biserică. Vorbesc numai de ceea ce făcea ea dacă ea era în toate cazurile consistentă cu propriile ei principii]. În zilele lui Ciprian episcopul Romei era deplin dependent de recunoaşterea altora la fel cum alţii depindeau de recunoaşterea Romei şi era ţinut cont de opinia prelaţilor din cele mai îndepărtate colonii.

Am aflat din mărturiile lui Ciprian despre problema lui Corneliu că la reîntoarcerea lui Caldonius şi Fortunatus, tot subiectul episcopatului roman a fost în pace în minţile episcopilor care s-au întplnit din nou la Cartagina pentru a primii un raport de la mesagerii lor. Ei şi-au îndreptat scrisorile lor de comuniune cu Corneliu şi au declarat că acelaşi lucru trebuie să fie făcut de toată provincia. Acelaşi sinod care a luat aceşti paşi importanţi în confirmarea autorităţii lui Corneliu şi a păcii Bisercii din Roma, a făcut paşi la fel de improtanţi pentru pacea lui Ciprian şi pentru odihna întregii lor provincii în excomunicarea lui Felicissimus diaconul şi a celort 5 preoţi aderenţii la schisma sa. Despre aceasta i-au trimis o notă lui Corneliu. Aceiaşi mesageri care au purtat aceste mărturii de la sinod şi scrisorile lui Ciprian către Corneliu, au luat cu ei o scrisoare de la Ciprian către mărturisitorii din Roma care au fost atraşi la secta lui Novaţian; în care el deplânge această schismă de care ei au fost influenţaţi. În această scrisoare el expune toată gravitatea greşelii lor şi doreşte să aducă asupra lor adevărul (pentru toţi un principiu cât se poate de important, dar pentru ei, în prezenţa situaţie care şi mărturisitori dar schismatici, imposibil de a fii pusă în aplicare), că prin constanţa mărturisitorilor se aduce cinste Bisericii măreaţă cum este ea dacă ei vor fii supuşi ei în continuare; ea încetează să mai fie cinstită chiar şi celor care au suferit din cauza stricăciunii lor. El spune: „suprimaţi această schismă şi respectaţi propria voastră mărturisire, ţine tradiţia de la Dumnezeu şi reîntoarceţi-vă la mama voastră de care v-aţi separat. Să vă aduceţi aminte că a fost din trupul ei şi din bucuria ei că voi aţi avasat la încercarea credinţei voastre şi aţi ajuns la mărirea mărturisitorilor. Dar acum: să nu credeţi că menţineţi evanghelia lui Hristos în timp ce trăiţi în separaţie voluntară de turma lui Hristos şi de pacea şi unitatea ei, din moment ce voi ar trebuie să fiţi soldaţii ei şi să faceţi ceea ce este bine. Unitatea şi înţelegerea noastră nu pot fii perturbate; nu putem părăsii truma Bisericii şi să ne alăturăm vouă şi prin urmare vă rog să vă întoaceţi la mama voastră Biserica şi la frăţietatea fiilor ei.” [Ep. Xiv, p. 58].

Mettius, un subdiacon şi purtătorul acestei scrisori, a fost dispus special să citească această scrisoare lui Corneliu mai înainte de a fii adresată mărturistorilor cărora se adresa de fapt [Ep. Xiii, p. 58]. Aceasta a fost o atenţie specială a lui Cirpian faţă de curtuoazia ierarhiei episcopale. Este puţin probabil că Mettius a adus cu el şi o copie a tratatului Despre unitatea Bisericii care a fost scris cu ocazia acestor tulburări şi care era cunoscut la Roma mai înainte ca autorul să trimită o copie. Acest Tratat care este unul dintre cele mai elaborate din lucrările Sfântului Ciprian este una dintre cele mai valoroase rămăşile ale antichităţii ecclesiale şi este atât de important că un sumar al lui ne-ar lua un capitol între. Nu putem decât să remarcăm cauza pentru care a fost scis. Impresia produsă de epistolele şi scrierile lui Ciprian a fost adâncită de o scrisoare a lui Dionisie al Alexandriei lui Novaţian. Această scrisoare mai permite încă una şi evident o mărturie independentă de mare importanţă pentru unitatea Bisercii pe care am văzut-o atât de efectivă la Ciprian şi care este acum atât de mult dispreţuită ca şi un

fel de vis al teologilor sau mai rău ca şi un motor al intrigilor preoţeşti. Probabil că Novaţian a judecat la fel de greu. „Dionsie spune: „dacă tu declari că ai fost obligat să te separi îţi vei manifesta sinceritatea printr-o întoarcere voluntară. Este destul cât de mult a avut Biserica de suferit şi nu este o ruşine să suferi martiriul pentru unitatea Bisericii decât să ajungi să jertfeşti idolilor. Acest lucru este aşa fiindcă în timp ce un martir suferă moartea pentru propria lui mântuire, cel care suferă pentru unitatea Bisericii suferă pentru întrega Biserică. Chiar şi acum, dacă îi poţi convinge pe însoţitorii tăi să se reîntoarcă la sânul Bisericii, meritul tău v-a fii egal cu greşala ta. Vei evita tăiera unuia şi de la alţii vei primii laude, dar dacă ei vor rămâne separaţi, şi tu nu îi poţi mântui, cel puţin mântuieşte-ţi sufletul. Îţi doresc sănătate în Domnul şi să înveţi iubirea şi pacea.” [Euseb. Vi, 45].

Această scrisoare a prelatului alexandrin ne oferă perspective mai bune şi o viziune a păcii mult dorite, fiindcă acum problema lapşilor a fost deplin determinată la Cartagina după regula Sfântului Ciprian şi a lui Corneliu pe care le-am explicat suficent. Acest lucru a avut loc în august 257 şi Corneliu primind de la Ciprian o mărturie referitor la ceea ce s-a decis la Cartagina despre lapşi şi despre Novaţian, a chemat un sinod provincial pentru a consulta aceleşai probleme. 60 de episcopi cu mai mulţi preoţi şi diaconi s-au supus invocărilor lui şi acelaşi curs a fost luat şi de Biserica de la Roma după cum a fost decis la Cartagina de ecclesialii din acea provincie; prelaţii care au lipsit de la sinod au semnat şi ei decretele imediat ce au aflat de ele. Acum că Novaţian a fost atât de bine respins cei care mărturiseau pentru ei nu au mai persistat în separaţia lor şi au căutat şi au obţinut reprimirea în Biserică. Cu această ocazie Cprian a fost informat de Corneliu şi mai apoi de la mărturisitorii restauraţi în persoană. Este interesantă următoarea scrisoare care a primit-o Ciprina de la Corneliu cu această ocazie.

Corneliu spune: „am primit unele semne vagi despre părerea de rău şi revenirea întru sine a unora dintre aderenţii schismei lui Novaţian de la persoane pe care le pot considera integre şi bine inteţionaţi faţă de Biserică. Doi mărturisitori Urbanus şi Sinodius au venit şi ne-au spus că preotul Maximus şi el un mărturisitor doresc să se reîntoarcă la Biserică, dar ca să fiu încredinţat că acest lucru este adevărat am dorit să aud aceste cuvine din gura lor proprie. Aşa că ei au venit în faţa noastră şi când li s-a spus că ei au făcut mai multe lucruri rele răspândind scrisori despre separarea bisercii au răspuns că au fost înşelaţi şi că nu au şitut de conţinutul acelor scrisori. La fel de bine ei au mărturisit că au fost prea implicaţi în schismă şi erezie când au fost induşi să sufere punerea mâinilor lui Novaţian. Când au auzit mai multe despre cine este Novaţian au cerut să fie iertaţi şi să fie reprimiţi de Biserică. Când acest lucru mi-a fost spus mie am adunat mai mulţi preoţi şi au venit şi cei 5 episcopi pentru ca să fie stabilit cum trebuie să fie reprimiţi mărturisitorii. La închiderea acestor proceduri, Maximus, Urbanus, Sinodius şi Macharius şi alţi câţiva fraţi dimpreună cu ei au fost primiţi în prezenţa sinodului. Ei ne-au cerut să le uităm faptele lor rele şi au spus că vor aduce o jertfă de iertare lui Dumnezeu după cum spune evanghelia: fericiţi cei curaţi cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu. Încă rămâne să informăm poporul de aceste evenimente, pentru ca ei să îi poată vedea ep cei care rătăceau în greşeli stabiliţi în Biserică. A existat o mare adunare a poporului şi cu o voce ei au adus mulţumire lui Dumnezeu, plângând de bucurie şi îmbrăţişându-i pe mărturisitori ca şi cum ei ar fii fost eliberaţi din închisoare. În ceea ce priveşte mărturisirea fraţilor reveniţi între noi îţi trimit cuvintele lor: noi ştim că Corneliu este episcop al Bisercii Soborniceşti ales de Dumnezeu Atotputernicul şi de Hristos Domnul. Ne mărturisim greşala. Am fost înşelaţi şi am fost duşi departe de promisiuni mincinoase. Deşi noi am fost în comuniune cu un

eretic şi un schismatic minţiele noastre au fost credincioase Bisericii. Nici nu ignorăm faptul că există un singur Dumnezeu şi un Hristos Dumnezeu pe care L-am mărturisit şi Duhul Sfânt: şi că trebuie să fie numai un singur episcop al Bisericii Soborniceşti. Corneliu continuă: „cine nu ar fii putut să nu îi primească pe cei care şi-au recunoscut greşala în faţa puterilor acestei lumi? Prin urmare, pe Maximus în primim la demnitatea de mai înainte şi pe restul îi primim în comuniune în aplauzele întregii mulţimi. Toată judecata o lăsăm lui Dumnezeu căruia îi aparţine toată judecata. Credem că şi alţii care au căzut în greşala noastră se vor întoarce la Biserică când vor vedea că noi suntem în comuniune cu foştii noştrii conducători.”

Urmază scrisoarea mărturisitorilor către Ciprian: „Maximus, Urbanus, Sinodius şi Machrius fratelui lor Ciprian sănătate! Suntem singuri iubite frate că bucuria ta este egală cu a noastră în pasul pe care l-am făcut; că cunoscând binele Bisericii şi trecând de evenimentele de mai înainte şi lăsându-le la judecata lui Dumnezeu, am făcut pace cu episcopul Corneliu şi cu toţi clericii. Să fii asigurat că am făcut acest lucru pentru bucuria Bisercii şi pentru ca să fie un lucru plăcut pentru toţi. Îţi dorim sănătate, iubite frate în anii care vor venii.” [Ep. 1, p. 64]. Răspunsul lui Ciprian către aceşti mărturisitori v-a încheia această serie de scrisori. „Ciprian către fraţii săi Maxim preotul, Urbanus, Sinodius şi Macharius sănătate! Iubiţii mei fraţi mărturisesc scopul scrisorii voastre prin care aţi spus de reîntoarcerea la ascultare şi la pacea Bisericii mi-a adus multă bucurie la fel cum a făcut şi mărturisirea voastră măreaţă. A mărturisii unitatea Bisericii este o altă mărturie a credinţei voastre şi un alt semn al virtuţii voastre de a menţine că Biserica este liberă de participarea posibilă în greşeli şi în perversiuni. Aşa se face că voi aţi purces la bătălia care a fost pusă în faţa voastră. Trofeele succesului vostru se cuvine să fie puse la vedere în acea Biserică. Din cauza victoriei voastre fiindcă trebuie să ştim că Biserica lui Hristos nu pierde niciodată. Acum în cele din urmă v-aţi întors la o cale vrednică de credinţa, iubirea şi evlavia voastră pentru legea lui Dumnzeu care are în inimile voastre şi aţi dat un exemplu de iubire şi de pace şi altora pentru ca adevărul Bisericii, taina unităţii Evangheliei care a fost menţinută mai înainte de voi să fie unită şi de consimţământul vostru şi pentru ca mărturisitorii lui Hristos care au s-au remarcat în virtute şi în cinste să nu fie conducători ai greşelii. La fel de bine şi alţii sunt conştienţi de marea bucurie a întoarcerii voastre dar simt că sunt cât se poate de interesat de ea şi pentru aceea vă felicit în bucurie şi sinceritate. Îmi fusese greu să accept că nu voi mai fii în comuniune pe cei care învcepusem să îi iubesc cu toată inima mea. Când o greşeală schismatică şi eretică v-a primit afară din închisoare, fie că aţi fost duşi de lauda sau mulţumirea Bisericii, a fost ca şi pentru mărirea voastră să dămână neschimbată. Fiindcă deşi sunt neghine în Biserică, nu se cuvine să contrafacem credinţa şi iubirea noastră până acolo să uităm de Biserică. Partea noastră de lucrare este ca noi să fim grâul care este adunat în hambarul Domnului pentru ca să primim răsplata muncii noastre. Apostolul spune: în casă nu sunt numai vase de aur şi argint ci şi de lemn şi pământ şi unele de cinste şi altele de necinste. Să fie grija noastră dragi fraţi să fim vase de aur şi de argint: dar a sparge vasele de pământ este un lucru care îi este permis numai lui Dumnezeu, căruia îi este dat toiagul de fier. Slujitorul nu poate fii mai mare decât stăpânul său: nimeni nu poate lua pentru sine ceea ce tatăl i-a dat fiului sau la fel de bine să separe între neghină şi grâu. Acest lucru este o nebunie care a ieşit din mândrie şi ură. La fel de bine cei care îşi asumă pentru sine o autoritate mai mare decât dreptatea şi bunul simţ îngăduie, ei se deprtează de Biserică. În timp ce ei se laudă de marea lor lumină ei nu fac decât să fie închişi în întuneric. Având aceste lucruri în minte şi străduindu-ne să urmăm voinţa lui Dumnezeu, în dreptatea şi compasiunea lui, după ce am meditat mai

mult am ajuns la o judecată mai moderată în aceste treburi: după cum veţi vedea din scopul tratatului meu pe care l-am şi cititi oamenilor meu în care nu doresc pedepsirea lapşilor ci mai mult vindecarea lor. Am scris cât am putut despre principiul unităţii Bisercii Soborniceşti şi sunt încrezător că voi veţi aproba acest tratat pentru ca aţiunile şi faptele voastre să fie în confromitate cu el. Acum voi prin întoarcerea la pacea şi unitatea Bisericii aţi adus mărturie despre comportamentul vostru pe care am dorit să îl pun în scris. Fraţi iubiţi şi dragi, vă doresc sănătate veşnică.” [Ep. II, p. 65].

Aici închei istoria lui Novaţian şi a facţiunii sale deşi este evident că aceste evimente vor oferii influenţă evenimentelor din viitor. Dacă unii se vor întreba retrospectiv ce erezie învăţa Novaţian că a fost atât de pedepsit şi cenzurat? Mă voi întoarce la răspunsul lui Ciprian în acest sens când a fost întrebat de Antonianus: „Nu se cuvine să ne întrebăm ce învaţă el ci faptul că ceea ce învaţă el este afară din Biserică. Indiferent cine este sau cum este el nu poate fii un creştin dacă nu este în Biserica lui Hristos. Să se laude cât poate mai mult despre filosofia şi elocinţa lui fiindcă lauda lui este egală cu vanitatea sa fiindcă nu a ţinut nici la iubirea frăţească şi nici la unitatea Bisericii şi pentru acest lucru a pierdut chiar şi ceea ce a posedat.” [Ep. III, p. 73]. Recunosc că principiul lui Ciprian este uimitor şi cu cât ne gândim mai mult cu atât ajungem la concluzia că este adevărat. Este departe de a fii o acuzaţie a unui separatist fiindcă el poartă doctrina Bisericii cu el, care este în sine cea mai extremă formă de schimă păcătoasă. În aceea ce priveşte această separaţie (făcând abstracţie de toate atecedentele şi consecinţele) maniheu sau arian era de scuzat, quakerul şi socinianul este acum de scuzat; în comparaţie cu cei care ar dorii să le justifice, ei nu învaţă nici un fel de doctrină care ar putea să fie condamnate de Biserică ca fiind eretică.” Este clar că acest lucru se bazează pe o diferenţă de doctrină; şi totuşi se face apel la conştiinţă în ceea ce priveşte disciplina. Regula disciplinei este provincia potrivită trupului vizibil al Bisericii lui Hristos şi toţi indivizii trebuie să o respecte şi să nu se răzvrătească împotriva ei. Cei care pretind conştiinţă în această problemă de mai multe ori se referă la opinie proprie sau la cei slabi la scrupule. Ciprian oferă un exemplu în acest sens când îi spune lui Antonian: „între predecesorii noştrii au fost şi unii care au fost episcopi ai acestei provincii care au învăţat că pacea Bisericii nu trebuie să fie acordată aduterilor şi ei să fie tăiaţi de orice posibilitate de a se pocăi; totuşi ei nu s-au rupt de colegiul fraţilor episcopi şi nici nu au rupt unitatea Bisericii prin severitate sau cenzură; pentru ca cel care nu permitea pocăinţă adulterilor să se rupă de cei care le permitea acest lucru. În astfel de cazuri legătura unităţii fiind inviolabilă şi fiind păstrată taina anume a indivizibilităţii Bisericii Sobroniceşti, fiecare episcop acţionează după cum doreşte având în vedere că în cele din urmă el v-a da răspuns în faţa lui Dumnezeu.” [Ep. Iii, p. 72].

Nu neg că Biserica se poate bucura de aceste reguli de disciplină şi la fel de bine acest lucru poate fii şi un teren de separaţie, dar în acest sens dacă ar fii aşa Biserica ar fii schismatică în cazul unei rupturi actuale ea ar fii separatistă, ceea ce este teologic imposibil fie că este în imaginaţie sau logomahie. Este ilogic să raţionăm în alte principii telogicie în probleme de teologie. În disciplină este foarte mult implicată doctrina deşi indirect pentru a ne pornii împotriva disciplinei Bisericii, ceea ce în cele din urmă ar duce la erezie. În acest sens, schisma lui Novaţian a fost periculoasă şi consecinţele ei foarte instructive. Efectele ei pierzătoare au fost evaluate imediat. Prizinzând o formă mai severă de disciplină şi mai multă evlavie şi ascetism ar fii părut la prima vedere bine (mai ales ca şi opinie şi speculaţie)pentru ca cele mai dure judecăţi să fie pronunţate este un lucru mai mult onest decât înţelept. Ceea ce s-a voit în cele din urmă a fost de a obscuriza caracterul şi a distruge realitatea Bisericii înseşi.

Contrar universalităţii parabolei plasei de prin peşti, care adupă peşti buni şi răi; a câmpului cu neghină şi grâu care cresc amândouă până la recoltă; definiţia Bisericii, definiţia lui Novaţian asuma ca şi teren al separaţiei sale o excludere a oricărei amestecături cu oamenii răi, şi acest lucru l-a făcut să susţină că Biserica nu exista oriunde ci numai acolo unde era el. Biserica nu putea fi descoperită nici chiar de facţiunea lui, decât atunci când ei vor devenii orbi faţă de propriile lor enormităţi. Mai mult, titlul distinctiv al acestei facţiuni pe care el a numit-o Cathari sau puritani, în timp ce părea numai un fel de pretenţie de mai multă puritate, de fapt implica cu sine un reproş faţă de Biserica Universală. Teodoret spune despre Novaţian [Theodoret Haer. Far. Compend lib. Iii, Peri Novatou vol. Iv, p. 345: „obţinând hirotonia prin falsitate, el a devenit liderul ereziei şi a dat următorilor lui nu numele de Novaţieni ci de kathari şi el nu a fost mişcat de reproşurilor celor care au spus: sunt curat nu mă atinge; despre care Domnul a spus: acesta este fum în nasul meu şi un foc care arde toată ziua, fiindcă Domnul săt împotriva celor mândrii.” [Isaia 15, 5 şi 1 Petru, 5, 5]. Este posibil ca unii să nu fie chiar atât de vinovaţi de greşala novaţienilor la fel cum susţine Theodoret. La fel de bine Novaţian susţinea că botezul bisericii este invalid sau mai bine spus că nu exista botez deloc. Prin urmare facţiunea lui îi reboteza pe cei care veneau la ei [Catolicii i-au primit pe novaţienţi fără botez dar îi mirungeau la convertirea lor ca şi la fel de bine ei au respins punerea mâinilor la botez]. La fel de bine acest lucru se face şi în unele secte din timpurile noastre. Concepţia lor despre Hristos era una crudă şi implacabilă şi era cât se poate de lipsită de evalvie. Nu au ei paralele şi în zilele noastre? Într-un cuvânt Dionisie spune: l-am urât destul pe Novaţian, fiindcă el a divizat Biserica şi a implicat şi pe unii clerici în impietatea şi blasfemia lui. El a adus o doctrină periculoasă şi nu a recunoscut mila şi benevolenţa Mântuitorului. El a spus că botezul este nefolositor şi a scos astfel afară pe Duhul Sfânt deşi există speranţă în întoarcerea sa.” [Eusebiu, vii, 8].

Capitolul 8

Sumar al Tratatului lui Ciprian: *De unitate ecclesiae*

Cu ocazia acestor perturbări din Biserică şi despre care tocmai am vorbit şi despre care vom mai vorbii, Sfântul Ciprian a scris cel mai cunoscut şi cel mai important tratat De unitate ecclesiae „Despre unitatea Bisericii”. Acest tratat este cel mai important pentru acele vremuri. Persecuaţia a fost cea mai mare ispită de care erau asaltaţi creştinii şi după cum persecuţia era o ispită dintre cele mai temute la fel de bine era şi apostazia care era o reîntoarcere la superstiţile şi ritualurile păgâne, păcat care era din ce în ce mai cunoscut. Numărul lapşilor era în creştere şi acest lucru era cât se poate de trist pentru Biserică. Pe de altă parte, din moment ce condiţiile exterme sunt cele care de obicei cimentează o societate în legăturile compacte şi strânse, schisma se pare că este păcatul la care se aşteptau cel mai mulţi şi facţiunile şi societăţile secrete cele mai puţin de temut. Sfântul Ciprian îşi începe lucrarea despre răul sepăraţiei de Biserică avertizându-ţi cititorii şi ascultătorii (fiindcă este cât se poate de posibil că acest tratat nu numai că a fost publicat dar a fost şi predicat) împotriva înşelăciunii şi subtilităţii lui Satan, care acum v-a insinua ispitele cele mai puţin aşteptate, în timp ce Biserica se pregătea şi veghea la piericolele cele mai evidente care apăreau. După poruncile Bisericii episcopul creştin cere în aceste circumstanţe ascultarea trumei sale şi împotriva tuturor ispitelor, în special împotrica ispitei schismei şi ereziei, el îi avertizează şi la fel de bine îi învaţă ca ei să nu

negliezeze legea lui Dumnezeu, fiindcă cei care neglijează legea lui Dumnezeu a unităţii impuse peste Biserică, trebuie să piară la fel de mult ca şi cei care nu au ascultat de orice precept duhovnicesc.

După planul său primul punct care trebuie aprobat este acesta: că unitatea este numită de Dumnezeu şi Hristos. O unitate vizibilşă a unui trup vizibil; nu a unitate de formă care era pretinsă atunci şi care este vag liberalismul zilelor prezente ci mai mult *taina unităţii* [Unitatis sacramentum p. 196 bis] sau o unire externă şi vizibilă a Bisericii ca şi un semn şi o convenienţă numită de Dumnezeu atotputernicul a anumitor privilegii şi daruri duhovniceşti. Prima dovadă care este oferiă de Sfântul Ciprian este caracterul tipic al Sfântului Petru prin care el devine (nu ca şi episcop al Romei ci ca şi caracterul lui individual şi personal) un tip şi o figură (şi nu un instrument) al unităţii Bisericii. Cele doup limitaţii exprimate aici sunt cele mai importante, fiindcă ele nu au fost luate în considerare de romanişti pentru a face să apară cât se poate de curios că Sfântul Ciprian favorizează propria lor Biserică în raţionamentele prezente; în timp ce dacă aceste limitaţii pot fii găsite saun implicate în învăţătura Sfântului Ciprian, toată schema Romei trebuie să cadă la pământ în ceea ce priveşte mărturia lui Ciprian. În realitate ambele sunt indicate în acest tratat şi mult mai mult este prin urmare sistemul Romei; care nu poate existe nesusţinut de Sfântul Ciprian. Pasajul care este tipic caracterului Sfântului Petru este adus ca şi dovadă a voinţei lui Dumnezeu şi a lui Hristos ca Biserică să fie una după cum urmează: „adresându-se lui Petru, Domnul a spus: ţie îţi spun că tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidii Biserica Mea pe care nici porţile iadului nu o vor birui şi ţie îţi voi da cheile împărăţiei cerurilor şi orice vei lega pe pământ v-a fii legat şi în ceruri şi lucruri vei dezlega pe pământ vor fii dezlegate şi în ceruri.” La fel de bine aceluiaşi Petru El i-a spus după înviere: Paşte oile Mele. El îşi zideşte Biserica pe Unul [şi îşi dă truma lui să fie hrănită]. Şi deşi el a dat o putere egală apostolilor, spunând: „după cum Tatăl meu m-a trimit pe Mine şi Eu vă trimit pe voi; primiţi Duhul Sfânt. Orice păcate veţi ierta vor fii iertate şi orice păcate veţi ţine ele vor fii ţinute”; totuşi pentru exemplificarea unităţii, El a dispus ca prin autoritatea lui originalul acelei unităţi ca aceasta să plece de la unul. Restul apostolilor au fost la fel cu ceea ce a fost Petru; înzestraţi cu o frăţietate în demnitate şi în putere; ca începuturile să pornească din unitate pentru ca Biserica să fie una. [În aceste citate am urmat ediţia Oxford al lucărilor Sfântului Ciprian]. Motivul pentru care ediţia benedictină şi cele care i-au urmat nu sunt folosite aici se găseşte în Iacob despre corupţia Părinţilor şi a Sinaodelor; în nota de la sfârşitul tratatului despre unitatea Bisericii în traducea Oxford a lucrărilor Sfântului Ciprian şi în propriul meu Appendix „Mărturia lui Ciprian împotriva Romei”].

Acum trebuie să remarcăm că în timp ce ultima propoziţie este cât se poate de mult împotriva papalităţii, toate cuvintele spuse aici pot fii acceptate de un preot anglican şi indiferent dacă suntem sau nu de acord cu opinia privată, ca fiind una ce nu face nici un răui, în controversa cu Roma. Dar aici schisma care a oferit ocazia scrierii întregului tratat a avut loc la Roma şi este cât se poate de imposibil că dacă Sfântul Ciprian al fii simpatizat cu romaniştii moderni în ceea ce priveşte supremaţia lui Petru, ar trebuie să uite deplin de a vorbii de Sfântul Petru ca şi episcop al Romei şi la fel de bine de Sfântul Petru Apostolul; şi să îl facă nu numai un tip ci la fel de bine centrul şi insturmentul unităţii; fiindcă aici sătă principala tărie a argumentului după opinia romano catolică. Caracterul tipic al Sfântului Petru este profetic în ceea ce priveşte unitatea Bisericii, dar la fel de bine l-am găsit şi pe Sfântul Ciprian vorbind despre aceiaşi profeţie; fiindcă în armonie cu interpretare sobornicească, el explică cuvintele Mirelui către Mirească din Cântarea cântărilor: porumbelul meu, cel fără prihană este

unul; ea este numai una la mama sa aleasă ca ea să o poarte, după cum a vorbit Hristos Bisericii sale. Mai apoi el aduce mai multe precepte ale unităţii, dintre care toate au tins să pună în lumină intenţia şi porunca lui Dumnezeu ca unitatea Bisericii să fie menţinută vizibil şi inviolabil.

Pe lângă acestea sunt mai multe dovezi indirecte ale originii duhovniceşti ale principiului unităţii folosit de Sfântul Ciprian cum ar fii tipul hainei fără de cusături a lui Hristos pe care soldaţii nu o vor rupe şi unitatea Treimii binecuvântate şi mărețe. La fel de bine mai multe sunt avertismete pe care el le deduce din Scripturi, după cum este cazul cu Iannes şi Iambres şi cel al lui Core, Datan şi Abiron şi nu mai trebuie să adăugăm că toate aceste texte care sunt în mod obişnuit citate pentru un anumit scop, el nu uită să le aducă ca şi un scop pozitiv pentru a menţine unitatea Duhului în legătura păcii. Numai acest lucru este de remarcat că nu pare să fie sugerat de sine minţii că oamenii să poată asculta aceste precepte ale iubirii şi ale milostivirii şi a unităţii, în timp ce ele sunt separate vizibil şi folosite activ în subminarea şi detrimentul Bisericii. Prin urmare, îl găsim pe Sfântul Ciprian indicând datoria unităţii Bisericii şi să nu mai menţionăm orice instrument de unire fără de care Biserica ar fii incompletă şi pe care Roma crede că o găseşte în propriul ei episcop în timp ce ultra-protestanţii ştiu că nu se cuvine să o caute. Acum este adevărat că Sfântul Ciprian nu face ca şi Roma din zilele noastre făcându-l pe Sfântul Petru centrul instrumentului unităţii şi la fel de bine el nu face nici ca şi un disensionist modern şi cu acei membrii ai Bisericii care sunt cel mai bine desemnaţi ca şi oamenii ai bisericii nevăzuţi; să uităm că un intrument al acelei unităţi este oferit totuşi prin intermediul căruia porunca lui Dumnezeu trebuie să fie ascultată. Acest instrument al unităţii sau al legăturii vizibile este centrul frăţietăţii pe care Sfântul Ciprian îl găseşte în episcopat. El spune „care unitate să o ţinem şi să o afrimăm; în special noi care ca şi episcopi trebuie să conducem Biserica pentru ca să facem episcopatul unul şi fără nici o diviziune. Fie că nimeni să nu îi mintă pe fraţi, fie ca nimeni să nu strice unitatea credinţei prin trădare şi evazivitate. Episcopatul este unul şi fiecare episcop pe care îl împărtăşeşte este o parte din întreg.” Dacă voim să înţelegem mai bine această doctrină a lui Ciprian mai bine, acest lucru îl putem face din episcotla către laici din propria lui Biserică cu ocazia schismei lui Felicissimus: „Dumnezeu este unul şi Hristos unul şi Biserica una şi nu există un scaun episcopal care este pus pe piattra cuvântului Domnului. Este imposibil ca orice altar să fie ridicat lângă un alt altar sau o preoţie să fie adăugată la o altă preoţie. Orice adaugă din alte surse împrăştie... iubiţii mei fraţi fie ca nimeni să nu vă înşele să umblaţi în căi separate de Dumnezeu. Nimeni să nu vă dividă care sunteţi creştini după Evaghelia lui Hristos. Din Biserică fie care nimeni să nu vă separa de fii Bisericii. Cei care pier fie ca ei să piară singuri. Cei care s-au separat de Biserică să rămână fără Biserică. Cei care s-au răzvrătiri împotriva episcopilor, să fie separaţi de episcopi. [Ep. Xi, 53, 54].

La aceste pasaje mai pot fii adăugate mai multe care demonstrează că Sfântul Ciprian face episcopatul nu numai ceea ce a l-a făcut Sfântul Petru, un timp de unitate sau o indicaţie că Dumnezeu doreşte ca Biserica să fie una; dar la fel de bine şi faptul că el l-a făcut pe Sfântul Petru un instrument al unităţii prin mediul căruia de fapt Biserica este ceea ce a dorit Dumnezeu din caracterul Sfântului Petru. El adaugă că Biserica după declaraţia expresă a unităţii episcopatului: „Biserica este una şi prin faptul că ea creşte în roade se extinde departe şi peste tot şi rămâne tot una. La fel cum razele soarelui sunt mai multe, dar lumina este una; ramurile unui copac sunt multe dar tăria este una şi stă în rădăcină şi la fel de bine dintr-un izvor mai multe valuri pornesc, deşi în cele din urmă se nasc mai multe râuri, totuşi unitatea este păstrată ân sursa ei. Puneţi ceva în faţa razelor soarelui şi principiul unităţii în lumina ei nu v-a mai lumina.

Tăiaţi o creangă dint-run copac şi nu mai poate răsării din nou. Tăiaţi valul de la sursă şi nu mai poate ieşi. La fel este şi cu Biserica care este plină de lumina Domnului, îşi extinde razele în toată lumea; totuşi lumina este una în difuziunea ei universală şi nici nu este unitatea trupului perturbată: rodul ei exuberant îşi extinde ramurile peste tot pământul, îşi varsă valurile ei departe şi peste tot; totuşi este numai un cap, o sursă, o mamă, prezentă în naşterile ei nenumărate."

Au fost unii care au crezut că pot obţine binecuvântările promise Bisericii prin a cace facţiuni care sunt unite numai cu ele şi mai ales acei care i-au câştigat pe mărturisitorii de la Roma s-au lăudat de comuniunea cu aceşti campioni ai credinţei şi au crezut că prin tăria lor pot leglija comuniunea adevărată cu episcopul Bisericii şi ala intrumental cu Hristos. Într-un cuvânt ei s-au gândit că pot primii harul tainei unităţii respingând în sacrilegiu semnul extern. Iată ce crede Sfântul Ciprian despre ei. „Fie care ei să nu se înşele pe sine cu o interpretare greşită a cuvintelor Domnului; acolo unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu acolo sunt şi eu în mijlocul lor." Aceasta înseamnă să ne jucăm cu evanghelia şi să o adaptăm la scopul pe care nu îl susţine prin părtăţie şi evitând ceea ce spune ea. După cum ei sunt rupţi de Biserică, la fel de bine ei mutilează pasajul şi îl prezintă în fragmente. Astfel spune Domnul când i-a convins pe ucenicii său la unanimitate şi acord. „Fiindcă dacă doi dintre voi vor cere un lucru el v-a fii dat lor de Tatăl meu care este în ceruri. Fiindcă unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu acolo sunt şi Eu." Aici se spune că unanimitatea celor care cer este mai mare decât numărul lor....dar cum putem să fim în acord unii cu alţii dacă nu sunt mai întâi de acord cu trupul lui Hristos care este Biserica şi cu toată frăţietatea ei? Cum pot doi sau trei care sunt separaţi de Hristos şi de evanghelia Lui să fie adunaţi la un loc în numele lui Hristos? [Aşa este cazul lor]. Fiindcă nu noi ne-am depărtat de ei ci ei de noi. Ereziile şi schimele sunt începute cu mult mai înainte de noi care au originat din formarea unor adunări separate de cei care au părăsit capul şi adevărul original. Cu adevărat este Biserica sa de care vorbeşte Domnul şi celor care sunt în Biserica Sa El le spune, că dacă ei sunt de aceiaşi minte după cum a poruncit el, fie ei doi sau trei, majestatea lui Dumnezeu v-a asculta cererile lor." [la fel de bine găsim una dintre paralele din epistolele Sfântului Ciprian. Scriind lui Pupianus el spune. „episcopul este Biserica şi biserica este episcopul; cei care sunt una cu episcopul sunt una cu Biserica şi cei care se înşeală pe sine în mod mizer, care nu menţin comuniunea cu episcopii lui Dumneeu, se gândesc cu viclenie să se facă pe sine Biserica, prin faptul că o comunică altora; în timp ce Biserica care este una şi soborniceascā, nu v-a accepta separaţia şi schima fiindcă este unită şi consolidată prin toate părţile de cimentul unui episcopat unit."]

Aceşti oamenii nu numai că se taie pe sine de anumite privilegii ataşate unităţii dar tot restul de binecuvântări pe care le oferă Biserica nu le este de nici un folos. „Ce pare speră ei să dobândească din moment ce sunt în duşmînie cu fraţii? Ce jertfe doresc ei să ofere din moment ce sunt în duşmănie cu preotul? Visează ei că din moment ce nu sunt în unire cu Hristos sunt uniţi cu Hristos în adunările lor? Chiar dacă aceşti oameni mor ca şi martiri, sângele lor nu poate spăla aceste pete. Păcatul disensiunii este prea greu pentru a fii şters ărin suferinţă. Cel care nu este în Biserică nu poate fii un martir." [p. 109]. În ceea ce priveşte greşala şi josimea condiţiie, el nu îi trece pe separatişi nici măcat în categoria lapşilor. [Acest lucru nu este în armonie exactă cu epistola lui Dionisie către Novaţian în schisma sa]. „Greşala lor este mai mare decât cea cu care sunt pecetluiţi lapşi; fiindcă aceia cel puţin depreciază mânia lui Dumnezeu cu toate cele care sunt necesare pocăinţei. Lapşii caută Bisrica ca şi rugători; schimsmaticii rezistă Bisericii. Lapşii renunţă în faţa forţiei şi a obligaţiei;

schimaticii se rup conştient de păcatul lor. Primul îşi răneşte propriul suflet, celălalt face ca sufletele la mai mulţi să piară. Primul vede că a păcătuit şi plânge şi se pocăieşte; celălat din propria lui voinţă se bucură de greşelile lui separând copii de mama lor, furând turma din staul şi perverteşte taina lui Dumnezeu şi în timp ce lapşii au păcăruit odată, schismaticii păctuiesc zilnic. În cele din urmă, lapşii vor fii primiţi în împărăţia cerurilor după martiriu; dar cel care este separat de Biserică nu are nici un fel de parte de răsplata Bisericii." [p. 201].

Cât de înfricoşătoare este imaginea pe care ne-o prezintă Sfântul Ciprian şi cu care sunt de acord toţi sfinţii referitor la stadiul ereticilor şi a schimaticilor. Totuşi, ispita la schimsă după cum o vede Sfântul Ciprian este o altă cale prin care marele duşman distruge sufletele celor care cu adevărat sunt ale lor, fiindcă toate încerăcrile de la aduce înapoi au eşuat. El spune: „nimeni să nu creadă că cei buni se pot separa de Biserică. Vândul nu duce departe grâul şi nici furtuna nu poate să scotă din rădăcini pomul puternic. Este preful care este dus de vânt şi este trunchiul stricat care este luat de furtună. Aşa sunt cei care sunt belsetemaţi de Sfântul Ioan: „ei au plecat de la noi fiindcă nu erau de la noi, fiindcă dacă ei erau de la noi fără nici o îndoială că ar fii rămas cu noi." Dumnezeu lasă aceste lucruri să aibă loc fiindcă El a dat fiecăruie dintre noi liber arbitru; fiindcă din moment ce alegerea adevărului atestă sinceritatea inimilor şi minţilor noastre, credinţa nemişcată a celor buni să strălucească. Duhul Sfânt ne avertizează de acest lucru prin apostol: trebuie să fie erezii pentru ca în acest fel să se adeverească adevărul. Aşa sunt dovediţi cei credincioşi. Aşa sunt detectaţi cei credincioşi. Astfel, chiar mai înainte de ziua judecăţii, faptele celor drepţi şi a celor nedrepţi sunt separate şi neghina este separată de grâu." [p. 197].

După aceste extrase evidente este necesar să observăm avertismentele grave şi indignate împotriva sepraţiei şi îndemnurile afecţionate şi sincere la pace şi unitate pe care trebuie să le urmăm. Probabil că unii dintre noi se vor întreba dacă nu este în acest tratat dacă nu este nimic care să examineze milostenia care este legătura păcii care este ca şi sufletul al cărei unitate vizibilă este trupul? Trebuie să le amintesc celor care se întreabă acest lucru că Sfântul Ciprian scrie cât se poate de mult de unitate vizibilă, de *sacramentum unitatis*; aşa că el nu trebuie să fie acuzat de indiferenţă faţă de milostenie şi kiubire deşi el a spus mai puţine lucruri în acest sens, dar de fapt spiritul său aprins şi afecţionat nu pierde ocazia să vorbească despre aceste haruri creştine şi din noi şi din nou el se referă la ele în termeni energetici. Un pasaj este destul (este unul din mai multe). „În casa lui Dumnezeu, în Biserica lui Hristos, ei locuiesc cu afecţiuni unite în acord şi cu aceiaşi inimă." Aşa a venit Duhul Sfânt sub forma unui porumbel. O creatură a bucuriei şi a simplităţii; amară fără fiere, violentă şi înfricoşătoare fără nici un fel de cioc sălbatic care se bucură de a locui cu omul, trăind impreună şi crescând copii la fel; ele zboară una lângă alta în zboruri din cuiburile lor îndulcind viaţa cu afecţiune mutuală, simbolâzând pacea cu săruturi delicate şi trăind în toate lucrurile după legea iubirii. O astfel de simplitate şi le iubire trebuie să fie văzută în Biserică şi din porumbul care iubeşte fraţii îşi i-a un model."

Acesta este un sumar insuficent al tratatului despre unitatea Bisericii al Sfântului Ciprian. Propoziţiile abstracte pe care le conţine sunt şi vor fii adevărate. Aplicaţia lor în circumstanţele de azi este dificilă şi cu siguranţă sunt mult mai mult decât ceea ce a scris Sfântul Ciprian. Fiindcă deşi sfinţenia mistică şi adevărul Bisericii sunt perfecte în ochiul credinţei; ea are în orice caz (şi cine ar îndrăznii să spună că nu le are) prezintă ochiului simţurilor un aspect diferit; cu ea ca şi una care ne asigură într-o anumită parte de păcat şi în spre ruşine atunci când fii ei mai slabi sunt scandalizaţi. Este datoria ei să trăiască după credinţă, dar dacă ea a făcut lucruri mai grele pentru ei, deşi

ei nu au nici o scuză, cu siguranţă proprii ei copii vor fii mult mai greu primii care vor arunca piatra. Împotriva celor două forme de procedee schismatice, nu poate fii nici ezitare şi nici pericol în a declara că Ciprian spune ceea ce spune adevărat mai mult decât oricând chiar cu aplicaţie directă. Dacă este cineva care nu ar nega adevărul doctrinei Bisericii şi ar avea mtoive suficente de har pe care ea ni le permite ceea ce ne face să fim în armonie perfectă cu canoanele ei; totuşi fără hirtonie şi succesiune apostolică nu este decât o ridiculilarizare a altarului şi a tainelor creştine. Ei care înşeală voit oamenii şi îi hrănesc cu coji, în timp ce în casa Tatălui este destul pentru toţi şi să ne eliberăm de cei mai răi slujitori. La fel de bine Biserica Romană care la început a pus atât de mult adevărul lui Hristos cu greşala şi cu puritatea Bisericii cu păcatul şi greşala, că au şters sfinţenia şi catolicitatea ei cu excepţia celui mai pătrunzător ochi al credinţei; pentru ca să spune că deşi ne-am separat în cele din urmă vom fii iertaţi. Nu poate fii episcop împotriva episcop, altar împotriva la altar. Acest lucru este făcut de Biserica Romană în ceea ce Sfântul Ciprian denumeşte ca şi schismă şi în raza ei de acţiune.

Capitolul 9

O schismă la Cartagina; Originea ei; Hirotonia superstiţioasă a lui Fortunatus; Schismaticii cer susţinerea lui Corneliu; Mai întâi sunt respinşi dar mai apoi acceptaţi; Sfântul Ciprian tratează cu Corneliu; Sfârşitul Partidului lui Fortunatus; Maxim hirotonit de novaţieni la Cartagina; Susţinătorii lui sunt dispreţuiţi

Nu am încheiat istoria încercării lui Novaţian asupra păcii Bisercii din Roma că am găsit lucruri similare la Cartagina. Ele nu au fost la fel de importante şi nici nu au negarat nici un fel de facţiune care au existat mai multă vreme ca şi o comuniune separată, totuşi ele au creat mai multe probleme pentru Ciprian şi cu chemat la aplicarea aceloraşi principii de conducere şi disciplină bisricească de care a fost nevoie în timpul schismei scandaloase a lui Novaţian de la Roma şi au cerut atât de multă îndemânare şi judecată după cum am văzut. Este cât se poate de singular că ambele aceste schisme au fost cele care au adus un fel de lipsă de încredere ocaţională dintre Sfântul Ciprian şi Corneliu, deşi pentru un scop bun, el a cerut de la prelat o demonstraţie care nu ştia de ce Ciprian este îndoielnic. La fel de bine aşa a fost probabil şi în cazul lui Corneliu referitor la ceea ce a auzit despre Ciprian când nu au existat mai multe surse de informare autentică a îndemână, lucruri care s-au risipit odată cu venirea Epistolei lui Ciprian. Din această epistolă extragem unrmătoarele lucruri.

Cu mulţi ani înainte ca un eretic notoriu; Privatus să fie condamnat la Lambesa în Numidia, de un sinod de 90 de episcopi, a căror judecată a fost aprobată de Fanianus şi Donatus, predecerorii lui Corneliu şi a lui Ciprian în scaunele repsective. Acest om a venit la Cartagina însoţit de Felix (pe care l-a hirotonit episcop în mod schismatic) şi de Maximus, Jovinus şi Repostu care au fost lapşi în ultima persecuţie. Însoţit în acest mod, Privatus a dorit să aibă o adoua audienţă la Cartagina, dar acest lucru nefiindui permis , el cu cei patru însoţitori s-au alăturat facţiunii lui Felicissimus, determinat de a constiui în Biserica din Cartagina un cap episcopal la grupului lor schismatic. Ei s-au hotărât asupra lui Fortunatus, despre care am aflat deja că a fost unul dintre cei 5 preoţi care au luat parte la schisma lui Felicissimus şi ei au mai avut promisiuni că li se vor adăuga încă 20 de episcopi din Numidia pentru a participa la hirotonie. Aceasta a fost o încercare fără rezultat fiindcă numai 5 excomunicaţi s-au adunat.

Corneliu era deja familiar cu numele de Fortunatus şi au fost trimise la Cartagina mai multe documente care făceau separaţia dintre episcopii care au rămas credincioşi şi cei care au devenit schismatici. Ciprian a considerat că este necesar să trimită un mesager la Corneliu în această situaţie. El a scris din nou la Roma după incidentul cu Felicissimus, dar între timp Felicissimus a sosit în acel oraş, cu alţi adereţi ai lui Fortunatus pentru a face apel împotriva judecăţii lui prelaţiilor africani şi de aduce evidenţă prin care ei spuneau că fortunatus trebuie recunoscut ca şi episcop de Cartagina. Mai întâi Corneliu a respins deplin pretineţile acestor pretendenţi imprundenţi; dar când au repetat rândurile cu care au fost falsificare şi au oferit numărul de episcopi care au asitat la hirotonia lui Frotunatus, nu 5 ci 25 şi au ameninţat să citească scrisorile care le-au adus cu ei în public, că dacă ei nu vor fii primite de Corneliu şi care ar fii putut răspîndi mai multe lucruri scandaloase; Corneliu a fost atât de mult mişcat de ameninţările lor că determinarea lui s-a clătinat şi el a adresat o scrisoare lui Ciprian căutând mai multe infromaţii depsre acest subiect.

Acest lucru a cerut un răspuns de unde este luată această mărturisire. Toate circumstanţele hirotoniei lui Fortunatus, Ciprian le relatează după cum le ştia şi el şi este plin de căldură faţă de Corneliu fiindcă îndoiala lui este justificată. El îi spune lui Corneliu că din partea lui el i-a spus lui Antonianus din partea lui Corneliu că nu trebuie să ascultăm de raporturile scandalose a facţiunilor şi a celor necredincioşi pe care Biserica îi respinge: el îi reaminteşte că astfel de atacuri la caracterul lui sunt o parte a celor care detestă adevărul şi religia unui episcop bun în această lume, la fel ca şi violenţa deschisă a evreilor şi păgânilor. Acest lucru este aşa fiindcă chiar Iacob şi Iosif ai suferit de duşmănia fraţilor lor şi Hristos a fost trădat de un ucenic. Calomniile prosteşti pe care le aduceau aderenţii lui Fortunatus sunt o evidenţă chiar împotriva lor; fiindcă omul rău din comoara rea a inimii sale scoate lucruri rele mai ales când sunt vorbite împotriva unui preot al lui Dumnezeu; fiindcă este scris: „cine vă urăşte pe voi mă urăşte pe Mine,” din moment ce Domnul şi Sfântul Pavel spun foarte bine că „să nu vorbeşti de rău pe mai marii tăi.”

Vorbind astfel despre evlavia care se cuvine faţă de scaunul său el continuă să spună care sunt consecinţele: că ereziile au origine în acest lucru că preotul lui Dumnezeu nu este unul care ascultă, că nu ţine cont foarte bine de ele, că există un singur episcop într-o Biserică; că dacă toată frăţietatea ar asculta nu ar mai fii atât de mulţi care să se dea de la adevăr la o parte şi să fie împotriva colegiului episcopilor; nici unul nu ar mai fii opus lui Dumnezeu şi nici unul nu ar mai îndrăznii să se numească episcop dacă ar ştii că este numit numai de Dumnezeu. În acest mod nici unul nu ar mai atenta la unitatea Bisericii şi nici unul nu ar mai face nici un fel de erezia dacă ar fii lipsiţi de mândrie şi vanitate. [Ep. Iv, p. 82]. Mai apoi el începe să spună despre prorpiile lui mărturii ca şi episcop singur în scaunul său; algerea lui, constaţa lui în persecuţie şi altele asemenea şi după ce a oferit o mărturie despre procedeele lui Frotunatus şi a facţiunii sale cu o vedere a caracterelor lor, pe care o vom omite sau mai bine spus o vom sumariza într-o singură expresie a lui Ciprian, că Fortunatul şi asociaţii lui nu au nici un fel de valoare, fiindcă el este conducătorul şi ei sunt subalterinii; după ce a declarat că ei s-au pornit împotriva lui personal, i-a denumit criminali în privirea lui Dumnezeu [Ep. Iv, p. 80]; după ce a spus care este vina lor şi dovenidn viclenia lor, el începe să se plîngă de ei declară că fapatul că au dus cauza lor la Roma este greşit din moment ce cauza lor a fost judecată în procincia lor şi prin urmare ei nu trebuie să fie încurajaţi.

Cuvintele Sfântului Ciprian sunt după cum urmează: „după aceste procedee schismatice când un episcop fals a fost hirotonic de eretici, ei îndrăznesc să plece pe

care şi să ducă scritori de la schismatici şi persoane profane la Scaunul lui Petru şi la Biserica Principală de unde şi-a luat unitatea episcopatul, uitând că sunt romanii, a căror credinţă a fost aplaudată de predica apostolului; unde perfidia nu are nici un acces. Prin urmare ei au venit şi au spus că au hirotonit un preudo-episcop în opoziţie cu adevăratul episcop. Fie că lor le place încă ceea ce au făcut şi persevereează în greşala lor sau dacă o regretă, ei îşi vor retrage acţiunile lor şi atunci ştiu unde să se reîntoarcă. Din moment ce a fost determinat de noi toţi ca fiind drept şi potrivit ca vina oricărui om să fie ascultată când s-a comis şi a parte din turmă să fie ataşată de orice pastor ca să fie condusă de el, fiindcă fiecare vom răspunde de faptele noastre în faţa lui Dumnezeu; este cât se poate de adevărat că cei pe care îi conducem să nu se rupă de comuniunea episcopilor prin proriile lor voinţe şi mândria înşelătoare, ci ca ei să pledeze cauza lor acolo unde ei pot găsii acuzatori şi martori ai greşelii lor. Aecasta dacă pentru câţiva nesăbuiţi dispraţi şi abandonaţi, autoritatea episcopilor constiuiţi în Africa a judecat deja cauza lor şi cu greutatea sentinţei s-a confrimat condamnarea conştiinţelor lor legate de mai multe greşeli care par inferioare. Cauza lor este deja determinată; sentinţa lor este deja pronunţată, şi nu se cade ca jduecata episcopilor să fie cauza schimbării. Şi mai apoi: „ei nu au curajul să apară în faţa noastră şi să rămână cu noi, atât de mari şi neruşinate sunt greşelile lor care îi învinuiesc. Totuşi, dacă ei ar dorii să se plece judecăţii mele, să vină la mine. Să văd pocinţa lor fiindcă Biserica nu este închisă nimănui şi în ceea ce priveşte accesibilitatea şi înţelegerea mea acestea sunt un lucru pe care ei nu pot să îl nege.”

Aceste pasaje sunt vrednice să fie remarcate şi ele exprimă ceea ce vom găsii de mai multe ori implicat în următoarele pagini: judecata lui Ciprian şi în el vă voi avânta să spun a Bisericii universale din toate zilele şi pentru totdeauna, referitor la apelurile Romei, care constă dintr-o parte importantă a supremaţiei usurpate de acest scanun. [cea mai apropiată abordare care a fost făcută de un sinod bisericesc, care ar putea fii considerată ca fiind o facţiune, în ceea ce priveşte investirea Romei cu privilegiul de a asculta apel, a fost făcută de un Sinod din Sardica la 100 de ani după timpul lui Ciprian. S-a determinat că dacă orice episcop anume se simte nedreptăţit de judecata episcopilor din provincia lui, el să poată apela la Iuliu, episcop al Romei (să remarcăm că nu absolut Episcopului Romei ci lui Iuliu care era atunci episcop] cu scopul unui alt proces (dar să remarcăm) nu în faţa lui Iuliu personal ci a curţii sale şi în faţa episcopilor provinciei vecine după cum se spune sau în cele din urmă în anumite circumstanţe în faţa legaţilor lor]. [Acum în primul rând acest sinod sarican nu are autoritate deplină şi la timpul respectiv se credea că este aşa. Fiindcă în anul 415, Irsinius, episcop al Romei, a rejudecat cazul lui Apiarius, un preot african care a fost depus de episcopul său, pretinzând autoritatea sinodului de la Niceea fiindcă aceste canoane sardicane, ca şi cum ar fii fost conştient că cer autoritatea unui sinod mai mare şi sub pretinsa lui autoritate, a trimit legaţi în Africa pentru a auzi cauza lui Apiarius. S-a întâmplat că un sinod de 270 de episcopi dintre care a fost şi Augustin, s-a adunat în acel timp şi ei au spus că nu ştiu de nici un canon dintre cele de la Niceea şi după 6 ani timp în care s-a încercat un fel de impoziţie, au declarat decizia lor finală că părinţii de la Niceea au determinat contrat cu ceea ce au spus legaţii Romei; că clericii delicvenţi au fost lăsaţi fără de judecata episcopului lor şi episcpii fără cea a mitropoliţiilor lor şi toate aceste cazuri ar trebuie să fie determinate în locurile din care au început: că harul Duhului Sfânt nu este dorit în toate provinciile pentru orânduirea acestor probleme şi că ei au putut găsii nici un fel de decret al Părinţilor care a justificat procedurile Romei în a trimite legaţi la ei. În al doilea rând nu a fost fără de motiv că puterea care a fost dată lui Iuliu episcopul Romei s-a limitat în sinodul sardican numai la el personal.

Sindoul de la Sardica s-a întâlnit să îl restaureze pe Sfântul Atanasie şi pentru a menţine securitatea ortodocşilor. Acum împăratul mai avea privilegiul de a mai oferii audienţă care este aici dată lui Iuliu şi atunci împărat era Constantius un arian din secta împotriva cărpra maşinaţile canoanelor în cauză au fost inteţionate ca şi fiind în regulă. Prin urmare, exigenţa care se ridica din heterodoxia împăratului de faţă, a fost întâlnită prin ransferarea unul dintre privilegiile lui a unei aranjări interne a Bisericii episcopului de Roma de la acel timp. Toate problema a fost grăbită şi s-a fărămiţat dar după litera şi spiritul sinoadelor în cauză, numai atunci când necesutatea prezentă tercea. Deşi ceea ce am afrimat este cel mai appropiat mod de a oferii Romei puterea de a audia apeluri, totuşi nu este cel mai apropiat mod de a oferii putere dată unei alte Biserici: cel mai aporpiat mod dla putere cerut acum de Rome a fost mai mare decât orice altă Biserică şi a fost dat de părinţi adunării de la Calcedin scaunului de la Constantinopol, A se vedea canonul 9 al acelui Sinod. În această problemă consulaţi Vde Mecum al lui Johnson şi al fel de bine Tratatul lui Palmer despre Biserica lui Hristos, partea ii, cap. 2.]

Nu mai trebuie să spunem că cauza lui Ciprian fiind apărată în acest mod a câştigat la Roma şi în alte părţi; fiindcă el ne spune că prin chiar hirotonia lui Fortunatus, facţiunea care a aderat la ei a fost micşorată la nimic şi aşa ei de abea mai aveau aderenţi laici sau clerici că ei nu mai avea prea mulţi aderenţi [Ep. Iv, p. 87]. Acest act a fost cel care a deschis ochii celor care până atunci au fost înşelaţi de pretenţiile pacelei facţiuni şi prin speranţa de a fii readmisă la Biserică prin orice metodă, posibilitate care acum era luată în calcul. Nu mai ştiu dacă s-a mai auzit ceva despre această facţiune. Hirotonia lui Maximus de facţiunea novaţiană de la Cartagina a fost şi mai obscură şi ne spune că acum erau trei 3 episcopăi rivali la Cartagina. Singura descriere pe care ne-o oferă Ciprian despre ultimul pretedent este conţinută în următorul pasaj. „Trebuie să remarc ca fiind considerat cu majestatea Bisercii soborniceşti încercările imprudente ale ereticilor şi ale schimaticilor că faţciunea novaţienilor a trimit de curând un episcop în aceste părţi, unul Maximus pe care l-am excomunicat deja.” Ceea ce deducem din modul în care se comportă aceşti eretici este nevoia de a menţine disiplina Bisericii soborniceşti. Se pare că în acele zile nu era crezut posibil să asumi figura externă a Bisericii fără să fie considerat episcop şi la fel un episcop al unei Biserici anume unde se adunau schimaticii. Este cu adevărat monstruos să asumi caracterul Bisericii Creştine fără episcop sau o Biserică Creştină de exemplu în Londra sub episcopul Olena. Unii în aceste zile mai înţelepte gândesc altfel.

Capitolul 10

Reînnoirea persecuţiei cu ocazia plăgii; Scrisoarea apologetică a lui Ciprian către Demetrian; Epistola sa către Thybaritani; Lapştii care s-au pocăit sunt acceptaţi la împărtăşanie în anticiparea persecuţiei; Îndemn la martiriu; Ultima scrisoare a Sfântului Ciprian către Corneliu; Moartea lui Corneliu; Moartea lui Lucius; Cât de mult este prsecuţia un test al adevărului

Mai înainte ca Corneliu să primească o mărturie a lui Fortunatus şi a schismei sale, a izbucnit o nouă persecuţie împotriva Bisericii; fiindcă Ciprian spune că a fost chema de populaţia răzvrătită la lei, în timp ce scria ultima epistolă menţionată: sângele episcopului creştin fiind cerut ca fiind cea mai potirvită jertfă peste sacrificiile oferite să liniştească mânia lui Apollo distrugătorul sau îl îmbuneze pe Apollo apărătorul. Plaga s-a răspândit cu o furie mare peste tot imperiul Gallus şi Volusianu bătând monede cu

inscripţia Apolloni Salutari şi au densemnat ca jertfe să fie aduse aceştei zeităţi. Creştinii evident au refuzat să participe la aceste jertfe şi astfel ei au oferit mai întâi populaţiei şi mai apoi statului acea ocazie specifică de a slăbii asupra lor răzbunarea acelei superstiţii rele şi crude care a adus asupra lor tot răul care exista în această lume josnică. Acesta este un bun exemplu despre cum a suferit în mare Biserica Creştină sub aceste cerine care erau absurde în lipsa lor de evlavie şi în răutatea lor şi a devenit victima mai întâi a revoltei populare şi mai apoi a unie persecuţii autorizate şiu organizate. Ori de câte ori imperiul suferea, fie din cauza unor convuslii naturale sau a unor anotipuri nesănătoase sau de invazia străinilor sau de imprudenţa sau nimoralitatea împăraţilor, primul efect era nemulţumirea şi comoţia populară. Apoi religia urâtă a lui Iisus era aruncată poporului pentru ca ei să îşi poată manifesta ura. Dacă prima ocazie de nemulţumire era datorată agenţiilor supranaturale cum era foametea şi seceta cu mult mai bine le erau aduse pedepse creştinilor, fiindcă ei erau duşmanii zeilor a căror răzbunare se revărsa asupra imperiului fiindcă îi ocrotea. Dar dacă primul rău era evident lucrarea omului, după cum ar fii arderea unui oraş, tot creştinii trebuiau să sufere, dacă spiritul popular era ridicat. Este singur că nu erau oamenii care aveau un interes mai mare decât prosperitatea naţiunii decât au avut creştinii în imperiul roman!

Acest fenomen se cuvine să îl studiem mai bine şi mai cu grijă şi cu mai multă importanţă. Să vedem cum a fost văzut el de alţii care au trăit sub influenţa lui fatală. În secolul al II-lea, în cartea sa împotriva popoarelor necreştine, Tertulian se exprimă împotriva obiceiului de a denumii adunările creştine bande de oamenii fără de lege, conspiratori spunând că aceste titluri se cuvin mai mult unei facţiuni de oameni care conspiră împotriva binelui şi a păcii, inventând împotriva creştinilor cele mai absurde acuzaţii şi cerând distugerea lor: „dacă Tibrul a înundat oraşul, sau dacă Ninul nu a udat câmpurile sale, dacă au fost cutremure sau dacă nu a plouat, dacă este plagă sau foamete, de fiecare dată se strigă: „creştinii la lei.” [Tertul. Adv. Gentes, 40, vol., iii, p. 70].

În veacul următor, Origen care a fost un contemporan al lui Ciprian, menţionează un loc în care un cutremur a fost atribuit Bisericii. El spune: „ştim că în zilele noastre a fost un cutremur care în unele locuri a produs mai multe distrugeri şi cei necredincioşi spun că creştinii au fost cauza calamităţii, Bisericile fiind tămâiate de persecuţiile pe care le-au suferit. Nu numai necredincioşii ci şi unii de la care ne-am fii aşteptat la mai mult au spus public că cele mai mari cutremure au avut loc din cauza creştinilor.” [Orig., Mat. Cap. xxiv]. Prin urmare atât de mult îi acuzau creştinii pe păgânin cu cerul că a apărut şi un proverb: non pluit Deus dic ad Christianos.” Cu mult înainte de timpul acelui Părinte, popoarele necreştine au învăţat să asocieze Biserica lui Hristos cu astfel de întâmplări ca şi cum este ar fii fost interpuneri de la Dumezeu şi dacă zeii par să vorbească cu mânie, creştinii erau sacrificiul; şi distrugerea „superstiţiei lor fără de dumnezeu” liniştirea. Nu conta prea mult dacă zeii au fost executorii imediaţi ai sentinţei lor sau dacă ei se foloseau de popoare ostile ca şi instrumentul lor:; fiindcă după acelaşi Părinte, o invazie recentă a barbarilor a fost atribuită creştinilor.” [Augustin De civ, Dei, ii, 2, 3].

Nu este de mirare că creştinii munceau să se elibereze pe sine de aceste cacuzaţi odioase şi de absurditatea lor, lucru pe care îl găsim de mai multe ori la apologeţi. Arnobius îşi începe lucrarea lui cu o declaraţie că el a fost făcut să o scrie de faptul că mai mulţi care se pretindeau mai înţelepţi, declarau cu toată violenţa şi fanatismul ceea ce pronunţa un oracol că de la începutul religiei creştine, lumea s-a aflat în scădere, că rasa umană a suferit dezastre noi şi teribile şi că toate urmele vizitei lui Dumnezeu pe

pământ care erau mult mai dese acum au dispărut. Ar fii infinit să ne apucăm să spunem cât de mult s-au plâns creştinii de acest lucru sau să menţionăm toate argumentele prin care ei au respins absurdităţile păgânilor şi au dorit să evite consecinţele lor teribile. Să ne ţinem mai mult de lucrările lui Ciprian în care el atinge acest subiect şi la care remarcile de mai sus pot să fie de interes.

Lucrarea lui Ciprian la care facem aluzie este Epistola Apologetică către Demtrian, care se pare că a fost un avocat la Cartagina sau un profesor de Retorică, lucru pe care şi Ciprian l-a făcut mai înainte de convertirea sa. Unii au presupus că el avea o poziţie civilă înaltă chiar cea de proconsul al Africii şi că de el ţinea foarte mult execuţia legilor penale împotrica cărora stătea Ciprian. Cred că Mosheim a arătat destul de bine că acest lucru nu este posibil. [Moshiem, DE rebus, ant Const, Mag. P. 532]. Caracterul lui Ciprian se apropia de ceva care era aproape de a fii o facţiune, în a vorbii despre magistrul civil în termenii unei lipse de respect care are loc faţă de Demetrian în lucrarea din faţa noastră. Sfântul Episcop nu a uitat de preceptee şi exemplul Domnului şi a apostolior. Indiferent ce şi cine a fost Demtrian se pare că el avea obiceiul de a intra în dispute teologice cu Ciprian şi în circumstanţele prezente discuţia s-a centrat pe legătura reală sau prespusă dintre ridicarea şi progresul creştinismului şi referitor la mândia zeilor care se manifesta în calamităţi publice şi aceste pedepse grele ale pământului, secetei şi a foametei. [Nimeni nu pare să suspecteze că Demtrian ar fii putut fii numai o persoană imaginară căruia Ciprian îi adresează Apologia lui, care este intenţionată pentru păgân în mare; dar nu este acest lucru probabil? Şi ce greutăţi sunt în calea unei astfel de opinii?]. Lipsa de politeţe şi încăpâţinarea lui Demetrian l-au făcut pe Ciprian să oprească discuţia verbală referitor la această probemă interesantă şi importantă şi de a închide această dispută care îl privea pe el şi de Demetrian cu o epistolă. Acest lucru este spus chiar de el în paragraful de deschidere.

Ciprian spune: „tu spui că toate relele de care suferă acum lumea şi este zguduită sunt atribuite nouă şi faptului că noi refuzăm să îi adorăm pe zei. Din moment ce eşti ignorant de sfatul şi adevărul lui Dumnezeu, trebuie să ţi se spună că universul în sine a îmbătrânit. Pământul şi-a pierdut vigoarea lui cea dintâi şi nu mai are aceleaşi energii ca şi mai înainte. Nu trebuie să citez din Scipturi pentru a confirma acest lucru şi nici să intru în alte speculaţii, fiindcă lumea este martoră a propriei sale căderi prin mai multe semne. Zăpada iernii şi ploile verii nu mai sunt proporţionate; primăvara nu mai zâmbeşte cu promisiunea fuctelor şi nici toamna nu este mai diferită. Mai puţină marmură este scoasă din cariere şi mai puţin aur şi argint din mine. Agricultorii merg la câmp, marinarii pe mare, soldaţii la instrucţie. Nevinovăţia şi dreptatea sunt exilate din forumuri şi de curţi. Societatea este lipsită de acord; artele de îndemânare; moralitatea a devenit din ce în ce mai mică. Poţi tu spune că aceste lucruri şi-au menţinut aceiaşi vigoare ca şi când lumea era încă tânără? Totul se atenuiază pe cum sfărşitul se apropie. Soarele luceşte mai multe la apus, şi luna parcă luminează mai puţin. Copacul ajunge să se usuce şi cea mai mare fântănă ajunge să sece şi ajunge numai să picure apă. Această lege este un lucru care este impus peste toate lucrurile de Dumnezeu ca tot ceea ce este născut trebuie să moară; ca tot ceea ce creşte la un moment dat decreşte; unele lucruri decad în putere şi lucrurile mari în mărime şi toate în cele din urmă vor piri. Tu atribui creştinilor că toate lucrurile deteriorate din decăderea generală a vârstei vechi a universului sau o laşi ca şi datorie a lor că viaţa se termină acum în 100 de ani, în loc să fie 800 sau 900?....”

Este cât se poate de curios să îl găsim pe apologist mărturisind premizele (că lumea era atunci într-o condiţie mai rea decât este acum) şi răspunzând unei deducţii

false al lor printr-una la fel de falsp deşi în raţiune şi evalvie mult mai dreaptă şi mai adevărată. Vom descoperii că aceasta a fost o opinie frecvent exprimată de Ciprian şi de alţi oameni mari şi buni, că lumea a îmbătrânit şi se apropie de sfârşit. Între timp, suntem averzizaţi despre aceste raţionamente sale şi judecăţi la fel de false de alte argumente mai mult decât scopul. Ciprian continuă: „prin urmare să ştiţi că aceste lucruri au fost prezise şi la fel de bine să ştiţi că ele nu au loc fiindcă noi nu adorăm pe zeii voştrii ci fiindcă Dumnezeu nu este adorat de voi. Fiindcă din moment ce El este Domnul şi Conducătorul universului, şi toate lucrurile ascultă de voinţa Lui şi nimic nu are loc fără ştiirea Lui sau permsiunea Lui, când aceste lucruri au loc se demonstrează nemulţumirea Lui, ele au loc nu din cauza noastră a celor care Îl adorăm pe Dumnezeu, ci din cauza păcatelor voastre care nu doriţi să Îl căutaţi pe Domnul şi nici să vă temeţi de El; care nu vă v-a lăsa goi de superstiţiile voastre deşarte şi veţi ajunge să recunoaşteţi adevărata religie; pentru ca Dumnezeu care este Dumnezeu pentru toţi să fie singur adorat şi venerat.” Nu putem să nu observăm că după ce creştinii au dobândit superioritatea în puterea temporală, au reproşat păgânilor acuzaţia lor că ei sunt cei care sunt cauzele răului din lume; din moment ce lor nu le este frică să facă aceleaşi acuzaţii în timp ce ei erau suprimaţi şi persecutaţi. Sfântul Ciprian începe să citeze câteva pasaje din Scripturile iudaice, în care chiar aceleaşi judecăţi sunt denunţate împotriva celor care persistă în a slujii pe zeii falşi, după cum fac păgânii şi au pus acest ucru ca fiind răzbunarea zeilor împotriva creştinilor. El aplică aceste ameninţări profestului timpului prezent. El îi spune lui Demetrian că scopul acestor judecăţi în sfatul dumnezeiesc a fost de a îi chema pe păgâni la pocinţă; totuşi el adaugă alte profeţii, care susţin că judecăţile ameninţate vor eşua în acest scop şi că în consecinţa împietririi păgânilor, ele vor continua. Aceasă folosinţă a proorcilor a fost cât se poate de legitimă chiar şi cu argumentul cu păgânii; fiindcă scripturile evreieşti erau vechi şi recunoscute şi în acest sens acum este recunoscută autoritatea lor. Iată ce concluzinoează în cele din urmă Ciprian în urma acestor denunţări şi la fel de bine în împlinrea lor. „Iată! Pedepse cad asupra voastră de sus şi voi nu tremuraţi. Dacă o astfel de arătare a mâniei lui Dumnezeu ar cădea asupra oamenilor, încurajantă de nepăsare, cu cât mai mult lipsa lor de evlavie şi mândria lor!”

După ce a expus într-o oarecare mărusă viciile păgânilor, care şi unele care cer mânia lui Dumnezeu şi justificând cât se poate de mult pedeapsa acestor calimităţi care au fost atribuite mâniei cerului împotriva Bisericii, Sfântul Ciprian începe să menţioneze aceste cruzimi cu care se confruntau creştinii peste tot. „Nu este destul că voi nu Îl slujiţi pe Dumnezeu, ci cei care Îl slujesc voi îi pedepsiţi cu cea mai mare mânie. Voi nici nu îl adoraţi pe Dumnezeu şi nici nu suferiţi să îi vedeţi pe alţii că o fac: şi în timp ce voi adoraţi idoli deşerţi şi chipuri făcute de mâna oamenilor a moştrilor şi a semnelor rele; adorarea adevăratului Dumnezeu este negată. Voi aţi adopraţi zeii hidoşi ai egiptenilor şi sacrificii sunt aduse de maimuţe şi de crocodili; în timp ce Dumnezeu a rămas fără nici un altar, cel puţin în public. Voi dezmoşteniţi şi exilaţi, pe cei nevinovaţi şi pe cei drepţi şi pe cei care care Dumnezeu îi iubeşte voi îi puneţi în lanţuri şi în închisori, îi daţi să fie mâncaţi de bestii şi îi taiaţi cu sabia. La fel de bine nu sunteţi mulţumiţi cu a ne lipsi de viaţă cu un proces simplu şi rapid; voi aduceţi cele mai crude şi mai lungi morţi şi nu sunteţi mulţumiţi nici cu a ne tortura printr-o nouă inveţie şi cu toată sălbăticia. Când de mare este cruzimea voastră! Şi cu cât mai mult voi veţi fii pedepsiţi!

A fii creştin nu este o crimă. Dacă ar fii o crimă, de ce îl executaţi pe cel care îşi recunoaşte vina? Dacă nu este o crimă de ce îl persecutaţi pe cel nevinovat? Din nou; dacă îngăduim că este o crimă; cei care sunt implicaţi în ea dar care nu mărturiesc vina

lor, ar fii obiectele potrivite ale torturii; dar noi mărturisim, noi proclamăm aderenţa noastră la cauza creştină şi dispreţul nostru faţă de zei. De ce suntem atunci torturaţi ca şi cum noi ne-am ascuns vina? De ce aceste încercări asupra infirmităţii trupurilor noastre? Asupra slăbiciunii a ceea ce este pământesc în noi? Mai bine ar fii să intraţi în minţile noastre prin raţiune; şi dacă ne veţi cucerii să ne cuceriţi printr-un apel la raţiune.”

Mai apoi Ciprian arată că zeităţile păgâne au fost cu adevărat mai nu patronii ci clienţii adpratorilor lor; fiindcă au nevoie de susţinerea lor împotriva puterii şi influenţei creştinilor a căror excorcisme îi scot din victimele pe care le posedă. Dar oponenţii păgâni ai creştinismului ar putea remarca să creştinii nu au fost liberi de acelaşi rău care a afectat naţiunea în general şi că mizeria persecuţiei a fost o suferinţă în plus care este îndurată de Biserică; aşa că dacă a fost cu adevărat că presounea mizeriei a fost o pedeapsă pentru lipsa de evlavie, creştinii care au purtat cea mai mare pedeapsă din mâinile lui Dumnezeu trebuie să fie socotiţi printre cei mai mare criminali. Cprian răspunde aşa. [Pentru creştini Ciprian a avut un alt răspuns la aceiaşi observaţie. A se vedea lucrarea despre Plagă].

„El este cel care experimentează amărăciunea răului temporal a cărui speranţă şi bucurii şi a cărui glorie este centrată pe această lume; cel care nu are nici un fel de anticipaţie fericită a cărui speranţă este de fapt o disperare adâncă. Pe de altă parte, ei a căror prospecte, a căror bucurii, a căror ambiţie sunt viitoare nu simt dezamăgirile acestei vieţi. Astfel, noi nici nu răspundem şi nici nu murmurăm; dar ne bucurăm în aceleaşi rele cu care suntem pedepsiţi în durere şi disperare; şi suntem învăţaţi să credem că suferinţeşe noastre sunt cu adevărat întărite de credinţă. Recunoaşteţi prin urmare că atât nouă cât şi vouă relele sunt rele? Nu ştiţi că noi la fel ca şi voi suntem cei care suferim aceleaşi pedepse?... Între noi, speranţa înfloreşte în toată vigoarea ei şi credinţa nu are nimic e pierdut în încrederea ei: mintea noastră stă dreaptă şi virtutea noastră este neclintită în mijlocul unei lumi care cade pradă ruinei. [Probabil Ciprian avea în minte cuvintele lui Horaţiu (Carm iii, 3). Dar la Ciprian ruinae este literal în timp ce la Horaţiu este figurativ, fiindcă Ciprian a crezut că sfârşitul lumii este aproape.”] Speranţa noastră nu este niciodată îngrijorată, în timp ce sufletele noastre se odihnesc în Dumnezeu. Proorocul spune: „deşi smochinul nu v-a înflorii, şi nici via nu v-a aduce fruct; munca măslinei v-a înceta şi câmpurile nu vor mai da recolta lor; turma v-a fii tăiată din staul şi nu v-a mai fii nici un animal în grajd; şi eu totuşi mă voi bucura de Domnul şi mă voi veselii în Domnul mântuirea mea.” Aceasta înseamnă că omul lui Dumnezeu nu poate fii mişcat de schimbările şi mizeriile acestei lumi; via se v-a suca şi la fel de bine măslina; câmpul poate fii maro cu ierburi uscate; dar ce este acest lucru pentru creştini, pentru slujitorii lui Dumnezeu, pentru care raiul este deschis pentru care este pregătită plinătatea harului şi abundenţa împărăţiei cerurilor? Ei se vor bucura pururea în Domnul şi se vor lăuda şi se vor veselii în Dumnezeu; şi în timp ce ei caută darurile şi măririle veşniici, ei îndură relele şi durerile timpurilor: fiindcă noi am lăsa la o parte naşterea naturală şi suntem născuţi din nou şi creaţi din nou de Duhul ca să nu mai trăim în lume ci în Dumnezeu.”

Ciprian declară că rugăciunea creştinilor este oferită constant chiar şi pentru persecutorii lor. El pune în faţa păgânilor necesitatea pocăinţei şi declară că făcând aşa, el dă dovadă de milostenie. Acesta este pe scurt sumarul conţinutului Epistolei către Demtrian a lui Ciprian despre subiectul persecuţiei prezente şi cu ocazia ei cu care a fost pretinsă de păgâni. Nu am crezut că este bine să traduc limbajul mai puţin temprat al prelatului creştin, crezând că este mai bine să fie atribuită timpurilor decât omului sau religiei de care ţinea el: fiindcă abundă peste tot cu scrisori controversate la care

vom ajunge în prezent, printre care cele ale lui Ciprian nu sunt în nici un fel greşite. Sper şi cred că ultimele expresii de milostenie sunt mult mai consistente cu temperamentul lui Ciprian şi o transcriere a sentimentulor lui reale, după cum ele sunt de acord cu preceptele lui Hristos. Cu adevărat poruncile lui Dumnezeu au fost mult mai mult ascultate în primele veacuri ale Bisericii, decât cu cele cu care suntem angajaţi să ne rugăm pentru cei care ne urăsc şi ne persecută. Dionisie al Alexandriei spune despre Gallus cu această ocazie: „le a persecutat pe sfinţii care s-au rgat pentru ei la Dumnezeu pentru sănătatea şi mărirea lor şi s-au lipsit pe ei de beficiul acestor mijlociri în timp ce i-au scos pe fraţi din pământurile lor.” [Eusebiu, vii, 1. A se vedea Arnobius; Contra Gentes liber, 1, p. 18.].

Dacă este să îi dăm lui Ciprian credit pentru sentimentele de milostenie pe care le-a arătat faţă de păgâni, la fel de bine am putea fii siguri că expresia de tărie şi de mărire în încercări, pe care el le atribuie creştinilor persecutaţi s-a găsit cu adevărat între ei. El a scris în acelaşi fel numai popoarele păgâne pentru ca să apere credinţa ci şi la fel de bine şi creştinilor pentru a îi îmbărbăta în aceste timpuri de încercare. Îndmnul lui la martiriu respiră duhul nu numai al lui Epicenon şi a unei ode threnice şi acelaşi duh animează Epistola către Thybaritani, care de mai multre ori i-a cerut să îl viziteze şi în faţa căruia se scuză că nu a putut din cauza timpului şi pentru că a trebuit să îşi păstorească turma cu multă grijă. El îi avertizează de furtuna viitoare şi le spune că el a primit mai multe semne de la Dumnezeu referitor la violenţa ei şi că această persecuţie se anticipează a fii una mai cruntă decât cea a lui Decius. În aceasta el s-a înşelat şi se pare că el nu a înţeles foarte bine o comunicare din cer sau porbabil că el era cât se poate de neliniştit. Prin urmare el a crezut că este cât se poate de bine să îi înformeze pe cei care erau în turma lui de persecuţia care v-a urma.

El spune [Ep. Vi, p. 90]: „ne aşteaptă un conflict crud şi înfricoşător pentru care sodalţii lui Hristos trebuie să se pregătească cu credinţă nestricăcioasă şi cu o virtute bărbătească; bând zilnic zi de zii sângele lui Hristos fiindcă pentru Hristos ei să fie capabili să îşi verse sângele. Dacă noi manifestăm dorinţa noastră de a fii cu Hristos se cuvine să mergem cum a mers fiindcă Sfântul Pavel ne spune: suntem fii şi dacă fii sunt moştenitori, moştenitorti ai lui Dumnezeu şi ai lui Hristos, dacă suferim cu El şi la fel de bine vom fii măriţi cu El.” [Rom. 8, 1617]. La fel de bine nici unul dintre noi să nu fie centrat pe această lume, care este acum gata să piară, pentru ca toţi să îi urmeze lui Hristos care trăieşte veşnic şi dă viaţă celor care sunt stabiliţi în credinţa numelui Său.” După ce a citat câteva avertismente ale Domnului şi a Apostilolor despre persecuţie cu promisiune şi binecuvîntări el începe: „în mijlocul persecuţiei, Domnul ne spune să ne bucurăm şi să fim veseli; fiindcă el încununează credinţa şi atunci sunt acceptaţi soldaţii lui Hristos şi atunci cerul este deschis martirilor. Nu ne înrolăm în armate sfinţilor pentru a căuta un serviciu de pace şi pentru a deprecia şi a rezuta bătălia: fiindcă chiar Domnul, exemplul nostru de smerenie şi de răbdare şi de suferinţă a început curusl în acest conflit; El a început războiul pe care trebuie să îl purtăm; şi purtând pentru noi în propria lui Persoană, ceea ce El ne pune pe noi să purtăm. Amintiţi-vă că el căruia îi este dată toată judecata, a spus că cei care Îl mărturisec şi El îi v-a mărturisii în faţa Tatălui său şi că El îi v-a nega pe cei care Îl neagă pe El...iubiţi fraţi, nici unul să nu fie descurajat în a vedea compania credincioşilor pusă pe fugă de frica persecuţiei şi fiindcă nu îşi vede turma adunată la un loc şi nici nu aude vocea păstorului [episcop]. Nu pot fii adunaţi la un loc cei care nu sunt numiţi să ucidă ci să fie ucişi. Oricine în aceste zile un singur ucenic v-a avea din necesitate, fiind absent dintre fraţi cu trupul dar prezent între ei cu duhul, fie ca el să nu cadă pradă tristeţii pentru fuga lui şi nici să ajungă la disperare prin solitudinea plecării lui. El nu fuge

singur ci cu Hristos care este companie a plecării lor. El nu este singur fiindcă el duce cu sine oriunde merge templul lui Dumnezeu din el. Dacă hoţii sau fiarele sălrbatice [numărul persoanelor tăiate a fost destul de mare în persecuţiile creştine] sau orice accident tăiat de fuga lui, Hristos tot îi vede pe slujitorii lor şi indiferent de cicumstanţe Hristos îşi v-a vărsa recompensa sa (pe care a promis că o va da la înviere) pentru toţi cei care mor pentru cinstea numelui Său cu ocazia persecuţiei. [Ciprian aici evită promisiunea gloriei imediate celor care nu au trecut prin martiriu. Acest lucru este vrednic să fie remarcat; fiindcă dacă el vorbeşte de o cunună instantanee pentru martir, dar de o cunună numai la înviere pentru restul credincioşilor cum poate să îl dispună pe acel din urmă decât în iad? Referitor la învăţătura sobornicească nu sunt nici un fel de aluzii în lucrările lui Ciprian şi la fel de bine aceste indicaţii în trecere sunt cât se poate de valabile]. Mărtirul nu este lipsit de mărire care nu este îndurat public: mărturia şi apariţia celui care încununează pe martir fiind un semn suficent al mărtirii martirului.”

Amintindu-le pe exemplele lui Abel, Avraam, a celor trei copii ai lui Daniel; amintindu-şe de uciderea pruncilor de Irod; dar în special punând în faţa lor suferinţele fără corespondent al lui Iisus Hristos; el îi avertizează că timpurile lui antihrist s-au apropiat şi adaptându-şi îndemnurile sale la satrea de faţă el începe: „oamenii sunt antrenaţi şi fac exerciţii pentru victorie în jocurile seculare; şi ei nu se dau de la nimic înapoi pentru gloria lor, dacă ei primesc premiul lor în faţa unei mari mulţimi în prezenţa împăratului. Iată! Marea noastră întrecere, întrecerea noastră ilustră, care este pentru a câştiga cununa crească! Iată cum Dumnezeu este martorul luptei noastre şi privind la cei pe care El îi numeşte copii Lui El se bucură de victoria noastră! Cât de mare este fericirea lui Dumnezeu fiindcă ea este încununată de judecata lui Hristos! Să ne armăm iubiţii mei fraţi pentru luptă! Să ne pregătim pentru întrecere cu o minte şi cu o credinţă nestricate şi cu toată sârguinţa! Fie ca cei care au cucerit să îşi retragă armele, pentru ca ei să nu piardă gloria pe care au câştigat-o atât de mult! Fie ca cei care au căzut din har acum să se întoarcă iar la el! Fie ca cinstea să îi incite pe credincioşi şi să nu avem nici un fel de remuşcare pentru cei care au căzut pe cîmpul de luptă!”

În confrimitate cu ultima proporţie a îndemnului său, a fost şi comportametnul său pentru a pregării Biserica de viitoarele persecuţii: fiindcă pe lângă aceste îndemnuri mari la martiriu şi alte măsuri de acest fel, el îi spune lui Corneliu într-o scrisoare sinodală [Ep. Iv] că el a readmis cu participatea la 41 de episcopi din provincie pe lapşii care s-au pocăit la împărtăşanie. El spune: „fiindcă suntem avertizaţi de mai multe semne să ne pregătim pentru luptă şi să chemăm toată armate lui Hristos la steaguri şi într-o astfel de vreme am găsit cât se poate de potrivit să punem arme în mâinile celor care mai înainte au dezertat din rangurile lor dar nu ca şi trădători incorigibili sau renegaţi. Din moment ce ei au fost deja admişi la pocinţă, acum să îi admitem la pocăinţa Bisercii. Fiindcă acum comuniunea fraţilor este la fel de necesară lor în această viaţă de pericol la fel cum a fost mai înainte în ceasul morţii; timp în care s-a propus să îi readmitem în Biserică. [Cititorul îşi poate aminti că cu o ocazie anterioară abordarea unui sezon nesănătos a fost anticipat de o indulgenţă similară pentru un motiv paralel]. Cum să ne aştepătm ca cei care îşi varsă sîngele pentru Hristos să le negăm potirul sîngelui lui Hristos în Cina Domnului?

Epistola către Fortunatus, care este denumită Îndemn la Martiriu, este la fel în acelaşi trend cu ceeace am citat mai sus. Este compusă în acelaşi mod ca şi mărturiile împotriva evreiilor; fiind nimic mai mult decât citate din pasaje din Biblie aranjate în formă diferită. Cirpian exprimă motivul pentru acest aranjament al subiectului sub următoarea figură singulară. „Lucrarea făcută astfel, v-a fii mult mai uşor adaptată

decât propriul ei uz. Dacă v-am prezentat cu o haină gata tăiată sau terminată de mine, ar fii haina mea, dar dată spre folosinţa altuia şi nu s-ar potrivii acestei staturi individuale şi forme trupeşti. Dar acum v-am trimit chiar lâna şi purpura de la Miel prin care suntem răscumpăraţi şi în care trăim şi din aceasta voi vă puteţi face veşminte după propria voastră dorinţă şi după cum vă convine; şi veţi găsii plăcere mai mare în propria voastră îmbărcăminte. Veţi fii capabili să le daţi şi altora materiale de acest fel, fiindcă şi ei să posede materialele unei îmbrăcăimte pentru gustul lor şi toate aruncând veşmintele lui Hristos pe goliciunea lor de mai înainte să apară îmbrăcaţi cu veşminele harului ceresc." [p. 262].

Din moment ce Ciprian şi-a prezentat Epistola sa cu o trecere în revistă a conţinutului, şi eu o voi prezenta cititorului. „Îndemându-i pe fraţi şi pregătindu-i cu tărie pentru virtute şi credinţă pentru mărturisirea lui Dumnezeu şi în armarea cu confliectul suferinţei şi al morţii, este necesar în primul rând să declar că acei idoli care sunt făcuţi de om nu sunt dumnezei; fiindcă nu pot fii lucrurile care sunt făcute de Cel ce i-a făcut mai mari decât El; şi nici nu pot acele lucruri care pier în templele lor decât dacă nu sunt păstratede grija omului să ofere nici un fel de protecţie şi conservare: nici elementele nu pot fii adorate care sunt numite de pronia lui Dumnezeu pentru slujba omului." „Când idolii au fost distruşi şi adevărata poziţie a elementelor declarată, trebuie să arătăm că numai Dumnezeu trebuie adorat" „Trebuie denunţate ameninţările către Dumnezeu celor care sacrifică idolilor." „trebuie să arătăm greutatea cu care Dumnezeu îi iartă pe idolatrii şi că El este nemulţumit de cultul idolilor că El a numit ca toţi cei care sunt vinovaţi de a îi convinge pe alţii să jertfească idolilor să fie ucis." „După acestea trebuie să spunem că cei care sunt răscumpăraţi şi aprinşi de sîngele lui Hristos suntem legaţi să îl preferăm pe Hristos mai înainte de orice alt lucru; fiindcă El la fel de bine nu a cerut nimic pentru noi ci pentru noi a preferat răul pentru bine, sărăcia pentru bogăţie, slujirea decât stăpânia, moartea pentru nemurire; pentru ca noi care suferim din contră să avem parte de bogăţiile şi plăcerile raiului, decât de mizeria şi vanitatea lumii, o putere veşnică şio împărăţie temporală ca şi slujire, nemurirea faţă de moarte, Dumnezeu şi Hristos faţă de Diavol şi Antihrist. „Ei care la fel de bine au fost scoşi din cursele diavolului şi eliberaţi de capcanele acestei lumi, trebuie să fie avertizaţi, începând să se vadă pe sine în greutăţi şi în pericole, ei doresc să se reîntoarcă din nou la lume şi să piară în cele în care au fost pierzătoare de mai înainte; şi ei trebuie să fie încurajaţi mai mult să păstreze credinţa şi virtutea şi în desăvârşirea fiecărui har pentru ca ei să dobândească cununa biruinţei. Fiindcă pentru acest lucru suntem persecutaţi şi suferim pentru ca noi să ne lămurim şi durerile şi turturile aduse pe persecutori nu sunt obiect al terorii, fiindcă Dumnezeu este mai puternic să mântuiască decât diavolul să distrugă. Dacă unii sunt tulburaţi şi perturbaţi de dificultăţile şi persecuţiile care ne înconjoară în această viaţă, trebuie să ne aducem aminte că s-a spus că noi trebuie să fim urâţi de această lume şi persecutaţi; pentru ca adevărul lui Dumnezeu să fie atestat de aceste lucruri şi asigurarea să fie o răsplată care v-a venii, care se bazează pe promisiunea aceluiaşi Dumnezeu: în timp ce în acelaşi timp este aparent că nici un lucru nou nu v-a avea loc pentru creştini; din momment ce încă de la începutul lumii, cei buni au suferit sub opresiunea şi violenţa celor răi. În ultimul rând se cuvine să ne lărgim cu speranţa răsplăţii celor drepţi şi a martirilor, când greutăţile şi persecuţiile vieţii acesteia sunt terminate; fiind asiguraţi că recompensa suferinţelor noastre v-a depăşii orice mizerie pe care am îndurat-o în martiriu."

Acesta este modul în care Ciprian îi îndeamnă pe fraţii lui în Hristos la constaţa mărturisitorilor şi a martirilor în Hristos şi o astfel de pregătire el a făcut pentru

conflict. El a greşit în ceea ce priveşte persecuţia de mai înainte care a fost mult mai crâncenă decât aceasta; dar evenimentul care a contrazia din fericire anticiparea lui nu diminuează mărirea pregătirii sale. Nu este evitat să fie pomeniţi mărturisitorii şi martirii de sub Gallus şi Volusianus. În Roma, magistraţii au inteţionat să dea o lovitură mortală pentru a anihila Biserica direcţionând atacurile împotriva lui Corneliu, episcopul oraşului. Indiferent care a fost metoda de atac, marea majoritate a creştinilor au preferat mai mult moartea decât apostazia şi ei au dorit să fie mai mult uniţi în suferinţă decât să fugă de păstorul lor în pericol, fiindcă nu numai cei care au fost constanţi ci şi mai mulţi lapşi adunaţi în jurul lui Corneliu, acum că el a devenit semnul răutăţii persecutorilor. Corneliu a fost exilat la Cnetumsellae, nu se ştie dacă singur sau cu un număr de creştini. Ciprian i-a scris o epistolă de felicitare în exilul său [Ep. vii] lăudând curajul şi constanţa lui ca şi unul care a fost din aceaşi Biserică şi de declarând tăria de care a dat dovadă Biserica din Roma în faţa opoziţei. Ciprian îşi continuă epistola către fratele său sfânt ca indiferent care dintre ei v-a fii ucis primul să continue să se roage pentru el la Tatăl. Acest lucru l-a făcut şi martirul catolic Ridley către Bradford, cu care a suferit împreună, cu puţin timp înainte de execuţia primului. Ridley spune: „frate Bradford, atât cât pot înţelege că eşti în călătorie [adică în execuţie] prin harul lui Dumnezeu, cer ca Tatăl ceresc şi pentru Hristos să te lase în siguranţă acasă şi acolo să te rogi cum poţi mai bine.”

Presentimentul lui Ciprian despre sfârşitul care se apropia a lui Corneliu a fost verificat; fiindcă prelatul a murit la locul exilului său şi după cum se poate înţelege a fost un martir. Acest lucru nu a rămas fără dispute din moment ce modul în care a murit nu se cunoaşte. El a murit în pe 14 septembrie 252; dacă este se credem Breviarul Roman care a fost publicat de autoritatea papală şi primit de toţi episcipii romani, mai înainte de orice mărturie care spune că Corneliu şi Ciprian au murit pe data de 16 septembrie. După un interval de câteva zile Lucinus a fost ales episcop al Romei în locul lui Corneliu: şi el a căzut în curând victimă persecuţiilor, dar fiind exilat cu alţi câţiva creştini li s-a permis să se reîntoarcă. În ceea ce îl priveşte pe Corneliu avem mai multe motive să credem că el a suferit martriu. În Epistola sa către Lucius [Ep. Viii], după întoarcerea acestuia la Roma, în timp ce îl felicită de mărturisirea lui, crede că este intenţia Domnului ca el să se întoarcă pentru ca el să fie încoronat cu o mărire şi mai mare decât el şi pentru un beneficiu şi mai mare al Bisericii în prezenţa poporului său. Nu este singur dacă această declaraţie intimă are alte fundamente mai evlaioase şi un sentiment mai caracteristic al Sfântului Ciprian, sau a fost justificată de eveniment. După cum spune Moshiem [De Rebus Christ. P. 529] este posibil ca nici Corneliu şi nici Lucius să nu sufere martiru; totuşi el mărturiseşte că o altă opinie nu este susţinută de nici o altă autoritate.

Unele expresii din Epistolele de felicitare ale lu Corneliu şi Lucius ne fac că ne întrebăm cât de mult el a susţinut că persecuţia este un test al adevărului celor care sunt persecutaţi. După ce a exprimat bucuria lui, că nu numai cei care au aderat mai întâi la credinţă, ci şi că unii care au fost lapşi s-au alăturat lui Corneliu în mărturisirea lui; aşa încât Biserica a fost mai mult unită decât împrăştiată, el continuă: „Ce spune Novaţian despre aceste lucruri iubite frate? A renunţat el la greşala lui? Sau mai bine spus mândria lui după cum este cazul în astfel de situaţii a crescut şi mai mult, la privirea unei astfel de mărturii: poate nebunia disensiunii şi fanatismul facţiunii sale să aduce tăria din facţiunea lui în proporţie cu mărirea unirii în credinţă şi milostenie care există între noi? Înţelege el care este adevărul preot al lui Dumnezeu? Care este Biserica şi casa lui Hristos; care sunt slujitorii lui Dumnezeu împotriva cărora diavolul îşi ridică mânia lui; care sunt creştinii împotriva cărora Antihrist se opune? Fiindcă

Satan nu îi cauză pe care pe care i-a sedus deja; şi nici nu munceşte să îi piardă pe care care îi sunt deja slujitori. Încercarea mortală a Bisericii trece printre noi, care suntem deja cuceriţi şi captivi, pe care care i-a sedus din Biserică, şi îşi direcţionează toate eforturile împotriva celor care el percepe că locuieşte Hristos.” [Ep. Vii, p. 95]

Din nou în următoarea epistolă către Lucius: „înţelegem iubite frate, că cu toată inima şi înţelegerea ne dăm voii lui Dumnezeu acum când toată puterea statului s-a pornit împotriva Bisericii lui Hristos şi a episcopului martir Cornliu şi a voastră; deşi Domnul ar putea confunda şi zdrobii ereticii arătând care este Biserica, care este singurul episcop ales care este numit de Dumnezeu, şi a preoţilor care sunt asopciaţi cu episcopul în funcţiile sacerdotale, care este adevărata trumă a lui Hristos, una în frăţie şi iubire; ei sunt cei pe care vrăîjmaşul îi distruge şi cei pe care Diavolul îi v-a cruţa ca şi proprii lui copii. Fiindcă pe cine persecută şi se opune duşmanul lui Hristos decât pe soldaţii lui? Cei care au căzut deja în erezie şi au devenit ai lui îi lasă să nu fie persecutaţi, dar cei care au rămas drepţi cauză să îi distrugă. [Ep. Viii, p. 97]. Din acest pasaj înţelegem că Ciprian credea că toţi ereticii sunt scutiţi de persecuţie, şi că adevărata Biserică este subiect al expresiei duşmăniei diavolului; în alte cuvinet, că îndurarea persecuţiei este un semn destul şi suficent al adevărului; care ar fii să spunem o expresie a propoziţiei care este adevărată în forma ei. Sunt mai multe pasaje în care Ciprian tinde să creadă această opinie şi să o aplice ca şi rezultat practic ca şi metodă de a separa dintre adevăr şi eroare; fiindcă chiar el a fost de mai multe ori cerut să fie dat ca şi hrană leilor.

Există un lucru cât se poate de plauzibil în această metodă de a gândii şi ea începe prin opinia pe care el o apără întodeauna, între cei care găsesc susţinere pentru ei sub anumite circumstanţe ale Bisercii sau sectei. Aceste opinii nu trebuie descalificate dintr-o dată; ei ele trebuie să fie păstrate în anumite limite. Este adevărat că de mai multe ori în istorie au fost pesecutate şi sectele şi ereziile fie în timpul lui Ciprian sau în alte timpuri. Acelaşi lucru este valabil şi în cazul minunilor care de mai multe ori pot să fie contrafăcute de viclenie şi înţelăciune şi de viclenia şi zelul omului şi ar putea să fie o parte a artei iluziei chiar şi altor puteri. [Deut 13 şi Vencitius Lerinensis, cap. Xv]. Minunile au fost pretinse din ambele părţi într-o controversă târzie cu partea romană şi pretenţia lor a fost revitalizată pentru noi de urmaşi şi aderenţii lui Edward Irving. În aceste cazuri noi nu vom admite miracolele, reale sau pretinse ca şi un test al adevărului şi în primul care este o dovadă de demonstraţie că e nu pot aprobae puncte de vedere opuse. Deşi au fost mai multe cazuri de miracole pretinse, nu există nici un motiv să ne îndoim (şi nici nu avem motive să credem) că greşala ar putea să fie realizată cu semne înţelătoare ale unor minuni mincionase.

Am menţionat acestea pentru a mă putea reîntoarce la problema persecuţiei cu o lumină în plin dintre caz paralel. O pretenţie a meritului persecuţiei ar putea fii avansat de cei care nu suferă nici un fel de persecuţie, dar care confundă atât de mult lucrurile că diferă pentru a lua pedeapsă pentru crime seculare în suferinţa pentru religie şi pentru opinii teologice sau ei ar putea construi suferinţa într-un fel de dogmă care ar putea să fie în ea adevărată dar care nu are nici un fel de legătură cu religia, în suferinţă pentru un articol al credinţei. Din moment ce orice facţiune de religionişti a devenit implocată în suferinţe pentru orice cauză, există o mare ispită (care cu greu poate fii învinsă) de a face din suferinţă ca şi o temelie a laudei adevărului absolut al credinţei lor pe evidenţa persecuţiei. Chiar şi acele branşe ale Bisercii Catolice care au căzut sub circumstanţe deprimate şi dureroase au fost înşelate în greşeli de judecată. De exemplu în Scoţia membrii Bisercii Catolice (acolo până în zilele de azi pentru ruşinea naţiunii noastre fie spus, a fost lăsată să lupte sun greutăţi şi încercări ale

disnsiunii din partea celor care sunt înpotrivă şi în timnpurile de mai înainte, spre ruşinea naţiunii noastre, implicată în dificultăţi mai mari şi mai pozitive) – în Scoţia membrii Bisercii şi cei din sectă sunt la fel de vinovaţi pentru persecuţia din diferite timpuri lucru care a fost de mai multe ori în anumite counităţi un exerciţiu al adevărului. Aici trebuie să spunem că nu pot aii amele adevărate în sensul potrivit al cuvântului şi tot ceea ce putem spune este că persecuţia este un test al adevărului. Adevărul nu poate fii în nici un fel persecutat. În ceea ce îi priveşte pe catolici care au adevărul de partea lor, a fost cât se poate de nepotrivit să slujească un sistem de pedepse şi penalităţi politice lucru care în cele din urmă a făcut să condamne acest sintem ca şi eronat. Admiţând acest principiu (ceea ce fac cu mare bucurie) totuşi ei au fost martiri, dacă trebuie să le dăm un nume, prin loialitatea lor şi trebuie să spunem că episcopatul este o carateristică a Bisericii şi că dianstia Stuarzilor a fost lipsită de regatul lor lucru care trebuie să fie rectificat.

În ceea ce îi priveşte pe aşa numiţii martiri prezbiterieni ei au fost singurii care de la începutul creştinismului până în zilele noastre au murit cu sabia în mână. De fapt ei au fost măcelăriţi. Ei şi-au vândut viaţa lor. Ei au greşit în toate lucrurile în care oamneii pot greşii cu excepţia faptului că au fost conştienţi de greşala lor. Exemplul este evident, fiindcă aceştia deşi nu sunt martiri au luat arme şi au murit şi sunt şi în zilele noastre cinstiţi în Scoţia, la fel cum am fost în Anglia martirii blânzi şi binecuvântaţi din persecuţia mariană, care au murit ca şi o mărturie faţă de greşelile pe care scoţienii le-au aruncat şi ca şi pentru nu cei din urmă martiri regele Charles şi arhiepiscopul Laud care au murit pentru adevărul pe care ei au continuat să îl nege.

După cum putem remarca, chiar facţiunea care este persecutată se poate plânge cel mai mult şi să se laude în suferinţele ei pentru adevăr. Avem mai multe forme ale acestei înşelpciuni de sine în lume. Există o teidnţă între unii de a declara că numai ei deşin adevărul; dar în acelaşi timp ei pun în practică una dintre cele mai crude persecuţii, în timp ce îi declară pe restul ca fiind eronaţi şi se comportă cu ei ca şi străinii şi păgânii. [...]

Nici una dintre aceste lucruri nu atinge punctul despre care vorbeşte Ciprian care este cauza suferinţei pentru Hristos sun atactul păgânilor şi este cât se poate de adevărat că persecuţia oferă un criteriu al adevărului celor care suferă fiindcă sunt persecutaţi de creştini fiindcă poartă numele lui Hristos. Istoria a dovedit altceva decât propoziţiile lui Ciprian dacă sunt luate în sensul lor cel mai rigid şi aplicate fără limitaţii. De exemplu dintre arieni, găsim oamenii care au suferit dimpreună cu Biserica sub Iulian Apostatul care a fost ostil oricărui nume sau pretenţie de creştinism pentru a distinge dintre o sectă şi adevărata Biserică, aderenţii lui Arie au avut aceiaşi soartă. Cred că Dumnezeu a îngăduit persecuţia pentru a dovedii adevărul Bisericii şi a confirma credinţa creştină mai mult şi pentru a pedepsii pe eretici şi seapratişti, le fel de bine El a făcut o distincţie în acest sens, între trupul lui Hristos şi toţi cei care s-au rupt de el în timp ce restul au rămas în întuneric. Totuşi, singurul fapt de a suferii sub numele de a suferi pentru Hristos nu este destul pentru a dovedii un membru al Bisercii lui Hristos cu nimic mai mult decât a suferii pentru dogmele unei secte ca fiind un fapt suficent pentru a confirma adevărul acelor dogme.

Aceasta este cred eu convingerea lui Ciprian că nu există mărturisire şi nici martiriu afară din Biserică deşi sunt mai mulţi care suferă şi mor; decât prespunerea lui mai mult oratorică că numai cei credincioşi vor fii supuşi testului şi numai ei vor avea de îndurat. Este adevărat că cei care au suferit mai mult au fost catolicii şi vom vedea din mai multe pasaje că unii chiar au suferit şi au murit. Astfel vorbind de Nicostratus el spune [Ep. Xix, p. 63]: „acest dezertor şi renegat se laudă ca fiind un mărturisitor, în

timp ce el nu este mărturisitor fiindcă a negat Biserica lui Hristos.” Din noi la finele epistolei către Antonianus: „apostaţii şi dezertorii nu pot fii în nici un fel acceptaţi la regula păcii a Bisercii fiindcă ei seamănă neînţelegere şi ei nu fost ucişi pentru Hristos: la fel de bine ei nici nu au menţinut duhul şi unitatea Bisercii.” [Ep. Iii]. În pasajul care a fost citat mai înainte de a vorbii de Novaţian ca şi unul care a scăpat de persecuţie, Ciprian spune: „chiar dacă unul din facţiune ar cădea în mâinile duşmanului, nu există destule dovezi pentru a se lăuda pe sine ca şi un mărturisitor pentru numele lui Hristos, din moment ce este clar că aceste persone care sunt puse la moarte afară din Biserică nu primesc cununa credincioşiei ci se întâlnesc cu dovada perfidiei lor; fiindcă nu pot fii socotiţi la fel cei care sunt în Biserică cu cei care sunt afară din ea.” A avut loc chiar evenimentul pe care Ciprian îl credea posibil şi în ciuda efectelor cărora el le oferise un antidot; fiindcă Socrate ne spune [Lib, iv, 28] în Istoria ecclesială că Novaţian care a scăpat de pesecuţia în care au murit Corneliu şi Lucius, a murit sub Valerian.

Într-un cuvânt, (fiindcă suntem forţaţi să ne refugiem în acest loc) nici un test popular al adevărului– cum ar fii îndurarea persecuţiei nu a făcut mai mult apel la afecţiunile omului sau minuni pretinse care i-au raţiunea prin furtună – nici un astfel de test nu poate fii crezut indiferent cât de valabil ar fii în locul lui şi oricât de fascinat în folosinţa lui. În cele din urmă trebuie să aplicăm o regulă mai severă de a judeca între adevărul sobornicesc şi vagul şi elucubraţiile sectarilor şi a fanaticilor. Nu trebuie să ascultăm de raţiune care este susţinută şi care tinde să clatine credinţa noastră în care a fost doctrine primelor zile a Bisercii şi care a fost susţinută ca fiind credinţa apostolilor: ochii noştiri trebuie să fie închişi la toţi aceştia şi urechile noastre trebuie stopate împotriva laudelor şi a plângerilor care ar strica acea rânduială primară, fiindcă dacă nu suntem în pericol de a cădea victimă acelor deluzii prin care înşeală Satan, dacă este posibil pe toţi cei aleşi. Fiind foarte clar că ne putem mântui numai prin ceea ce a ne-a lăsat Dumnezeu pentru a dovedii lucrurile ca ele să menţină ceea ce este bine.

Este evident de aici că toate problemele în discuţie sunt diferite de ceea ce se leagă de persecuţia ca şi un semn al adevărului creştinismului în sine în apoziţie cu păgânismul şi necredinţa. Referitor la acest lucru Sfântul Ciprian se exprimă excelent la finalul tratatului său Despre deşertăciunea idolilor [De idoli van., p. 228]. El spune: „urmaşii lui Iisus sunt torturaţi, sunt crucificaţi şi suferă tot felul de nedreptăţi pentru ca să se dovedească sinceritatea lor. Suferinţa este testul adevărului şi ea este adusă asupra lor pentru ca Hristos Fiul lui Dumnezeu pe care ei Îl cred autor al vieţii veşnice a omului să fie mărturisit nu numai prin vocea predicatorului ci şi cu mărturia martirilor. Acest raţionament are toată forţa demonstraţiei când este considerat de cei care au suferit primii ca şi creştini şi care nu pot fii înşelaţi despre adevărul acelor evenimente fiind clar că pentru Hristos şi-au vărstat sângele. Este cât se poate de adevărat că nimeni nu ar sta în faţa morţii pentru o minciună. Dacă acest lucru nu este aşa el este un lucru cât se poate de interesant şi important psihologic; dar nu poate scutura acele temelii ale mărturiei umane pe care trebuie să fie întemeiate şi securizate.

Astfel în istoria acelor timpuri şi a persecuţiei lui Gallus, am găsit loc să speculăm referitor la aceste subiecte care sunt sugerate de persecuţie: după cum chiar Ciprian, deşi a anticipat un atac mai violent asupra Bisercii decât cel de sub Deciu s-a găsit liber de a continua între poporul său şi de a îi încuraja prin mai multe lucrări şi grijă pastroală continuă: în timp ce în prima persecuţie a fost nevoit să se ascundă. În faptul de a scrie despre persecuţia lui Deciu am detaliat mai mult cum au avut loc suferinţele, dar acum am găsit timp şi loc pentru ca să ne întoarcem privirea la cei care au următir persecuţia, la cauzele ei obişnuite şi consecinţele ei; la sentimentele, doctrinele şi

încurajările decât la suferinţele actuale ale martirilor şi a mărturisitorilor şi la reflecţia clamă a creştinilor referitoare la trecerea acestor evenimente: la modul în care oamenii au fost pregătiţi de conflict mai mult decât de modul în care l-au îndurat; la cununa de martir în spre care s-au direcţionat speranţele lor mai mult decât la instrumentele de tortură şi moarte.

Capitolul 11

Plaga începe la Cartagina; Tratatul lui Ciprian De mortalitate; Aşteptarea zilei de pe urmă în biserica primară; Modul în care a înţeles-o Ghibbon; Opinia lui Ciprian despre timpul, persoana şi caracterul lui Antihrist

În mare persecuţia a încetat dar plaga care a permis păgânilor prime pretenţie de persecuţie a rămas încă; un duşman mult mai distructiv dar mai puţin crud; fiindcă era singur că creştinii se gândeacă este mai bine să cazi în mâinile Domnului decât în mâinile oamenilor. Acest flagel al naţiunilor a permis o ocazie mai importantă şi secundară a descoperirii caracterului Sfântului Ciprian ca şi creştin şi ca şi episcop. Ciprian a descris simptoamele acestei boli teribile; ele par că au inclus o frimă de stadiul consumării, cu febră şi unul care a mortificat necazuri puterede şi Ponţiu ne spune că această plagă teribilă ucidea pe mai mulţi în fiecare zii, unori luând case întregi. Cadavrele oamenilor săteau pe străzi şi nu era nimeni care să îi înmormânteze; cei care nu au fost infectaţi îşi părăseau rudele bonave sau chiar îi lăsau să moară singur pe străzi. Totuşi, cei care au avut curajul să fie alături de cei vii sau să îi înmormânteze pe cei morţi, de mai multe ori îi jefuiau pe care care erau foarte bolnavi şi fricile locuitorilor păgâni din marele oraş al Cartaginei aun fost depăşite de lăcomia lor. Pe scurt totul era consternaţie, mizerie şi crimă. Nu avem nici un motiv să credem că Poţiu a exegerat aici fiindcă ar fii foarte greu să se facă astfel de exegerări. Gibbon oferă o descriere bună a mizerilor acestui timp. El spune: „obiceiurile noastre de gândire se ne spun de faptul că ordinea universului se leagă de soarte omului, că aceast perioadă întunecată a istoriei a fost plină de inundaţii, cutremure, meteoriţi noebişnuiţi, întuneric prenatura şi o mulţime de alte lucruri care au derivat din ele fincţionale şi exagerate. Dar o foamete mare şi generală a fost o calamitate şi mai mare. A fost consecinţa inevitabilă a opresiunii şi a furturilor care au extirpat produsele prezentului şi recoltele care erau speranţa viitorului. Foametea este urmată întotdeauna de boli epidemice efect al unei hrane puţine şi insuficente. Totuşi, au fost alte cauze care au contribuit la plaga mare care din 250 până în 265 a făcut ravagii fără întrerupere în toate provincile, în toate oraşele şi în toate familiile din imperiul roman. La un anumit timp 5000 de persoane mureau zilnic la Roma şi mai multe oraşe care au scăpat de mâna barbarilor au fost deplin depopulate.

„Ştim despre o circumstanţă foarte curioasă de folos probabil, în melancolia calculării calamităţilor umane. Un registriu exact a fost pătrat la Alexandria a tuturor cetăţenilor care distribuiau hrană. S-a găsit că vechiul număr de cei care erau între 40 şi 70 de ani a fost egal cu suma tututor petiţionarilor de la 14 la 4 ani care au rămas în viaţă după domnia lui Gallus. Punând în aplicare acest fapt autentic celor care corecte măsuri de moralitate dovedeşte evident că mai mult de jumătate din populaţia Alexandriei a pierit; la fel de bine putem spune că acest lucru s-a extins în analogia cu alte provincii, unde putem prespune că războiul, seceta şi foamentea au luat amploare în câţiva ani pe toată lumea.” [Gibbon, Declinul şi căderea, vol., i, p. 455 şi finalul capitolului x]. Curajul milosteniei lui Ciprian în mijlocul acestor probleme şi necazuri a

strălucit puternic. El a adunat oamenii ş cu autoritatea lui de episcop a dat o lecţie morală care a fost întârită de cele mai puternice motive religioase. El i-a îndemnat la o grijă popotrivă a bolnavilor şi la un mormânt pios pentru morţi şi nu numai la numărul lor ci chiar şi la păgâni care s-au folosit de plagă pentru a îi persecuta: prin aceasta el a respectat porunca lui Hristos care ne spune să ne iubim duşmanii, să răsplătim răul cu bine şi să îi binecuvântăm pe cei pe care ne persecută şi aşa a învăţat să imite mila lui Dumnezeu care face soarele să răsară peste răi şi peste buni şi trimite ploaie peste drepţi şi peste nedrepţi. Dacă păgânii i-au auzit spunând astfel de învăţături poporului ne spune Ponţiu, cu siguranţă că el s-ar fii convertit.

Consecinţa grijii din partea pastrorului s-a arătat în modul în care a fost condusă truma. S-au făcut provizii pentru vizita bolnavilor şi pentru înmormântarea morţilor şi cei care nu aveau bani au muncit. Acea grijă pioasă pentru fraţii care au murit care l-a mişcat profund pe Iulian Apostatul a fost extinsă aici sun cele mai grele şi mai evidente circumstanţe nu numai la fraţii lor ci şi la duşmanii lor. Cât de mare a fost efectul pentru severtittea cu care Ciprian i-a ocărât pe păgâni în Epistola către Demetrian, cu părăsirea lor a celor morţi şi a muribunzilor." El spune: „voi strigaţi împotirva plăgii şi a foametei, în timp ce chiar prin această plagă sau foamtele crimele persoanelor sunt fie detectate sau crescute; în timp ce mila lipseşte pentru cei infectaţi şi avariţia şi furtul este peste cei morţi. Cei care nu vor să facă nimic pentru cei morţi plănuiesc cum să îi jefuiască; ei fug de înmormântări pentru ca să se grăbească la petreceri şi este ca şi cum neputincioşii care suferă sunt lăsaţi singuri în boala lor ca nu cumva să scape de moarte lucru care ar fii putut fii făcut dacă ei ar fii primit îngrijire. Acest lucru este o manifestare a dorinţei de a vedea semenul mort pentru ca să îi fie luată averea."

Au mai fost şi alte consideraţii care l-au făcut pe Ciprian să i-a măsuri în acest sens pe lângă faptul că şi-a îndemnat poporul la milostenie şi fapte bune: care trebuaiu să fie făcute pentru a înmuia suferinţa, împotriva fricii morţii şi împotriva plânsului fără final pentru pritenii morţii. Prin urmare, atentul episcop a prezentat un discurs despre mortalitatea prezentă care probabil a fost rostit cu buzele sale poporului adunat şi la fel de bine a fost şi scris într-un tratat. Aici el declară expres că aceasta a fost făcut în ascultare cu mai multe avertismente ale cerului. În acest discurs, folosindu-se de Biblie el încurajează la răbdare în suferinţă şi raţionează cu creştinii care au primit moartea ca şi o binecuvântare deşi a venit în cea mai teribilă formă. Nu voi insta pe tot ceea ce este aplicabil tuturor timpurilor în aceste vremuri de chin; dar voi menţiona că printre cauzele nerăbdării cu care s-a confruntat Ciprian a fost frica unora ca ei să nu fie lipsiţi prin avansarea plăgii de cinstea martiriului. El le aminteşte acestor persoane că martiriul nu poate să fie socotit o proprietate chiar li pentru cei care buni şi mai curajoşi creştini şi la fel de bine că el nu stă în puterea fiecărui om, din moment ce este într-un sens dublu un dar de la Dumnezeu; Care ne spune în acest fel şi ne face capabili să îl îndurăm şi acest lucru are loc numai prin exerciţiul harului Său. El îi încurajează să creadă mai mult că Dumnezeu care a încercat inimile şi rărunchi îi v-a aduce la martiriu dacă ei sunt pregătiţi cu adevărat deşi ei nu au murit de sabia magistratului ci sub grija Sa părintească; fiindcă dacă el în mânia a respins suferinţa lui Caian anticipând o crimă care nu s-a perpetuat, cu mult mai mult în mila Sa El îi poate aceepta la acest act pe care ei îl doresc şi care evident nu este în puterea lor.

El povesteşte întâmplarea cu un al episcop care fiind pe punctul de a murii şi care dorea să mai trăiască s-a rugat mult pentru mai multă viaţă. În timp ce se ruga aşa şi în timp ce moartea se apropia de el, lângă el a apărut un tânăr cu o înfăţişare nobilă şi cerească că ochii nu au văzut aşa ceva cu excepţia celor care trec pe cealaltă lume. Cu o voce nemulţumită el i-a spus: fugi din faţa suferinţei, nu doreşti să mori, ce să fac cu

tine? [De mortalitate, p. 234]. Este cât se poate de adevărat că această mustrare nu era adresată episcopului muribund care nu mai avea nevoie de avertismente ci a fost pusă pentru cei care vor venii mai apoi pentru ca ei să se folosească de ea. În celelalte lucrări ale sale există un alt subiect atins de Cpirian asupra cărora mă voi oprii mai mult; fiindcă prevelanţa acestei opinii pe care o exprimă este făcută de Gibbon a cauzelor naturae a răspândirii rapide a creştinismului într-o discuţie care este purtată în aşa fel încât se interpun cauze secundare a percepţiei noastre a cauzei lui Dumnezeu asupra cărora se cuvine să ne îndreptăm atenţia.

L-am văzut pe Ciprian discutând cu Demetrian referitor la opinia că lumea se apropia de sfârşit şi acest crez despre care el adupă subiect de mustrare a păgânilor le foloseşte aici pentru a îi anima şi a îi încuraje pe fraţii în Hristos în lupta lor tranzitorie cu chinurile. „Iubiţii mei fraţi, împărăţia lui Dumnezeu se apropie. Răsplata vieţii, câştigarea veţii veşnice, siguranţa veşnică şi bucuria paradisului se apropie de noi după cum lumea trece. Ce a mai rămas prin urmare pentru frică şi tremur?” [De mort. P. 229]. Vorbind despre sentimentul de renunţare la moartea prietenilor el spune: „această renunţare, care se cuvine să fie întotdeauna modul de a fii al slujitorilor lui Dumnezeu este mult mai prezentă în ei în timp ce sunt în lumea aceasta care se grăbeşte să piară în miojlocul mai multor rele care s-au acumulat. Noi care am văzut evenimente teribile şi care ştim că vor venii unele şi mai teribile, trebuie să considerăm ca fiind privilegiul nostru de a scăpa de ele mai repede. Dacă casa voastră este cutremurată şi ameninţată în orice moment să vă îngroape sub zidurile ei nu veţi fugii cât se poate de repede din ea? Dacă sunteţi într-o călătorie şi valurile ameninţă distrugerea corăbiei voastre nu vă grăbiţi spre port? Iată prin urmare lumea care se apropie de căderea ei şi permiţând orice indicaţie nu numai a unei vârste dincolo de maturitate ci a sfârşitului ei. Voi nu daţi mulţumire lui Dumnezeu, nu vă bucuraţi de propria fericire şi sunteţi cuprinşi de a eliberare mai timpurie de ruină şi distrugere?

Nu mai trebuie să cităm alte psaje pentru acest lucru; deşi am putea face câteva referinţe pentru a arăta cât de obişnuită este noţiunea despre care vorbim în cazul lui Ciprian. În Tratatul despre Unitatea Bisericii, el se referă la ereziile şi diviziunile care au oferit ocazia lucrării profeţiei Sfântului Pavel către Timotei, că în zilele din urmă vor venii vremuri grele şi se vor face mai multe diviziuni chiar din sânul Bisericii. În cartea sa Despre deşertăciunea idolilor, el leagă chemarea popoarelor păgâne cu sfârşitul lumii în astfel de termeni pentru a dovedii că el şi-a închipuit proorociile pe care le citează care vorbesc despre sfârşitul lumii. În Epistola sa către poporul din Thybaris el ajunge la aceiaşi concluzie din cauza suferunţelor Bisercii [Ep. Vi]: şi în Epistola către Corneliu el vorbeşte despore schima Bisercii ca şi o dovadă de zilele din urmă s-au apropiat după cum vorbeşte Sfântul Pavel care spune că ele vor fii precedate de astfel de rele. [Ep. Iv]. Astfel fie că a trebuit să îi respingă se sectari, să se confrunte cu păgânii, să îi îndemne pe fraţii la martiriu cu curaj sau că s-a confruntat cu moartea foamtei sau pierdera prietenilor cu părere de rău; fie că a trebuie să susţină credinţa Bisericii împotriva ereziilor el se referea pentru toţi la faptul că v-a venii sfârşitul lumii.

Ciprian nu a fost singurul cu această convingere. Sfântul Ioan Hrisostom spune: „sfrâşitul nu mai este amânat; fiindcă aceste lucruri sunt la uşă. Nu ştim dacă în această generaţie v-a venii moartea tuturor lucrurilor şi ziua judecăţii. Fiindcă în mare parte semnele acelei zile sunt în faţa noastră; evanghalia a fost predicată la toate popoarele, am avut războaie şi cutremure şi foamete şi ceea ce este şi mai mult nu a intervenit nimeni. Dar voi nu recunoaşteţi semnele. Să ştiţi că această orbire este printre ele mai mari fiindcă aşa a fost şi în zilele lui Noe şi a Sodomie.” [Hrisostom Hom., xx, şi xxi în Matei ultimul paragraf, vol. Vii., p. 304 noua ediţie din Paris]. Pentru

a mai venii cu o mărturie, Grigorie episcop al Romei la finele secolului al V-lea scrie: „ca li cum noapte se încheie şi începe ziua, mai înainte de a se ridica soarele este un fel de crepuscul, în timp ce întunericul se schimbă în lumină; la fel de bine sfârşitul lumii se amestecă cu începutul lumii de apoi şi întunericul din ceea ce a mai rămas începe să fie iluminat de venirea lucurilor duhovniceşti.” Din nou: „întreb, cum se face că în aceste zile din urmă atât de multe lucruri încep să fie clare despre sufletele care au fost ascunse; pentru ca prin revelaţii deschise şi discerneri ale veacului ce v-a să vină se pare că le se grăbeşte spre noi şi începe?”

Cu adevărat, în ceea ce îl priveşte pe autorul erudit al tratatului despre Purgatoriu în „Tratatul despre vremuri” din care sunt împrumutate citate din Grigorie, el remarcă: „nimic nu a fost mai obişnuit în fiecare epocă decât a crede că ziua judecăţii se apropie şi probabil că acest lucru a fost presupunerea intenţionată de Biserică. Probabil că acesta este un semn al Bisericii; de a sta şi a vedea dacă sfârşitul vine sau nu din dorinţa întoarcerii Mântuitorului.” [Tratat pentru timpuri, nor. 79, p. 46]. Nu trebuie să ne îndoim că această aşteptare a sfârşitului lumii a avut influenţă asupra caracterului creştinilor şi acest lucru pentru bine. Astfel indirect ar fii influent în propagarea credinţei din moment ce puritatea Bisercii a fost unul dintre cele mai mari elemente morale a influenţei asupra păgânilor şi una pe care noi ca şi creştini nu trebuie să fim ruşinaţi de ea. Mărturisesc că Gibbon atribuie verbal acestei opinii efectul ei potrivit în Biserica primară: să ne amintim că acesta este obiectul principal în capitolul 15 din lucrarea lui la care ne referim pentru a afirma cauza creşterii rapide a Biserciii Creştine; a doua din care el face „doctrina unei vieţii viitoare care este îmbunătăţită de circumtanţe adiţionale care pot să fie un adevăr important.” Având acest subiect în minte şi luând cuvintele ca şi o conexiune potrivită îi vom vedea pe păgâni înfricoşţi de creştinism prin aşteptatea unui caracter mai purificat la creştinilor şi fără să fie câştigaţi asupra Bisercii de frumuseţea caracterului creştin care a fost astfel curăţit.

Aşa se exprimă el. „Când promisiunea fericirii veşnice a fost propusă umanităţii cu condiţia de a accepta credinţa şi de a ţine preceptele evangheliei, nu este surprinzător că că o astfel de oferă a fost acceptată de mai multe popoare, de mai multe religii, de mai multe ranguri şi de toate provinciile imperiului roman. Creştinii din vechime erau animaţi de un dispreţ faţă de existenţa prezentă şi de o încredere în nemurire despre care credinţa îndoielnică i imperfectă a eposcii moderne nu poate să ne ofere nici un fel de noţiune potrivită. În Biserica Primară, influenţa adevărului a fost puternic întărită de o opinie ce nu a fost găsită potrivită cu experinţa. Se credea că sfârşitul lumii şi împărăţia cerurilor vor venii în curând. Acest eveniment minunat a fost prezis de apostoli; tradiţia lui a fost păstrată de primii ucenici şi cei care au înţeles în sens literal discursurile lui Hristos au fost obligaţi să aştepe a doua şi măreaţă venire a Fiului Omului pe nori mai înainte ca acea generaţie să fie pierdută cu totul care era smerită şi care putea încă să fie martora calamităţilor evreilor sub Vespasian sau Hadrian. Revoluţia celor 17 secole ne-a învăţat să nu ne apropiem prea mult de limba tainică a profeţiei şi a revelaţiei; dar atâta vreme cât eroate a fost îngăduită în Biserică a fost productivă cu cele mai salutare efecte ale pracrticii creştinilor care au trăit în aşteptarea înfricoşătoare a acelui moment în care păgânul şi toate neamurile pământului vor tremura în faţa venirii Judecătorului dumnezeiesc.”

Acum pentru a nu menţiona tonul maliţios al acestui pasaj şi temritatea cu care autorul necredincios s-a aventurat pentru a interpreta profeţie făcându-o falsă; (ar fii fost bine dacă mâna s-a nevrednică nu ar fii atins deloc arca!) nu este clar în ceea ce priveşte aşteptatea venirii lui Hristos că a fost Mileniul despre care el avertizează mai

apoi şi pe scurt aşteptarea întemeiată pe recepţia şi crezul că ceea ce a fost descopert de Hristos şi promovat între ucenicii lui cu sau fără amestacarea greşelii umane. Dacă este aşa această aşteptare nu a fost printre cauzele creşterii creştinismului, prin a ne direcţiona în spre ea sau a ne teme de ea. Dumnezeu a intenţionat-o de a fii un mijloc de a curăţi vieţile şi afecţiunile creştinilor şi la fel de bine să lucre asupra păgânilor care vedeau faptele lor bune şi măreau pe Tatăl nostru din ceruri. Puţin era câştigat cauzei infidelităţii din acest temei al bucuriei şi laudei creştinului. Aici au fost sugerate şi lae remarci despre speranţa venieii imediate a Domnului. Aşteptatea unei parioade rapide a lumii nu a fost niciorată a problemă de credinţă în Biserică şi nici nu a fost impusă pe nici un creştin şi pe nici o persoană. A fost mai mult o opinie a mai multor oameni mari şi buni care nu a avut în ea nimic contrat adevărazei evlavii şi care a dat un ton înalt şi nobil teologiei aplicate fiecărui veac care a trecut. Nu are prin urmare rost să se confruntăm cu greşala lor în această problemă, care nu a fost o problemă de credinţă împotriva autorităţii Părinţilor ca şi una care a mărturisit o rânduială de credinţă. La fel de bine nu are rost să ne certăm împotriva judecăţii unanime a doctorilor Bisericii în primele şi cele mai bine zile: fiindcă în primul rând nu este clar dacă judecata unanimă a părinţilor a fost păstrată referitor la acest subiect. [Autorul *Predici despre venirea lui Atihrist* (nor. 83, Tratatul timpurilor) spune că după ce a citat mai multe profeţii referitoare la persecuţie din Biblie „aceste pasaje au fost citate de primii creştini pentru a se lega de persecuţie care a fost să vină în timpurile din urmă şi se pare că ele poartă acest sens. În cuvintele Domnului dspre porunca de foc care v-a venii se pare că ele s-au referit la primele persecuţii, cele cu care s-au cofruntat primii creştini. Chiar dacă acest persecuţii au fost violente ele nu au fost considerate de ei ca şi o împlinire a profeţiei. Acum dacă ei vor primii la o împlinire mai deplină a acestor profeţii, ei au căutat un timp în care ele să fie împlinite şi cei la care se referă autorii nu au aştetat finele lumii ca fiind imediat].

Faptul că unii creştini aşetptau sfârşitul lumii nu a însemnat în nici un fel că acest lucru a devenit universal. Fiindcă el avea nevoie de *semper* al catolicităţii şi la fel de bine el avea nevoie de *ubique* şi de *ad omnibus*. De exemplu, numai cei care au trăit mai înainte şi în timpul lui Ciprian au putut fii de acord cu el ca presupunînd că în zilele sale sfârşitul era aproape. Acest lucru este cât se poate de evident şi ar putea apare ca şi un fel de nimic solemn; dar el a avut importaţa lui derivată din greşelile celor care laut în derâdere apelul la antichitate a discuţiilor teologice. Aceste opinii ale anumitor timpuri sau a persoanelor individuale sunt aduse de mai multe ori împotrica noastră ca şi unele care slăbesc autoritatea tradiţiei sau ca şi unele care au înregistrat judecata universală din toate epocile şi Bisericile în atestarea adevărului doctrinar. Biserica Anglicană nu credem că este conclusivă mărturia unui om sau a unei epoci pentru a slăbii autoritatea unui om sau epoci ceea ce înseamnă a slăbii susţinerea sistemului nostru şi din noi noi distingem între doctrină şi opinie şi ar trebuie să distingem dintre învăţătura catolică şi opinia evlavioasă şi probabilă deşi ea ar trebuie să se întâmple catolicilor. În ultima nu poate fii conceput ca toată Biserica să greşească şi pentru ca promisiunea lui Hristos să eşueze; în cea din urmă nu ştim cum să credem că acesta a fost cazul şi prin urmare să credem lui Hristos şi Bisericii.

Mai trebuie să avem în vedere că ceea ce trebuie să avem în vedere este că indiferent de judecata indivizilor sau chiar a Bisericilor asupra acestui subiect ca şi timpurile sfârşitului lumii, este mai mult o interpretare a profeţiei care nu s-a realizat încă; şi chiar cei dintre noi care punem autoritatea tradiţiei cel mai sus, declarăm că „Părinţii nu ne aduc mărturisirea profeţiei cu aceiaşi certiditune cu care ne aduc la cunoaştrea doctrinei.” Prin urmare, trebuie să admitem că Părinţii au aici ca şi trup un

lucru interpretat greşit care este încrederea în autoritatea lor şi care nu este mişcată. Doresc să îi amintesc cititorului că din Tratatul citat ultimul, primele trei pagini vor convinge pe toţi cei care ştiu care este doctrina Romei despre autoritatea tradiţiei şi că această doctrină nu este o doctrină a celor care doresc să o amintească pe Biserica noastră care a fost stigmatizază ca şi „Biserica Tradiţionalilor” [A se vedea nota B din apendix la cartea Dr. Hook, Chemarea la uniune pe principiile reformei engleze] şi de a conveti o imputaţie într-un semn al cinstei şi un jurământ al fidelităţii şi adevărului. În ceea ce priveşte convingerea celor care nu ştiu care este doctrina Romei acest lucru nu intră în discuţie; ei vor ca lucrurile să fie comparate şi nu pot judeca fără disperitatea lor. Ar fii bine dacă ar fii convinşi să tacă până ce vor fii capabili să vorbească.

La fel de bine şi aici nu pot să nu spun modestia expresilor generale ale lui Ciprian şi restul părinţilor citaţi aici cu temeritatea unor interpretatori (cum să îi numesc) ale Bibliei în aceste zile care ar pute asă se fixeze an de an şi zi de zii, prin care ne putem uita a finele acestui sistem al lucrurilor. Cu nimic nu mustră mai mult şi sever antichitatea pe speculatorii creştini decât prin evlavie, frică de Dumnezeu prin care ea a descoperit tot ceea ce era sfânt şi a descoperit tot ceea ce era ascuns. Faptul că Ciprian spunea că sfârşitul lumii se aproprie şi că Antihrist a venit deja sau v-a venii în curând şi el spune că a căutat descoperirea acelei taine a fărădelegii ca şi una care urma venirii lui Hristos. El le spune fraţilor Legio şi Asturia [Ep. Xviii, p. 120] „să nu vă mişte faptul că în aceste zile din urmă credinţa mai multora este mişcătoare, fiindcă frica de Dumnezeu a scăzut între ei şi legăturile uniunii s-au rupt. Aceste lucruri au fost spune ca şi semn al sfârşitului lumii şi Domnul şi apostolii Săi au fost gata în a prezice, că la finele lumii şi a venirea lui Antihrist toate lucrurile bune vor părea slabe şi toate lucrurile rele şi toate lucrurile neplăcute Bisercii vor creşte.” Din nou: „Antihrist se apropie dar mai apoi v-a venii imediat Hristos. Vrăjmaşul avansează în nebunia lui dar Domnul nu amână venirea Lui, pentru a răzbuna suferinţele şi durerile noastre.” [Ep. Vi, p. 92].

Prin urmare Ciprian credea că Antihirstul se apropie, dar când ne întrebăm despre care a fost noţiunea lui despre caracterul lui Antihrist şi a personalităţii sale, vom găsii că el este foarte vag şi la fel de bine trebuie să căutăm la alţii şi să ne uităm la ceea ce ne spune Biblia pentru a ajunge la evalvie şi trezvie, fiindcă veştile taine au fost profunde peste sentimentele lor. Dar cine îşi îngăduie o astfel de libertate cu Scriptura pentru a face pentru ei o figură deplină din câteva simple afirmaţii. Totuşi, se pare că Ciprian credea că antihristul este un om, o persoană ca şi opusă unei facţiuni sau secte; faţă de un ton al eticii sau al dumnezeirii, a unui sistem filosofic sau a unui duh de filosofare sau a unei înţelegeri vagi a relelor, fie persecuţie sau rău religos sau moral în care Antihristul pare să fie văzut diferit de mai multe persoane în prezent. Fiindcă în mărturiile lui împotriva evreilor, referindu-se la profeţia din Isaia 14, în special la cuvintele „este acest omul care a făcut pământul să tremure, care a zguduit regatele şi care a făcut lumea sălbăticie?” el vorbeşte despre Antihirst care v-a venii ca şi om. [De Antichristo, quod in hominem veniat, test. Jud. Lib., iii, 118, p. 329]. Umrătorul pasaj parcă spune acelaşi lucru: „acele fecioare care sunt tăiate de plagă vor părăsii lumea în pace şi nu trebuie să se teamă de ameninţare, de seducţiile şi de venirea lui Antihrist.” [De mort., p. 233]. Aici, pe lâgă persoana lui Antihrist, mai avem o trăsătură a caracterului său şi a nesăbuinţei sale fără egal, într-un cuvânt degradarea morală totală.

Afirmaţia că Antioh în actul persecuţiei menţionat în cartea istorică a Macabeiilor a fost o impersonare sau o figură care v-a venii a lui Antihrist [Ad. Fort. P. 270], ne duce la concluzia că taina nedreptăţii este o persoană şi merge mai departe în ceea ce

priveşte caracterul şi acţiunile lui că el v-a fii un persecutor sălbatic. Un alt caracter al plăgii care v-a venii a fost afrimat de Ciprian, că cei care separă Biserica imită caracterul lui şi sunt sub stăpânia duhului său. El spune în Epistola căztre Corneliu despre schisma lui Fortunatus şi Felicissimus, „perversiunea lor trebuie să fie plânsă cu lacrimi pe care diavolul îi orbeşte atât de mult că fără să aibă de grijă de durerile veşnice ale iadului ei imită apropierea lui Antihrist.” [Ep. Iv. P. 89]. Din nou [Ep. Xxiii, p. 134] „dacă lăsăm la o parte greşelile pentru care dispută oamenii şi schimbăm religios şi credincios autoritatea evangheliei şi a tradiţiei principilor apostolice vom vedea că nici o parte a harului Bisercii şi nici mântuirea nu rămâne la dispoziţia lor a celor care împrăştie şi se opun Bisericii lui Hristos şi care sunt numiţi adversarii lui Hristos însuşi şi de apostoli Antihrist.” Eu cred că de aici putem înţelege că Antihristul după Ciprian nu a fost numai un persecutor sau un străin de toate speranţele şi binecuvântările creştinismului cu la fel de bine el a fost şi un apostat, care distruge acel staul din care şi el a făcut parte.

Mai trebuie să adaug că nu este nimic din ceea ce ştiu eu care ne-ar putea prevenii de a avea numnite noţiuni ale lui Antihrist şi aceleşai sentimente despre venirea lui pe care le-a avut Sfântul Ciprian. Din moment ce sfârşitul v-a fii viitor, cuvintele lui Ciprian pot exprima sentimentele celor care sunt veghetori şi îi avertizează la timp pe cei nepăsători. O încurajare potrivită şi profundă a celor care simt aceste lucruri, el îi reaminteşte lui Lucius că el s-a întors la tronul său episcopal, „pentru ca episcopii să stea la altarul lui Dumnezeu şi să îndemne turma lui să i-a armele care îi vor pregătii pentru mărturisire şi martiriu şi să dubleze preceptele sale de acţiuni şi aşa să îşi pregătească soldaţii pentru bătăţie, în timp ce Antihrist se apropie cu incitările nu numai ale vocii şi îndemurilor sale dar şi prin exemplul credinţei şi a tăriei sale.” [Ep. Vii p. 96].

Capitolul 12

Slăbiciunea imperiului Roman; Creştini numidieni luaţi captivi de barbari; În Cartagina se fac colecte pentru a îi răscumpăra; Epistola lui Ciprian către Ceciliu despre împrătăşania amestecată; Doctina sa se aplică şi împărtăşaniei şi comuniunii pe jumate şi altor greşeli din primele zile

Aşa era stadiul Imperiului Roman din această epocă, că în timp ce centrul său era subiectul incursiunilor goţilor, marginile erau expuse ravagiilor câtorva popoare barbare cu ale căror teritorii ei se învecinau: şi Numidia, cu restul de provincii frontieră a fost subiectul acestor războaie de graniţă. Cu ocazia începerii anumlui 253, s-a făcut o incursiune în teritorul ei şi nu număr de creştini au fost scoşi afară, dimpreună cu captivi numidieni de invadatorii lor barabari [este dificil dar nu imposibil să determinăm cine au fost barbarii în mânile cărora fraţii numideni au căzut. Unii prespun că au fost perşii; dar este mai potrivit să lăsăm această noţiune la o parte, fiindcă invazia lor victoriasă a Imperiului Roman nu a avut loc decât în anul 260, la 7 ani după evenimentele de care vorbim; şi totuşi această opinie merită să fie menţionată fiindcă a avut influenţa ei în a dertermina sau mai bine spus în de a face interderminabilă date Epistolei lui Ciprian către episcopii numidieni. Episcopul Peason în Annales Cyprianici susţine cu multe argumente de la Augustin şi de la alţii că invadatorii în această ocazie au fost naţiuni războinice care se învecinau cu Numidia la sud. Francii se pare că în acest timp au avut succese prin Spania în Mauritania şi se poate ca ei să fii ajuns şi în Numidia în avansarea lor rapidă; dar probabil că este greu de determinat dacă

irumperea francilor s-a sincronizat exact cu Epistola lui Ciprian. A se vedea Gibbon, Declin şi cădere, vol. 1, p. 415]. Fraţii din propria lor provincie fiind prea săraci pentru a se putea răscumpăra din captivitate, Biserica Cartaginei a luat avantaj de această oportunitate pentru a elibera membrii perturbaţi ai Bisercii surori şi acţionând asupra acelei comuniuni creştine care leagă la un loc toţi membrii trupului lui Hristos mai întâi indivizi cu Bierica lor particuală şi mai apoi în acele Biserci, cu tot trupul. Cu această ocazie la Cartagina s-a făcut o colectă la cerea Sfântului Ciprian la care numidienii au cerut ajutorul. Fără să negăm marile lor cereri pentru milostenie care au fost deja ridicate de plagă, nu mai mult 100000 sesterces (800 de lire sterline) au fost trimişi de la cartaginezi la Biserica numidienilor.

Epistola cu care Ciprian a însoţit această colectă caritabilă este plină mcu expresii ale sentimentelor de bunăvoinţă şi a acelor principii de fărţietate creştină şi chiar libertate în numele milosteniei şi recompensa harului creştin. El ne spune episcopilor numidieni: „citesc scrisoarea voastră cu multă emoţie şi nu fără lacrimi despre mărturiile triste pe care ni le-aţi oferit despre fraţii în Hristos. Căci cine nu se poate să nu se întristeze într-un astfel de caz sau să refuze să privească la această calamitate ca fiind a sa proprie, din moment ce Sfântul Pavel spune: dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă împreună cu el sau din nou: cine nu est slab şi eu să nu fiu slab? Pierderea şi captivitatea fraţilor noştrii trebuie să fie simţită ca şi cum ar fii a noastră proprie; din moment ce noi suntem un trup cu ei şi nu numai afecţiunea natură dar şi principiul religios ar trebuie să ne facă să îi eliberăm. Mai mult, din moment ce ni se spune că cei care s-au botezat în Hristos în Hristos s-au şi îmbrăcat, trebuie să Îl vedem chiar pe Hristos în aceşti membrii care suferă şi El care ne-a scăpat de moarte, trebuie să fie răscumpăraţi de noi în pericol: El care ne-a scos din cursele diavolului şi care este cum în puterea barbarilor, trebuie să fie eliberat de noi acum: şi El care a plătit pentru noi răscumpărarea sângelui Său trebuie să fie acum răscumpărat de ajutoru nostru. Fără nici o îndoială că El suferă în aceste evenimente pentru ca credinţa noastră să fie încercată, pentru ca să vedem ceea ce este în stare fiecare dintre noi să facă pentru alţii, ca şi cum ar fii fost făcut pentru sine.” [Ep. Ix, p. 99]. Mai apoi el spune că fraţii din Cartagina, deşi au sperat că nu va avea loc aşa ceva, totuşi doresc să fie mai familiari cu acest lucru dacă ajutorul lor v-a fii cerurt din nou în asemenea împrejurări.

În schimbul acestor ajutoare care au fost actul de frăţietate a lui Ciprian şi a Bisercii sale, ei cer rugăciunile acestor bieţi numidieni care ar fii din partea lor o reciprocitate egală cu frăţietatea creştină. Ciprian spune: „pentru ca voi să fiţi capabili să reîntoarceţi beneficiul pe care l-aţi primit de la contribuitori, prin rugăciunile voastre şi pomeniri euharistice am alăturat numele dimpreună cu cele ale altor episcopi care s-au întâmplat să fie în Cartagina şi care au contribuit după puterile lor. Vă salutăm şi vă dorim să fiţi poemniţi pururea fraţilor.” Nu trebuie să îi amintesc cititorului că acest gen de intercurs fratern de a da şi a primii dintre Bisercici distante unite în aceştia credinţă este în conformitate cu preceptele şi practica apostolice. La fel de bine este în duhul creştinismului primar şi probabil a existat în alte epoci timpurii ale Bisericii după cum ştim în zilele de azi. Biserica din Roma, care s-a distins din primele veacuri pentru bogăţia ei cu care a fost şi ea dinstinsă pentru binevoinţa ei care se împrătăşea altora; şi a devenit un obicei stabilit de a face colecţii la Roma pentru săraci mai mult decât de la vechea Biserică a Iersalimului. „Dionisie episcopul Corintului, scriind Bisericii Romane în vremea lui Soter, al XI-lea episcop al Romei, pe la mijlocul secolului al II-lea spune că „a fost un obicei de la început de a beneficia de toţi fraţii în mai multe forme şi de a trimite asistenţă la mai multe Biserici în toate oraşele pentru a elibera de sărăcie

pe nevoiaşi şi pentru a aduce ajutoate fraţilor condamnaţi în mine prin daruri care au fost trimise de la început; pentru că ei au ţinut ca fiind romane obiceiurile romane, ţinute de ei de la părinţii lor şi episcopul lor binecuvântat nu numai a ţinut acest obicei dar l-a şi crescut dând din belşug provizii pentru sfinţi şi mângâind cu cuvinte binecuvântate pe fraţii care au venit la el ca şi un tată care îşi mângâie copii.” Aceiaşi milă şi milostenie a Bisericii Romane este menţionată de Dionisie al Alexandriei în secolul rumător într-o Epistolă către Ştefan, unde mărturiseşte că toată Siria şi Arabia au primit ajutoare de la Roma.” [Palmer, Tratatul despre Biserica lui Hristos, vol. ii, p. 498].

Probabil că ar fii bine dacă acest obicei de a face colecte pentru săraci şi pentru nevoiaşi ar fii făcute mai des în zilele noastre; fiindcă ar fii o memorie constantă şi un exerciţiu al comuniunii care există (şi se cuvine să nu fie adormită şi un privilegiu uitat) între Biserici soborniceşti şi la fel de bine şi între persoane; şi şi mai mult între creştini cu toţi oamenii care au acelaşi sânge ca şi ei şi sunt copii aceluiaşi Tată ceresc. Având în vedere că pe săraci îi avem cu noi pururea, la fel de bine nu ne vom lipsi de privilegiul de a face lui Hristos binele pe care ei îl cer şi îl primesc din mâinile noastre: la fel ca şi între Bisericile naţionale şi particulae vor fii pururea o disparitate suficentă pentru a ne alătura datoriei şi de a ne perimite privilegiul comunicării în a da şi a primii. Următoarea epistplă (63) scrisă lui Ceciliu de a întării necesitatea de a folosii vinul în potirul euharistic este mai insturctivă refritoare la învăţătura primară a Sfintei Împărtăşanii. O indicaţie în treacă care a fost scrisă în timpul unei persecuţii ne face capabilă să ne referim cât se poate de mult la această epistolă ca şi datând din primăvara lui 253. Ocazia şi obiectul ei sunt relatate imediat; sunt date mai multe indicaţii despre opinia lui Ciprian referitoare la doctrina euharistiei că vom fii obligaţi să ne referim mai mult la ea.

La vremea în care scriem, o participare foarte frecvent probabiul zilnică la sărbătoarea euharistică a fost un obicei universal între creştini: dar au fost oameni care aveau frică că religia lor v-a fii trădată de mirosul vinului luat dimineaţa pentru a sfinţii potirul numai cu apă şi pentru acest lucru a eviat o mărturisrire involuntară şi o persecuţie subsecventă. Aceste pesoane se cuvine să nu fie confundate cu aquiarii sau encratiţii [pentru o descriere acestor aquarii a se vedea Bingham, Orig, eccl., xv, ii, 7]; care au fost o sectă rea ce respingea folosirea vinului la euharistie fiindcă ei credeau că nu se cuvine să se folosească vinul sau carnea şi ar fii mult mai sfânt decât Hristos însuşi. Dacă el ar fii respons greşala acestor persoane Ciprian ar fii fost mult mai sever: prin urmare el expune pericolul şi nepotivirea practicii în discuţie cu multă grijă şi răbdare şi cele mai rele lucruri pe care el le spune despre Aquarii din cauza timidităţii este că ei par să fie ruţinaţi de sângele lui Hristos şi că prin urmare ei nu pot spre să fie vrednici să toarne sângele lor propriu pentru numele Lui. El susţine cu mai multe argumente nu numai abundente ci şi conclusive că vinul trebuie indiferent de împrejurare amestecat cu pâinea în potir şi luată de popor fiindcă dacă nu cei care se împărtăşesc se lipsesc de sângele lui Hristos în euharistie. În Epistolă expresiile şi argumentele sau sunt atsfel făcute pentru a permite cea mai clară dovadă că în două lucruri el a fost cât se poate de opus sistemului roman că 1. Nu ar fii putut respinge potirul de la laici şi 2. Nu a susţinut dogma transubstanţierii.

Ar fii absurd să facem o paradă a evidenţelor pe care le găsim în lucările lui Ciprian că laicii în zilele sale primeau împărtăşania în două feluri; din moment ce obiceiul Bisercii de câteva secole este mărturisit pentru toţi şi din moment ce singura problemă este dacă Roma a luat paharul de la laici şi făcând acest lucru a acţionat tiranic, a făcut un sacrilegiu şi a fost nesăbuită fiind în contrazicere cu intenţia

Domnului după cum este metoda instutuţiei Sale dată mai departe şi interpretată de metoda apostoli şi administrată în aceste taine solemne a el credinţei. Roma este tiranică fiindcă i-a lipsit de oamenii de un privilegiu din taină şi este un sacrilegiu fiindcă îi lipseşte pe oamenii de har când a luat de la ei una dintre metodele prin care harul este împărtăşit. Cred că dacă Sfântul Ciprian ar fii trăit azi ar fii fost de acord cu mine. El spune: „deşi ştiu că toţi episcopii numiţi de Dumnezeu în toate lumea menţin ordinea evangheliei după tradiţie şi nu se depărtează de la ceea ce a învăţat Hristos nu se cuvine să urmăm o nouă invenţie; totuşi, din moment ce din ignoranţă sau din simplitate nu se face ceea ce a făcut Domnul şi Mântuitorul în consacrarea potirului Domnului şi în administrarea lui către popor; am crezut că este cât se poate de necesar ca un om de credinţă să scriu această epistolă vouă, pentru ca dacă unul dintre voi este implicat în această greşală să primească lumina adevărului şi să se reîntoarcă la rădăcina şi la tradiţia lui Hristos." Pe cum citim acest pasaj să avem în minte la ceea ce numeşte Cprian o inveţie sau o eroare; şi în ce fel de lucruri el ţine la tradiţia duhovnicească, evanghelia adevărului, la învăţătura şi exemplul Domnului şi Stăpânului nostru ca fiind un imperativ; care sunt greşelile pe care el le atribuie ignoranţei sau simplităţii celor mai buni şi ceea ce el judecă ca fiind o problmeă de necesitate religioasă ce trebuie îndreptată. Cred că este cât se poate de clar că el ar fii pronunţat aceiaşi judecată asupra faptului că azi nu se mai obişnuieşte să se dea vin laicilor, ceea ce el a spus că este mai mult o îndepărtare a lor de la euharistie prin faptul că la epicleză nu mai este sfinţit şi trupul lui Hristos.

Dar să ascultăm din nou cuvântul lui Ciprian: „se cuvine să urmă adevărul lui Dumnezeu şi nu obiceiurile oamenilor: fiindcă Dumnezeu a a spus prin gura lui Isaia: în zadar mă adoră pe Mine, învăţân poruncile şi învăţăturile oamenilor (Isaia 29, 13 după Septuaginta). Din nou, Domnul repetă acest avertisment în evanghelie când spune: voi respingeţi poruncile lui Dumneuzeu pentru ca să vă stabiliţi propriile voastre tradiţii. Din nou în alt loc el spune: cel care încalcă una dintre aceste porunci şi îi învaţă pe oameni se v-a chema cel mai mic în împărăţia cerurilor. Prin urmare nu se cuvine să călcăm nici una dintre pruncile lui Dumnezeu cu atât mai multe nu se cuvine să schimbăm şi să modificăm prin tradiţia umană, o regulă pe care o avem de la Dumnezeu, mai ales o taină care este atât de mult legată de patima şi răscumpărarea pe care le-a făcut Domnul. Fiindcă dacă Iisus Hristos Domnul şi Dumnezeu este marele preot al lui Dumnezeu Tatăl şi s-a oferit ca şi o jerfă Tatălui şi ne-a cerut să facem acest lucru pentru pomenirea Lui; preotul nu face decât să desfinţeze oficiul care imită acţiunile lui Hristos şi la fel de bine el oferă un sacrificiu deplin în Biserica lui Dumnezeu Tatăl, când jertfeşte la fel cum şi Hristos a făcut acest lucru."

Am dorit să expun aici care este judecata Bisercii în acest sens. El nu îşi permite aici o condamnare actuală şi specifică a practicii Romei care nu dă vinul din împrătăşanie laicilor; o astfel de condamnare care a avut loc mai înainte de a fii fost aplicată nu poate fii aşteptată decât de la Hristos care a putut vedea necesitatea ei viitoare şi o astfel de condamnare avem în cuvintele: beţi dintru acesta toţi şi din nou dacă nu veţi mânca trupul Fiului Omului şi nu veţi bea sîngele lui nu puteţi avea viaţă în voi. Aceste expresii ca şi cele indicate de Sfântul Ciprian indică că mintea lui a fost suficent ca să facă moral singur că el a putut protesta împotriva încălăcării regulei (nu sfinţite, fiindcă a fost deja dumnezeiască) înmânată pentru noi şi atestată de apostoli şi sfinţii episcopi, de martiri şi de sfinţi, pe scurt de toată Biserica Dumnezeului celui viu, stâlpul şi temeia adevărului, de prima dată când euharistia a fost sărbătorită de comunicanţii laici. Este clar că în acest sens Ciprian a judecat că în acest sens Roma nu a judecat bine şi probabil opinia lui nu s-ar fii alterat dacă el nu ar fii ştiu de Sinodul de

la Constanţa, care la început a susţinut împărtăşania pe jumate şi care susţinea că Domnul a fost de acord cu ambele feluri de împărtăşanie.

Menţin în continuare că avem toate motivele să credem că Ciprian ar fii judecat că Roma a acţionat tiranic şi în sacrilegiu la fel de bine cât se poate de rău mutilând taina euharisitei şi luând acest privilegiu de la oameni, astfel încât să fie cât se poate de îndoielnic dacă ei au lipsit-o de har, luând de la ei unul dintre mijloacele prin care este împărtăşit harul. Remarc că în argumentul lui de a întării prezenţa necesară a vinului în potir, el distinge mijlocul fiecărei porţiuni amestecare în porit, spunâd că apa îi semnifică pe oameni ci vinul înseamnă trupul lui Hristos. [Trebuie să remarcăm că acest raţionamet nu atinge validitatea jertfei şi împărtăşania fără apă în potir: fiindcă dacă ar fii fost de dorit ca noi să avem toate fugurile posibile de comuniune cu fraţii în potiruzl euharistic, este esenţial ca noi să avem Noul Testament în sângele lui Hristos. Ar fii de dorit ca noi să avem numai apă, dar este esenţial ca noi să avem vinul. Împărtăşindu-ne din potir suntem în comuniune cu fraţii şi prin urmare ne putem elibera de acest lucru. Dar dacă nu ne împrtăţin din potir nu primim realitatea trupului lui Hristos. Palmer în Origines Lirugicae ne-a arătat cât de puternic este poziţia noastră în această privinţă împotriva Romei. El gândeşte aşa: că dacă numai unul ar fii oferit ar fii fără oameni sau fără sângele lui Hristos. Dacă el distinge dintre porţiunile separate ale potirului, în o parte din euharisitie; cu mult mai mult el ar fii distins între elementele separate ale euharistiei: în special din moment ce pentru a face acest lucru el ar avea o autoritate amplă în cuvintele apostolului: potirul binecuvântării cu care binvcuvântăm nu este împrătăşania cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este comuniune cu trupul lui Hristos? [1 Cor. X, 16]. Acest lucru este atesta de tot trupul Bisercii care a spus acelaşi lucru: pâinea este trupul lui Hristos şi vinul sângele lui Hristos. [Acest lucru este adevărat şi în liturghia romană fiindcă atunci când primeşte ostia preotul spune: Corpus Domnini nosru Jesu Christi custodia anima meau in vitam aeternam şi când primeşte potirul el spune: sanguis Domnini.... acest lucru nu este singurul loc în care liturghia sau mesa care este pe de-a întregul mult mai veche decât doctrinele Romei referitoare la Euharistie, este inconvenient adaptată la slujba Bisericii.] Dar dacă este un sens distinct în ea, după cele mai joase vedei ale tainei, există o instrucţie distinctă a fiecărie porţii de euharistie: şi la fel de bine ea nu poate să fie lipsită de a fii dată poporului. Acest lucru este aşa fiindcă euharistia este cea care ne oferă harul lui Dumnezeu.

Pentru Ciprian potirul este un intrument prin care se primesc mai multe binecuvântări şi el este cel care aduce cu sine şi harul euharistiei. El îl citează pe psalmist când spune: paharul bucuriei este foarte bune (calix tuus inebrians perquam optimus] şi spiritualizează acest lucru într-o afirmare că harurile împărtăşite de potirul euharistic fac ca acestea să nu mai fie împărtăşite dacă el nu este oferit cu vinul euharistic. Euharistia este o sărbătoare şi un sacrificiu. Fiindcă romaniştii fac şi ei potirul parte din sacrficiu, totuşi le i-au oamenilor sărbătoarea. Să avem acest lucru în minte, când remarcăm că toate forţa judecăţii lui Ciprian când face uz de cuvintele pslamistului ca fiind unul care este derivat de la proprietăţile particulare ale vinului, cu efectele lui asupra celui care îl bea. El spune: „această bucurie produsă de potirul Domnului şi a sângelui Său, nu este ca şi cea a unui vin obişnuit, Psalmistul spune că potirul bucuriei este foarte bun, fiindcă potirul Domnului îi bucură pe care care îl beau pentru a îi face mai serioşi.” Aceste cuvine sunt destul pentru a ne arăta unde merge el cu gândirea aici şi să arătâm că ar fii absurd dacă nici un har anume nu ar venii din potir sau dacă toată eficenţa euharistiei ar fii stat în unul dintre aceste feluri. Cu adevărat dacă această opinie a Romei ar fii adevărată, practica pe care o condamnă

Ciprian ar fii cât se poate de absurdă. Dece primeau aquiarii numai pâinea? La fel ca şi în Biserica Catolică unde episcopii şi preoţii numai se împrătăşesc cu pâine şi vin. Acest lucru a fost şi cazul aquarienilor de pe vremea Sfântului Ciprian. Nu există nici un motiv să îi reţinem pe laici de la împărtăşirea cu sîngele de la Cina Domnului. Acest lucru este benefic celui care se împărtăşesşte.

Voi merge mai departe. Pretenţia Bisericii Roamne că laicii primesc trupul lui Hristos întreg [şi la fel şi vinul] ar fii ruinat tot argumentul lui Ciprian din epistola sa. Ceea ce susţine Sfântul Ciprian este cât se poate de eronat pentru romano catolici. Prin urmare, indiferent dacă este corect sau nu Sfântul Ciprian este anticatolic. Acest lucru este afirmat de alte citate din epistola sa. „În botez este primit Duhul Sfânt şi ei vin să primească sîngele lui Hristos.... botezul este primit odată pentru toţi; dar în ceea ce priveşte euharistia există o sete după paharul Domnului din care bem constant. Cine sunt cei care însetează după paharul Domnului şi sunt botezaţi? Cine are dreptul să ia de la ei ceea ce ei întodeauna au însemnat şi au primit întodeauna? Din nou: „cum, pute bea din fructul viei lui Hristos în împărăţia Tatălui său, dacă în taina pe care o oferim a vinului lui Dumnezeu Tatăl şi a lui Hristos nu amestecăm potirul după tradiţia lui Dumnezeu?” Cum putem bea din fructul vinului lui Hristos în împărăţia lui dacă nu bem din potirul sângelui său în euharistie? Nu ar întreba el aceste două lucruri la fel de bine?nu ar considera el ca şi o tiranie spirituală şi un sacrilegiu să îi lipsim pe oameni de un privilegiu care este menţionat în Biblie sau să inducem îndoială în inima lor dacă se cuvine să îl facă sau nu?

Aceste remarci fiind sugerate direct din ceea ce spune Ciprian, şi la fel de bine deduse şi din judecata lui, prin adăugarea unor paşi care sunt în conformitate cu totul argumentului şi şi cu cunoscutele lui opinii devine clar că el nu este pentru faptul de a fii scos vinul pentru laici din împărtăşanie. [Non este ergo, p. 108] Isaia spune: mă adoră în van, învăţând doctrinele şi poruncile oamenilor? Iisus spune: voi respingeţi poruncile lui Dumnezeu şi stabiliţi propriile voastre tradiţii. Nu trebuie să vedem această întrebare ca şi cum ar fii ascultate numai la Dumnezeu; din moment ce există o datorie şi faţă de Biserică şi de poporul lui Dumnezeu. Cum poţi să iei fără tiranie ceea ce aparţine oamenilor fără să fie aceasta o dovadă de tiranie? Din moment ce prin acest lucru ei primesc harul lui Dumnezeu cum poţi să îi laşi fără de har? Dacă ei nu primesc sângele lui Hreistos care se varsă pentru ei, cum pot ei să îşi verse sângele pentru adevăr? Dacă ei nu beau moartea lui Hristos cum pot să trăiască noutatea vieţii? Nu. Fie ca acest lucru să nu mai rămână în Biserică şi să ţinem obiceiul şi tradiţia apostolică şi să menţinem acele taine sfinte în evlavie faţă de Dumnezeu şi în milostenie faţă de toţi oamenii.

Dorim să arătăm că autorul epistolei nu susţine doctrina transubstanţierii. Să vedem pe ce se bazează Ciprian în ceea ce priveşte problema care ne interesează: să mnu aşteptăm prea multe din mărturia lui şi nici să nu ne folosim de ceea ce avem destul. Ultima problemă discutată este mai mult una de obicei. Ei spun că acesta a fost obiceiul în zilele lui Ciprian. Problema transubstanţierii este una de doctrină şi a fost prin urmare aceiaşi în toate veacurile în toate Bisericile ortodoxe. Deşi suntem capabili să arătăm creşterea şi ridicarea acestei doctrine, acest lucru este negat de catolici care susţin că Bisericaîn toate epocile şi creştinii ortodocşi şi la fel de bine Ciprian a susţinut doctrina lor prezentă. Totuşi, pretenţia lor nu v-a perverti adevărul istoriei şi ei sunt în van provocaţi din înregistrăţi antice şi autentice că doctrina transubstaţierii a fost şinută de Bierica antică. Sfinţii părinţi nu au susţinut această doctrină ceea ce a fost susţinut de catolici. Fiindcă Ciprian nici nu ar fii visat că o astfel de problemă să fie discutată ea fiind pentru prima dată aducă în discuţie în secolul al VIII-lea. [Totuşi sunt

mai multe miracole polemice legate de acest lucru care aduc în discuţie doctrina aceasta. De exemplu, Grigorie cel Mare văzând o femeie că râdea la liturghie a întrebao de ce rândea. Ea a răspuns: fiindcă numeşti pâinea pe care am făcut-o trupul Domnului. La rugăciunile acestui sfânt, pâinea a apărut ca şi carne. Am sugerat acest miracol ca şi o sugestie asemănătoare. Aceasta fiindcă se fac mai multe mărturii despre doctrina transubstanţierii. Catolici cred că în sine pâina este trupul lui Hristos. Ceea ce trebuie să ştim este că Biserica Romană face cerul să fie acomodat semnelor ei miraculoase.] [1 Cor. 9, 26-28 şi 10, 16].

Prin urmare, tot ceea ce trebuie să face excepţie în Ciprian care se leagă de transubstanţiere este ceea ce găism în le care se leagă de visele lui Emmanuel Swedenborg sau inspiraţiile quakerilor sau irvingiţilor, adică un fel de exprimare care poate fii luat în calcul pentru ignoranţa profundă a învăţăturii în cauză. Dacă găsim ceva (ceea ce de fapt nu găsim) care poate fii distorsionat în susţinerea acestei doctrine să nu fim uimiţi; fiindcă este natural să cazi într-un mod de expresie care nu este corect când pe de altă parte greşala nu cere precizie: dar dacă vom găsii ceva care îi este opus efectul v-a fii mare. Ca şi unul care găsesc într-un scriitor atât de timpuriul ca şi Sfântul Ciprian o condamnare specifică a doctirnei transubstanţierii fac un mare serviciu Romei, oricât de paradoxală pare această afrimaţie; fiindcă el v-a produce evidenţă istorică a existenţei ei cum nu vom mai găsii nici unde. Acum că ştim ceea ce trebuie să comparăm cu doctrina lui Ciprian, trebuie să afirmăm unde se cuvine să se separăm de Roma şi cât de mult trebuie să mergem cu ea.

Faptul că pâinea şi vinul din euharistie sunt trupul şi sângele lui Hristos este un lucru pe care îl credem fiindcă dacă nu ar trebuie să plecâm din Biserică din moment ce acest lucru este atestat de toate catehismele. Nu putem definii absolut cum este prezent Hristos în pâinea şi vinul euharistic. Îi putem lăsa pe catolici să susţină acest punct de vedere (prezenţa lui Hristos şi nu absenţa pâinii) aşa că noi o susţinem ca şi o opinie a evlaviei şi nu trebuie să fie impusă celor care nu cred. În acest fel îi dăm mai multă libertate de credinţă chiar şi decât ultraprotestantului, care neagă şi explică de ce nu este prezent Hristos în împărtăşanie. Faptul că pâinea şi vinul nu sunt prezente în Cina Domnului nu putem să nu admitem. Poate ar trebuie să mă scuz pentru toată această pregătire: dar puţini cei care au privit acest lucru polemic sunt conştienţi de importanţa de a avea în minte poziţia celor care a căror judecată ei o aplică problemei şi a formării unei noţiuni precise a problemei în discuţie. Acum vom revenii la subiect.

Ce a oferit Mechisedec? Pâine şi vin. În aceasta Mechisedec a exemplificat euharistia, după cum ne spune Ciprian ceea ce este în armonie cu toţi părinţii în acest sens. Cum explică Ciprian acest lucru? Hristos a oferi acelaşi lucru oferit de Melchisedec, pâine şi vin, adică trupul şi sângele Său [panem et vinum suum sculice corpus et anguinem]. Aceste cuvinte sunt puternice în privinţa învăţături catolice şi zuingliane a euharistiei. Catolicii nu pot afrima că Hristos a oferit pâine şi vin: zwinglian nu acceptă că el şi-a datu trupul şi sângele în euharistie. Ciprian citează Facere 19, 10. El îşi v-a spăla hainele sale în vin şi îmbrăcămitea în sîngele strugurelui şi întrecă când sângele strugurelui este menţionat ce înseamnă decât numai potirul sângelui Domnului? Aici ultima reamarcă trebuie repetată. Următorul pasaj este una dintre cele mai remarcabile mărturii împotriva doctrinei catolice a transubstanţierii pe care o găsim în toată antichitatea. „Apele înseamnă oamenii, ne spune Biblia în Apocalipsă când ne spune: apele pe care le-ai văzut şi pe care a şezut desfrânata sunt popoare şi mulţimi şi naţiuni ale păgânilor şi limbi. Această figură vedem că este conţinută în taina potirului: fiindcă din moment ce Hristos ne-a răscumpărat pe toţi el a purtat păcatele noastre; prin urmare poprul este în apă şi trupul lui Hristos este văzut

în vin. Când apa este amestecată cu vinul în potir, poprul este făcut una cu Hristos şi partea celor credincioşi este asociată şi alăturată cu el în care au crezut. Această asociere a apei cu vinul este făcută în potir că nu poate fii nici un fel de separaţie a formei. De aici înţelegem că nimic nu poate separa Biserica. Prin urmare în nici un fel nu poate fii oferită apa singură şi la fel de bine nici vinul singur: fiindcă dacă cine oferă numai vin, sângele lui Hristos începe să existe fără noi; şi dacă oferă numai apă, poporul rămâne fără Hristos. Aşa că ambele sunt amestecate şi combinate într-o unitate perfectă şi aşa este desăvârşită taina. Prin urmare nici vinul singur şi nici apa singură este potirul Domnului, decât dacă ambele nu sunt amestecate una cu alta, la fel cum nici făina singură şi nici apa singură nu pot fii trupul Domnului, ci ambele trebuie unite în substanţa pânii. În taină oamenii devin uniţi; fiindcă la fel cum sunt mai multe boabe de grâu unite la un loc care fac pâinea, la fel şi în Hristos care este pâinea cea veşnică ştim că există un singur trup cu care este unit şi una trupul credincioşilor.

Prin urmare aici ambele sunt transubstanţiate sau nici una. Dacă apa este transubstanţiată, este în tot trupul lui Hristos, dacă apa nu mai rămâne în potir ci în ea este cuprins tot poporul lui Hristos: dar acest lucru este absurd; prin urmare vinul nu este transubstanţiat după cum spune Ciprian. Sau din nou: fiecă ambele sunt reprezentate, sângele lui Hristos şi poporul sau nici una nu este. Oamenii sunt reprezentaţi spune Ciprian şi la fel de bine tot el spune că şi sângele lui Hristos este reprezentat. Acesta nu este doctrina catolică. [Dacă catolicii renunţă la doctrina euharistiei, mutând tot lucru, înseamnă că nu există nici un semn extren. Mai mult. Făcând un miracol din transubstaţiere, ei ne lipsesc de prezenţa lui Hristos în euharsitie ca şi o taină şi numele solemn al tainei la altar, atât de obişnuit la părinţi, este implicat în taină după cum o văd ei. Aşa că ei înjosesc taina la un miracol, care este spiritual un lucru mult mai inferior (Eu mă duc la Tatăl meu Ioan 15, 12, Ioan 5, 20) ceea ce nu aduce nici un câştig; fiindcă Duhul face viu şi trupul nu face nimic.]

În aceiaşi epistolă mai sunt mai multe expresii care sunt cât se poate de anticatolice şi care ne oferă mai multe amănunte despre judecata lui Ciprian, dar deja noi am afirmat care sunt pasajele din el pe care ne bazăm. Aici avem mai multe evidenţe decât ne-am aştepta la cirumstanţele judecăţii lui Ciprian împotriva Romei în inovaţiile ei în ceea ce priveşte doctrina euharistiei. La fel de bine vom spune că avem dovezi puternice care ne spun că Hristos este prezent în Cina Domnului şi a schimbării virtuale a elementelor în sărbătoarea solemnă. Într-o recenzie a Epistolei către Ceciliu, ajungem (după cum îmi pare) la următoarele învăţături în ceea ce priveşte euharistia, după cum a fost învăţat de Ciprian: doctrinele celor care sunt în comuniune şi ale celor care doresc dezbinare. La fel de bine trebuie respinse dogmele catolice. În euharistie există o comemorare a sărbătorii morţii lui Hristos fiindcă atunci când menţionăm patima lui Hristos care este cu adevărat suma a ceea ce oferim. Nu există numai o celebraţie comemorativă ci şi o jertfă adusă lui Dumnezeu şi o sărbătoare a jertfei lui Hristos prin care noi primim iertarea păcatelor şi harul şi tăria după cum ne este necesar. Din moment ce nevoia noastră este zilnică, ar trebuie să primim zilnic harul sau mai bine după cum ne-a învăţat Domnul să ne rugăm: pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi. La această sărbătoare cerească bem şi mâncând virtual trupul şi sângele lui Hristos, în timp ce actual mâncâm şi bem pâine şi vin: unul fiind atins de dinţii noştrii şi altul hrănit de credinţă pentru ca noi să nu primim numai beneficiul de a fii angajaţi într-un serviciu solemn sau fiind în general şi prin toată cemeromia ridicaţi la o devoţie mai mare şi binecuvântaţi cu har. Primum un har în faptul că primim pâinea şi vinul. Nu este bine să separăm nici o parte a euharistiei de restul şi potirul este eseţial, nu numai în sfinţire ci şi în primire şi comunine. Fiindcă

potirul nu este luat nici de euharstie şi nici de cel care se împrătăşeşte. Cei care nu fac aşa sunt vonovaţi de a perturba o poruncă a lui Dumnezeu şi o tradiţie apostolică şi ar face un sacrilegiu faţă de taina Bisericii şi o tiranie şi o nedreptate faţă de ceu care ne-ar lipsii de orice parte a tainei cu harurile şi binecuvntările ei.

În ceea ce îi priveşte pe cei care părăsesc Biserica ei se lipsesc de nebeficul tainei în euharistie care poate fii administrată valid numai de Biserică. Nu trebuie să fim prea îngrijoraţi de cei care învaţă o doctrină mai joasă despre aceste mari taine, pe care cred că ei le sărbătoresc, din moment ce este sigur că ei nu pot să se pogoare în punctele lor de vedere doctrinare mai jos de eficacitatea propriului lor ceremonial; fiindcă Duhul Sfânt nu animează un trup schismatic şi acolo unde nu este Duhul Sfânt, Euharistia nu poate fii validă şi nici nu poate fii de folos duhovniceşte. Privită în sine doctrina schimaticilor nu trebuie respinsă; totuşi v-a venii o vreme când duhul liberalismului v-a oferii importanţă în ochii celor care menţin comuniunea sobornicească, faţă de raţionamentele care perturbează doctrina noastră şi strică disciplina (din zilele lui Ciprian este posibil ca un astfel de timp să fii venit). Este necesar să răspundem obiecţilor ereticilor şi să apărăm taina şi demnitatea euharistiei, de mentalitate alor carnală şi de lipsa lor de evlavie. Cei care sunt capabili să judece pot vcedea că ei sunt în armonie cu ceea ce susţine Ciprian. Deşi nu doresc să lungesc acest capitol cred că pot să umplu toată imaginea cu punctele de vedere şi modu de a gândii al Sfântului Ciprian.

Capitolul 13

Revoluţii în imperiul Roman; Întrebările lui Fidus cu privire la un episcop laps şi problema botezului copiilor; Cazul lui Fortunianus; Cazul lui Basilides şi Martialis; Cazul lui Marcianus din Arles; Insolenţa lui Pupianus

Între timp în Imperiul Roman revoluţiile au urmat una după alta, ceea ce a beneficiat condiţiile materiale ale Bisericii. Am menţionat deja pierderea lui Deciu în toamna lui 251 şi reînnoirea persecuţiei lui Gallus. Goţii, în faţa cărora Deciu a căzut fiindcă retragerea lor a fost câştigată cu un mare preţ au rămas încă cei mai mari duşmani ai coranei şi Imperiului Roman. În timp ce Gallus se odihnea în luxul capitalei sale, Emilian, guvernatorul Panoniei şi al Maesiei a avansat împotriva barbarilor în Illyria şi i-a respins. Banii colectaţi pentru un tribut pentru goţi au fost luaţi de victoriosul general pentru un scop mult mai popular şi mai politic: distribuirea unei donaţii pentru legiuni, el a fost proclamat împărat pe câmpul de luptă. Gallus care s-a dus să se întâlnească cu uzurpatorul său a fost părăsit de armata lui şi ucis şi Emilian a fost confirmat de senat în demnitatea care i-a fost oferită de armată. Aceste lucruri au avut loc în aprilie 253. În curând se v-a ridica un răzbunător împotriva lui Gallus. Valerian a fost trimis să aducă legiunile din Galia în Germania pentru ajutorul lui Gallus şi deşi au venit prea târziu pentru a le slujii stăpnului lor, el a sosit în timp pentru a primii vestea depunerii şi uciderii sale fără nici o vină. Când Valerian a venit, Emilian a fost ucis de armată şi Valerian a fost recunoscut ca şi împărat de lumea romană cu mult mai multă unanimitate decât se obişnuia în astfel de cazuri. Pertrubările din imperiu care au urmat revolta lui Emilain au dat ocazia unei linişti parţiale a Bisericii şi se pare că Valerian a făcut din acest lucru unul dintre primele acte ale conducerii sale de a confirma securitatea creştinilor. Cu prima ocazia a unor timpuri fără probleme, scaunul lui Lucius de la Roma a fost luat de alegerea şi hirotonia lui Ştefan pe 13 mai 253 după ce a fost vacant timp de 8 zile. Acum, că o zii senină s-a arătat peste Biserică, Ciprian s-

a folosit de ocazie pentru a întrunii un sinod provincial al episcopilor africani. La acest sinod au participat 66 de episcopi şi din consistorul lor s-a dat un răspuns înt-ro Epistolă către Fidus (de care nu ştim nimic) în care au fost puse două întrebări lui Ciprian, răspunsurile fiind ambele importante fiindcă au permis o judecată sinodală la un sinod provicial din acele zile cu participarea importantă a lui Ciprian referitor la cele două puncte despre ordinea şi disciplina din primele zile.

Victor, un preot a devenit laps şi Therapius episcop de Bulla l-a primit la împărtăşanie mai înainte să îşi îndeplinească canonul de pocăinţă. Fidus i-a scris lui Ciprian despre aceste lucruri şi el dimpreună cu Sinodul au pornit la respingerea lui Tharapius care era unul dintre ei dar hotărând ca Victor să îşi menţină privilegiul nepotrivit prin autoritatea episcopului care s-a extins asupra lui. Aici găsim recunoscută o regulă importantă, că acţiunile unui episcop (şi paritatea judecăţii a oricărui alt slujitor Bisericesc) poate fii validă deşi este nepotrivită şi neobişpnuită, dacă actul în sine fiind făcut în orice circumstanţă potrivită este în limitele oficiului său. Judecata episcopilor era că pacea Bisericii odată ce a fost oferită, în orice fel de un episcop, nu trebuie chestioantă. [Ep. Ix, p. 98].

A doua întrebare a lui Fidus se lega de botezul noilor născuţi. El şi-a spus propria lui opinie că ei nu trebuie botezaţi decât numai la două sau trei zile de la naştere: cu o oarecare îndoială dacă ei nu ar trebuie să fie ţinuţi până în a a opta zii: argumentând pentru prima întârziere, cum că copii la naşterea lor erau în acest sens necuraţi, pentru ca să fie primiţi şi pentru a face ca noi să nu voim să împărţim cu ei sărutul păcii care era în acele zile parte din slujba botezului [A se vedea Bingham, Orig. Eccl. Xii, iv, 5]. El îşi fundamenta preferinţa lui pentru interval cu analogia botezului cu ritualul iudaic al circumciziei. Subiectul apelului său la Ciprian este cât se poate de conclusiv împotriva doctrinei şi practicii antipedobaptiştilor şi întrebarea lui Fidus atât din răspunsul pe care l-a primit cât şi din forma în care a fost prespusă este aproape la fel de imprtantă în rezultatul ei după cum este în sine absurd şi nepotrivit. Este de neconceput că Fidus şi-a bazat opiniile sale împotriva botezului după a doua sau a treia zii pe un motiv atât de nepotrivit, dacă nu ar fii fost o urmă a argumentului său în favoarea lui din practica Bisericii. În ceea ce priveşte motivele sale de a lăsa ca botezul să aibă loc numai în ziua a opta, din cauza analogiei dintre botez şi circumcizie, argumentul său, care nu este nici absurd şi nici pestriţ ci este în sine pios şi destul de rezonabil, trebuie să fi fost unul care tocmai din această cauză domina în Biserică, dacă nu ar fii fost altcumva clarificat de folosinţa sobornicească şi apostolică. Printr-un singur lucru care nu se potriveşte, rezonabilitatea argumentelor lui Fidus, acolo unde ele sunt rezonabile, ne spun multe împotriva cauzei lor la fel de bine şi a absurdităţii lor acolo und sunt absurde.

Mai mult, trebuie să avem în vedere că raţionamentul lui Fidus din analogia botezului cu circumcizia pentru a amâna botezul cu 8 zile este opus raţionamentului antipedobaptiştilor din timpurile de mai apoi care nu admit nici un fel de analogie care s-a extins la vârsta primitorilor între ritualurile de iniţiere a iudaismului şi a creştinismului. Am anticipat răspunsul la întrebarea pusă se Fidus: consta în faptul că botezul nu este negat nimănui din cauza tinereţii lor sau a vârstei. În ceea ce priveşte gogomăniile lui Fidus, Sfântul Ciprian îi reaminteşte (şi aluzia conţine o mustrare ascunsă) că pentru cei curaţi toate lucrurile sunt curate şi că din moment ce Dumnezeu ne-a format chiar şi în pântece, noul născut care a venit imediat din mâinile lui Dumnezeu pretinde mai multă îmbrăţişare evalvioasă şi cu afecţiune. Când Ilie a înviat fiul văduvei, el şi-a pus gura şi mădularele sale pe gura şi mădularele copilului, un lucru care nu trebuie înţeles literal sau mai bine spus fără un sens spiritual; fiindcă dimensiunile diferite ale omului şi a copilului lui par să interzică acest lucru. Prin

urmare, din acest lucru suntem învăţaţi din moment ce suntem formaţi de Dumnezeu toţi oamenii sunt în sens duhovnicesc egali. În ceea ce priveşte circumcizia, acest lucru a fost terminat şi un antitip a apărut şi Hristos înviind în a opta zii sau a zilei după sabat, a obţinut pentru noi o cirmcuncizie duhovnicească în care să fim botezaţi în orice timp şi în alte cuvinte dacă ar fii o dificultate de a admite pe cineva la fântâna regenerării şi la taina iertării, se pare că acest lucru ar afecta pe cei pe care ofensatorii vechi şi tari care au adăugat stricăciunii lor dintâi mai multe şi grele păcate şi nu copii care sunt fără de vină şi care poartă păcatul şi moarea numai din cauza neamului din care au provenit.

În acceptatea prea repede a lui Victor la comuniune am văzut o arătare a participării neobişnuite datorită odihei temporare din Biserică după persecuţie. Acum ni se cere să remarcăm alte câteva momente de acest fel deşi de mai mare importanţă fiindcă atenţia lui Ciprian a fost acum ocupată de reîntoarcerea episcopilor în Africa, în Spania şi Galia pentru a îşi ocupa exerciţiul funcţiilor duhovniceşti pentru care ei au fost cu dreptate şi canonic depusşi pentru apostazie. Primul caz care este cel mai simplu şi cel mai puţin important în sine şi în rezultatele lui este cel al lui Fortunianus, episcop de Assuri. Ar putea fii reletat în câteva cuvinte.

Fortunianul a căzut în ultima persecuţie în cea mai gravă formă de apostazie jertfind idolilor şi a primit pedeapsa extremă a unui sacrificati. [„Post gravem lapus” Ep. Xiv., 100. „Quasi post aras diaboli accedere at altare Dei fast sit.” P. 111.] După ce persecuţia a încetat el a privit înapoi cu regret la marile lui onoruri şi privilegii care ţineau de funcţia sa episcopală şi a încercat să reintre în oficiul pe care mai înainte la respins [„stipes et oblationes et lucra deiderant” p. 111] şi de care, după cum putem să ne dăm seama din informaţile pe care le avem el nu era vrednic. Este cât se poate de probabil că după retragerea lui Fortunianus, Epictetus a fost ales să îi urmeze, fiindcă lui pe nume dimpreună cu Assuritani, că Cpirian îşi deidcă o epistolă şi în faţa căruia el declară necesitatea de a menţine disciplina Bisericii; ceea ce a numit persoanele în situaţia în care Fortunatus s-a degradat pe sine; care chiar şi după mai multă pocăinţă nu mai putea rămâne decât un laic. În cea ce îl priveşte pe Fortunianus, el spune că ar fii fost mult mai bine dacă şi-ar fii petrecut timpul în pocăinţa potrivită şi desemnată, decât să caute să se apropie de altarul lui Dumnezeu după ce a jertfit diavolilor sau să îi îndemne pe alţii la fidelitate şi curaj din moment ce el s-a deovedit un laş şi un apostat. Dacă orice om adoră bestia şi chipul ei, el să fie chinuit în prezenţa sfinţilor îngeri şi cel care este însemnat pentru mânia veşnică să se apropie de Dumnezeu într-un caracter atât de sfânt? Fără Duhul Sfânt nu este euharistie şi cum se poate ca el care a negat pe Domnul să urască disciplina Bisericii la care Duhul Sfânt este promis? În nici un caz Fortunianus nu mai trebuie să fie restaurat ca şi episcop. Nu ştiu ca să avem alte infromaţii în istoria bisericească despre Fortunianus şi prin urmare judecata lui Ciprian a fost cât se poate de conclusivă pentru toată lumea.

O complicaţie mai mare a cirumstanţelor în ceea ce priveşte Biserica şi episcopul Romei cere încă odată judecata lui Ciprian. Basilides şi Martialis, doi episcopi spanioli au căzut în mai multe păcate în care au fost implicaţi în mod egal: ei au primit vina de Libellatici, una dintre acele clase pentru care lapşii erau chemaţi la pocăinţă. Păcatele separate ale acestor doi delicvenţi Ciprian le numeşte în următoarea ordine: Basilides, pe lângă apostazia lui, l-a blasfemiat pe Dumnezeu fiind bolnav, lucru pe care chiar el l-a mărturisit; Martialis a stat de mai multe ori în colegiul preoţilor păgâni şi a participat de mai multe ori în sărbătorile lor obscene şi groteşti şi la fel de bine el a urmat ritualurilor păgâne de înmormântare pentru fii lor, depunând osemintele lor cu trupurile străinilor şi ale idolatrilor şi la fel de bine pe lângă acestea a mai fost vinovat şi de alte

păcate. Fiind mustrat de conştiinţă pentru păcatele pe care l-a făcut, Basilides a mărturisit că nu mai este vrednic să fie episcop şi s-a retras în rândurile penitenţilor, mărturisind că el se mulţumeşte să fie denumit un simplu laic. În ceea ce îl priveşte pe Martialis, nu are nici o mărturie că el s-ar fi pocăit şi există nici o mărturie că el ar fii renunţat la scaunul său episcopal sau că a fost de acord cu dreptatea sentinţei care a fost pronunţată împotriva lui. Ambii prin urmare az fost depuşi din ierahia din care făceau parte. Ciprian declară că Vasilides a fost succedat de un alt episcop. Probabil că secesiunea lui a fost în acord cu sentinţa episcopilor şi ca şi Uzia „ ei l-au aruncat afară fiindcă Domnul i-a lovit pe ei." Deşi nu se menţionează se poate deduce că scaunele lor episcopale au fost lăsate libere şi s-a pornit în alegerea unui episcopi noi ca şi succesorii lor. Acest lucru este în conformitate cu obiceiul universal al Bisericii fiindcă în istorie nu este prea greu să umpli ceea ce este negru.

Totuşi, Martialis a determinat că aceasta a fost pentru a menţine demnitatea prin înşelăciune şi Basilide părându-i rău de pocăinţa lui şi-a plâns nu păcatele lui ci faptul că nu mai era ceea ce a fost într-o Biserică ce nu mai era persecutată; el a început din nou să caute să câştige din nou episcopia lui. [Ep. XVIII, p. 119]. El a trimis o afirmaţie falsă despre tot ceea ce a avut loc lui Ştefan, episcopul Romei spunând că el v-a comunica cu el ca şi cu episcopul Bisericii şi sperând să înşele pe prelatul distant într-o astfel de măsură ca să obţină susţinere alui. Frauda lui Basilides a fost după inima lui. Ştefan a fost înşelat şi a făcut demersurile să fie restaurat la fosta lui demnitate. Dar principiile poliţelor soborniceşti nu au fost folosite atât de repede şi deşi a reuşit în scopul său, Basilides în cele din urmă a eşuat. Deşi se părea că el a învins şi la fel de bine Martialis s-a bucrat de avantajul temporal al acestei scheme, sancţiunea importantă a susţinerii lui Ştefan a făcut ca mai mulţi să îl primească din nou pe Vasilide după cum el a fost restuarat la demnitatea lui şi la comuniunea epicopală şi asemănarea cazurilor lor i-a făcut pe mai mulţi să îl confunde pe Martialis cu Basilides ca fiind amândoi vrednici de acelaşi pogorâmânt. [Am găsit imposibil să separ dintre actele aceslor doi delicvenţi şi să ofer o istorie clară a lui Martialis fără să îl asociez uneori cu Basilides (unde istoria nu vorbeşte explicit) a căruit caz este mult mai mult povestit]. Dar cei care au respectat mai mult sfinţenia episcopatului şi ordinea Bisericii au aderat mai mult la comuniunea lui Felix şi Sabunus care au fost hirotoniţi pentru a umple scaunele celor doi apostaţi în ciuda faptului că au judecării episcopului Romei.

Pentru acest lucru mai mulţi creştini au dorit să afle opinia lui Cpirian şi pentru acest lucru i-au scris despre ceea ce s-a întâmplat cerând sfatul lui. Prin urmare el a scris o epistolă de unde avem toate infromaţiile acestea poporului din Legio, Asturia şi Emerita care au fost interesaţi de deciza în cauză. În aceast epistolă, el a declarat clar şi fără nici o ezitare că judecata favorabilă a Romei într-un asemenea caz nu are nici un fel de valoare: că Vasilides a mai adăugat greşelilor sale încă una prin faptul că s-a adresat Romei; că cei care au rămas în comuniune cu ei pe baza judecării favorabile a Romei se înşelau în principiul lor şi au greşit în comportamentul lor şi că cei care au neglijat în acest caz decretul episcopului Ştefan sau au menţinut disciplina sobornicească a Biserciii sunt vrednici de laudă. Această epistolă a lui Ciprian este o mărturie a principiilor soborniceşti în opiziţie directă cu acea parte a autorităţii uzurpate a episcopului Romei. [Indiferent de ceea ce se referă la supremaţia papală, au privit în lumina istoriei lui Ciprian şi a scrierilor sale dintr-o altă lucrare: „Mărturia Sfântului Ciprian împotirva Romei; un eseu împotriva determinării judecăţii Sfântului Ciprian referitor la supremnaţia papală." La acestea mă voi referii când este chestioantă acea parte a controversei cu Roma.]

A mai avut loc un alt eveniment în acest timp în care interferenţa Sfântului Ciprian a fost cerută după un apel fără de efect la Ştefan episcopul Romei şi în care comprotamentul lui Ciprian justifică principiul jurisdicţiei egale a episcopilor; în timp ce întrega problemă măreşte importanţa lui în Biserica din acet timp şia rată la fel de bine înţelepciunea practică şi decizia lui de caracter. Trebuie să ne amintim cât de decis a fost respinsă schisma lui Novaţian în Biserica din Roma şi cât de prompt greşelile lui au fost respinse de tot organismul episcopilor. Dar Marcianul, episcop de Arles, s-a lăturat facţiunii lui Novaţian şi a îmbrăţişat acele principii greşite de disciplină în conformitate cu cei care au căzut au fost respinşi şi li s-a respins posibilitatea de a se pocăi şi au fost tăiaţi de orice speranţă de a fii primiţi din nou la comuniunea Bisericii. Despre acest lucru Faustinus, episcop de Lyons, un scaun din aprooiere i-a scris lui Ştefan al Romei; care pentru importanţa scaunului său şi pentur gradul special în care Biserica a fost afectată de schisma şi greşala lui Novaţian era episcopul cel mai în cauză şi a cărui judecată avea cea mai importantă greutate; cerându-i să intervină în această problemă pentru menţinearea unităţii şi a credinţei soborniceşti. Cererea lui Faustinus a fost însoţită şi de alte apeluri ale altor episcopi din provinciile galice; dar în prezent Ştefan nu a dat nici un fel de atenţie cazului.

În această pasivitate a lui Ştefan, Faustinus din nou a apelat la Ciprian; care era alături de Ştefan ca şi importanţă fie în forma generală a celui mare mare scaun sau în problema prezentă a faptului că el a fsost implicat în procedurile care se legau de cazul lui Novaţian şi a cărui episcopat i-a dat un drept egal de a interfera (decât numai dacă el nu a înţeles marile principii ale Bisercii Catolice) cu caracterul lui personal şi cu experinţa lui mai mare a episcopatului său, care l-a ridicat la influenţa morală mai sus de episcopul Romei, ales târziu şi un om care după cum demonstrează istoria, puţin vrednic de a menţine demnitatea care s-a pogorât peste el de la Sfântul Cornelius. Prin urmare, Ciprian având în minte datoria scaunului episcopal, de a suţine partea sănătoasă a Bisercii în toate timpurile împotriva uneltirilor ereziei şi shcismei, şi având în vedere că la el s-a apelat de două ori, i-a scris lui Ştefan [Ep. Xvii, p. 15] pentru a face şi pentru a îi sugera (mai bine spus de a îi dicta) ce trebuie să facă. După ce a menţionat circumstanţele de mai înainte şi a atins datoria episcopilor într-un astfel de caz, el continuă: „trebuie să scrii scrisori detaliate fraţilor noştrii episcopi din Galia pentru ca ei să nu îl mai tolereze pe Marcianus în mândria şi încăpăţânarea lui şi în duşmănia lui împotriva pacii şi evlaviei Bisericii, care insultă întreg colegiul nostru, ca şi unul care nu a fost excomunicat de noi ci ca şi unul care s-a lăudat şi care urmând în calea lui Novaţian, s-a separat voluntar de frăţia noastră; în timp ce Novaţian pe care îl urmează, a fost de mai multă vreme decrertat excomunicat şi un duşman al Bisercii....” „Iubite frate, cât de absurd este că în ciuda excomunicării şi a respingerii totale a lui Novaţian de episcopii întregii lumi, să suferim ca acoliţii lui să ne ia în derâdere şi să se facă pe sine judecători ai întregii maiestăţi şi demnităţi a Bisericii.! Să fie trimise scritori de tine provinciei şi poporului din Arles [scrisorile trimise de episcopii din Galia au respectat probabil sentinţa judecătorească împotrica lui Marcianus, pe care numai ei o puteau pronunţa şi ca şi urmare a rezultat excomunicare a lor pe care ei au slujit-o cel mai bine. Scrisorile către poporul din Arles au respectat fără nici o îndoială alegerea unui succesor ca şi urmaş al delicventului, în care ei au avut dreptul la replică.]
Atunci cînd Marcianus a fost excomunicat s-a decis ca altul să fie ales altul în locul lui şi ca turma lui Hristos care este în prezent împrăştiată şi rănită de el să fie adunată la un loc.”

În epistolă Cirprian începe să precizeze mai apoi principiile poliţelor bisericeşti pe care s-au bazat interferenţele lui şi să îl oblige pe Ştefan să facă următoarea fapte. El

spune: „corpul frumos de episcop este în acord şi în legătura unităţii; că dacă cineva din numătrul nostru v-a introduce erezia, restul să poată intervenii şi ca şi buni păstori să adunăm turma lui Hristos la un loc. Dacă un port a devenit nesigur de distrugerea adusă lui de ape nu este adevătat că marinarii se duc la un port din apropiere unde pot intra fără pericol şi în siguranţă? Sau dacă un han de pe drum este infestat şi ocupat de hoţi ca toţi cei care intră aici să fie în pericolul de a fii jefuiţi, nu este adevărat că imediat călătorii imediat ce este ştiut caută hanuri mai apropiate în călătoria lor unde pot să fie cazaţi în securitate şi pace? La fel de bine este acum şi cu noi, ca noi să îi primim pe fraţii noştrii care sunt fugiţi din cauza pietrelor lui Marcianus şi cauză o oază de siguranţă pentru Biserică şi pentru ca noi să le permitem admiterea într-un han singur după cum este menţionat în Evaghelie, unde cel care a căzut între tâlhari şi a fost rănit a fost primit în cele din urmă primit şi îngrijit." Şi mai apoi: „fie ca el să nu dea ci să primască o sentinţă. Fie ca el să nu acţioneze ca şi cum el ar putea să îi judece pe colegii episcopilor când este condamnat de numărul lor. Trebuie menţinută reputaţia măreaţă a predecesorilor matriri Corneliu şi Lucius; a căror pomenire o cinstim şi la fel de bine şi voi trebuie să o faceţi care eşti vicarul şi succesorul lor, de a menţine prin grautatea autorităţii tale. Fiindcă ei, când erau plini de harul lui Dumnezeu şi mergeau la martiriu cu consimţământul nostru al tuturor ca lapşii să fie restauraţi păcii Bisericii." „Să îmi spui deschis cine este substituit în locul lui Marcianus la Arles, pentru ca să ştiu ce să le spun fraţilor şi cui să scriu."

Putem presupune că această epistolă a lui Ciprian către Ştefan avut un efect dorit; nu auzim din câte ştiu nimic de la Marcianus. Totuşi, indiferent care ar fii fost folosinţa lui a lor, este acum una dintre cele mai valabile mărturisiri din antichitate pentru o estimare dreaptă a autorităţii episcopului Romei: substanţa acestei scrisori şi mai mult tonul ei şi circumstanţele din care s-a ridicat, au fost un apel făcut de episcopul Cartaginei, subsecvent unui apel similar al episcopului Romei care nu poate în nici un fel recinciliat cu sistemul prezent al infailibilităţii papale. [A se vedea Barrow, *Despre supremaţia papei,* p. 346. Ed. Oxon, 1836] sau Mărturia Sfântului Ciprian împotriva Romei, pp. 100. Et seq.] Există ceva de interes în caracterul şi practicile unor omaneii ca şi Novaţian; a cărui nume supravieţuieşte în facţiunea pe care ei au creat-o şi în care principiile lor eronate sunt cuprinse; în timp ce în oamenii ca şi Fortunatius, Marcianus, Basilides şi Martialis pomeniţi numai în scena în care au fost au jucat un rol degradant, nu fac decât să ducă paginile istoriei la lispsa de sens, dar viciile lor, chemând pe interferenţa unor oamenii mai buni, slujesc ca şi ocazii pentru o aplicaţie practică a principiilor care nu sunt niciodată calificate şi niciodată fără folos. Unul Pupianus, de care vom vorbii acum, cade într-o categorie şi mai josnică decăt aceştia şi fără să fie deloc de interes şi care nu face decât să facă loc răbdării şi îndurării prin impertinenţa şi comprotamentul lui, ne obligă să ne amintim de numele şi greşelile lui. Chiar lui îi datorăm ceva fiindcă consdescenţa mare a lui Ciprian ne permită respingerea lui circumstanţială şi o descriere a caracterului său ne oferă mai multe fapte asupra cărora ne-am oprit mai înainte în această lucrare.

Chiar salutul Epistolei lui Ciprian la care facem aluzie, prespune că ne peirmte o indicaţie a unor impertinenşe a lui Papianus: „Ciprian care se mai numeşte şi Thascius, fratelui său Florentinus, care se mai numeşte şi Pupianus, sănătate!" aşa scrie Ciprian şi acesta este motivul pentru care avem această adresare ciudată numidu-se pe sine după numele păgân ca şi cum şi-ar nega vrednicia de numele creştinesc; o ironie nedreaptă de care se foloseşte Ciprian reamintindu-i de numele lui păgân. Aşa se face că acest Pupianus deşi a fost supus lui Ciprian mai înainte de persecuţia lui Deciu a ajuns în cele din urmă să se declare pe sine unul care este mai presus de Ciprian ca şi

demnitate şi s-a denumit pe sine ca şi un judecător al caracterului său şi la fel de bine a acţiunilor sale. Nu numai că el s-a mulţumit cu judecăţi grele, dar făcând mai multe interferenţe din întâmplări trecute el a atribuit toate aceste disensiuni nefericite care au separat Biserica cu ocazia schismei lui Novaţian comportamentului nepotrivit şi arogant al episcopului Cartaginei şi uitând ceea ce se cuvenea oficiului şi demnităţii de episcop, de a crezut fără nici o altă introspecţie orice au spus despre el duşmanii lui Cirpian deşi ruşinea nu ne spune că spunem ce fel de persoane erau. Înştiinţat de asemenea rapoarte, Pupianus s-a aventurat în a îl declara pe Ciprian nevrednic de episcopat şi a renunţat de a mai fii în comuniune cu el.

Ciprian nu fuge de asemenea acuze şi nici nu ezită să se prezinte pe sine la fel cum a făcut apostolul Pavel când circumstanţele au cerut-o. El îi reaminteşte lui Pupianus că durerea persecuţiei nu a căzut numai pe el spunând cu oa oarecare ironie că „persecuţia care a început te-a ridicat la cea mai înaltă treaptă a matiriului, dar pe mine m-a înjosit cât se poate de mult atunci când s-a spus: dacă orice posedă sau are bunurile lui Ceciliu Ciprian episcop al creştinilor – pentru ca cei care nu m-au crezut că sunt episcop prin alegerea lui Dumnezeu să poată să permită credit proscripţiei diavolului.” Ciprian respinge din mărturia păgânilor acuzaţia de mândrie şi din admirea lui a lui Pupianus el o atribuie celor care au fost împotriva lui. El respinge acuzele gererale de mărturia întregii Biserici, atât a clericilor şi a laicilor, a văduvelor şi a orfanilor, a martirilor şi a mărturisitorilor din închisorile lor. În cele din urmă, greautatea acuzaţiei slae împotriva străinilor şi a schimsaticilor stă pe temeiul mai înalt al slujirii sale sfinte şi el pledă pe demnitatea şi sfinşenia episcopalutlui său, într-un ton care nu poate fii asumat într-un caz paralel cu nici un efect al acelor zile, când am învăţat să privin la sfinţenie fără evlavie sau la demnitate fără de frică. El întreabă: „să credem că Dumnezeu care ştie chiar şi de o vrabie când cade a pământ ca El să nu ştie cine sunt cei hitoniţi episcopi?” Dacă credeţi asemenea rapoarte revoltătoare despre mine, cum să credem că episcopii nu sunt numiţi nici de Dumnezeu şi nici prin El? Este propria mea mărturie mai mare decât mărturia lui Dumnezeu? Şi iată că acum sunt chemat să răspund acuzaţiilor oamenilor necredincioşi, tătiaţi de Biserică şi lipsiţi de Duhul Sfânt deşi mărturia lui Dumnezeu este cu mine în episcopatul meu.” [Acest principiu este menţinut în Biserica episcopală a Scoţiei sau mai bine spus în Biserica Sobornicească a Scoţiei care îl declară unul dintre canoanele ei (XXXVI). „Nu este primită nici un fel de acuzaţie faţă de nici un diacon, preot sau episcop dacă nu vine de la persoane credibile sau care în comuniune obişnuită cu Biserica Epicopală Scoaţiană.” Mă folosesc de această ocazie de a remarca că constituţia şi stadiul Bisericii pe care susţinem că este sobornicească şi cu care prin urmare suntem în comuniune nu est cea mai nepotrivită parte a informaţiei unui slujitor anglican]. Nu mai există nici un fel de forţă în exemplul şi preceptele lui Hristos şi a apostolului care nu ar insulta şi mustra pe Marele Preot al lui Dummnezeu ci ne-a învăţat să nu vorbim de rău pe conducătorul poporului lui Dumnezeu?”

„Ce mândrie? Ce aroganţă? Că conducătorii şi episcopii să fie chemaţi în faţa tribunalului vostru şi că dacă nu suntem iertaţi în faţa voastră şi iertaţi de sentinţa voastră, iată timp de 6 anii fraţii nu au avut nici un episcop, oamenii nici un conducător, turma nici un păstor, Biserica nici un conducător, Hristos nici un reprtezentant şi Dumnezeu nici un preot! Fie ca Pupianus să fie adus înainte şi să ratifice judecata lui Dumnezeu şi a lui Hristos, pentru ca acest număr mare de credincioşi să nu pară că s-au adunat fără speranţa mântuirii; pentru ca nu cumva multitudinea de convertiţi să fie convinţi că au primit de la noi un bitez fără har şi Duhul Sfânt; pentru ca pacea şi comuniunea care s-au extins la mai mulţi penitenţi să nu fie nulă fără confirmare! Fie că

voi să vă pronunţai sentinţa asupra noastră şi să retificaţi recunoaşterea episcopatului prin recunaoştere pentru ca Dumnezeu şi Hristos să fie liber să înştiinţeze cu mulţumiri că prin voi un preot a fost restaurat la altar şi un conducător al poporului lor". În acest ton îşi continuă Ciprian scrisoarea lui când încheie cu cuvintele: „acesta este răspunsul pe care îl dau în nevinovăţia conştiinţei mele şi în încrederea mea deplină Domnul şi Dumnezeul meu. Aveţi scrisoarea mea, eu o am pe a voastră. În ziua din urmă ambele vor fii citite în faţa scaunului de judecată a lui Hristos." [Ep. Xix, p. 124].

Capitolul 14

Problema botezării ereticilor şi controvesa care s-a iscat din ea; Originea ei în Asia Mică; Probema este discutată într-un sinod la Cartagina; Scirsoarea lui Ciprian către episcopii din Numidia; Caracterul câtorva obiecţii împotriva regulii sale; La Cartagina se adună un sinod de 72 de episcopi pentru a rezolva problema; Relatările lui Ciprian către Ştefan despre cum a decurs sinodul; Scrisoarea lui Ciprian către Jubaianus

Marea controversă în ceea ce priveşte rebotezarea ereticilor care este evident cea mai remarcabilă pentru atenţia noastră, atât în modul ei cât şi în conscinţele ei, a excitat deja o comoţie internă în Biserică şi a fost acum cea care a cuprins provincia condusă de Ciprian în discrod general. Este mai greu să oferim datele exacte a acestor evenimente născute de această controversă şi secvenţele unor întâmplări mai mici sunt lăsate obscure. Lunga şi erudita noastră a Secţ. Xviii saec., III din Comertariile despre faptele Bisericii mai înainte de Constatin a lui Moshim, mi se pare că prezintă cel mai judicios aranjament al câtorva evenimente; voi lua pe istoric ca şi ghidul meu. Totuşi, Moshim nu este un ghid în teologie şi deşi este bine că la el amintirile din acele timpuri au lăsat date şi ordinea unor anumite întâmplări obscure ele vorbesc clar despre problemele teologice pe care le vom atinge. Trăsăturile mai largi ale controversei care sunt deja trasate în Epistolele lui Ciprian şi a lui Firmilian care ne permit unele indicaţii ale caracterului personal, în cei câţiva actori ai scenei ocupate, care dau interes al disputei teologice. Caracterul lui Ştefan, episcop al Romei trebuie să fie lăsat să sufere sub critica argumentelor şi a satirei oponeţilor săi, la fel de mult ca şi pretenţiile subsecvente ale Bisericii peste care a prezidatat-o a avut de suferit din dezvoltarea principiilor soborniceşti în modul în care a avut loc controversa. În Epistolele lui Ştefan care sunt pierdute, a fost plasat comportamentul şi caracterul prelatului într-o lumină mai bună, decât în cele în care apar în mărturiile oponenţilor săi şi pe care doresc sincer să fie adevărate. Comprtamentul lui se pare că a fost scandalos pentru a arăta imaginea lui pe care istoricul este obgligat să o prezinte din documente istorice şi totuşi, Biserica Romei a fost suspectată că a suprimat epistolele sale, petnru ca caracterul pontifului să nu aibă de suferit de lumina adiţională pe care ei au aruncat-o peste acele vremuri. Probabil că la fel de bine istoicii ascultării romane au făcut o confuzie cu întâmplările prin care Ştefan a luat o parte atât de mult şi fără de resentimente; fiindcă aceasta este o parte a istoriei în care ei se pot angaja fără o prea mare complacere şi ei ar fii putut să se bucure dacă Raymond Missorius [un franciscan] a reuşit în încercarea lui de a dovedii că epistolele care s-au legat de această controversă atribuite lui Ciprian şi Firmilian au fost făcute de donatiştii din Africa, a căror greşală pare să o susţină din aceste documente.

Problema în discuţie este una de importanţă vitală. Dacă sau nu cei care au primit botez din mâna unui eretic ar trebui sau nu să fie admişi în Biserică printr-un al

doilea botez sau mai bine spus (fiindcă este mult mai corect să afirmăm întrebarea, deşi cealaltă este cea mai obişnuită şi populară) dacă stropirea unui eretic ar trebuie să fie luată în calcul ca fiind un botez; şi prin urmare dacă unul care a primit o asemenea stropire să fie botezat. Această întrebare nu a fost niciodată autoritativ determinată în Biserica lui Hristos. Folosinţa Romei era foare clară, dar totuşi nici o Biserică din acele timpuri a imaginat un obicei local al Romei ca şi o regulă de comportament al creştinătăţii. S-a dezbătut cu câteva ocazii şi probabil că a primit câteva soluţii în mai multe provincii fiecare Biserică particulară ascultând de decizia câtorva episcopi sau de sinodul provinici din care făcea parte. Între timp toţi au fost de acard dacă nu într-o regulă anume de disciplină totuşi în probleme mult mai importante că episcopul a fost centrul autorităţii în astfel de probleme faţă de Biserica sa sau sinodul episcopilor din provincie faţă de fiecare provincie şi că ei au făcut bune că au urmat determinarea episcopului sau a sinodului respectiv până când autoritatea cea mai mare a Bisercii Universale trebuia să detrmine problema. [Fericitul Augustin către Janurius Ep., iv, vol. Ii, p. 167 afirmă că principiul la care trebuie să aderăm în aceste probleme În aceiaşi epistolă Augustin dă regula sărbătorită a Sfântului Ambrozie. În Asia a avut loc un sinodla Synnasa şi Iconium şi în alte locruri în care a fost determinat că botezul eretic era onvalid. În Africa, Agripiinus al Cartaginei a prezidat un sinod şi la care a fost determinat acelai lucru [Epistolele xxi şi xxiii]. Nu a fost ţinut nici un sinod care să cuprindă toată Biserica africană fiindcă vom găsii un sinod mai mic de episcopi care l-au consultat pe Ciprian în această problemă ca şi cum acest subiect nu a fost epuizat. În Roma, şi în episcopiile şi provinciile ei, opinia a fost că cei care vindin erezie şi au primit botezul în separaţie faţă de Biserică, să fie primiţi totuşi fără un alt doilea botez; ce puţin Ştefan care a apărat această regulă face apel la tradiţia propriei sale Biserici în a susţine această opinie.

Regiunea care a creat dinsensiune cu Roma în acest sens a fost în Asia Mică: Capadocia, Cilicia şi provinciile din împrejur. Probabil că unii creştini asiatici au exprimat această opinie despre subiectul Romei şi dacă au făcut acest lucru imprudent şi mai mult dacă au făcut-o intemperat, ei au fost foarte vinovaţi. Probabil că unii au convertit eretici care au fost primiţi în Biserica Romei fără botez care ar fii fost respinşi la reîntoarcerea lor în Asia sau unii au fost respinşi în Asia nu ar fii fost primiţi la Roma şi în orice caz, disciplina unei Biserici anume pe care fiecare biserică dorea să o respecte a fost necinstită. Nu se ştie din ce cauze Ştefan a devenit cât se poate de neumlţumit de greşală după cum credea ei al Bisericilor asiatice şi a scris în Asia în ceea ce îi priveşte pe Helenus şi Firmilian şi restului episcopilor din acele părţi, ameninţân cu faptul de a ieşi din comununiune cu ei fiindcă ei au repetat botezul ereticilor. [Eusebiu, vii, 5]. Scrisoarea lui Firmilian despre care avem multe de spus şi pe care a o folosim ne spune că această ameninţare a fost pusă în aplicare.

În timp ce treburile stăteau aşa între Asia şi Roma, Ciprian nu s-a gândit mult la furtuna care se aduna în jurul lui şi care în curând se v-a răsfrânge asupra capului său. El aşeza stadiul Bisericii sale şi a provinciei sale după persecuţie cu asistenţa a 32 de episcopi care s-au adunat cu el la Cartagina. În timpul sesiunii o întrebare a fost pusă lui Ciprian de unii episcopi numidieni (18 la număr) despre problema care era în curs dintre Biserica Răsăriteană şi Roma. Scritoarea numidienilor s-a pierdut, dar răspunsul lui Ciprian ne permite suficente indicaţii despre conţintul ei şi ne pune în posesia propriei sale judecăţi despre această problemă cu cea a celor 32 de episcopi adunaţi cu el la sinod. Această scrisoare conţine o afirmaţie cât se poate de grijulie şi de comprehensivă a principiului pentru care Ciprian şi aderenţii lui au determinat întrebarea ce a atins botezul ereticilor. Sfântul Ciprian îl vede în această lumină fiindcă

el din nou se referă la el ca şi conţinând o afirmaţie clară a opiniilor lui şi pe ceea ce se fundamenta. Pe scrurt, din princina importanţei o voi reda în întregime.

„Ciprian şi alţi 31 lui Ianuarius şi altor episcopi din Numidia. Iubiţi fraţi, când am fost adunaţi la sinod am citat epistola despre problema celor care sunt botezaţi dintre eretici şi schismatici [Ciprian face de mai multe ori distincţia dintre un botez real şi unul formal şi el la fel de bine ca şi cum a învăţat Ştefan că nici unul nu poate fii rebotezat. Sfântul Chiril spune: „nimeni numai ereticii sunt rebotezaţi din moment ce primul lor botez nu a fost botez” (Cateheze, Oxon, 1838]. Când ei vin în Biserica sobornicească se cuvine ca ei să fie botezaţi? După cum chiar voi mărturisiţi, în stăruinţă şi în curăţie, punctul de vedere catolic în acest sens, totuşi, din moment ce voi aţi crezut bine din milostenie mutuală care nu este nouă, ci aceiaşi care a fost stabilită cu mult mai înainte de predecesorii voştrii şi cu care noi am avut de grijă să o păstrăm cu mare uannimitate după cum aţi putut deduce; fiindcă noi credem şi susţinem că nimeni nu poate fii botezat din Biserică, din moment ce există numai un singur botez şi acela este al sfinte Biserici din moment ce este scris: ei m-au părăsit, izvorul apei celei vii şi au făcut pentru ei fântâni sparte care nu pot ţine apa [Ier 2, 13]. Din nou Sciptura spune în alt loc: „staţi departe de apa străină şi din fântâna străină să nu beţi.” [Porv. 6, 24]. Prin urmare, apa trebuie să fie mai întâi curăţită şi sfinţită de preot pentru ca ea să fie folosită în botez pentru a spăla păcatele de la cei care sunt amestecaţi în ea: în timp ce Domnul a spus prin proorocul Iezechil: „şi eu voi stropii apă curată peste voi şi voi veşi fii curaţi de toate necurăţiile voastre şi vă voi curăţii de toţi idolii voştrii şi vă voi da o nouă inimi şi un duh nou voi pune în voi.” [Iezechil 36, 25-26]. Cum poate el curăţii şi sfinţii apa care nu este el curat şi peste care nu este Duhul Sfânt fiindcă domnul a spus: „tot ceea ce atinge cel necurat v-a devenii necurat.” [Numeri 19, 22]. Sau cum poate el oferii altuia iertarea păcatelor în botez care nu poate să scape de păcatele lui fiind fără de Biserică?” „Mai mult chiar mijlocirea care este făcută la botez este o mărturie a adevărului. Fiindcă când spunem: crezi în viaţa veşnică şi în iertarea păcatelor Bisericii? Spunem că iertarea păcatelor este dată numai în Biserică şi că între eretici acolo unde nu este Biserică păcatele nu pot fii iertate. Prin urmare, cei care spun că ereticii pot boteza trebuie fie să schimbe interogaţia sau tre bie să arată adevărul în priopria lor opinie prin folosinţa ei; dacă nu ei afirmă că chiar ei au o Biserică a cărui botez îl recunosc.

Mai mult, cel care este botezat trebuie uns pentru ca atunci când a primit ungerea trebuie să fie cu adevărat unsul lui Dumnezeu şi să aibă în el harul lui Hristos. Este o cerere euharistică a uleiului din materia căruia cei botezaţi sunt unşi, şi după ce uleiul a fost sfinţit la altar cu poate fii acest lucru făcut din moment ce ei nu au nici altar şi nici Biserică. Prin urmare, este adevărat că nu poate exista ungere duhovnicească între eretici din moment ce este foarte clar că uleiul poate fii sfinţit şi făcut o rugăciunea euharistică pentru ei. [Pasajul este dificil şi nu am văzut nic un fel de explicaţie care îi schimbă dificultatea. M-am aventurat să îl ofer parafrazic, oferind o explicaţie dimpreună cu traducerea care este una potrivită. Cuvântul euharistie se referă aici la împrătăşanie sau la cina Domnului care este administrată celor nou botezaţi. Mirungerea şi confirmarea sunt ţinute ca fiind necesare realizării botezului fiindcă ştiu că euharistia este Cina Domnului. Acest lucru ar fii un lucru care nu s-ar fiin confundat cu menţiunea uleiului din moment ce Ciprian a separat uleiul de apă care sunt mult mai legate telogic. El ar fii gândit aşa: ereticul nu poate sfinţii apa şi prin urmare nu poate boteza. El nu poate sfinţii euharistia. Acest lucru poate fii observat de cei care remarcă cât de ordonat avansează Ciprian în epistola lui de la un argument la altul concluzionând cu o referinţă din Biblie. Se poate simţii cum vorbeau creştinii din

acele timpuri despre tainele altarului creştin. Prin urmare nu este adevărat că în acest pasaj Ciprian s-a referit la jertfa euharistică. A vorbii despre ulei este analog de vorbii despre pâine şi vin, care este un mod obişnuit a acestor elemente cum ele sunt sfinţite de iertarea euharistică şi este invocat Duhul Sfânt. Analogia dintre consacrarea vinului şi a pânii nu este prea obscură pentru a permite astfel de afimeţaii: Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: (Cat. Myst., iii, 3, p. 268) într-un pasaj un lucru împotriva doctrinei transubstanţieirii. „Să nu presupunem acest lucru referitor la ungere. Fiindcă după cum pâinea euharistiei după invocarea Duhului Sfânt este numai pâine ci şi trupul lui Hristos, la fel de bine şi această ungere sfântă nu mai este o simplă ungere după invocaţia darurilor lui Hristos şi prin prezenţa dumnezeirii Sale care aduce în noi pe Duhul Sfânt.” Într-o rugăciune din Constinuţiile apostolice găsim cuvântul euharsitie ca şi o parte din ungere. Cred că am vorbit destul pentru a arăta că euharistia de care vorbeşte Ciprian poate fi legată de uleiul mirungerii şi cu cu taina Cinei Domnului.”]

Trebuie să avem în vedere ceea ce spune Biblia: „să nu ungă uleiul păcătosului capul meu.” [Pslamul 50 5 Vulgata]. Acest lucru se referă la cei care părăsesc calea cea dreaptă şi devin eretici. La fel de bine, ce fel de rugăciune poate oferii un preot necurat şi păcător pentru cei botezaţi din moment ce este spus: Dumnezeu nu îi ascultă pe păcătoşi; ci dacă cineva îl ascultă şi face voia Lui îl v-a asculta.” [Ioan, 9, 13]. Cine poate da ceea ce nu are? Sau cum poate cel care a pierdut pe Duhul Sfânt să ofere daruri duhovniceşti? În mare putem concluziona că el trebuie rebotezat şi reînnoit care vine ca şi un novice la Biserică şi că el trebuie să fie sfinţit de cei care sunt sfinţi din moment ce este scris: fiţi sfinţi fiindcă cu sunt sfânt. [Lev. 19, 2]. Prin urmare, cel care a căzut într-o greşală şi a fost botezat fără Biserică să fie botezat adevărat şi sobornicesc pentru ca atunci când v-a venii la Dumnezeu, ocuptând un preot adevătrat el a căzut în mâinile celor ce erau în sacrilegiu prin înşelare şi greşală. În cele din urmă a consimţii cu validitatea botezului ereticilor şi a schismaticilor înseamnă în cele din urmă să îl aprobăm. Fiindcă îna cest caz toate sau nici unul nu trebuie făcute. Dacă ereticul poate boteza el poate da la fel de bine Duhul Sfânt. Dar din moment ce cel fără de Biserică nu poate da pe Duhul Sfânt, fiindcă el este fără de Duhul Sfânt, prin urmare el nu poate boteza pe convertit, fiindcă există un singur botez al Duhului Sfânt şi o Bisrică întemeiată de Domnul Hristos pe Petru (sau pe piatră) pentru ca în temelia ei să poarte smenul unităţii. De aici rezultă că din moment ce între ei totul este fals şi gol, nu trebuie să recunoaştem nimic din ceea ce fac ei. Fiindcă ce poate fii ratificat şi confrimat de Dumnezeu de cei care sunt consideraţi duşmanii evangheliei Sale? Cel care nu este cu Mine este împotriva Mea, şi cel care nu adună cu Mine împrăştie. [Luca 9, 23]. Sfântul Ioan Teologul susţindând poruncile lui Dumnezeu a scris în epistola sa: „aţi auzit că atihristul a venit, acum sunt mai mulşi antihrişti prin care ştim că sunt vremurile din urmă. Ei au plecat de la noi fiindcă nu au fost de la noi fiindcă dacă ar fii fost cu noi ar fii continuat să rămână cu noi.” [1 Ioan 2, 18-19]. Prin urmare de aici trebuie să luăm aminte dacă cei care sunt duşmanii Domnului şi Antihrişti pot oferii harul lui Hristos. În timp ce noi care rămânem în Domnul şi menţinem unitatea lui şi administrăm preoţia în Biserica Sa după cum ne-a îndrumat El, se cuvine să răspingem tot ceea ce fac adeversarii şi antihriştii lui. Cei care scapă de greşală şi păcat şi care recunosc adevărata credinţă a Bisercii, trebuie să le dăm tainele harului în adevărata unitate a credinţei. Iubiţi fraţi vă doresc sănătate.”

Având în vedere că am citat toată epistola, am pus în faţa cititorului judecate lui Cprian despre ceea ce discutăm de la care el nu s-a abătut deloc. După cum putem urma controversa, putem remaca câteva argumente care au fost arătate de circumstanţe şi care au fost aduse din timp în timp cu noi obiecţii. Deşi Sinodul de la

care a fost trimisă epistola de mai sus a confirmat determinarea Sinodului Numiadian şi a urmat un pas pentru un Sinod de mai înainte la Cartagina, au rezolvat problema pentru mulţumirea tuturor creştinilor din toate provinciile; totuşi au fost alte părţi din Africa care nu aveau nici un fel de regulă autoritativă referitoare la primirea ereticilor în Biserică şi prin urmare a căror episcopi fiind lăsaţi propriei lor judecăţi în această problemă ar putea diferii nevinovat în această opinie şi practică, unii de alţii şi de Bisericile Numidiene şi Cartagineze. În astfel de circumstanţe ei ar obţine cu bucurie sfatul unui episcop eminent în caracter şi staţie cum este Sfântul Ciprian; în special după ce el a prezitat într-un sinod unde s-a dezbătut problema şi în cele din urmă determinată. Prin urmare, îl găsim pe Ciprian scriind unui episcop din Mauritania numit Quintus ca şi răspus la o cerere făcut prin Lucius preotul ca să îi ofere opinia lui despre subiect. Ciprian spune: „Lucius preotul m-a informat iubite frate de dorinţa ra ca să îţi trimit opinia mea referitor la cei care au primit botezul de la eretici şi schimsatici." El îi trimite lui Quintus o copie a scrisorii către Numidieni pe care a trimis-o mai înainte, adăugând o obiecţi la faptul că există numai un singur botez. El spune: „unii spun că există numai un botez. Eset adevărat, dar el trebuie să fie în Biserica Sobronicească. Cei care admit botezul ereticilor, la fel a şi cel al Bisericii fac două boteze sau ceea ce este şi mai răun preferă stropirea profană şi contaminatoare a ereticilor mai mult decât botezul adevărat şi drept al Bisericii soborniceşti. În orice caz, a face un singur botez dar a recunoaşte botezul ereticilor este a admite că ereticii botează cu adevărat şi să ne oferim puterea de a spăla, curăţa şi sfinţii omul duhovnicesc. Acest lucru înseamnă să le dăm prea mult, fiindcă cum pot să dea ceea ce nu au ei? Prin urmare, nu spune că convertiţii de la ei trebuie rebotezaţi ci botezaţi. O altă obiecţie care este discutată de Ciprian în epistolă, arată înşelăciunea întâlnirii argumentelor care sunt deplin irelevante ceea ce nu este în nici un fel particular în zilele noastre. Dacă adversarii adevărului pot găsii ceva în obiceiul antic care parte o susţinere a cauzei lor în cel mai superficial punct de vedere care este împotriva lor. Ştim că masa de oamenii se lasă impresionată de primul aspect al lucrurilor pentru ca efectul dorit să fie deja produs mai înaintea unuzi instructor candid care îi învaţă să se uite la suprafaţă.

A fost un obicei primitiv şi sobronicesc de a primii pe aceştia înapoi în Biserică care au fost botezaţi astfel dar au plecat pentru un timp la comuniunea ereticilor prin pocpinţă şi punerea mâinilor fără un al doilea botez. Acest obicei reflectă un caz deplin diferit de ceea ce este ăn cauză acum şi dacă ar putea fii aplicat problemei ar merge să ssuţină sfinţenia anume a notezului administrat de Biserica sobornicească: totuşi este adus în discuţie faptul că sunt unii care îi primesc pe schismatici fără botez şi care nu au fost botezaţi în Biserică. Afrimaţia dratpă a acestui argument este suficentă pentru respingerea lui fără raţionamentul lui Ciprian şi mă întreb (din moment ce el opune greşala obiceiului mai mult pe menţiunea adevăratului obicei din Africa, întemeiat pe decizia Sinodului care a aavut loc sub Agrippinus) că trebuie să fie o condescenţă pentru a ne întâlnii arătând că un obicei fără raţiune nu este urmat. Totuşi, el a fost prudent să discute cu oamenii după eroarea lor şi într-o epistolă viitoare (către Jubianus) cu o condescenţă egală şi înţelepciune practică îl găsim respingând alte două argumente la fel de irelevante care au fost aduse de oponenţii acestei opinii că ereticii trebuie sprimiţi în Bisercià prin botez. Cele două argumente la care fac aluzie sunt: 1. Că Biserica nu le-a negat o cunună de martiri, care au murit în credinţa adevărată deşi mai înainte de botez; şi 2. Că cei care au fost botezaţi de Filip în Samaria nu au fost rebotezaţi de Petru sau Ioan ci au primit numai punerea mâinilor. Acestea sunt principalele argumente împotriva cărora a stat Ciprian. Nu le voi mai menţiona din nou

în ordinea potrivită: ele merită să fie ţinute la un loc pentru absurditatea lor şi nu să formeze o legătură pentru secvenţa istorică a evenimentelot.

Neliniştea lui Ciprian de a determina aceeastă problemcă cu cea mai mare autoritate posibilă se parte că ne indică că el a fost conştient de violenţa cu care Ştefan episcopul Romei a purces împotriva celor care au diferit de el în practică şi opinie. Anticiparea unei ndiferenţe viitoare îl v-a face într-o parte dispus să ceară judecata unui altuia sau să ceară o părere mai conclusivă; fiindcă el nu era influneţa din exterior şi nu era un laş moral; dar lupta care urma trebuie să îl facă să determine problema mai ales că acesta nu îl ptea cutremura; cu concurenţa deplină a episcopilor din provinci, pentru ca problema să fie discutată cu mai multe ocazii de a ajunge la adevăr şi pentru ca decizia când a fost făcută să poarte mai multă greutate. Presat de aceste motive, imediat după ce ultimul sinod s-a încheiat el a adunat imediat un al doilea sinod de 72 de episcopi; unii au fost prezenţi din Numidia provincie în care problema a fost determinată într-o adunare de 18 episcopi după punctele de vedere ale lui Ciprian şi a celor din provincia lui. În acest al doilea Sinod a fost confirmată decizia primului sinod şi s-a mai dat un alt decret în ceea ce priveşte problema disciplinei în care s-a hotărât cîă cei care au fost hirtononiţi de schimsmatici şi ce care au primit hirotonia Bisericii dar mai apoi s-au rupt de Biserică, să fie primiţi la întoarcerea lor în Biserica sobronicească numai ca şi laici.

Despre procedurile acestui al doilea sinod, Ciprian îl informează pe Ştefan al Romei în cea de a 72 epistolă a sa. Ar fii interesant pentru cititor să observe tonul prin care Ciprian îi vobeşte episcopului Romei şi să referitor la un subiect ce acesta de importanţă vitală de a justifica cel puţin în opinia lui Ştefan ruptura de comuniune cu cei care susţin puncte contrare de vedere. „Am găsit de cuviinţă pentru discuţia şi determinarea mai multor puncte să adune un Sinod şi câţiva episcopi în care mai multe lucruri au fost decise şi puse la punct. Am decretat că cei care au fost spălaţi fără Biserică şi pătaţi de atingerea contaminatoare a apei folosite de eretici şi schimsatici trebuie să fie botezaţi când vin la noi şi la Biserică. Am găsit de cuviinţă să vă comunicăm acest degret vouă pentru ca să vă facem conştienţi de gravitatea şi înţelepciunea unui punct care atinge autoritatea preoţiei şi unitatea şi demnitatea cu care Biserica Univesală este desemnată. Găsim că este insuficent punerea mîinilor pe ei pentru primirea Duhului Sfânt: fiindcă pot fii consideraţi fii ai lui Dumnezeu numai cei care sunt deplin sfinţiţi când au fost născuţi din nou în ambele taine, fiindcă este scris că: dacă un om nu este născut din apă şi din duh nu poate intra în împărăţia lui Dumnezeu.

[Adică a tainei proprii pentru iertarea păcatelor şi a punerii mâinilor pentru primirea Duhului Sfânt; care este o taină în nici un alt sens decât al semnului crucii folosite la botez de noi ca fiind numită o taină şi nu este în nici un fel de taină într-un sens polemic limitat în care am putea spune că sunt două taine şi în care catolicii sunt că sunt 7 şi punerea mâinilor era văzută ca şi o parte complementară a tainei botezului. Pentru cei învăţaţi este cât se poate de de lcar că folosirea termneului de „taină” a subiectului Părinţilor Bisericii sunt irelevante în controversa noastră cu Roma care atinge număprul tainelor. Fiindcă admitem în orice sens limitat în care este acest cuvânt că sunt şi alte taine în timp ce catolicii admit numai acele lucruri numite sacarmenta a scriitorilor în cauză. Nu trebuie să ezităm să vorbim despre taina unitţii din Tatăl nostru ca şi o taină, de taina punerii mâinilor ca şi o confrimare ca fiind înţeleasă din ceea ce au înţeles părinţii şi mai mult, catolicii sunt cei care folosesc termenul de „sacramentul unitatis” în timp ce noi vorbim de taina confrimării. Aecst lucru a fost exprimat de cuvintele fericitului Augustin. În acest mod distinge acest

părinte dintre taina botezului şi cea a Cinei Domnului şi pentru ca să evităm orice distincţie trebuie să ştim care este diferenţa dintre ierurgii şi taine.]

La fel de bine găsim în Faptele Apsotolilor că aceste lucruri erau recunoscute deplin de apostoli: pentru ca atunci când Duhul Sfânt s-a pogorât peste neamuri în casa lui Corneliu centurianul, cei care au fost prezenţi acolo, calzi în credinţă şi crezând în Domnul cu toată inima au binecuvântat pe Domnul prin vorbirea în limbi; totuşi Sfântul Petru conştient de rânduiala lui Dumnezeu şi a Evangheliei a poruncit ca ei să fie botezaţi care erau deja plini de Duhul Sfânt pentru ca nimic să nu fie trecut cu vederea din poruncile lui Dumnezeu în comportamentul apostolilor. [Ep. Xxii, p. 128]. Apoi sunându-i lui Ştefan că el a trimit copii ale scritorilor lui lui Quintus şi episcopilor din Numida, în care el şi-a fondat decizia care a urmat să fie discutată, Ciprian începe să menţioneze decretul mai înainte de a face aluzie referitor la primirea lapşilor dintre oamenii bisericii ca şi laici şi în cele din urmă anticipînd respingerea lui Ştefan a deciziei Sinodului referitor la botezul ereticilor, el conclude: „aceste lucruri le-am făcut cunoscute ţie iubite frate, înceea ce priveşte respectul mutual şi în ceea ce oriveşte sentimentele sincere ale mele pentru tine; având ân vedere că evlavia şi trăria ta în credinţă vor fii suficente pentru a te îndruma în ceea ce este religios şi ortodox. Prin urmare ştim că unii nu doresc să renunţe la opiniile pe care le au şi nu sunt uşor convinşi să îşi schimbe sentimentele; totuşi ei îşi pot reţine opiniile pe care le-au adotat ca fiind ale lor fără să sacrifice pacea şi unitatea colegilor lor. La fel şi noi în problema care stă în faţa noastră, nu impunem nici reţinere şi nici nu dictăm o regulă pentru toţi oamenii din moment ce fiecare episcop are dreptul de a administra treburile propriei sale biserici după propria lui judecată dând în faţa Domnului răspuns de faptele sale.

O altă epistolă a lui Ciprian scrisă cam în acelaşi timp lui Jubianus, un preot african ne pune şi mai în posesia subiectului controversei în distucţie mai mult decât documentele timpului. Jubianus i-a propus lui Ciprian propria obiecţie a opiniei sale şi a trimit o scrisoare la unele persoane pe care nu le ştim pe nume în are au fost oferit aceste dificultăţi. Acest atac dublu asupra opiniei lui Ciprian este un lucru pe care îl întâlnim aici. El mneţionează primele două sinoade care au avut loc şi la fel de bine scrisoarea lui către Quintus în care este afrimată această regulă pe principiile pe care a fost întemeiată. Mai apoi el începe să răspundă obiecţilor. Se pare că unii au susţinut că din moment ce Novaţian a botezat pe cei care au plecat din Biserică, prin urmare Biserica se cuvine să primească ereticii fără botez, fiindcă dacă nu creştinii semănau cu Novaţian şi îi împrumutau obiceiul. Ca şi răspuns la acest argument, Sfântul Ciprian răspunde că Novaţian boteza la propria lui erezie. El face referinţă că acest lucru este la fel cu faptul că mai multe maimuţe imită omul şi la fel de bine nu se cuvine ca Biserică să părăsească obiceiurile lor fiindcă au fost mimate de Novaţian. El susţine ad hominem (şi argumentul este aplicat şi verdnic de a fii repetat) „este un motiv suficent de a face acest lucru fiindcă a fost făcut de Novaţian? Ce altceva? Din moment ce Novaţian a uzurpat cinstea episcopatului. Sau fiindcă Novaţian s-a străduit să ridice un altar şi împotria dreptului de a oferi sacrificii putem noi să părăsim altarul şi să ne lipsim de jertfă?” [Ep. Xxxiii, 130].

Un argument vrednic de atenţia lui Ciprian are loc mai apoi: unul care se lega de ceea ce e determinat Biserica sobornicească în această problemă. Ciprian spune că găsesc în scriroarea pe care mi-ai trimis-o că nu se cuvine să ştim cine a fost cel care a săvârşit botezul într-un anume caz din moment ce cel botezat poate primii iertarea păcatelor după cum a crezut el; cum este cazul cu macrinoţii de exemplu care nu trebuie botezaţi din moment ce au primit un chip al botezuluii în numele lui Iisus Hristos. Să oferim soluţia lui Ciprian în propriile lui cuvinte. „Trebuie să examinăm

credinţa celor care cred afară din Bisrică pentru a determina ceea ce îi face să primească harul. Dacă este numai o credinţă în comun pentru noi şi eretici ar putea fii un singur har. Dacă pratipassienii pde exemplu şi valentinieni sau ofiţii, marcioniţii şi alte secte, otrava şi pumnaul adevărului mărturisesc pe Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, aceiaşi Biserică pe care o mărturisim noi poate să se împărtăşească de botezul nostru din moment ce credinţa lor este una cu a noastră. Pentru a nu trece pe la toţi ereticii şi toate prostiile şi blasfemiile lor (din moment ce este dureros să vorbim de aceste lucruri care ăi fac pe mai mulţi să tremure şi să se ruşineze) să examintăm cazul lui Marcion singur pe care l-aţi menţionat în episctola pe care mi-ai tirmit-o dacă validitatea botezului poate fii admisă rezonabil.

Acum Domnul când şi-a trimit apostolii Săi după înviere i-a învăţat să meargă să boteze spunând: toată puterea mi-a fost dată în cer şi pe pământ. Mergând învăţaţi toate neamurile botezându-le în numele Tatălui şi la Fiului şi al Sfântului Duh. În aceste cuvinte Hristos implică doctrine Trimii şi în taina Treimii sunt toate naţiunile botezate. Acum ţine Marcion doctrina Treimii? Atribuie creaţia aceluiaşi Tată ca şi noi? Recunoaşte el pe acelaşi fiu, Hristos născut din fecioara Maria care este Cuvântul întrupat, care a purtat păcatele noastre, care prin moarea Lui a călcat moartea şi care ne-a promis învierea şi i-a asigurat de aceasta şi pe ucenicii Lui? Credinţa lui Marcion este foarte diferită. Este este etonată şi o blasfemie. Cum se poate ca cei care sunt botezaţi la el să primască ietarea păcatelor şi harul lui Dumnezeu pe baza credinţei lor din moment ce credinţa lor este o minciună? Fiindcă din moment ce unul care nu este cu Biserica nu poate primii nimic de la ea, el primeşte numai ceea ce crede fiindcă cel care crede o minciună nu poate primii adevărul ci mai mult după credinţa lui, el primeşte profanere şi necurăţie." [Ep. Xxiii]. Ciprian susţine că dacă credinţa unui eretic poate sp aducă la primirea harului botezului, ea ar trebuie să ducă şi la primirea harului punerii mâinilor, prin care toţi trebuie să fie primiţi. Mai apoi el spune: „există pretenţie pentru a pune numele lui Hristos împotriva adevărului în acest sens şi pentru a spune că ci nu sunt botezaţi în numele lui Iisus Hristos şi totuşi ei au primit botezul, în timp ce Hristos spune: nu tot cel ce îmi spune Doamne Doamne v-a moştenii împărăţia cerurilor, din momnt ce El ne avertizează împotriva faptului de a fii înşelaţi de prooroci mincinoşi şi Hristoşi mincinoşi care vin n numele Lui: mulţi vor venii în numele Mei spunând: eu sunt Hristos şi vor înşela pe mulţi dar El adaugă: iată eu v-am prevenit. De aici suntem ănvăţai că nu trebuie să primim fără să cercetăm tot ceea ce vine în numele lui Hristos. Este adevărat că apostolii au învăţat mai mult din numele lui Hristos pentru iertarea păcatelor, pentru ca să îi scoată în relief pe evrei care s-au lăudat că ei au pe Tatăl şi Tatăl nu le este de folos la nimic dacă nu cred în Fiul pe care El l-a trimis. În cele din urmă din moment ce după înviere apostolii au fost trimişi să boteze în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt, cum poate spune cineva că un păgân botezat fără Biserică şi împotriva Bisericii sau numai în numele lui Iisus Hristos poate obţine iertarea păcatelor. Acest lucru din moment ce Hristos ne spune că el botează în numele Trimii în Unitate; decât cel care îl negă pe Hristos este negat de Hristos; totuşi cel care îl neagă pe Tatăl pe care Hristos L-a mărturisit nu este negat de El şi decât numai cel care îl blasfemiază, pe care Hristos l-a numit Dumnezeul şi Tatăl Său, v-a fii răsplătiti de Hristos cu iertarea păcatelor şi sfinţenia botezului. Din nou: „dacă cineva v-a fii botezat între eretici, el poate primii iertarea păcatelor şi fără primirea păcatelor sfinţenia şi este făcut templu al lui Dumnezeu. Eu întreb ce Dumnezeu? Nu Creatorul pentru că nu crede în El. Nu Hristos fiindcă neagă pe Hristos Dumnezeu. Nu Duhul Sfânt fiindcă cei trei sunt un singur Dumnezeu; cum poate fii dat Duhul Sfânt lor din moment ce este este duşman al Tatălui şi al Fiului?"

Aceste pagini deşi sunt lungi sunt numai extrase din raţionamentele lui Ciprian împotriva noţiunii că ereticii pot primii har după credinţa lor în propria lor bătaie de joc a ritualului botezului. Aceste expresii sunt deschise criticilor bogote de cei care nu pot înţelege că cea mai energetică menţinere a adevărului, cea mai urâtă greşală nu este inconsistentă cu iubirea adevărată. Împotriva pseudo-milosteniei unora sau a liberalismului el prezintă cea mai admirabilă expunele al unui pasaj din Filipeni care este atunci şi acum favorabil principiilor sale. „Pentru amuzamentul unora că cuvintele Sfântului Pavel, să nu ne opunem în nici un fel în prezenţii sau în cuvânt pentru ca Hristos să fie predicat să ne permitem unele sancţiuni ale procedeelor ereticilor suntem convinşi să ei nu susţin nici ereticii şi nici încurajatorii lor. Fiindcă în adevăr Sfântul Pavel nu a vorbit de eretici sau de ceea ce se leagă de ei. Cele două clase de persoane care predică menţionează el sunt ambele fraţii noştrii; deşi unii nu au avut un comportament potrivit şi nu au ţinut la legile Bisericii în timp ce restul a păstrat adevărul Evangheliei cu frică şi evlavie cuvenită. Din moment ce unii dintre aceştia au predicat constant şi îndrăzneţ cuvântul lui Dumnezeu şi unii din invidie şi voinţă rea; în timp ce unii au menţinut o iubire pentru persoana lor, dar alţii au fost plini de ură şi reavoinţă; el le-a îndurat pe toate cu răbdare, în adevăr, numele lui Hristos pe care l-a predicat a ajuns să fie cunoscut de mulţi şi predicând tuturor, deşi unii erau novici şi nu erau bine învăţaţi, a reauşit să răspîndească adevărul. Acum este evident că este un lucru adevărat ca cei din Biserică să vorbească de Hristos; şi un altul pentru cei care sunt fără de Biserică şi duşmanii săi de a boteza în numele lui Hristos. Fie ca ei care apără procedurile ereticilor să aducă expresii ale Sfântului Pavel referitoare la fraţi ci să arate un loc în care nu este nimic dat ereticilor în care el aprobă credinţa şi botezul lorîn care el a învăţat pe cei care sunt în schismă şi sunt blasfemiatori ca ei să poată obţine iertarea păcatelor fără să slăbească Biserica.” El apoi spune ce zice Sfântul Pavel despre eretici şi zelul cu care noi trebuie să oprim greşelile lor şi frica cu care trebuie să renunţăm la compania lor.

Argumentul expedienţei a fost la fel de bine presat împotriva regulei Sfântului Ciprian. S-a menţinut că necesitatea de a fii botezat trebuie să îi gonească pe eretici din Biserică şi că aduce Bisercii un lucru de ruşine. Aceste obiecţii ale Sfântului Ciprian răspuns deciziei şi curajului caracteristic declarând clar că în cazuri de acest fel cea mai bună metodă este cel mai înalt principiu. În ceea ce îi priveşte pe eretici, se tinde să fie făcuţi că după mărturia Bisericii, că ei în separaţia lor nu sunt tăiaţi de privilegiu de adevăraţi creştini; dar dacă ei găsesc că botezul lor este dizolvat ei vor revizui poziţia lor şi se vor grăbii să câtşige privilegiile pe care le-au pierdut. În ceea ce priveşte ruşinea de a reboteza: dacă nu îndrzănim să facem acest lucru ne vom implica în această mare dificultate? Fiindcă dacă oferim un botez adevărat ereticilor, nu facem un lucru bun ci mai mult renunţăm la un privilegiu care se cuvine numai nouă la fel ca şi Esau care nu a mai găsit loc de pocinţă când şi-a vândut dreptul de întâi născut.

Să luăm ca şi concluzie a acestei Epistole ca şi concluzie a acestui capitol, care este potrivit formând un fel de tranziţie pentru a discuţie amiabilă a agitaţiei violentea acestei mari întrebări. Privind la calmul deja perturbat cu regret dar orivind la furtună cu încrederea unei rectitudini morale şi cu curaj; Ciprian apare în faţa lumii protestant; iubirea lui de armonie şi dorinţa de a menţine unitatea şi adevărul şi dorind din partea lui să nu fie mişcat de dezavantajele unei continuări în răbdare de a face binele sub orice formă. „Iubitul meu frate am scris atât cât am putut fără să diectez şi fără să condamn pe cei în cauză care îşi pot folosii libertatea lor de a judeca şi de a acţiona după cum judecă ei. Dacă este posibil să evit nu mă voi certa pe marginea ereticilor cu nimeni din cei uniţi cu mine în legătura adevărului şi prin pacea Domnului, din moment

ce apostolul spune: dacă cineva doreşte să fie certăreţ noi nu avem un asemenea obicei şi nici Biserica lui Dumnezeu. Eu ţin tare în pace şi blândeţe iubirea creştinilor, cinstea colegiului, legătura credinţei şi unitatea episcopatului. Pentru acest lucru am folosit tot ceea ce ştiu în a compune o carte despre avantajele răbdării pe care am terminat-o acum după cum am putut mai bine şi cu harul şi ajutorul Domnului. Din această carte vă trimit o copie ca şi un semn al afecţiunii mutuale."

Capitolul 15

Ştefan episcopul Romei interferează în problema botezării ereticilor; Epistola lui Ciprian către Pompeius; Ultimul sinod se adună la Cartagina pentru a rezolva problema; Cuvintele de deschidere a sinodului ale lui Ciprian; Alte sufragii remarcabile; Unanimitatea sinodului împotriva judecăţii lui Ştefan şi obiceiurilor Romei; Irineu şi Victor; Dionisie şi Ştefan

De aici înainte Ştefan ocupă un loc proeminent în peisaj şi toată scena este problematizată. În acest timp, prelatul arogant şi violent i-a adresat o epistolă lui Ciprian în care a exprimat opinia propriei sale Biserici cu mai puţine smerenie şi cumpătare care i se cuvenea unui episcop. Epistola s-a peridut; dar Ciprian a păstrat câteva părţi din ea şi putem crede că ele sunt cele mai importante fiindcă ele sunt consdierate de Ciprian ca şi cele care necesitau un răspuns. Fragmentele detaşate ale epistolei lui Ştefan le găsim în Epistola lui Ciprian către Pompeius care i-a cerut lui Ciprian să îi dea o copie. Ciprian spune: „îţi trimit o copie a scritorii lui Ştefan şi când o vei citii vei descoperii greşala lui fiindcă el se strădue să stabilească cauza ereticilor împotriva creştinilor şi împotriba Bisericii lui Dumnezeu. Fiindcă printre alte câteva lucruri pe care el le susţine, fie arogant şi impertinent sau pe care el le afirmă fără să fie consistent cu sine, el a mers atât de departe încă afrimă. „dacă oricare v-a venii la voi din orice erezie [a quacumque haersei] să nu fie urmată nici o regulă nouă ci după folosinţa tradiţională să fie primit prin punerea mâinilor şi pocăinţă; fiindcă chiar ereticii se folosesc de acest obicei legitim şi nu îi botezează pe prozeliţi ci numai îi împărtăşesc." [Ep. Xxiv]. Răspunsul lui Ciprian la această jduecată şi raţionament al lui Ştefan v-a arunca lumină pe estimarea în care decretul episcopului roman şi tradiţia şi obiceiul Bisericii Romane au fost ţinute în Biserica Catolică.

Sfântul Ciprian gândeşte în acest fel: el a interzis convertiţilor din orice erezie să fie botezaţi; mai bine spus, el a determinat că botezul tuturor ereticilor este drept şi valid. Din moment ce erezia are propiru botez şi greşelile ei distincive, el a acumula în sine botezul şi greşelile tuturor. În ceea ce priveşte tradiţia de care vorbeşte de unde provine ea? Vine din autoritatea lui Dumnezeu şi a evangheliei? O avem din poruncile şi epistolele apostolilor? Trebuie să fie ascultate porucile şi tradiţiile dumnezeieşti. Prin urmare, dacă în evanghelii sau în Faptele Apostolilor sau în epistolele apostolice ni se interzice să botezăm convertiţi de la erezie şi ni se cere să îi primim prin pocăinţă şi prin punerea mîinilor să fie aşa. Dar dacă ereticii nu au alt nume şi caracter în Sfântele Scripturi ci cel de duşmani şi antihrişti – dacă am fost învăţaţi să îi evităm – dacă se spune despre ei că sunt perverşi şi că s-au condamnat pe sine; de ce să nu îi condamnăm pe cei pe care după cum spune Apostolul s-au condamnat pe sine? Acum sunt erezii şi mai rele în Biserică decât în zilele apostolilor cum este cea a lui Marcion de exemplu. În ceea ce îi priveşte pe cei care fac tradiţii omeneşti împotriva cuvântului lui Dumnezeu, apostolul ne spune că ne ferim de ei fiindcă ei sunt mândrii fără să ştie nimic. [1 Tim. 4]. „Să nu ţinem obiceiul care a început să fie ţinut inconştient de unii de a sta în calea prevalenţei universale a adevărului; fiindcă obicetul fără de ader nu este

nimic altceva decât greşală...la fel de bine nici nu este cauza obscură pentru cei care au urmat-o cu dorinţa, religios şi în simplitate de a lăsa greşala la o parte şi de a descoperii adevărul şi de a îl aduce la lumină. Fiindcă atunci când ne reîntoarcem la fântâna şi originea tradiţiei dumnezeieşti, greşala umană încetează; şi când am privim în intenţia tainelor cereşti, care au stat mai înainte ascunse sub obscuritatea şi norul întunericului, este adus în lumina deplină a adevărului. Dacă un curs al unui râu care a curs puternic se uscă dintr-o dată nu mergem la izvor să descoperim cauza întreruperii; fie că izvorul a eşuat sau fie că torenţii au fost duşi să curgă în altă parte iar dacă detectul provine dintr-un canal spart, reparaţiile potrivite ar putea restaura totrenţii de apă la cursul obişnuit după cum curge el din izvor? La fel este curul pe care preoţii lui Dumnezeu trebuie să îl ţină prin a menţine porucile dumnezeieşti. Dacă adevărul a fost pirdut sau obscurizat, trebuie să îl trasăm înapoi la originea lui dumnezeiască şi la tradiţia apostolilor şi trebuie să ne adăugăm regulile şi forma comportamentului după originea dumnezeiască. Am găsit înregistrat faptul că există un singur Dumnezeu, un Hristos şi o speranţă şi o credinţă şi o Biserică şi un botez numit numai în Biserică; şi oricine se depărtează de unitatea acestor lucruri îşi are în mod necesar partea lui cu ereticii. Aplicaţia acestie reguli întrebării particulare a botezului a fost văzută deja; dar este interesant să îl găsim pe Ciprian argumentând poziţiile Bisercii Romane şi a pontifului din acele zile pe temelia aceleiaşi Biserici soborniceşti pe care îl are cum Biserica noastră şi ea învaţă acum să se apere din nou după exemplul bonil al primilor ei reformatori.

Ciprian începe să declare împotriva raţionamentului lui Ştefan: că a susţine obiceiul ereticilor este cu adevărat un lucru de remarcat. Că dacă numele lui Hristos a fost suficent în botez, atunci ar fii suficent şi în punerea mâinilor la fel de bine şi ereticii care îl conferă pe unul la fel de bine ar putea să îl confere şi pe celălalt. Episcopul se cuvine nu numai să predea ci şi să înveţe ei fiindcă el devine mult mai potrivit să înveţe adăugând zilnic şi adauge zilnic la cunoştinţele sale. Aşa este tonul (deşi nu cuvintele exacte ale lui Ciprian) referitoare la raţionamentul şi autoritate alui Ştefan. Între altele avem următurul pasaj: „dă mărire lui Dumnezeu cel care s-a împărtăşeşte de botezul lui Marcion? Dă slavă lui Dumnezeu cel care crede că iertarea păcatelor poate fii dată între cei care Îl blasfemiază pe Dumnezeu? Dacă mărire lui Dumnezeu Cel care crede că copii lui Dumnezeu pot fii născuţi fără Biserică dintr-un aduler sau desfrânat? Dă mărire lui Dumnezeu cel care susţine cauza ereziei în Biserică, uitând unitate aşi adevărul care au venit din legea lui Dumnezeu? Dă mărire lui Dumnezeu, cel care fiind prieten al ereticilor, duşman al lui Hristos judecă pe acei preoţi a lui Dumnezeu crednici de excomunicare care apără unitatea Bisericii şi adevărul lui Hristos? Dacă acest lucru este a aduce cinste lui Dumnezeu, dacă frica şi disciplina lui Dumnezeu le-a păstrat aşa de preotul Lor, să nu mai spunem nimic şi să ne plecăm mâinile captivităţii, să ne plecăm administraţiei evanghelii, poruncilor lui Hristos, maiestăţii lui Dumnezeu care toate merg la diavol: să fie pierdut votul luptei noastre duhovniceşti, să fie trădat standardul armatelor cerului, fie ca Biserica să se plece ereticilor, lumina întunericului, credinţa perfidiei, speranţa dispărării, raţiunea iraţionalului, nemurirea morţii, iubirea urii, adevărul unei minciuni şi Hristos lui Antihrist. Nu este deloc suprinzitor că schismele şi ereziile se ridică în acest mod zi după zii şi cresc cu foarte multă rapiditate şi tărie şi îşi ridică captelele lor împotriva Bisericii lui Dumnezeu, injectând otravă pe greşala lor şi mai multă fatalitate în timp ce autoritatea şi stabilitatea sunt date de ei pentru apărarea unora; în timp ce botezul lor este apărat; în timp ce credinţa şi adevărul sunt trădate; în timp ce ceea ce este făcut împotriva Bisericii fără locul lor este susţinut de Biserică. Iubite frate, dacă este să avem orice iubire faţă de Dumnezeu,

şi credinţă şi evlavie faţă de adevăr; dacă ţinem legea lui Hristos, dacă păstrăm incoruptibilă curăţia miresei Sale, dacă cuvintele Domnului sunt scrise în inima noastră, Când Fiul Omului v-a venii v-a găsii el credinţă pe pământ? Ca şi soldaţi credincioşi ai lui Dumnezeu, să luptăm pentru o credinţă adevărată şi pentru o religie curată; cu curajul unei fidelităţi încercate, să păstrăm câmpul care n-a fost dat de Dumnezeu să îl păzim."

Epistola lui Ştefan către Ciprian a primit răspuns, după cum putem să ne dăm seama de Biserica Africană, care se pare că cu Ciprian a menţinut o poziţie mult mai temperată decât Ştefan şi a căutat concurenţa lui atât cât se putea spera şi comuniunea lui continuă, până când a fost negată de acesta. [Trebuie să amintesc cititorului că Biserica Angliei la Reformă a luat acelaşi curs Catolic cu Roma şi s-a confruntat cu aceiaşi reîntoarcere nemilostivă şi schismatică. Suntem acuzaţi că am părăsit Biserica Romei: adevărul este că Biserica Romei ne-a făcut să mergem împtoriva voinţei noastre şi cu cea mai mare cruzime]. Acest lucru a fost declarat expres în prima Epistolă citată în faţa lui: şi totuşi Ciprian continuă să îl numească pe Ştefan „frate" ceea ce nu ar fii făcut dacă nu ar fii reţinut de el şi ar fii dorit să îl reţină în unitatea Bisericii. Ultimul efort [A se vedea Mosheim, p. 544] pe care africanii l-au făcut pentru a menţine pacea cu Roma se pare că a fost după ce Ştefan l-a abuzat atât de scandalos de Cirpian, încât l-a numit un Hristos fals, un apostol fals, uin luctător al înşelăciunii: şi după ce a culimat în a îi excomunica pe toţi cei din Biserica din Cartagina. Chiar şi după acestea, africanii au trimit mesageri la Roma pentru a aduce lucrurile la un stadiu mai bun dacă era posibil; dar mesajul lor a fost respins şi trimişii lor trataţi cu lipsă şi respect şi dezaprobare.

Având în vedere că lucrurile s-au deterorat, Ciprian a căutat înţelegerea marilor şi bunilor oamenii din Biserică, a comunicat ceea ce s-a întâmplat lui Firmilian, unul dintre episcopii asiatici care au fost deja în aceiaşi condamnare cu ei şi pentru acelaşi scop. Firmilian a fost un elev al lui Origen; el a fost episcop de Cezarea în Capadocia şi un prelat remarcabil al zilei sale. Răspunsul dat lui lui Ciprian susţine acest punct de vedere menţinut de posteritate. Este o facere remarcabilă sau mai bine spus răspunsul unui om cu minte fiindcă a fost scrisă cu atât de multă grabă că el îşi cere iertare pentru greşelile ei. Ceea ce este de valoare pentru noi, fără să ignorăm geniul autorului ei, este că oferă indicaţii care ar fii fost altfel considerate incidente minore ale acestei controverse şi ne permite dovezi mari că Roma şi episcopul ei nu avea acele pretenţii exclusive atunci de respect şi ascultare, cu care ea acum le cere tutorul episcopilor şi Bisericilor. În acest ultim punct de vedere am luat în consdierare Epistola lui Firmilian dintr-o altă lucrare [Mărturia Sfântului Ciprian împotriva Romei, p. 170-178] şi am făcut o folosinţă a acestor aluzii istorice în punctul de vedere prezent al acestei controverse. Cel mai important pas făcut de Ciprian, a fost chemarea unui Sinod de 95 de episcopi, ultimul şi cel mai sărbătorit din toate cele care au fost făcute de epistopatul său pentru a discuta această problemă. Nu avem nici o altă mărturie despre alte sinoade decât menţiunea lor în câteva epistole mai înainte citate: de la acest sinod ne-au rămas actele sinodale.

Când epistocpii din părţile îndepărtate ale Africii, Numidiei şi Mauritaniei s-au adunat, cu preoţi şi diaconi pe 1 septembrie 256 (fiind prezent şi mult popor) şi când a fost cititŭ scrisoarea lui Jubianus către Ciprian referitoare a botezul ereticilor, cu un răspuns al lui Ciprian şi cu o replică la Jubianus, exprimânduşi acordul ei, Ciprian s-a ridicat şi s-a adresat aşa Sinodului. „iubiţi colegi, aţi auzit ce mi-a scris colegiul meu episcopul Jubianus, cerându-mi judecata mea slabă refertitoare la botezul nepotrivit şi profan al ereticilor; la fel de bine aţi auzit replica mea; că eu gândeac după cum am

făcut-o întotdeauna că ereticii la întoarcerea lor în Biserică trebuie să fie botezaţi şi sfinţiţi de botezul Bisericii. La fel de bine aţi auzit şi a doua Epistolă a lui Jubianus, în care el nu numai exprimă acordul cu judecata mea, dar declară mulţumiri pentru informaţiile pe care i le-am dat. Rămâne ca fiecare dintre noi să declarăm ce credem despre această problemă fără să judecăm pe nimeni şi nici să iertzicem pe nimeni dacă credem altcumva pentru a ne face cunoscute opiniile. Acest lucru este aşa fiindcă nici unul dintre noi nu s-a constituit ca şi episcop al episcopilor, nici nu a redus pe colegii lui la necesitatea de a confroma judecata lui printr-o tiranie a terorii; din moment ce fiecare episcop are dreptul de a judeca cum doreşte şi este liber să îşi folosească autoritatea şi nu mai poate fii judecat de altul şi nici nu poate judeca pe altul. Cu toţii să aşteptăm jduecata Domnului Iisus Hristos care sigur are puterea nu numai de a ne constituie guvernatori ai Bisericii sale şi a pornunţa judecată asupra comportamentului nostru.

Modestia şi seriozitatea acestei deschideri a sindoului de Ciprian cel insultat, a fost lăudată de Augustin care era diferit de el în judecată, dar care admira modul în care a făcut-o. Cu adevărat a fost remarcabil nu numai în Ciprian ci în tot Sinodul adunat cu el, după cum am putut afla din câteva surse meritele în cauză au fost discutate fără nici nu fel de referinţă la sentimentele care trebuie să îl fii intrigat de servitatea gravă şi de nedorit al lui Ştefan. Voi descrie câteva dintre aceste sugrafii remarcabile. Ceciliu de Bilta se pare că s-a asemănat lui Ciprian în stitul oratoric şi în judecată. El spune: „recunosc un singur botez în Biserică şi fără de Biserică nici unul. Un botez există numai acolo unde există o adevărată speranţă şi o credinţă asigurată. Fiindcă este scris: o credinţă, o speranţă, un botez; nu între eretici unde nu există sepranţă şi unde credinţa este falsă; unde toate lucrurile sunt minciună; unde conduce un demonizat, un om profan pune întrebările baptismale, cuvintele lui mâncând ca şi un cancer; când un necredincios impune credinţa, omul pervers iartă păcatele, Antihrist stropeşte în numele lui Hristos, cel care este blestemat de Dumnezeu, morţii promit viaţă, blasfemiatorul îl invocă pe Dumnezeu, omul profan administrează funcţiile sacre şi cei necuraţi hirotonesc altarul. La toate aceste rele se mai adaugă unul şi principalii slujitori ai lui Satan îndrăznesc să ofere euharistia. Dacă aceste lucruri nu sunt aşa, fie care cei care s-au alăturat ereticilor să îi nege dacă pot. Iată, cu ce fărădelegi se confruntă acum Biserica fiind forţată să primească astfel de oameni la împrtăşanie fără botez şi fără iertare. Cu adevărat fraţii mei se cuvine să fugim de o astfel de nedreptare şi să susţinem botezul care este dat numai Bisericii."

Policarp de Adrumettius a vorbit al treilea: „cei care sunt de acord cu botezul ereticilor îl fac invalid pe al lor." Nicomides de Segrunae a spus: „susţin că ereticii să fie primiţi în Biserică prin botez fiindcă nu pot obţine nici un fe de iertare a păcatelor fără Biserică de la păcătoşi." Mummulus din Galba a spus: „adevărul maicii noastre, Biserica Sobornicească a rămas şi v-a rămâne între noi fraţii mei şi mai ales în recunoaşterea Trimii în botez din moment ce Domnul nostru a spus: mergând botezaţi toate neamurile în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt." De atunci suntem singuri că ereticii nu au nici pe Tatăl, nici pe Fiul şi nici pe Duhul Sfânt şi cei care vina la Biserica mama noastră trebuie să fie regeneraţi şi botezaţi pentru ca ei să fie sfinţi şi renăscuţi, să fie eliberat de fărădelegile care îi distrug şi de mânia damnaţiei şi de povara greşelilor." Fortunatus de Tuchaboris a spus: „Iisus Hristos Domnul şi Dumnezeu şi Fiul lui Dumnezeu al Tatălui şi Creator, a întemeiat Biserica sa pe o piatră, nu pe erezie şi a da privilegiul botezului episcopilor nu ereticilor. Prin urmare ei sunt cei care sunt fără de Biserică şi se opun lui Hristos şi împrăştie turma sa şi nu pot boteza fără de Biserică." Secundinus de Carpi a vorbit aşa: „sunt ereticii creştini sau nu sunt? Dacă sunt creştini

nu sunt în Biserica lui Hritos? Dacă nu sunt creştini cum pot să facă pe oameni creştini? Să ne aducem aminte de cuvântul Domnului, „cel care cu Mine este împotriva Mea şi cel care nu adună cu Mine împrăştie.” De aici deducem că Duhul Sfânt nu poate coborâ prin punerea mânilor pe copii ciudaţi şi de fii lui Antihrist: din moment ce este clar că erezicii nu au nici un botez.”

Adelfius al Thasbaltei. „Mărturia că noi rebotezăm este falsă şi la fel de bine nu numai neadevărată ci şi răutăcioasă: fiindcă Biserica nu rebotează ereticii ci îi botează.” Pelagianus din Luperciana. „Este scris fie Domnul este dumnezeul tău sau Baal este Dumnezeul tău.” În acelaşi fel fie Biserica este Biserica ori erezia este biserica. Din moment ce erezia nu este biserica cum pot erezicii să au la dispoziţia lor botezul Bisericii? Marcellus din Zama. „Din moment ce nu există o iertare a păcatelor, decât numai prin botezul Bisericii, cel care nu botezează un eretic este în comuniune cu un păcătos.” Zosimus de Thasassa a spus: „când adevărul a fost descoperit, fie care greşala să ne ducă la adevăr; fiindcă chiar şi Petru mai înainte de a fii pentru circumscriere, a ajus la adevărul predicat de Pavel.”

Thesapus de Bulla a spus: „cel care trădează botezul Bisericii este un ca un iuda pentru mireasa lui Hristos.” Verulus de Rusiccas. „Un om care este un eretic nu poate fii părtaş la ceea ce nu are; cu mult mai puţin un schismatic care a pierdut ceea ce avea.” Clarus de Massula a spus: „intenţia Domnului Iisus Hristos este clară din trimiterea apostolilor şi încredinţându-i autorităţii care a fost dată Lui de Tatăl; apostoli pe care noi îi succedem conducând Biserica Domnului cu aceiaşi autoritate şi botezând pe cei care cred corect. Pe de altă parte, ereticii care nu au nici un fel de autoritate şi nici Biserica lui Hristos nu pot boteza pe nimeni fără botezul lui Hristos.” Natalis de Oea a spus şi părerile lui Pompeius şi Dioga cu propria lui opinie: „eu la fel ca şi Pompeius de Sabra şi Dioga de Leftis Magna, care m-au delegat cu autoritatea lor care deşi sunt absenţi cu trupul aici sunt prezenţei cu duhul, sunt de acroc cu judecata colegilor noştrii. Ereziici nu pot să se împrătşească cu noi decât numai dacă primesc botezul Bisericii.” În cele din urmă ultimul a vorbit Ciprian din Cartagina: „epistola mea către Jubianus declară opinia mea referitor în mare: că ereticii care sunt declraţi de termenii Evangheliei şi de declaraţia apostolului, ca fiind adversari ai lui Hristos şi Antihrişti când vin la Biserică se cuvine să fie botezaţi cu botezul Bisericii şi ca adversari ei să fie făcuţi prieteni şi din antihrişti creştini.”

Astfel cei 85 de episcopi cu cei doi care au votat prin mediere au fost cu toţii de acord că ereticii trebuie să fie botezaţi la convertirea lor de Biserică şi atsfel prin actul lor sinodal ei au ales condamnarea lui Ştefan şi a Bisericii lor (cu orice pedeapsă se deduce) în faţa plecării autorităţii când conştiinţa lor au fost opus celor care le-au decis ei. Cu adevărat ei au fost deja excomunicaţi de Ştefan; decât numai dacă declarăm cu Firmilian că Ştefan prin excomunicarea lui a Bisericilor Africane s-a tăiat pe sine de Biserica lui Hristos. În această anatematizare voluntară a greutăţii anatemei asupra lor, mai mult decât să se plece în faţa greutăţii noului obicei impus de Biserica sa, cu siguranţă episcopii africani din sinod au vorbit mult mai mult în ceea ce priveşte jduecata Romei ca şi o Biserică infailibilă sau de episcop ca şi centrul unităţii. Cu aceasta sinodul a trminat controversa referitoare la botezul ereticilor în ceea ce privea Africa şi prin urmare nu am mai auzit de alte discuţii despre acest subict deşi nu există nici o umbră de evidenţă că fie Ciprian şi Bisericile care au aderat la opinia lui sau Ştefan şi facţiunea lui, au ajuns la o părere diferită de cea pe care a fost menţinută de ei. Mosheim sugerează că unanimitatea africanilor referitor la acest subiect şi consimţământul asiaticilor în judecata lor în ceea ce îl priveşte pe Ştefan a dus la o expresie moderată a judecăţii lor. Africanii, care au dorit pacea şi care au susţinut

opiniile lor şi au menţinut obiceiurile lor, în timp ce au susţinut acelaşi lucru ca şi alţii, au recurs la violenţă nepotrivită. Să fie tăiţi cu toul de comuniunea cu Roma ei ar fii regratat, dar nu şi-au imaginat că reacţia Romei a fost atât de puetrnică şi nici nu au dorit să devină o Biserică independentă. Ei nu au fost forţaţi de legine milosteniei de a prozelitiza oponenţii lor ci mai mult ei ar fii putut să îi elibereze de mânia veşnică; fiindcă nici Cartagina nu era socotită ca şi Roma infailibilă şi nci Ciprian nu era mai mult decât Ştefan ca să fie făcut centrul unităţii necesare al întregului creştinism. Eventual răul s-a vindacat şi a urmat pacea care nu s-ar mai fii putut reîntoarce dacă violenţa lui Ştefan nu ar fii iritat Biserica sau mai bine spus nu ar fii născut mai multă răbdare decât cea care s-a ridicat din rectitudinea conştientă şi a absenţă a fricii. Pe vremea Fericitului Augustin îi găsim pe africani fiind de acord împotriva donatiştilor în judecata Bisericii soborniceşti (care nu a fost judecata lui Ştefan, dşei verbal mult mai aproape de ea decât cea a lui Ciprian) pentru ce ei s-au confromat insensibil.

La fel de bine, după cum Vicot, un fost episcop al Romei a găsit în Sfântul Irineu unul cu care să se sfătuiască referitor la măsuri mai moderate decât ar fii fost el gata să adopte în controversa cu privire la data Paştilor; la fel Papa Ştefan l-a găsit pe Dionisie al Alexandriei, unul cu nimic mai capabil şi cu nimic mai dispus decât Irineu de a lua aceiaşi aditudine fraternă. Eusebiu [Lib. VII, cap. V] păstrează o parte a scrisorii de la Dionisie către Sixtus al Romei, succesorul lui Ştefan referitor la botez. Istoricul ne spune că Ştefan a adus la cunoştinţa lui Helenus şi Firmilian şi alţi episcopi din Cilicia, Capadocia şi alte provicii din împrejurimi că el s-a retras din comuniune cu ei fiindcă ei botezau reticii. Dionisie îi spune lui Sixtus: „dar eu cred că este bine să te gândeşti la importanţa acestor lucruri. Fiindcă a fost determinat chiar şi în marile sinoade, că acei eretici care se întorc la Biserica cea sobornicească să fie primiţi ca şi catehumeni pentru ca ei mai apoi să fie curăţiţi de necurăţiile pe care le au prin baia botezului.” Dionisie continuă: „chiar ei i-am scris lui Ştefan cerând acest fel de înţelegere.” Despre opinia exactă a lui Dionisie în această problemă nu putem vorbii pozitiv. Ultimul citat din una dintre epistolele sale pare să fie în favoarea punctelor de vedere a lui Ciprian; probabil ceea ce îi spune lui Sixtus cu o altă ocazie parte altceva. El spune „am, nevoie de sfatul tău pentru a mă păzii de greşală într-o problemă în care am fost consulat. Una dintre fraţi, care a fost cu bună reputaţie între credincioşi şi care s-a împărtăşit nu numai de episcopatul mau, ci şi din cel al binecuvântatului Heaclas, a fost prezent într-o zoo la sărbătorirea botezului şi a auzit interogaţiile puse candidatului şi răspunsurile lui. Acest om a venit la mine şi aruncându-se la picioarele mele, mi-a spus opinia lui nefericită spunând că botezul pe care el el-a primit din mâna ereticilor nu era ca şi al nostru şi nu avea nimic în comun cu el; că borezul pe care l-a primit el era fără de evlavie şi cu blasfemii şi pentru acest motiv a fost cât se poate de întristat, fără să îndrăznească să îşi ridice ochii la cer din cauza ruşinii şi a mustrării. În alte cuvine, el mi-a cerut să îi ofer un botez adevărat şi să îi dau harul adopţiei. Eu am îndrzănit să fac nimic în această problemă şi i-a spus că vremea lungă cât a fost în comuniune cu Biserica ar trebuie să îl mulţuimească, fiindcă el a fost de mai multe ori prezent la rugăciunile credincioşilor şi a răspuns cu amin; că el a primit împrătăşania; că el din nou şi din nou s-a împrătăşit de trupul şi sângele Domnului. Pe baza acestor lucruri i-am spus să aibă curaj şi să continue să comunice în credinţă şi nădejde; totuşi, el nu v-a fii mângâiat, dacă nu v-a îndrăznii să se aproprie de sfânat masă şi să îl convinge să se alăture de rugăciunile Bisericii.” [Eusebiu, vii, ix]

Acum că legătura lui pare să fie mai mult în favoarea lui Ştefan decât a lui Ciprian este numai prima opinie; fiindcă Dionisie nu îşi întemeiază nevoia bătrânului de a comunica validitatea botezului său, dar cu timpul el a fost primit la participarea

Bisericii chiar la tainele ei. Nu vreau să spun că Ciprian ar fii fost de acord cu Dionisie (deşi nu pot nega acest lucru? Dar spun că fără ezitare că Şetfan nu ar fii raţionat cu a făcut el. Indiferent care este opinia lui Dionisie referitor la întrebarea abstractă, nimic nu poate fii mai clar decât condamnarea lui a modului în care a fost întărit de Roma. El spune. „despre aceasta sunt singur că africanii nu au intrudus acest obicei şi că are sancţiunea practicii episcopilor din vechime şi autoritatea mai multor sinoade ţinute la Iconium şi Synnada şi la fel de bine şi în alte locuri. În ceea că mă priveşte, ar dorii să combat opiniile lor, să mă opun deciziilor lor sau să contest punctele lor în oprice fel fiindcă este scris: să nu mulţi semnul apropaelui tău.” [Scrisoarea lui Dionisie la Philempn, un preot al Bisericii din Roma, apud. Euseb. Vii, vii].

Capitolul 16

Un punct de vedere gereral despre principiile implicate în controversa referitoare la botezul ereticilor

Obiceiul Biseriici stabilit de autoritatea sinoadelor generale a fost ceea ce a determinat mai apoi problema botezului ereticilor aşa că sinodul de la Cartagina nu avea acum nici o autoritate şi nici nu este un loc în Biserică pentru controversa din care a ieşit; dar este întotdeauna o problemă de interes de a intra în meritele problemei care a divizat Biserica atât de mult şi care a fost atât de mult discutatăî în mai multe părţi ale lumii şi mai mult, există principii care sunt recunoscute în toată discuţie, cel puţin din partea Sfântului Ciprian şi în toate sufragiile Sinodului care nu pot în nici un fel să nu fie cunoscute. Prin urmare, propun să trecem în vedere repede opinile facţiunilor care s-au aflat aici în opoziţie şi să cer mai multe principii generale care sunt implicate pe temeilia pe care este discutată problema. Aceasta nu a fost o întrecere despre termeni; opiniile facţiunilor în discuţie erau destul de incompatibile; şi nici un mediator pritenos sau o greutate să fii fost ajutată ca să fie propusă cursului mediu aprobat de Biserică; un curs care fără de nici o îndoială ar fii fost adoptat de ei dacă nu ar fii fost arătat mai înainte de o autoritate atât de mare; dar care în nici un caz nu ar fii găsit un avocat nici în Ştefan şi nici Ciprian dacă nu ar fii fost propus pentru prtima date în focul dezbaterii.

Cei care au fost de acord cu Ciprian, fără nici o îndoială au negat deplin nu numai lipsa de lege dar şi validitatea, actuală şi posibilă, prezentă sau latentă a stropirilor şi scufundărilor ereticilor şi a schismaticilor. Avem această poziţie atât de mult susţinută, cu atât de multă grijă şi zelor că nu ne putem îndoi că a fost menţinută cu toată proeminenţa şi cu toate consecinţele. În ceea ce priveşte expresiile şi raţionamentele lui Ştefan nu avem nici un fel de documente originale şi primim mai mult despre el de la duşamnii lui; prin urmare, opinia exactă a lui Ştefan ne permite o îndoială deşi cred cu care greutate; fiindcă în Epistola de la Ciprian la Pompeius, citată mai înainte, pare probabil că avem cuvintele lui directe; şi dacă este aşa este singur că sensul lor deplin trebuie să fie unul mare împotriva deducţiilor din Epistola lui Firmilian care este citată de eruditul Bingham [În scolastica sa Istorie a botezului laicilor, care ţine de vol. Iii, al lucrărilor lui, 1836 cap. I, p. 56. Milner îl judecă pe Ştefan la fel ca şi cum a fost judecat mai apoi de Biserica Soborniceascǎ. El spune: „Ştefan episcop al Romei susţin că dacă persoanele au fost botezate în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt, punerea mâinilor este suficentă pentru primirea lor în Biserică: problema a fost lăsată dedecisă fiindcă nici o facţiune nu putea să îi oblige pe alţii, marea majoritate a creştinilor fiind de acord cu Ştefan” Cent., III; cap. Xiii], crede că Ştefan a ţinut doctrina care mai apoi a

fost sancţionată de Sindoul de la Arles: prin care botezul ereticilor nu era numai făcut în numele credinţei în Treime ci trebuie recunoscut fără să mai fie repetat. Este adevărat că Firmilian îi aduce pe oponenţii lui Ciprian când spune: „nu trebuie făcut nici un fel de interogaţie despre cine este cel care botează, din moment ce cel care este botezat poate primii harul prin invocaţia Trimii în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt.” Dacă nu greşesc este mult mai probabil că Firmilian a grupat aici cu alţii care au obiectat şi obieţiicle lor (caz în care unele lucruri care nu sunt voinţa lui, par să fie atrobuite lui Ştefan persoanal dacă el este luat ca şi u reprezentat la întregului trup) cum că Ciprian îl interpretează greşit pe Ştefan într-o scrisoarea care a însoţit o copie a Epistolei de unde ăşi i-a citatele. Ciprian nu are nici un răspuns pentru cei care permiteau botezul în numele lui Hristos numai, la fel de bine ca şi cei care erau pentru admiterea botezului în numele Treimii; aşa că dacă astfel de indicaţii au fost suficente pentru a determina judecata persoanlă a lui Ştefan, trebuie să fie determinate lucruri diferite. Mai mult, trebuie remarcat că Ciprian nu numai îl citează pe Ştefan ca şi permiţând cea mai largă recunoaştere a botezului ereticilor; dar că în respingerea lui Ştefan el respinge poziţiile unui care a susţinut o punct de vedere extrem. Prin urmare, Ciprian care a ştiu foarte bine cum stătea problema l-a luat pe Ştefan ca şi apărătorul oricărui botez eretic şi în mare, cred că trebuie să concluzionăm că Ştefan a luat în acest caz o opoziţie extrem de la opinia lui Ciprian lucru care nu a fost susţinut cu exactitate nici de unul şi nici de celălalt nici la Arles şi nici la Constatinopol. [Trebuie să reţin luadele necalificate pe care Vicentius Lirinenisis le vede în Ştefan, care face să pare că punctele de vedere ale lui Ştefan au fost ale întregii Biserici sobroniceşti. Întrebarea are loc în această formă: nu ptem noi să judecăm aceste lucruri la fel cum a făcut Vicenţiu? Deşi fără să aibă dovezi, Vincenţiu este privit ca şi cea mai bună autoritate având tot aceleaşi dovezi pe care le are şi istoria. De fapt Vonceţiu nu este prea corect în observaţiile istorice ale acestei probleme; fiindcă Agrippinus nu a fost după cum mărturiseşte ei, originatorul obiceiului african, decât numai dacă Ciprian şi Firmilian sunt eronaţi în acest sens. Mai mult, laudele pe care Vincenţiu le adaugă lui Ştefanb nu sunt pentru proorocia cu care a definit el astfel adevărul în cauză, ca nici o noutate să nu fie admisă, ci că tradiţia trebuia ţinută. Se cuvine să adaug că lucrările lui Vincenţiu nu datorează valorea lor corectitudinii exacte istorice a exemplelor pe care le aduce în discuţie. Cititorul ar face bine să vadă secţiunea vi din Coomonitorium lui Voncenţiu].

Nici o facţiune şi nici o decizia a Bisericii sobornoceşti nu a ţinut cu această doctrină a Romei care nu ţine decât de opinia lui Şefan, după cum Ştefan a căzut sub cea mai necompromiţătoare doctrina lui Ciprian şi care este şi care este în variaţie cu judecata care a urmat al Bisericii la fel cum acea jduecată este în variaţie cu Ştefan sau Ciprian. În câteva cuvinte judecata Bisericii a fost aceasta: că toţi cei care au fost botezaţi de schismatici şi de eretici care au folosit cuvinte ale istituirii ce au venit de la Dumnezeu şi în sens adevărat trebuie să fie primiţi în Biserică prin mirungere şi punerea mâinilor după ce s-au pocăit şi prin renunţarea la greşelile lor; dar că botezul acelor eretici care nu au folosit cuvintele de instituire sau care au folosit termeni care au negat Treimeagtrebuie să fie repetate. În prezent Roma învaţă că botezul chiar el evreilor, necredincioşilor şi al ereticilor în cazuri de necesitate este valid; deşi presupun că ea nu implică în anatema împotriva celor care neagă validitatea botezului ereticilor, cei care resping botezul evreilor şi a necrdincioşilor din moment ce aceştia nu pot intenţiona să facă ceea ce face Biserica văzând că ei nu ştiu ceea ce un eretic ar putea ştie a şi unul care ascunde binele care într-un anume sens ştie cum să evite acest lucru. După doctrina catolică a intenţiei, nu există nici un fel de dificultate în această

problemă a absenţei necesare a intenţiei din botez? Când cineva insinuează astfel de lucruri împotriva Bisericii care susţine că urmează sobornicitate aşi antichitatea, este chiar nenecsar să evităm suspiciunea unei detalieri poelmice: am transcris declaraţiile la care mă voi referii mai jos. [Cat. Conc, Trid, De bapt., xxii].

Acum că Şetfan mult mai mult decât Biserica în decretul ei final a simbolizat Roma modernă în acest sens, este un lucru care este susţinut numai de catolici şi pe care ei nu îl vor aproba nicidată. Lăsând la o parte aluzie la această controversă de mai apoi, Ştefan susţine că botezul ereticilor şi a schismaticilor trebuie îngăduit; Ciprian neagă acest lucru în termeni generali; care are dreptate? Şi care este cel mai de scuzat pentru greşala lui dacă cel mai apropait adevăr este în greşală? Prin Biserică problema a fost în mod clar determinată într-un fel care pare să favorizeze opinia lui Ştefan: a fost aşa în efect şi în principiile pe care le implica? Să vedem un alt punct de vedere al deciziei finale a Bisericii pentru ca să nu uităm caracterul exact a ceea ce este standard şi prin care celelalte două trebuie măsurate. Trebuie să fie făcută o distincţie între eretici şi schismatici şi că botezul acestora din urmă trebuia declarat valid, dar în nici un caz legal, având în sine o anumită eficenţă, la drept vorbind, şi fără să mai trebuiască să fie repetat ci să fie perfecţionat şi sfinţit prin punerea mânilor episcopului sobronicesc şi că botezul acelor eretici care au fost ortodocşi în cea ce priveşte Treimea şi care au folosit cuvintele instituirii lui Hristos era considerat a fel de bine ca şi primul; dar pe de altă parte, botezul ereticilor care au negat Trimea şi fără nici o îndoială şi acelora care nu botezau în numele Treimii, nu trebuia în nici un fel socotit ca fiind botez şi că cei care au fost convertiţi de la astfel de rezii au fost primiţi prin botez în Biserică indiferent dacă erau păgâni sau evrei – acesta este decretul Bisericii soborniceşti: un decret mai puţin convenient în aplicaţia lui decât cel al lui Ciprian sau al lui Ştefan, dar unul cu o autoritate mai mare şi prin care prin urmare decretele acestor prelaţi trebuie să fie lăsate să fie testate. Acum Ştefan arată mult mai mult ca acest dectret; îndrăznesc să spun că Ciprian este mult mai consistent cu el. Trebuie să pătrudem mai mult în acest teritoriu pentru a aprecia punctele de diferenţă sau de aocrd în aceste câteva judecăţi.

Trebuie să remarcăm mai întâi că Biserica este depozitarul şi păstrătoarea tainelor şi în îndeplinirea lor episcopul sau preotul este numai slujitorul lor şi rămâne ca ea să determine prin autoritatea pe care Hristos a dat-o ei, dar şi cu reponsabilitatea care îi revine pe cine să boteze, şi pe cine nu; a cărui botez să fie valid şi a cui legitim; a cui să fie perfect şi a cuit să fie perfectibil şi a cui să fie nul. Există limite pe care Biserica nu le poate trece fără să se urmărească de erezia pe care o permite prea mult; ceea ce este cu adevărat imposibil; dar trebuie să ne exprimăm în prezent pentru a elucida poziţia ei. Sau la fel de bine am putea exprima acest lucru într-un alt fel: există unele boteze pe care este moral imposibil ca Biserica să le îngăduie; fiindcă dacă ea le-ar permite, ea ar greşii şi nici o greşală nu este îngăduită ei. Acum acest lucru admite o îndoială dacă Biserica a determinat cu Ştefan şi a primit botezul tuturor ereticilor, ca şi cel al marcinoniţilor care îl blasfemiau pe Tatăl sau al lui Pavel de Samosata şi a urmaşilor lui care blasfemiau pe Fiul; - se admite o îndoială spun dacă ea nu ajuns să fie pătăt de aceste greşeli profane. De fapt, mi se pare că Biserica a judecat că ea nu ar fii putut face acest lucru fără să fie pătată: fiindcă în timp ce ea a arătat că mila şi libertatea sunt proprii ei, prin extinderea favorii ei, la drept vorbind, ea converteşte de la alte erezii şi recunaoşte botezul lor deşi nelegitim; fiindcă ea a arătat cât se poate de claru o anumită pretenţie impertativă restaurată la locul ei mai înainte de a include profanări extreme. Aşa că cu precauţie ea şi-a forlosit puterea ei ca şi o apărătoare a tainilor lui Dumnezeu; arătând favoarea acelor unde nu este pe drept, ci

acolo unde a fost mişcarea spontană a iubirii ei, nu împotriva dreptului ei. Pe de altă parte, nu a fost imperativul Bisericii să nege o astfel de favoare celor mai răi eretici; în timp ce a fost un act al harului ei de a îl permite celor mai puţini profani hererodocşi. Nu ar fii putut ea să judece la fel ca şi Ciprian? Să fii judecat ea la fel ca şi Ştefan fără să nege principiile autorităţii, sfinţeniei şi al ascultării prin care ea trebuia să decidă în această problemă?

Am dreptate când spune că în această problemă Ciprian a avut dreptate; findcă el a făcut în propria lui Biserică ceea ce era competat să fie făcut în toate bisericile şi el a făcut acest lucru mai înainte ca ca să fie determiant în alt fel şi în timp ce a fost compoetent pentru el ca episcop, să facă în episcopia lui, ceea ce Biserica trebuai să facă în tot creştinismul. Dar Ştefan greşa; fiindcă el a făcut acest lucru (mai înainte ca Biserica să se declare împotriva lui) ceea ce Biserica nu ar fii putut să facă, fiindcă a fost în sine greşit şi Biserica nu greşeşte. Chiar dacă adimitem că judecata lui Ştefan nu era incompatibilă cu doctrina sănătoare şi obiceiul; totuşi, în cea mai înaltă autoritate a ei Biserica este păstrătoare a botezului; şi până un un sind general, episcopul din propria episcopia sau sinodul de episcopi din propria provincie fiind cea mai înaltă autoritate a Bisericii, a fost găsit convenient în Ştefan de a încerca să facă din obiceiul lui unul al Bisericii, după cum Dionisie care a fost citat mai sus declară: şi la fel de bine a învăţat şi Sfântul Vasile, că în această problemă obiceiul lor trebuia să cel al unor Biserici particulare; evident antecedent unui decret al Bisericii Universale. Interferenţa lui Ştefan nu era justificabilă şi necanonică chiar şi dacă opinia lui era adevărată. Trebuie să avem în vedere că în zilele sale, o cauză a unei plângeri la Roma nu este o eroare de învăţătură, chiar şi acolo unde nu putem fii de acord cu ea, la fel ca şi duhul catolic al dominaţiei şi unui dogmatic excesiv prin care el să îşi lege doctrinele şi obiceiurile ei pe alte Biserici şi pe conştiinţele oamenilor. De exemplu: deşi o negăm şi nu dorim să fim de acord, doctrina transubstanţierii, deşi nu am fii îndreptăţiţi să îi condemnatăm pe cei care o susţin, fără să fim milostici şi în smerenie creştină, dar avem motive să ne plîngem dacă ceea ce nu poate fii dovedit de cuvântul lui Dumnezeu şi nu a fost niciodată crezut sau visat de Biserică mai multe epoci este făcut un test al sobornicităţii noastre şi un termen de comuniune; sau dacă noi suntem fie anatematizaţi sau arşi fiindcă nu sunt de acord cu o astfel de dogmă şi am aduce o plângere tristă şi indignantă.

Cam atât despre meritele acestei controverse. În ceea ce priveşte calităţile comparative care au fost arătate de ambele părţi, nu ar fii fost drept ca Ştefan să spună că el pare să fi fost dincolo de orice comparaţie cel mai slab, dindiferent dacă a avut sau nu dreptate în principiu fără să reamrcvăm că avem numai aluzhii obscure la cursul argumentului pe care l-a susţinut şi acele aluzii pe care le-am colectat de la adversarii lui. Despre modul în care a fost dus argumentul din ambele părţi, putem remarca faptul că ambele au făcut apel la Sciptură şi obicei. [Una sau două expresii ca şi aceasta, „fie ca nici un om să nu prefere mai mult obiceiul decât adevărul”, care apare în unele descrieiri ale sinodului de la Cartagina au arătat că facţiunea lui Ciprian că obceiul este împotriva lor: această raţionare este nedreaptă; astfel de expresii sunt ţintite la pretenţia lui Ştefan de a se referii al obicei; şi nu sunt admiteri la garantul propriei lor autorităţi. [...] Legăm adevărul de obicei şi ne opunem obiceiului, adevăratului obicei, obiceiul romanilor; fiindcă noi ţinem ceea ce a fost lăsat nouă de la apostoli şi de la Hristos. P. 149]. Dacă obiceiul ar fii fost sobornicesc ar fii fost în favoarea unuia singur; dar nimic nu poate fii mai clar pentru cine studiază istoria că nu a existat un obicei sobornicesc şi nici un alt obicei sobornicesc nu a fost conclusiv sau mai bine spus dincolo de limitele Bisericilor particulare. Prin urmare, nici Ştefan şi nici Ciprian nu au

făcut bine, dacă el a apleat la obicei, obiceiul particular al Bisericii sale, cu scopul de a se opune oricărei rânduieli a disciplinei peste toate Bisericile. Acum cine a făcut acest lucru, Ştefan sau Ciprian?

Ar putea să se spună: dacă ambele părţi au făcut apel la obicei, sau au greşit una sau alta în concluziie lor; nu este acest lucru un exemplu de nesiguranţă a metodei de a judeca şi a nefolosinţei în practică a regulei lui Vincenţiu? Răspundem: că nici o regulă nu este aplicabilă cu uşurinţă şi că nici una nu ne poate elibera de greşelile aplicaţiei sale care ar putea rezulat din orice formă a slăbiciunii sau a deprevităţii oamenilor. Greşala lui Ştefan (fie slăbiciune sau lipsă de sinceritate nu voi determina) a fost că el a luat un obicei praticular ca fiind unul general; şi de aici încercarea lui arogantă peste libertatea Bisericii. El a argumentat bine dar din premize eronate. După cum putem judeca Ciprian a fost corect atât ân premizele sale şi în concluzia lui, din moment ce el a pretins numai un obicei anume, el a lăsat fiecare Biserică cu libertatea de a menţine propria regulă. Aceste cazuri nu sunt tocmai ceea ce trebuie. Când vorbim despre Tradiţia sobornicească şi că adversarii noştrii ştim ceea ce voim să spunem. Fie că a fost tradiţia sobornicească cea la care am făcut apel, aceasta a triumfat în zilele lui Ciprian şi problema nu a implicat principiul tradiţiilor cu faptul sobornicităţii oricărei tradiţii particulare. La fel cum de exemplu orice apel contestat la Scriptură, implică nu numai suficenţa Scipturii, dar faptul de partea căreia este Scriptura. În orice caz, duşmanii tradiţiei trebuie să ţină orice astfel de obiecţie în fundal pentru ca să nu ne facă să ne enţinem întrebarea în alt fel: „dacă sunteţi de acod între voi în nimic mai mult decât urâţenia obiceiului, nu eşti tu un exemplu remarcabil al nesiguranţei a regulamentului pe care doreşti să îl urmezi?” Să mai adaug (pentru ca problema să nu fie greşit înţeleasă) că priveşte Biblia (care nu este nici nesigur şi nici insuficent) ci ca şi o judecată privată şi o interpretare individuală. Chiar această controversă din faţa noastră exemplifică acest lucru.

Am spus, că atât Ştefan şi Ciprian au apelat la Scriptură şi spun la fel de bine că pentru biblie toate ereziile care au apărut din ignoranţa sau prostia sau mândria sau prezumţia sau impietatea oamenilor sau for din sugestiile întunecate ale diavolului au apelat şi vor apela ca să fim siguri până la sfârşitul timpului. De mai multe ori ereticii au atribuit pretenţiile lor unor anume texte cu o raţiune de acest fel pentru a fii mult mai potrivită lor decât Bisericii soborniceşti. În acest sens, Teodoret ne spune despre Novaţieni, despre care am avut ocazia să spunem mai multe lucruri, că ei s-au opus adevărului de la Evrei 6, 4-6; „Căci este cu neputinţă pentru cei ce s-au luminat odată şi au gustat darul cel ceresc şi părtaşi s-au făcut Duhului Sfânt, Şi au gustat cuvântul cel bun al lui Dumnezeu şi puterile veacului viitor, Cu neputinţă este pentru ei, dacă au căzut, să se înnoiască iarăşi spre pocăinţă, fiindcă ei răstignesc loruşi, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu şi-L fac de batjocură”; fără să înţeleagă că apostolul a învăţat aici doctrina botezului şi nu a interzis medicamentul pocăinţei [Theodoret, in locum, vol., iii, p. 579, Ed. Halae 1771, 8,vo.] Acum nimeni nu poate nega atitudinea aparentă a acestui text de a slujii cauza novaţienilor; nici nu poate eşua să perceapă că a lor este şi cea mai aplicaţiile natural a textului, dar fără nici o întrebare în fond. Care este concluzia? Aceasta este o concluzie (să lăsăm pe cei care obiectează să ofere o alta pentru că fenomentul este mult prea constant să se repete şi pentru efectul stupefiant care a trecut pe lângă noi fără să comentăm): că nici o regulă ale modului în care se aplică Biblia nu poate apăra Biserica împotriva la toate greşelile care pot fii concepute, ci una care merge la Biserică ca şi interpretatoare a Bibliei.

În cazul care este în faţa noastră, Ciprian citează biblia cu un efect mai bun decât al oponenţilor lui: după cum am arătat mai înainte că judecata lui este cea mai

apropiată de adevăr, fiindcă deşi litera textului pe care îl citează cu foarte mare greutate poartă tot raţionamentul său, totuşi, duhul este în favoarea lui; dar Ştefan citând doctrina Sfântului Pavel de o credinţă, un Domn, un botez şi-a justificat replica, că prin faptul că a primii pe eretici, el multimplica botezurile, ca să ajungă să facă atât de multe botezuri câte erezii sunt. Temperamental cu care a fost puertată această controversă nu mi se pare că aduce lumină pe nici una dintre facţiuni: nici nu îmi pot imagina cum istoricul catolic poate afirma că a fost conclusă de acordul întregii Biserici fără nici o ruptură în continuarea ei şi mai mult că una dintre cauzele pentru care Domnul a permis această discuţie a fost ca posteritatea să înveţe din exemplul facţiunilor care au luat partea la el şi care a fost temperamental şi comportamentul oamenilor din aceste circumstanţe. [Aceste sunt înţelegeri greşite ale istoriei polemice prin care pot cita fiecare pasaj la care mă refer ca să nu pară că invertez Vita sancti Cypriani Prea ben, ed. P. cvii]. Totuşi, nu cred că nici unul îl poate ierta pe Ştefan personal, dacă problema le este prezentată cum se cuvine; şi la fel de bine smerenia şi blândeţea lui Ciprian a fost văzută şi după cum am remarcat, el merită în unele aspecte să fie condamnat şi la fel de bine după cum este comparat cu Ştefan, el a fost admirabil în comportamentul lui şi în modul în care a purtat controversa; totuşi, dacă aş fii panegiristul lui Ciprian, în loc de a fii istoricul lui, aş dispune să trec cu uşurinţă peste acest pasaj al istoriei. Controversa, în special cea persoanlă nu este un teren favorabil al cultivării virtuţiilor creştine.

Dacă sunt ridicate mai multe întrebări în ziua de azi peste care istoria controvesei poate aduce lumină, presupun că ele sunt cele care atârnă între Biserica soborbicească şi toţi ereticii manifeşti şi schimsmatici în ceea ce priveşte validitatea celor sau ritualurilor administrate de pastorii lor *soi disants*. Trebuie să avem în vedere că un oficiul impus de sine sau invaliditatea lui este nimic, slujitorii acestor secte cu exepţia celor care sunt în persoana lor separaţi de Bisrică şi trădători ai ierarhiei, sunt simpli laici; sau mai bine spus mai puţin decât laici, negându-le titulaturile lor asumate. Acum controversa este foarte diferită de ceea ce a fost în timpul lui Ciprian, când orice sectă sau schismă menţinea o succesiune de slujitori şi validitate deşi nu canonică a celor hirotoniţi. Deşi sectanţii acelor timpuri trăiau în erezie şi în schismă, la fel cum mai mulţi o fac şi acum, ei aveau o slujirte validă a fiecărei poziţii diferite pe care ei o susţineau pe drept sau nedrept către o poziţie mai înaltă. În ceea ce priveşte botezul laicilor, în jurul cătrora această branşă a controversei se leagă, mă voi referii la tratatul scholastic al lui Bingham pe această temă. Bigham a epuziztat subiectul printr-o colecţie de autorităţi citate.

Capitolul 17

Valerian l-a instigat pe Macrianus să persecute Biserica; Moartea lui Ştefan; Alegerea lui Sixtus; Sfântul Ciprian este chemat în faţa Proconsulului; Mărturisirea sa; Exilarea sa; Viziunea sa; Dionisie al Alexandriei este şi el exilat; Ciprian este rechemat la Cartagina de Galerius Maximus; El se retrage pentru scurt timp când este chemat la Utica; El se reîntoarce la Cartagina şi este adus în faţa Proconsului; Examinarea sa; Condamnarea; Moartea sa.

Pacea externă a Bisericii care a dat ocazia acestor discordii interne a fost perturbată mai înainte ca ele să se închiete. Până acum Valerian a fost cât se poate de favorabil creştinilor, mai mulţi fiindcă admişi chiar şi la palatul său; dar acum la instigaţiile ministrului său Pacrianus, un om superstiţios în păgânismul lui şi barbar în

susţinerea lui Valerian a devenit un persecutor şi a dat mai multe decrete în imperiul său de a suprima creştinismul. Primul edict al lui Valerian a fost la fel de îngăduitor prin sine, în contradicţie cu fericitatea lui Macrianul prin care a fost pus în aplicare: pentru adunarea creştinilor în Bisericile şi cimitirele lor şi la fel de bine pentru profesiunea credinţei creştine, a fost necesar să fie aduse în sensul edictului imperial; şi laicii care au rămas nepedepsiţi chiar şi de adunările lor şi nici o altă durere mai mare nu a fost adusă asupra lor decât exilarea episcopilor şi a preoţilor care au condus adunările religioase ale creştinilor. Tot ceea ce ştim despre rezulatele primului edict al lui Valerian, este în acord cu reprezentarea blândeţei sale comparative. În prezent trebuie să admitem cu grijă dovezile martirulului oricărui creştin eminent, şi nu trebuie să evităm să ne exprimăm convingerea că Ştefan episcopul Romei care a murit pe 2 augsut 247, cu mult înainte oricărei aparente severităţii adăugate în decretele lui Valerian şi a manierei morţii nu avem nici un fel de mărturie autentică, el probabil că a murit de o moarte natural şi nu prin tăierea capului. Pe data de 24 a aceleiaşi luni, Sixtus a fost ales pentru a lua scaunul lui Ştefan [Augustin deşi se spune că ştia foarte bine acest subiect tace referitor la el referitor la o reconcliere dintre Biserica Romei şi a Cartaginei şi nu toţi istoricii bisericeşti sunt în tăcere despre acest lucru, înclin să susţin că sub Sixtus, între Biserica Africii şi cea a Romei s-a instituit pacea deşi au existat unele părţi de divergenţă: fiindcă acum găsim comunicarea cu Ciprian, care a fost întreruptă de Ştefan restaurată cum a fost mai înainte, prieteneşte: şi Ponţiu, panegiritistul lui Ciprian, ne spune că Sixtus era un character “bun şi pacific.” Pentru Ponţiu, care a văzut acest lucru şi orice persoană ca şi un acces la un obiect al veneraţiei sale, acest lucru a marcat lauda care nu a înştiinţat comuniunea şi care a apreciat comportamentul Sfântului Ciprian. Acest lucru este ceea ce ne demonstrează cel mai mult dorinţa de reconcliere, la fel ca şi modul în care Fericitul Augustin vorbeşte de acest lucru, deşi el nu insinuează nici o dovadă în acest sens.] În luna care a urmat (septembrie 257) edictul imperial a ajuns la Cartagina unde Paternus era proconsul şi Ciprian cel care proeminent în character şi slujirea între creştini, a fost primul care a fost chemat în faţa tribunatului păgân. [Ep. Xviii, p. 161]. Despre ceea ce a avut loc cu această ocazie avem mai multe mărturii din Faptele Sfântului Ciprian, episcop şi martir.

Paternus spune, “prea sfinţii împăraţi Valerianus şi Gallienus m-au cinstit cu poruncile lor de a îi extrage pe cei care nu adoră zeii Romei şi nici nu recunosc ritualurile de la Roma. Te voi exemina în ceea ce priveşte profesia ta: care este răspunsul tău.” [Exquisivi ergo de nomine tuo. Răspunsul lui Ciprian ne spunecă a fost mai mult inclus în întrebarea lui decât numele lui de nomine. Probabil că a fost întrebat: dennominaţia ta?]. Ciprian a spus: sunt creştin şi un episcop. Nu ştiu de nici alţi dumnezei decât de adevăratul Dumnezeu care a făcut cerul şi pământul, marea şi tot ceea ce este în ea. Pe El îl slujim noi creştinii; Lui ziua şi noaptea ne rugăm, pentru toţi oamenii şi pentru grija împăraţilor.” Paternus a întrebat: persişti în această determinare? Ciprian a răspuns: o bună determinare luată în cunoaşterea de Dumnezeu este neschimbabilă. Proconsulul a spus: “eşti gata ca în confromitate cu decretul lui Valerian şi Gallenius să fii exilat în oraşul lui Curubis? Sunt gata, a răspuns Ciprian.

Mai apoi proconslulul primind această mărturisire de credinţă şi numind locul exilului său a dorit să afle de la el numele altora care urmau să primească aceiaşi sentinţă. El a spus: “obligaţia mea nu se extinde numai la episcopi, ci şi la preoţii din facţiunea ta: te întreb cine sunt preoţii din acest oraş? Episcopul a răspuns: legile tale prevăd aubuzul de informaţii, în ascultare cu ele refuz să îmi trădez fraţii; ei pot fii găsiţi totuşi în locurile lor.” Paternus a spus: eu ştiu cine sunt în acest loc. Ciprian a

spus: nu este conform cu disciplinei lor şi cu spiritual legilor voastre ca ei să se expună fără de forţă numai dacă voi nu îi veţi căuta. Paternus a spus: ei vor fii găsiţi, fiindcă am poruncit ca nimeni să nu mai ţină adunări şi nici să intre în cimitirele voastre şi dacă cineva v-a încălca această poruncă v-a suferii moartea. Ciprian a răspuns: ascultă de poruncile pe care le-ai primit. [Acum istoria personală a lui Ciprian este deplin derivată din actele martirului său şi din viaţa lui Ponţiu şi aceste lucruri sunt cele la care ne vom referii]. Astfel, ca şi un bun episcop, Ciprian a luat conducerea în mărturisirea care era cerută turmei sale. Sunând din trompetă fără nici un sunet anume, pentru a chema pe soldaţii credinţei în lupta lui, şi primind în propria lui persoană primele asalturi ale vrăşmaşului, în timp ce a lăsat pe cei care au dorit să îl urmeze în urmă. [Ep. Xxviii, Martirii lui Ciprian].

Nu a fost nici un fel de severitate gratuită în sentinţa lui Ciprian şi nici în felul în care a fost executată. Curubis, unde a fost exilat l-a ţinut sănătos şi frumos în această situaţie [Oraşul liber şi martitim al Zueritania, este o regiune plăcută şi un teritoriu fertil la distanţă de 40 de mila de Cartagina] Gibbon, Declin şi cădere, cap. Xvi]: şi casa desemnată lui nu avea nici un confort pe care un episcop exilat l-ar fii dorit. La fel de bine prietenii săi printre care Ponţiu diaconul şi viitorul său panegirist au fost lăsaţi să îl însoţească; şi faima lui precedându-i locul exilului, poporul l-a primit cu respect şi a continuat cât a rămas acolo să în trateze cu afecţiune. Astfel de mângâieri a lăsat Dumnezeu peste robul Său cu milostivire, care numai ce a scăpat de mărturie şi se grăbea spre martiriul său; deşi după cum remarcă Ponţiu, era iumposibil ca exilul în orice loc să fie o pedeapsă pentru Ciprian sau pentru ca el să fie singur al cărui Dumnezeu era cu el în toate momentele şi în toate locurile. Dacă Ciprian a fost fericit în locul exilului său, cu atât mai fericit a fost Curubis în oaspetele său ilustru. Curubis a avut mult mai mult de profitat decât Ciprian de sentinţa lui Paternus: fiindcă oriunde era trimit mărturisitorul acolo era şi El care îl însoţea. Aceasta fiindcă Hristos a spus: “iată sunt cu voi până la sfârşitul lumii” la primit ca şi un membru al trupului său, indiferent de furia duşmanului care l-a gonit. Oh, origine a unui persecutor păgân! Dacă vei găsii un loc care să fie exil pentru un creştin, găseşte unul de unde Hristos poate fii exilat! [Augustini, Sermo, ccciv, In Natali, Cypriani, martyrs. Vol. viii p. 1247]. Dacă doreşti ca credinţa creştină să nu mai fie propovăduită, nu îi scoate pe mărturisitori din casele lor fiindcă ei sunt crainici ai împărăţiei lui Hristos oriunde se duc! [Fapte, 8, 4]

Mărturisitorul exilat a ajuns la Curubis pe 14 septembire şi în prima noapte în care a fost acolo a avut o viziune despre care vorbeşte. Îl voi urma pe Ponţiu în relatarea care a ieşit din gura lui Ciprian. “Nu adormisem încă când în faţa mea a apărut un tânăr gigantic care părea că mă duce la pretoriu şi m-a pus în faţa scaunului de judecată al proconsulului. Acesta imediat ce m-a văzut a început să îmi scrie sentinţa, pe care nu am văzut-o pe tablele sale; dar nu mi-a luat nici un fel de interogatoriu. Totuşi, un participant care stătea cu el, privind la el cum scria, a citit toată sentinţa şi din moment ce el nu a fost capabil să vorbească în acea prezenţă, el mi-a făcut semne cu mâna despre ceea ce a scris. Cu mâinile întinse şi cu ele deschise a imitate lovitura execuţionerului, aşa că am înţeles ca şi cum ar fii fost prin cuvinte, că sentinţa a fost dată morţii mele. Am început să mă rog tare pentru o pauză, deşi era numai de o zii şi după care am reptat această cerere judecătorul a început din nou să scrie pe tablele sale. Nu ştim ce scrie, dar am dedus din blândeţea chipului său că a fost mişcat de cererea mea: şi tânârul m-a familiarizat cu sentinţa acum m-a informat prin aceleşai metode şi semne că cererea mea pentru o pauză de o zii a fost dată. Deşi nu am citit sentinţa, am primit acest lucru cu mare bucurie; dar am tremurat cu frică că am greşit interpretarea unui ultim semn, şi inima a bătut tare mai mult timp.” Această

viziunea a Sfântului Ciprian a fost interpretată de evenimentul când un an mai apoi, zi însemnând un an în indicaţia prefigurativă a viziunii sale, el a fost decapitat de proconsulul Galerius Maximus. Paternus, proconsului Cartaginei se pare că a acţionat cu determinare în a căuta pe preoţi, în confromitate cu edictul imperial; fiindcă am găsit aluzii cum ei au fost aduşi la mărturisire, în faţa proviziilor mai reînnoite şi severe ale persecuţiei promulgante. În orice caz, în Numidia, episcopii Bisericii au fost trataţi cu mai puţină clemenţă decât Ciprian. Au fost bătuţi cu parul şi fiindcă nu au renunţat la credinţă au fost trimişi la mine. Acest lucru îl aflăm din scrisorile de felicitate pe care le-a trimis Ciprian în suferinţele şi statornicia lor; în care el îşi amână cu modestia mărturisirea lui în faţa lor şi înştiinţând uşurinţa comparativă a exilului său, vorbeşte despre comuniunea cu ei în suferinţă fiind cea a unei frăţietăţi creştine şi a unei iubiri care îndură. În răspuns au mărtusirit demnitatea cu care prioritatea mărturiei lor în timp la fel ca şi eminenţa caratcerului şi staţiei lor a investit în exil pentru cauza lui Hristos. Răspunsurile acestor mărturisitori către Ciprian sunt din trei locuri diferite, care este singura dovadă pe care o avem din separaţia celor care erau încă în credinţă, în suferinţe şi în comuniune religioasă. Nimic nu poate fii mai remarcabil decât absenţa totală a aluziilor de dispută a suferinţelor lor în aceste scritori ale mărturisitorilor persecutaţi. Dacă povestea suferinţei lor a fost lăsată să fie culeasă din propriile Epistole, scrise în amărăciunea durerilor lor, şi unii chiar au căzut victimă rigorii pedepsei, nu am avea nici o oroare să povestim, atât de mult fac consolările şi marile speranţa ale condiţiei lor îşi depăşesc propria lor expresie şi durerile şi teroarea situaţiei lor; şi la fel de bine atât de mult face să fie date uitării iubire aşi umilinţa lor creştină a orice urmă de mândrie şi egoism din sentimentele lor, că ra trebui să presupunem că suferinţele persoanelor pe care ei le menţionează au fost mai mari şi mai meritoase decât ale lor.

În alte părţi ale lumii numele de creştin a fost persecutat prin urmare. Vor menţiona aici numai numele celor care am vorbit déjà. La Alexandria, Dionisie a fost chemat în faţa prefectului Emilius, cu preotul Maximus, Faustus şi Chaeremon, diaconii şi un ctreştin roman care atunci era la Alexandria. Aceste persoane au fost companiile lui într-o mărturisire nobilă şi la fel de bine în exilul său în Libia. Locul exilului său a fost mai puţin plăcut decât cel al lui Ciprian; dar ca şi Ciprian, Dionisie a purtat cu el bincuvântarea care l-a mângâiat în exil şi a adus bucuria peste cei asupra cărora a fost trimis. El spune: "Dumnezeu ne-a deschis în acest loc o cale de a pridica cuvântul Lui. La început nu am fost primiţi bine şi loviţi cu pietre, dar mai apoi mai mulţi păgâni au renunţat la idolatria lor şi sunt acum între creştini." Este posibil ca acest prelat ilustri şi însoţitorii lui să fie mai apoi separaţi dar indiferent care a fost locul exolului lor, şi indifferent cum au fost pedepsiţi, aceleaşi binecuvântări au urmat paşilor lor, fiindcă Dumnezeu era cu ei. [Euseb. Vii, xi].

La Roma, Sixtus şi 4 diaconi cu el [Ep. Xxxii, p. 165] care slujeau într-un cimitir au fost prinşi şi omorâţi. [Gibbon în capitolul 16 din Declinul şi căderea, dorind să arată pericolele care îl urmau pe creştin sunt împăraţii păgâni remarcă: "experinenţa vieţii lui Ciprian este destul de a dovedii că imaginaţia noastră a exagerat în ceea ce priveşte situaţia episcopilor; şi că pericolele la care se expunea el erau mai mici decât cele ale ambiţiei temporale a fost cea care a pregătit întâlnire acu dobândirea cinstei. 4 împăraţi romani cu familiilor şi cu favoriţii şi aderenţii lor au peierit de sabie în 10 ani, timp în care episcopul Cartaginei şi-a condus turma cu pricepere şi elocvenţă." Gibbon a ştiut dar el credea că cei care nu sunt învăţaţi nu ştiu, că în acest timp 4 episcopi romani au pierit pentru credinţa lor, sau dacă este să ne luăm după Ştefan 5. Această comparaţie nu slujeşte scopului lui Gibbon, deşi el putea să îşi convingă auditoriul de a

ţine cont de această mărturie important; că competitorul ambiţios pentru purpură se întâlneşte cu moartea unui soldat ca şi una dintre cele mai probabile consecinţe ale carieriei sale; timp în care violenţa trebuie să întoarcă de la cursul ei numit pentru a se întâlnii cu episcopul creştin care este în pace.] Era pe 6 august şi fost printre primele efecte pentru un edict mult mai sever pe care Valerian l-a dat. Despre aceste lucruri învăţăm dintr-o scrisoare a lui Ciprian către Successus, fratele lui în episcopat, şi suntem prin urmare chemaţi înapoi la actele care au mai rămas ale lui Ciprian.

Ciprian a stat 11 luni în exilul ui de la Curubis şi în acest interval Galrius Maximus l-a urmat pe Aspasius în proconsulat. Noul proconsul l-a chemat pe Ciprian din exilul său, dar nu pentru milă, ci pentru a se simţii şi mai mult în putere. Lui i s-a permis să stea în "grădinile sale" de care am vorbit mai înainte, loc în care probabil că a scris epistola către Donatus şi ca şi o parte din posesiunile pe care le-a vândut la convertirea lui pentru cei săraci: această reşedinţă a fost dată lui din nou prin pronia lui Dumnezeu şi deşi el şi-a urmat înclinaţia lui a dat-o din nou ca şi milostenie, dar a fost obligat să nu facă acest lucru de frică să nu stârnească gelozia populară. Ne putem imagina intereul cu care creştinii primeau orice informaţie care venea de la Roma. Ciprian a luat măsuri efective pentru a primii informaţii autentice şi în scrisoarea către Succesus, la care am făcut aluzie, el spune următoarele: că Valerian [care era în expediţia lui Persană] şi-a direcţionat rescriptul lui către Senat în care se declara că episcopii, preoţii şi diaconii să fie condamnaţi de un process sumar şi că senatorii şi alţi oameni de rang nobil să fie demişi şi să li se i-a bunurile şi că dacă ei încă persistau în credinţa creştină, să fie pedepsiţi. Averile matronelor trebuiau luate şi orice din rangurile superioare care îl mărturisrea pe Hristos sau numele lui Hristos să fie trimişi în lanţuri pe posesiunile imperiale.

Aceast decizia Valerian a trimis-o guvernatorilor câtorva provincii cu instrucţii împotriva Bisericii. La Cartagina au fost aşteptate aceste documnete zilnic şi Ciprian chiar îşi dorea ca ele să ajungă mai repede. Cu exemplul lui Sixtus mai înainte de el, cu cunoaşterea că ofiţerii păgâni îşi vor duce până la capăt instrucţiile lor, Ciprian a tărit în aşteptarea constată a martirului şi dorea să se întâlnească cu moartea cum se cuvine, convertirea lui fiind cea care n-a întors în spre lucrurile duhovniceşti şi dorea ca sfârşitul său să îl găsească discutând despre Dumnezeu. El a avut o pauză de o lună, fiindcă Galerius Maximus s-a retras pentru o vreme la Utica acolo primind mandate imperiale. A trimis un ofiţer care să îl aducă pe Ciprian la Utica dar sfântul episcop a decis să sufere în acel loc unde sângele lui v-a fii mărturie pentru adevărurile pe care le-a vorbit limba lui; şi unde moartea lui putea să beneficieze truma pe care a păstorit-o toată viaţa lui. Prin urmare, s-a retras la Cartagina, nu pentru a evita moartea lui ci pentru a se întoarce imediat ce proconsulul începea în persoană. Din acest loc a scris o scrisoare clericilor şi poporului explicâncu-le ceea ce avea loc şi cum că ei se cuvine să menţină curajul şi constanţa. "Iubiţii mei fraţi să fiţi în pace după rânduielile pe care le-aţi auzit de la mine şi să nu faceţi nici un fel de tumult între fraţi; şi nici să nu vă daţi pe voi voluntar păgânilor. Numai când sunteţi prinşi şi interogaţi să vorbiţi şi Domnul v-a vorbii prin voi; pentru ca noi să mărturisim numele lui constant. Să ne sfătuim Domnul conducându-ne faţă de cursul pe care eu l-am luat când voi fii chemat să aduc mărturisire în faţa proconsulului. Acum iubiţii mei frai, fie ca Domnul să vă ţină şi să să aibă în grijă în Biserica Sa cu mila Lui cea mare." [Ep. Xxxiii].

Nu se potriveşte cu reputaţia celor mai înţelepţi şi mai buni oameni, când cei care nu le pot aprecia înţelepciunea şi nu au nici un fel de simpatie cu bunătatea lor şi când sunt judecătorii lor numiţi de ei înşişi. Cu această ocazie, şi pe baze retragerii lui de mai înainte a fost acuzat la laşitate; deşi a acţionat altfel, el ar putea fii acuzat de

prostie şi bădărănie. Dacă creştinii, exaltaţi într-un entuziasm nestăpânit doreau martirul prea mult, ei se înşelau şi deşi ei putea să fie iertaţi, ei greşau; şi deşi nu puteau să fie iertaţi, legile Bisericii Creştine erau cele care îi acuzau: dacă ei nu erau duşi la cele mai crunte torturi, ei erau numiţi apostaţi şi acum erau urâţi ca şi laşi; dar dacă cu Ciprian consultau pacea comunităţii, şi binele Bisericii; dacă cu Ciprian ascultând duhul şi litera poruncilor lui Dumnezeu, dacă cu Ciprian erau pe un curs de care nu ele era ruşine şi să îl recomande altora şi în care conştiinţa lor le spunea că nu erau laşi, la fel cum lumea îi ierta de a fii bădărani; dacă astfel cu Ciprian ei se retrăgeau din faţa violenţei persecuţiei în timp ce făceau acest lucru cu cinste, pentru a se prezenta pe sine în faţa celor mai crude asalte când li se cerea să fie cu binele Bisericii; cu adevărat ei trebuiau să scape de orice cenzură şi orice uneltire. Evenimentele arată că Ciprian nu a fost lipsit nici de curaj şi nici de înţelepciune: căci imediat ce proconsulul a venit la Cartagina, el s-a întors la grădina lui şi unde a aşteptat chemarea la mărturie şi la moarte. Aşteptarea lui nu a fost lungă fiindcă pe data de 13 septembrie 2 ofiţeri de la curte au venit imediat să ceară apariţia lui în faţa lui Maximus, la locul numit Sextus, la 6 mile de Cartagina, unde locuia Maximus pentru sănătatea lui. Aceşti ofiţeri l-au pus între ei într-o căruţă şi l-au dus la proconsul care l-a amânat pentru a doua zii pentru examinarea finală. [Augustin este cel care face o paralelă între moartea lui Ciprian şi procesul care i-a fost intentat Domnului Hristos. Pentru unii acest lucru ar părea mult prea îndrăzneţ; dar adevărul este că nu putem judeca astfel de lucruri fără să intărm în spiritul celor care l-au scris. Ca şi o porţiune a elogiului său mare şi retoric despre Sfântul Ciprian, făcut de unul care a spus lucruri sfinte ca şi unele care au adăugat şi mai mult la splendoarea compunerii sale, un astfel de pasaj ar fii fără evlavie: dar din buzele unuia care a fost în viaţă pentru orice asociere sfântă şi care l-a estimate bun pentru sine; venind cald din inima celor care l-au crezut pe Sfântul Pavel, că suferinţele sfinţilor în trupurilor sunt ca şi suferinţele lui Hristos şi cel care ştia să trăiască în Hristos este cel care trebuie să îşi i-a crucea lui şi să îi urmeze; de la unul ca acesta şi de la Augustin, este expresia unei evlavii curate şi nu trebuie să creeze emoţie sau dezgust. Nu pot să nu mărefer aici la paralele pe care unii au făcut-o între suferinţele Mântuitorului şi cele ale Regelui Martir Charles cu care se laudă Biserica noastră.]

Acest lucru s-a aflat imediat în Cartagina că Thascius a fost prins şi laşii s-au adunat să vadă spectacolul; melancolia chiar a păgânilor, pentru cinstea lui Ciprian a fost ţinută, dar măreaţă pentru creştini pe baza constanţei devotate a martirului. În scurta sa pauză, Ciprian a fost păzit dar cu o rigoare lipsită de necessitate, în casa unui ofiţer al curţii şi vizitele prietenilor au fost premise; în timp ce mulţimile de persone fără respect cuvenit şi afecţiune de a privii toată noaptea în stradă; ţinând astfel o priveghere pentru naşterea episcopului. Ciprian nu era disperat de situaţie şi nici nu părea mişcat de simpatia poporului pentru a îi permite să îi menţină în frâu; fiindcă el a dat ordine exprese pentru protecţia femeilor care erau expuse prin simpatia faţă de el la oboseala şi pericolele unei privegheri de toată noaptea. Pe scurt s-a apropiat ziua măreaţă a martirului său şi a fost dus la reşedinţa proconsulului care încă era însoţit de copii afecţionaţi ai să în credinţă. Pe cale a trebuit să treacă prin stadion; o circumstanţă fericită remarcă Ponţiu şi care se pare că a fost provindeţială, pentru că el care trebuia să îşi primească coroana trebuia să treacă peste locul conflictului în calea lui spre acesta. Când a sosit la Praetorium, proconsulul a luat scaunul său la tribunal; i s-a permis să se retragă la un loc mai puin public şi acolo înfierbântat şi obosit de călătorie s-a aşezat pe un loc care era acoperit cu lână; fiindcă în patima lui el nu a fost lipsit de insigna funcţiei sale sfinte. [Acest lucru ne este spus de Ponţiu. Se poate să fie

o opinie puerilă a lui Ponţiu; dar este o mărturie valabilă a folosinţei veşmintelor clericale din acea perioadă]. Una dintre gărzi care mai înainte a fost creştină i-a oferit nişte veşminte spunându-I că vrea să ţină veşmintele martirului ca şi o relicvă; dar Ciprian a respins acest îndemn la lux, remarcând prostia unor remedii care pot dura numai o zii.

Galerius Maximus s-a aşezat pe locul lui în hala judecăţii şi Ciprian fiind adus în faţa lui a spus: “Eşti tu Thascius Ciprian? Ciprian a răspuns: sunt. Maximus a spus: eşti tu cel care are cea mai mare funcţie între creştini? Da, a răspuns episcopul. Proconsulul a spus: “prea sfântul împărat mi-a cerut ca tu să aduci jertfă. Nu voi jertfi, a răspuns Ciprian. Fă-o pentru binele tău, a spus proconsului. Ciprian a răspuns: fă după cum ai primit ordine, fiindcă nimic nu mă poate mişca de la decizia mea. După ce s-a consultat cu companiile lui Maximus a pronunţat următoarea sentinţă cu mare emoţie. “Tu ai trăit mult în impietate şi te-ai făcut centrul unei benzi de conspiratori şi ai acţionat ca şi un duşman al zeilor şi a legilor sfinte a Romei: piosul şi augustul prinţ Valerian şi Gallienus şi Cezarul Valerian nu pot să îşi aducă aminte de tine ca unul care ai ţinut la religia lor. Prin urmare, eşti acuzat ca şi autor şi instigator la mai multe fărădelegi, şi vei fii un exemplu pentru cei pe care i-au sedus; autoritatea legilor v-a fii dedusă din sângele tău.” După aceste cuvinte a pronunţat sentinţa din tablele sale de scris: “fie ca Thascius Ciprian să fie decapitat.” Ciprian a spus: “mulţumesc lui Dumnzeu.” Şi mulţimile de creştini care l-au înconjurat au spus “să murit cu el.”

Sfântul martir a fost dus departe urmat de mai multe mulţimi la un loc deschis unde s-a executat sentinţa. După ce au luat restul de veşminte şi le-au dat diaconilor, s-a pus în genunchi şi s-a rugat lui Dumnzeu şi mai apoi a stat pregătit de lovitura fatală. Execuţionarul care tremura a fost animat de încurajarea lui. El şi-a legat bandajul peste ochii lui cu mâinile sale şi pentru ca să datoreze acest oficiu prietenilor care nu putea face acest lucru, Iulian preotul şi un subidacon cu acelaşi nume au legat mâinile lui. Călăului i-a dat 25 de monezi de au; creştinilor a căror avariţie nu era mercerară, nu le-a dar decât şervetele ude de sângele episcopului lor. Trupul a fost pusă o perioadă să fie văzut de păgâni, dar fiind luat noapte de creştini a fost înmomrântat în Calea Mappaliană. Mai apoi au fost făcute două Biserici care au marcat locul morţii şi al înmormântării sale. [Una dintre aceste Biserici a fost scena unui incident din viaţa timpurie a lui Augustin. A se vedea Confesiunile, v, viii]. Pomenirea morţii sale a fost mai multă vreme ţinută şi 5 predici ale lui Augustin au fost predicate care rămân ca şi memorial ale martirului Ciprian. Aşa a murit Thascius Ceciliu Ciprian, cu un curaj, mult prea obişnuit în acele zile pentru a ne suprinde, dar cu un merit intrisec atât de mare pentru ca să ne ceară admiraţia noastră. A fost primul episcop al Cartaginei care a ajuns la cununa martirului şi a fost cu adevărat vrednic de această distincţie. Fiindcă oamenii au luat mai mult afecţiunile asociaţilor lor; mai puţini au fost influenţaţi de opiniile altora: nici unul nu a fost cinstit de posteritate. Dorinţa mai multora care au fost la martiriu de a murii cu el, au mărturisit-o mai apoi calm şi solemn de diaconul săui Ponţiu; dar Biserica sa văduvită s-a tânguit mai mult pentru acest lucru şi în curând a învăţat să mărească mai mult cu cununa lui decât a plâns pierderea. Cuvântul lui a fost unul cu cel al Bisericii şi chiar păgânii au ţinut cu respect pomenirea lui. Nici Cartagina şi nici Africa nu a pus limite influenţei faimei sale.

Până în această zii ori de câte ori o facţiune poate pretinde ajutorul autorităţii lui Ciprian, pretenţia este făcută cu încredere care determină valoarea ei. Probabil că cea mai semnificativă indicaţie a respectului cuvenit cu care este ţinut Ciprian este numele lui în caledar. Nu fiindcă acest lucru este o dovadă a sfinţeniei ci fiindcă este un îndemn la vocea Bisericii, antecendent al stricăciunilor Romei, şi fiindcă acolo tot ceea ce este

specific catolic a fost într-un anume fel forţat. Lucările lui Ciprian sunt probabil cel mai mare protest împotriva pretenţiilor arogante ale episcopului şi Bisericii Romei. Teologia lui este ca şi cea a primilor episcopi opusă sistemului prezent: circumstanţele chiar l-au făcut să fie opus Romei; toate energiile lui au fost puse mai multă vreme împotriva papei şi a clericilor lui şi el a murit în ceea ce am putea spune excomunicarea Romei. Cum se face că acum Sfântul Ciprian este acum ca şi anatematizat fără de milă de papa de la Roma şi este cinstit de Bisericile din ascultarea lui ca şi un sfânt; fiindcă acest titlu de sfânt a fost dat deja dat de consimţământul universal al creştinismului şi Roma când s-a depărtat de teologia lui şi a părăsit toate principiile lui favorite nu şi-a permis să respingă numele lui.